



ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ &
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ,
ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
(MASTER IN PUBLIC ADMINISTRATION)

Διπλωματική Εργασία

*« Υλοποίηση της Κοινοτικής Δράσης από την Εθνική
Δημόσια Διοίκηση με σημείο αναφοράς την Κοινή
Αλιευτική Πολιτική»*

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΜΑΡΙΑ

Επιβλέπων καθηγητής

Δρ. Γ. ΒΛΑΣΣΟΠΟΥΛΟΣ

Τρίπολη, Σεπτέμβριος 2008

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω από βάθους καρδιάς, τον Δόκτορα κ. Γιώργο Βλασσόπουλο που με έκανε να γνωρίσω και να νοιώσω ότι η προσφορά, το πάθος και η αγάπη για τη δουλειά όχι μόνο μπορούν, αλλά και υποχρεωτικά πρέπει να συμβαδίσουν με την επιστημονική συνέπεια και μέθοδο. Η αμέριστη συμπαράστασή του κατά τη διάρκεια εκπόνησης της εργασίας και η υπομονετική συμβουλή του κατά τη συγγραφή υπήρξαν για μένα η κινητήρια δύναμη για τις άβολες καλοκαιρινές ώρες που «σπατάλησα» κλεισμένη στο γραφείο μου.

Οφείλω αληθινή υποχρέωση στα μέλη του Τμήματος Οικονομίας του Πανεπιστημίου της Πελοποννήσου για την ευκαιρία που μου έδωσαν να ασχοληθώ με την παρούσα εργασία. Ελπίζω το αποτέλεσμα της δουλειάς αυτής να δικαιώσει την γενναιοδωρία τους.

Θα ήταν παράλειψή μου να μην ευχαριστήσω τα μέλη της οικογένειάς μου, τον σύζυγό μου Θεοδόση και τα δύο παιδιά μας, Γιώργο και Σωτήρη, για τη συνεχή ενθάρρυνση και ηθική συμπαράσταση που μου παρείχαν καθ' όλη τη διάρκεια των μεταπτυχιακών σπουδών και ειδικότερα κατά την τελευταία περίοδο εκπόνησης της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

	Σελίδα
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	ii
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	iii
ΑΚΡΩΝΥΜΙΑ	viii
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ	x
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	xi
SUMMARY	xi

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
-----------------	---

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Ο ΤΟΜΕΑΣ ΤΗΣ ΑΛΙΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

1.1. <i>Μια σημαντική οικονομική δραστηριότητα</i>	3
1.2. <i>Ο αλιευτικός στόλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης</i>	7
1.3. <i>Υδατοκαλλιέργεια</i>	10
1.4. <i>Μεταποίηση</i>	12
1.5. <i>Κατά κεφαλή κατανάλωση</i>	12
1.6. <i>Θέσεις απασχόλησης</i>	12
1.7. <i>Αειφόρος αλιεία</i>	14

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Α' Η ΚΟΙΝΗ ΑΛΙΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

2 ^Α .1. <i>Εισαγωγή</i>	15
2 ^Α .2. <i>Νομικό και οικονομικό πλαίσιο</i>	16
2 ^Α . 2.1. <i>Ο κανόνας των 200 ν.μ.</i>	16
2 ^Α . 2.2. <i>Ελεύθερη πρόσβαση στις αλιευτικές ζώνες</i>	20
2 ^Α .3. <i>Η γέννηση της ΚΑΛΠ και η αναθεώρησή της το 1992</i>	20
2 ^Α . 3.1. <i>Διατήρηση των πόρων</i>	21
2 ^Α . 3.2. <i>Διαρθρώσεις</i>	26
2 ^Α . 3.2.1. <i>Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας – ΧΜΠΛ</i>	26
<i>Βασικά μέτρα του ΧΜΠΛ</i>	27
• <i>Προσαρμογή της αλιευτικής προσπάθειας</i>	27
• <i>Εκσυγχρονισμός του αλιευτικού στόλου</i>	28

• <u>Παράκτια αλιεία μικρής κλίμακας</u>	28
• <u>Κοινωνικοοικονομικά μέτρα</u>	28
• <u>Στήριξη επενδύσεων</u>	29
• <u>Μέτρα που λαμβάνονται από τον κλάδο</u>	29
• <u>Η αποστολή του εν λόγω Χρηματοδοτικού Μέσου (ΧΜΠΑ)</u>	30
2 ^Α .3.2.2. <u>Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας – ΕΤΑ</u>	32
<u>Βασικά μέτρα του ΕΤΑ</u>	32
• <u>Μέτρα για την προσαρμογή του κοινοτικού αλιευτικού στόλου</u>	32
• <u>Υδατοκαλλιέργεια, αλιεία εσωτερικών υδάτων, μεταποίηση και εμπορία</u>	33
• <u>Συλλογικές δράσεις</u>	33
• <u>Βιώσιμη ανάπτυξη των παράκτιων περιοχών που εξαρτώνται από την αλιεία</u>	33
• <u>Τεχνική βοήθεια</u>	33
2 ^Α .3.3. <u>Η Κοινή Οργάνωση της Αγοράς</u>	38
2 ^Α .3.4. <u>Σχέσεις με Τρίτες Χώρες</u>	46

Β' Η ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΚΑΛΠ ΤΟ 2002

2 ^Β .1. <u>Εισαγωγή</u>	55
2 ^Β .2. <u>Προτεραιότητες της νέας ΚΑΛΠ</u>	56
2 ^Β . 2.1. <u>Διατήρηση και βιωσιμότητα</u>	57
2 ^Β . 2.2. <u>Επιπτώσεις της πολιτικής στον αλιευτικό στόλο</u>	64
2 ^Β . 2.3. <u>Πρόσβαση σε ύδατα και πόρους – Κανόνες πρόσβασης</u>	65
2 ^Β . 2.4. <u>Έλεγχος και εφαρμογή</u>	65
2 ^Β . 2.5. <u>Διεθνής Αλιεία</u>	89
2 ^Β . 2.6. <u>Υδατοκαλλιέργεια</u>	91
2 ^Β . 2.7. <u>Η κοινωνική διάσταση της ΚΑΛΠ</u>	92
2 ^Β . 2.8. <u>Οικονομική διαχείριση της Αλιείας στην Ένωση</u>	93
2 ^Β . 2.9. <u>Συμμετοχική λήψη αποφάσεων</u>	94

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η ΚΑΛΠ ΚΑΙ Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΣΤΗΝ Ε.Ε.

3.1. <u>Η έννοια της βιώσιμης – αειφόρου ανάπτυξης και η ιστορική εξέλιξή της</u>	96
---	----

3.2.	<i>Αρχές και στόχοι</i>	99
3.3.	<i>Περιβαλλοντική πολιτική της Ε.Ε.</i>	100
3.3.1.	<i>Η αρχή της ενσωμάτωσης</i>	101
3.3.2.	<i>Η αρχή της προφύλαξης και της προληπτικής δράσης (άρθρο 174 παρ. 2 ΣυνθΕΚ,)</i>	103
3.3.3.	<i>Η αρχή της επανόρθωσης των προσβολών του περιβάλλοντος κατά προτεραιότητα στην πηγή τους (άρθρο 174 παρ. 2)</i>	104
3.3.4.	<i>Η αρχή « ο ρυπαίνων πληρώνει »</i>	105
3.3.4.1.	<i>Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της αρχής 'ο ρυπαίνων πληρώνει'</i>	105
3.4.	<i>Η Κοινή Αλιευτική Πολιτική και η ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης</i>	107

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Η ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ ΣΤΗΝ ΚΑΛΠ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΤΡΟΠΟΣ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

5.1.	<i>Ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και άλλοι οργανισμοί</i>	114
5.1.1.	<i>Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης</i>	115
5.1.1.1.	<i>Νομοθεσία</i>	116
5.1.1.2.	<i>Συντονισμός της οικονομικής πολιτικής των κρατών – μελών</i>	116
5.1.1.3.	<i>Σύναψη διεθνών συμφωνιών</i>	117
5.1.1.4.	<i>Έγκριση του προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης</i>	117
5.1.1.5.	<i>Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας</i>	117
5.1.1.6.	<i>Ελευθερία, ασφάλεια και δικαιοσύνη</i>	118
5.1.2.	<i>Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή</i>	118
5.1.2.1.	<i>Προτάσεις νέας νομοθεσίας</i>	119
5.1.2.2.	<i>Εκτέλεση των πολιτικών και του προϋπολογισμού της Ένωσης</i>	119
5.1.2.3.	<i>Επιβολή της ευρωπαϊκής νομοθεσίας</i>	120
5.1.2.4.	<i>Εκπροσώπηση της Ένωσης στη διεθνή σκηνή</i>	120
5.1.3.	<i>Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο</i>	120
5.1.3.1.	<i>Θέσπιση ευρωπαϊκών νόμων</i>	121

5.1.3.2. Δημοκρατικός έλεγχος	121
5.1.3.3. Η δύναμη του χρήματος	122
5.1.4. Δικαστήριο	122
5.1.5. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή	123
5.1.6. Η Επιτροπή των Περιφερειών	123
5.1.7. Το Ελεγκτικό Συνέδριο	124
5.1.8. Επιτροπές Αλιείας	124
5.1.8.1. Συμβουλευτική Επιτροπή Αλιείας	124
5.1.8.2. Επιστημονική, Τεχνική και Οικονομική Επιτροπή Αλιείας-ΕΤΟΕΑ	125
5.1.8.3. Επιτροπή τομεακού κοινωνικού διαλόγου για τη θαλάσσια αλιεία	126
5.1.8.4. Επιτροπές Επιτροπολογίας	126
5.1.8.5. Περιφερειακά Γνωμοδοτικά Συμβούλια	127
5.1.8.6. Κοινοτική Υπηρεσία Ελέγχου της Αλιείας	128
5.2. Κατανομή αρμοδιοτήτων	131
5.3. Λήψη αποφάσεων	133
5.3.1. Λήψη αποφάσεων από το Συμβούλιο	135
5.3.2. Λήψη αποφάσεων από την Επιτροπή	135

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Η ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΣΤΗΝ Ε.Ε.

ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΜΕΡΟΥΣ

140

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

Ο ΤΟΜΕΑΣ ΤΗΣ ΑΛΙΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

7.1. Ο τομέας της Αλιείας ανά δραστηριότητα	143
7.1.1. Θαλάσσια Αλιεία	143
7.1.1.1. Έλεγχος των αλιευτικών δραστηριοτήτων	145
7.1.2. Υδατοκαλλιέργεια	145
7.1.3. Μεταποίηση και Εμπορία Αλιευτικών Προϊόντων	147
7.2. Απασχόληση	148

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

Η ΑΛΙΕΥΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

8.1.	<i>Η ελληνική αλιευτική νομοθεσία</i>	151
8.2.	<i>Διοικητική διάρθρωση του τομέα της αλιείας στην Ελλάδα</i>	153
8.3.	<i>Μέτρα αλιευτικής διαχείρισης</i>	156
8.3.1.	<i>Μέτρα που στοχεύουν στον έλεγχο της αλιευτικής ικανότητας</i>	156
8.3.1.1.	<i>Παράκτια Αλιεία</i>	157
8.3.1.2.	<i>Μέση Αλιεία</i>	158
8.3.2.	<i>Μέτρα που στοχεύουν στην προστασία των αλιευτικών πόρων (τεχνικά μέτρα και μέτρα περιορισμού της αλιευτικής προσπάθειας)</i>	158
8.3.2.1.	<i>Παράκτια Αλιεία</i>	159
8.3.2.2.	<i>Μέση Αλιεία</i>	159
8.3.3.	<i>Επιπτώσεις της νέας κοινής αλιευτικής πολιτικής</i>	160
8.3.3.1.	<i>Αποτελέσματα στα αλιευτικά εργαλεία</i>	160
8.3.3.2.	<i>Αποτελέσματα στους πόρους</i>	160
8.3.3.3.	<i>Αποτελέσματα στις εκφορτώσεις</i>	161
8.3.4.	<i>Έλεγχος αλιευτικών δραστηριοτήτων</i>	161
8.4.	<i>Διαρθρωτική πολιτική στον τομέα της αλιείας</i>	163
8.5.	<i>Άξονες προτεραιότητας στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας 2007-2013</i>	164
8.5.1.	<i>Σκοπός και στόχοι του Επιχειρησιακού Προγράμματος</i>	164
8.5.2.	<i>Άξονες προτεραιότητας</i>	165
8.5.3.	<i>Χρηματοδοτικό σχέδιο</i>	166

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΠΙ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΜΕΡΟΥΣ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

171

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

174

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 – ΠΙΝΑΚΕΣ

183

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 – ΒΑΣΙΚΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

206

ΑΚΡΩΝΥΜΙΑ

• ΑΟΖ	Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη
• ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
• Β.Δ	Βασιλικό Διάταγμα
• Γ.Δ.	Γενική Διεύθυνση
• Δ.Ε.	Διεπαγγελματικές Οργανώσεις
• ΔΕΚ	Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
• Δ.Θ.	Δίκαιο Θάλασσας
• Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
• ΕΕΑΥ	Επιστημονική Επιτροπή Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας
• ΕΟΚ	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
• ΕΤΑ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας
• ΕΤΟΕΑ	Επιστημονική, Τεχνική και Οικονομική Επιτροπή Αλιείας
• Ε.Κ.	Ευρωπαϊκή Κοινότητα
• ΕΛΚΕΘΕ	Ελληνικό Κέντρο Θαλασσιών Ερευνών
• ΕΛΟΤ	Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης
• ΕΠΑΛ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας
• Επ	Επόμενα
• ΕΣΥΕ	Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας
• ΕΣΣΑΑΛ	Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης της Αλιείας
• ΕΦΕΤ	Εθνικός Φορέας Ελέγχου Τροφίμων
• ΕΥΕΠ	Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος
• ΖΠΑ	Ζώνη Προστασίας της Αλιείας
• Η. Ε	Ηνωμένα Έθνη
• ΚΑΜ	Κοινοτικό Αλιευτικό Μητρώο
• Κ-Μ	Κράτος Μέλος
• Καν (ΕΟΚ)	Κανονισμός Ευρωπαϊκών Οικονομικών Κοινοτήτων
• Καν (ΕΚ)	Κανονισμός Ευρωπαϊκής Κοινότητας
• ΚΑΛΠ	Κοινή Αλιευτική Πολιτική
• ΚΟΑ	Κοινή Οργάνωση Αγοράς
• ΚΥΑ	Κοινή Υπουργική Απόφαση
• ΚΠΑ	Κέντρο Παρακολούθησης Αλιείας
• ΚΕΠΠ	Κλιμάκια Ελέγχου Ποιότητας Περιβάλλοντος
• ΚΕΠΠΑ	Κοινή Εξωτερική Πολιτική Πολιτικής και Ασφάλειας
• ΜΒΑ	Μέγιστη Βιώσιμη Απόδοση
• ΜΚΟ	Μη Κυβερνητική Οργάνωση
• Ν.	Νόμος
• Ν.Δ.	Νομοθετικό Διάταγμα
• ν.μ.	ναυτικό(ά) μίλι(α)
• ΝΠΙΔ	Νονικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου
• ΟΗΕ	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
• ΟΚΕ	Οικονομική Κοινοτική Επιτροπή
• ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
• Ο.Π.	Οργάνωση Παραγωγών

- ΠΓΣ Περιφερειακά Γνωμοδοτικά Συμβούλια
 - ΠΟΑ Περιφερειακή Οργάνωση Αλιείας
 - ΠΟΑΠΔ Περιοχή Οργανωμένης Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων
 - ΠΟΑΥ Περιοχή Οργανωμένης Ανάπτυξης Υδατοκαλλιέργειών
 - ΠΔ Προεδρικό Διάταγμα
 - ΠΠΠ Πολυετές Πρόγραμμα Προσανατολισμού
 - ΣΕΑΥ Συμβουλευτική Επιτροπή Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας
 - ΣΕΘ Σύνδεσμος Ελληνικών Θαλασσοκαλλιέργειών
 - ΣΜΠΕ Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων
 - ΣΠΣ Σύστημα Παρακολούθησης Σκαφών
 - ΣυνΘΕΚ Συνθήκη Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
 - ΥΕΝ Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας
 - ΥΠΕΧΩΔΕ Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας & Δημοσίων Έργων
 - ΦΕΚ Φύλλο Εφημερίδος Κυβερνήσεως
 - ΧΜΠΙΑ (FIFG) Χρηματοδοτικό Μέσον Προσανατολισμού της Αλιείας
-
- COREPER Committee of Permanent Representatives
 - EUROSTAT Κοινοτική Στατιστική Υπηρεσία
 - FAO Food and Agriculture Organisation
 - IFREMER Institut Français de la Recherche pour l' Exploitation de la Mer
 - GFCM General Fisheries Committee for the Mediterranean
 - GT – GRT Gross Tonnage- Gross Registered Tonnes
 - ICCAT International Convention for the Conservation of Atlantic Tunas
 - ICES International Council for the Exploration of the Sea
 - IUU Illegal Unreported Unregistered Fishery
 - KW – HP Kilowatt-Horse Power
 - STEFC Scientific, Technical and Economic Committee for Fisheries
 - TAC Total Allowable Catches
 - UNEP United Nations Environmental Programme
 - WCED World Committee for the Environment and Development
 - WWF World Wild Fund for Nature
 - UNCLOS United Nations Convention of the Law of the sea

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

	<i>σελίδα</i>
<i>ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1 – Συνολική αλιευτική παραγωγή των EU-27</i>	<i>4</i>
<i>ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2 – Συνολική αλιευτική παραγωγή ανά χώρα (2005)</i>	<i>5</i>
<i>ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3 – Δαπάνες του Κοινοτικού Προϋπολογισμού για την Αλιεία</i>	<i>6</i>
<i>ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4 – Πτωτική τάση του αλιευτικού στόλου</i>	<i>8</i>
<i>ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5 – Παραγωγή από τη συλλεκτική αλιεία</i>	<i>9</i>
<i>ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 6 – Μείωση της αλιευτικής παραγωγής των EU-27</i>	<i>9</i>
<i>ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7 – Παραγωγή από Υδατοκαλλιέργειες των EU-27</i>	<i>11</i>
<i>ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 8 – Κατανομή πόρων ΧΜΠΑ 2000 – 2006</i>	<i>30</i>
<i>ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 9 – Κατανομή πόρων ΧΜΠΑ ανά Κράτος-Μέλος</i>	<i>31</i>
<i>ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 10 – Σχέση παραγωγής και εισαγωγών</i>	<i>45</i>
<i>ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 11 – Τομείς ελέγχου επιθεωρητών αλιείας</i>	<i>83</i>
<i>ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 12 – Στόλοι και ηλικία</i>	<i>144</i>
<i>ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 13 – Μείωση στόλου και απασχόλησης</i>	<i>150</i>

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι αλιευτικοί πόροι αποτελούν βασικό συστατικό στοιχείο των υδάτινων οικοσυστημάτων. Η χωρίς κανόνες εκμετάλλευσή τους οδηγεί σε κατάρρευση της οικολογικής ισορροπίας, με προφανείς και άμεσες επιπτώσεις στην ανάπτυξη της οικονομίας κλάδων και Κρατών που εξαρτώνται από την αλιευτική δραστηριότητα. Για το λόγο αυτό η μελέτη των προβλημάτων που συνδέονται με τη διαχείριση και διατήρηση αυτού του φυσικού αγαθού, δεν περιορίζεται στα όρια των εθνικών κρατών, αλλά αποτελεί μέριμνα υπερεθνικών και διεθνών οργανισμών.

Ο τομέας της αλιείας είναι ζωτικής σημασίας για την Ελλάδα, τόσο γιατί συνεισφέρει στη διατήρηση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής των παράκτιων περιοχών, προσφέροντας εργασία σ' ένα μεγάλο αριθμό ατόμων ιδιαίτερα σε απόμακρες νησιωτικές περιοχές, όσο και γιατί προσφέρει ζωικές πρωτεΐνες υψηλής βιολογικής αξίας μέσω μιας αειφόρου εκμετάλλευσης των πόρων.

Ο σκοπός της μελέτης του θέματος «Υλοποίηση της Κοινοτικής Δράσης από την Εθνική Δημόσια Διοίκηση, με σημείο αναφοράς την Κοινή Αλιευτική Πολιτική», φιλοδοξεί να συμβάλει στη διερεύνηση των προβλημάτων του φυσικού αυτού αγαθού, για τον άνθρωπο, τις κοινωνίες και την οικονομία και να επισημάνει αδυναμίες θεσμικές και οργανωτικές, που παρεμποδίζουν την ορθολογική διαχείρισή του.

Βασικό συμπέρασμα που προκύπτει από τη μελέτη του θέματος είναι ότι οι υπαρκτές αδυναμίες εφαρμογής μιας κοινής πολιτικής για την αλιεία, σε επίπεδο οργανωτικό και θεσμικό, αφορούν τόσο στην Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και στη Χώρα μας.

SUMMARY

Fisheries resources consist a basic constitutional element of aquatic ecosystems. Their exploitation without rules, lead to an ecological unbalance, with obvious, direct impacts to the development, especially of regions depending on fishing activity. For this reason the study of problems connecting with management and protection of this natural good, is not restricted to the limits of States, but concerns transnational and international organizations.

The sector of fisheries is of vital importance to the economic development of Greece since it contributes to the maintenance of social and economic coherence of the coastal areas offering security of labour to a large number of persons particularly in remote islands, and it provides animal proteins of high biological value through a sustainable exploitation of the resources.

The objective of current study «The implementation of European Community activity by Public Administration, with point of view the Common

Fisheries Policy» has the ambition to contribute to the investigation of problems of this natural good, for Human, Society and Economy and to underline institutional and organizational weaknesses that prevent its sustainable development.

A basic conclusion of this study is that institutional and organizational weaknesses in the implementation of Common Fisheries Policy relate to European Union, as well as our Country.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η υπάρχουσα πίεση για λήψη αποφάσεων διαχείρισης των θαλάσσιων πόρων είναι κοινή σε όλο τον κόσμο και η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Χώρα μας, η οποία διαθέτει ένα μεγάλο μήκος ακτών δεν αποτελούν εξαίρεση.

Η μελέτη του θέματος, λόγω της φύσης του δεν είναι δυνατόν να περιορισθεί στο εθνικό δίκαιο και τις σχετικές διοικητικές δομές εφαρμογής του, αλλά στο ευρύτερο πλαίσιο των συμβατικών και γενικών αρχών του διεθνούς και ευρωπαϊκού δικαίου το οποίο η Χώρα μας με συνταγματικές διατάξεις, έχει ενσωματώσει στην ελληνική έννομη τάξη.

Οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες, οι οποίες ιδρύθηκαν με τη Συνθήκη της Ρώμης το 1957, θέσπισαν μια Κοινή Αλιευτική Πολιτική από το 1971, η οποία όμως οργανώθηκε κατά συνεκτικό τρόπο από το 1983 και μετά. Τα αλιευτικά αποθέματα αποτελούν έναν κοινό πόρο που δεν επιδέχεται την ύπαρξη συνόρων. Η Κοινή Αλιευτική Πολιτική παρόλο που ξεκίνησε με καλές προϋποθέσεις, εντούτοις, και σύμφωνα με αυτοκριτική της ίδιας της Ε.Ε., οδηγήθηκε σε αποτυχίες αφού δεν κατόρθωσε να αποτρέψει την υποβάθμιση των αλιευτικών πόρων και στάθηκε ανίκανη να αντιμετωπίσει την υπερικανότητα των αλιευτικών σκαφών. Η πολυπαραμετρική φύση της αλιείας επιβάρυνε τη διαχείριση λήψης αποφάσεων με δυσκολίες για τον προσδιορισμό των στόχων, οι οποίοι πολλές φορές ήταν αντικρουόμενοι. Με την αναθεώρηση του 2002 γίνεται προσπάθεια για διόρθωση των λαθών και την επίτευξη του στόχου, που είναι μια βιώσιμη αλιεία.

Έχοντας κατά νου τα παραπάνω, στην παρούσα εργασία θα καταβληθεί προσπάθεια να εξεταστούν μέσω της υπάρχουσας βιβλιογραφίας και παραπομπών σε αυτή, η αλιευτική πολιτική της Ε.Ε. όπως αυτή ξεκίνησε ουσιαστικά από το 1983, να προσδιοριστούν οι λόγοι που οδήγησαν σε αποτυχία, η νέα προσέγγιση μετά την αναθεώρηση το 2002 καθώς και οι προσπάθειες της ελληνικής διοίκησης για εναρμόνιση με τις εν λόγω πολιτικές. Πιο συγκεκριμένα:

Στο Μέρος Πρώτο, αφού γίνει μια αναφορά στον τομέα της αλιείας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, θα εξεταστεί σε λεπτομέρεια το νομικό και οικονομικό πλαίσιο που αποτελεί τη βάση της κοινής αλιευτικής πολιτικής, θα διερευνηθούν οι βασικοί άξονες της αλιευτικής πολιτικής, ήτοι η διατήρηση και διαχείριση των πόρων, οι περιορισμοί στην ελεύθερη πρόσβαση, η πολιτική διαρθρώσεων που αποτελεί έναν από τους βασικούς άξονες της κοινής αλιευτικής πολιτικής, η κοινή οργάνωση των αγορών και οι διεθνείς σχέσεις. Εν συνεχεία θα μελετηθεί η αναμόρφωση της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής και οι λόγοι που την επέβαλαν, καθώς και οι νέες προτεραιότητες που έχουν τεθεί για την επίτευξη των στόχων.

Στο κεφάλαιο 3 αυτού του Μέρους θα εξεταστεί η σχέση της αλιείας με το περιβάλλον, καθώς είναι ευνόητο ότι το τελευταίο επηρεάζει την άσκηση της αλιείας και κατ'επέκταση της αλιευτικής πολιτικής, πολυδιάστατα.

Στο Κεφάλαιο 4 θα παρουσιασθεί η περίπτωση της Μεσογείου στο πλαίσιο της ΚΑΛΠ, αφού η εν λόγω θαλάσσια περιοχή παρουσιάζει σημαντικές ιδιαιτερότητες.

Στα επόμενα Κεφάλαια 5 και 6 θα γίνει αναφορά στον τρόπο λήψης αποφάσεων στην Ε.Ε., στην πληθώρα επιτροπών που επικουρούν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στη διαμόρφωση των προτάσεων της προς το Συμβούλιο και στην οργάνωση της Γενικής Διεύθυνσης Αλιείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Το Μέρος Πρώτο κλείνει με συμπεράσματα και διαπιστώσεις σχετικά με τις αδυναμίες και τα σημεία στα οποία παρουσιάζεται αναποτελεσματικότητα και τα οποία χρήζουν βελτίωσης.

Στο Μέρος Δεύτερο (Κεφάλαια 7 και 8) παρουσιάζεται η κατάσταση του αλιευτικού τομέα στη Χώρα μας, τα όργανα και οι μηχανισμοί που εφαρμόζονται για τη διαχείριση των αλιευτικών πόρων, η ανάπτυξη των δραστηριοτήτων της υδατοκαλλιέργειας και μεταποίησης των αλιευτικών προϊόντων, οι επιπτώσεις από την Κοινή Αλιευτική Πολιτική, οι διαδικασίες ελέγχου των δράσεων της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής καθώς και οι πολιτικές στον τομέα των διαρθρώσεων και ακολουθούν σχετικές διαπιστώσεις – συμπεράσματα ως προς τις δυνατότητες του υπάρχοντος διοικητικού συστήματος και μηχανισμών να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Ο ΤΟΜΕΑΣ ΤΗΣ ΑΛΙΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

1.1. Μια σημαντική οικονομική δραστηριότητα

Η αλιεία και η υδατοκαλλιέργεια αποτελούν σημαντικές οικονομικές δραστηριότητες στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Παρόλο που η συμμετοχή του αλιευτικού κλάδου στο ακαθάριστο εθνικό προϊόν των κρατών μελών είναι συνήθως μικρότερη του 1%, ο κλάδος αυτός αποτελεί σημαντική πηγή απασχόλησης σε περιοχές όπου συχνά υπάρχουν ελάχιστες εναλλακτικές λύσεις. Η εξάρτηση από την αλιεία είναι σημαντική ιδιαίτερα σε ορισμένες περιοχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μεταξύ των οποίων και περιοχές της Χώρας μας .

Επιπλέον, ο τομέας της αλιείας συμβάλλει στον εφοδιασμό της αγοράς της Ε.Ε., μιας από τις μεγαλύτερες του κόσμου, με αλιευτικά προϊόντα.

Η Ε.Ε. αποτελεί τη δεύτερη μεγαλύτερη αλιευτική δύναμη στον κόσμο, μετά την Κίνα. Ωστόσο, ενώ το 2006 είχαν εξαχθεί πάνω από 2 εκατ. τόνοι αλιευτικών προϊόντων, χρειάστηκε να εισαχθούν πάνω από 6 εκατ. τόνοι για να καλυφθούν οι ανάγκες της Ε.Ε. Αυτή η έλλειψη ισορροπίας μεταξύ εισαγωγών και εξαγωγών οδήγησε σε έλλειμμα άνω των 13 δις € την ίδια χρονιά (Πηγή Eurostat Fishery statistics, Data 1990-2006).

Η Συνολική παραγωγή των EU-27 για το έτος 2005 αποτελεί το 6% της παγκόσμιας παραγωγής. Πέντε Κράτη Μέλη (Δανία 16%, Γαλλία 11%, Ολλανδία 10%, Ισπανία 14% και Ηνωμένο Βασίλειο 12%) παρήγαγαν παραπάνω από το 60% των αλιευμάτων των 27 Κ-Μ. Μεταξύ του 1993 και 2005 τα αλιεύματα των 27 Κ-Μ μειώθηκαν κατά 22%. Την ίδια περίοδο, η συνολική παγκόσμια παραγωγή αυξήθηκε κατά 8%.

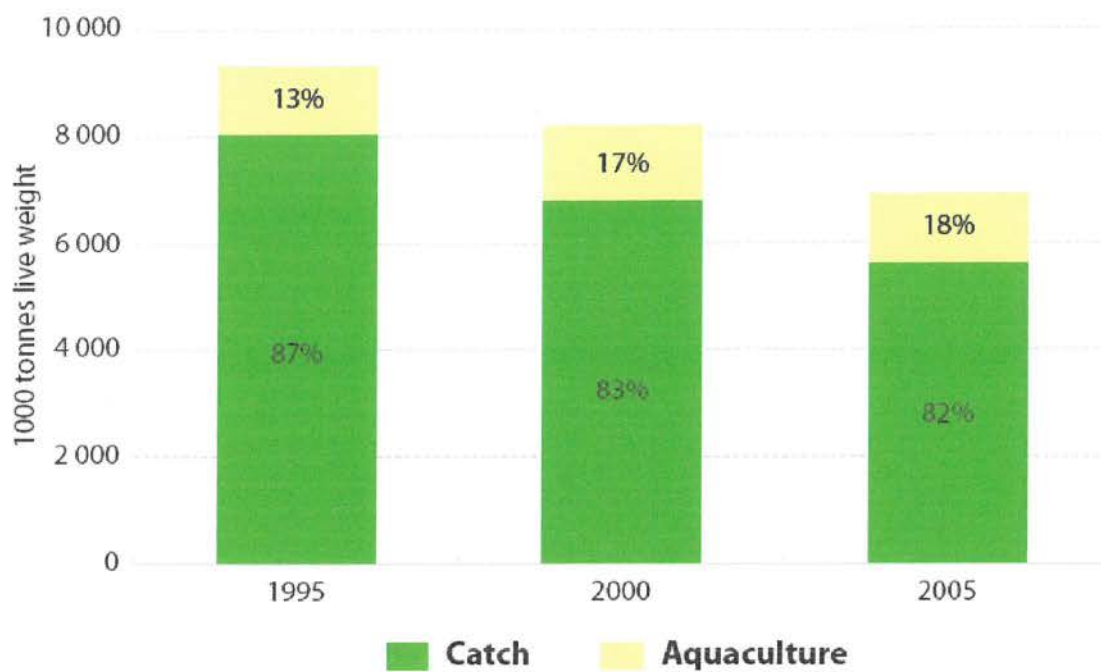
Οι 27 Χώρες Κ-Μ, έχουν ένα συνολικό αρνητικό ισοζύγιο σε αλιευτικά προϊόντα. Μόνο έξι από αυτές (Δανία, Εσθονία, Ιρλανδία, Λετονία, Λιθουανία μέχρι το 2004, Μάλτα μέχρι το 2006 και Κάτω Χώρες) είχαν θετικό ισοζύγιο σε όρους αξίας.

Η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία, η Ισπανία και το Ηνωμένο Βασίλειο είναι οι μεγαλύτερες εισαγωγικές Χώρες από τα 27 Κ-Μ.

Η Ισλανδία και η Νορβηγία είναι οι κυριότερες εξαγωγικές Χώρες.

Ακολουθούν τα διαγράμματα 1 και 2 στα οποία απεικονίζεται η συνολική αλιευτική παραγωγή και η παραγωγή ανά χώρα μέλος αντίστοιχα, ενώ στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 παρατίθενται οι ΠΙΝΑΚΕΣ 1-10 σχετικά με την αλιευτική παραγωγή ανά κλάδο της αλιείας, τις εισαγωγές-εξαγωγές, το ισοζύγιο εισαγωγών εξαγωγών (Πηγή Eurostat Fishery statistics, Data 1990-2006).

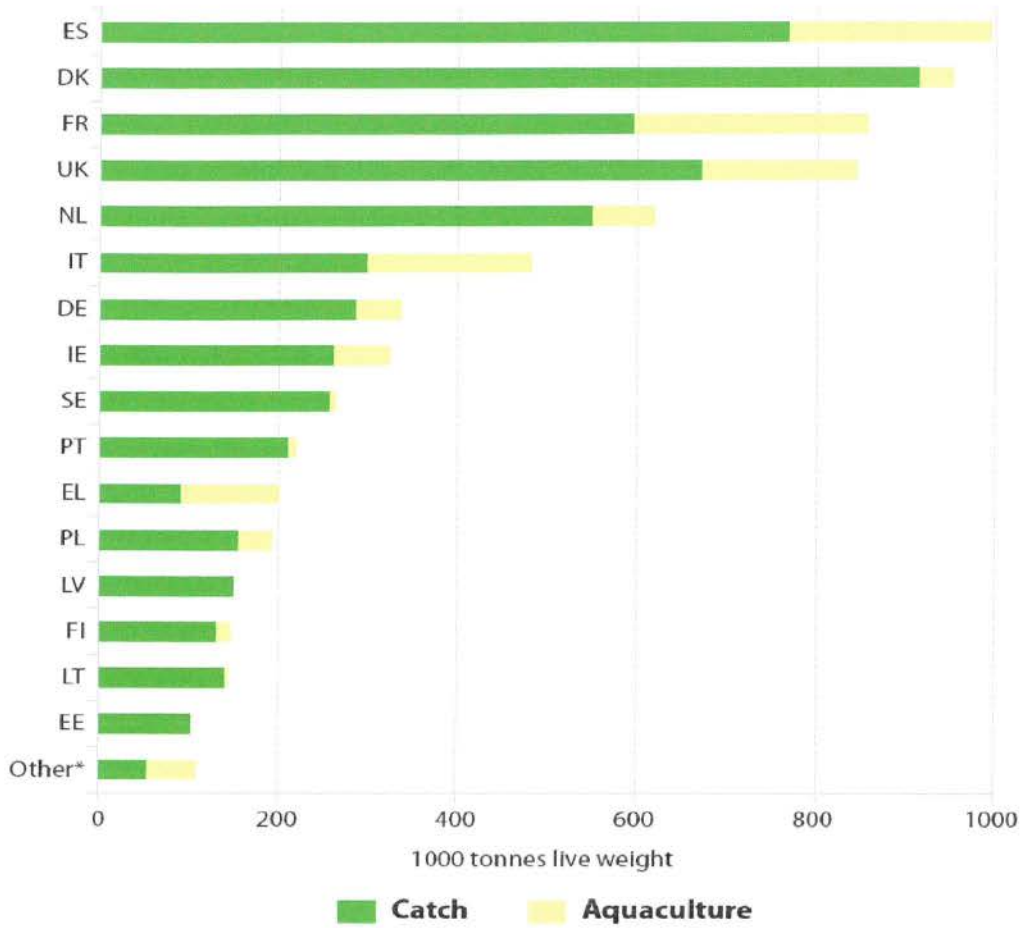
EU-27 total fishery production (catch + aquaculture)



ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1

Πηγή Eurostat, *Fisbery statistics, Data 1990-2006, έκδοση 2007.*

EU-27 total fishery production by country in 2005

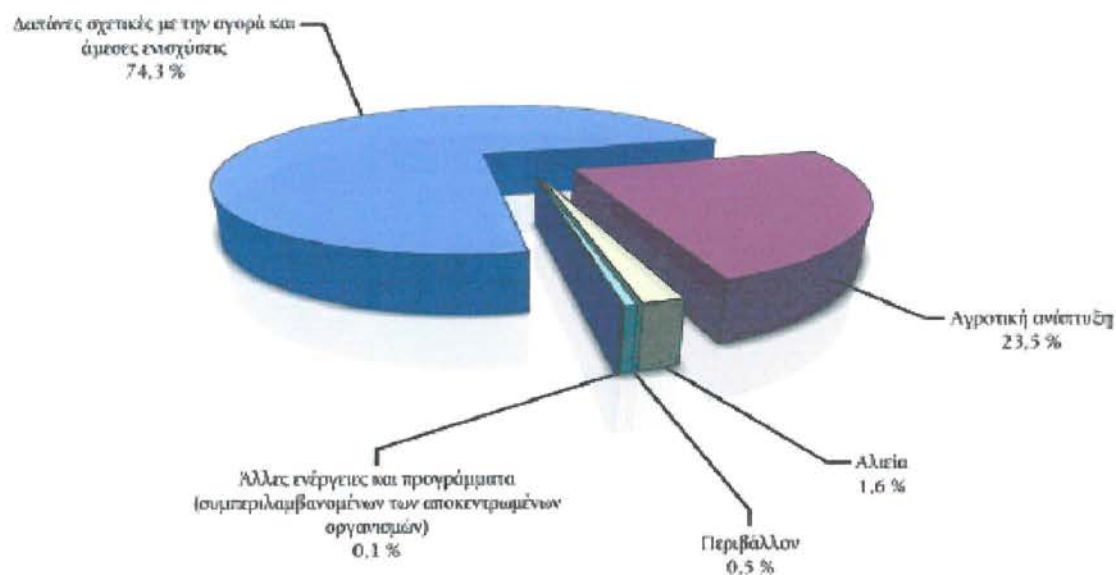


* Other: BE, CZ, HU, RO, BG, CY, AT, SI, SK, MT, LU

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2

Πηγή Eurostat, Fishery statistics, Data 1990-2006, έκδοση 2007.

Ο κοινοτικός προϋπολογισμός του 2008 για τον τομέα «Διατήρηση και διαχείριση των φυσικών πόρων» παρατίθεται στο παρακάτω διάγραμμα από το οποίο φαίνεται ότι οι δαπάνες για την αλιεία αντιστοιχούν μόλις στο 1,6% των δαπανών που διατίθενται για τον συγκεκριμένο τομέα του Γενικού Προϋπολογισμού της Ε.Ε.



Τομέας 2: Διατήρηση και διαχείριση των φυσικών πόρων	Προϋπολογισμός 2008	
	ευρώ	%
Δαπάνες σχετικές με την αγορά και άμεσες ενισχύσεις	40 876 490 000	74,3 %
Αγροτική ανάπτυξη	12 932 731 889	23,5 %
Αλιεία	906 835 607	1,6 %
Περιβάλλον	266 944 000	0,5 %
Άλλες ενέργειες και προγράμματα (συμπεριλαμβανομένων των αποκεντρωμένων οργανισμών)	58 122 000	0,1 %
Σύνολο	55 041 123 496	100,0 %

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή : Γενικός Προϋπολογισμός, για το οικονομικό έτος 2008

Περίληψη με αριθμητικά στοιχεία

ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ – ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ, ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2008¹

¹ Προϋπολογισμός 2008 EL 18.1.2008

1.2. Ο αλιευτικός στόλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ο αλιευτικός στόλος της Ε.Ε. αριθμεί περισσότερα από 88.000 σκάφη που ποικίλλουν σε μεγάλο βαθμό όσον αφορά το μέγεθος και την αλιευτική ικανότητα. Από τα Κ-Μ η Ελλάδα έχει το μεγαλύτερο αριθμό αλιευτικών σκαφών. Εντούτοις, τα σκάφη είναι τα μικρότερα σε μέγεθος και χωρητικότητα, συγκρινόμενα με τα σκάφη των άλλων Κ-Μ. Το 2006, η Ελλάδα (21%), Ιταλία (16%) και η Ισπανία (15%), είχαν το μεγαλύτερο αριθμό σκαφών στα 25 Κ-Μ. Τη μεγαλύτερη ιπποδύναμη είχαν Γαλλία (15%), Ισπανία (15%) και Ιταλία (17%). Τη μεγαλύτερη συνολική χωρητικότητα είχε η Ισπανία (25%).

Την περίοδο 1995-2006 ο στόλος των 15 Κ-Μ μειώθηκε κατά 22% σε αριθμό, κατά 14% σε χωρητικότητα και κατά 19% σε ιπποδύναμη (Πηγή Eurostat Fishery statistics, Data 1990-2006).

Στον παρακάτω Πίνακα παρατίθεται στοιχεία ως προς τη σύνθεση του κοινοτικού αλιευτικού στόλου με βάση τον αλιευτικό εξοπλισμό (Κοινοτικό αλιευτικό μητρώο σκαφών με βάση τον Κανονισμό του Συμβουλίου αριθμ. 2371/2002 και τον Κανονισμό της Επιτροπής αριθ. 26/2004).

ΠΙΝΑΚΑΣ: Σύνθεση του στόλου με βάση τον αλιευτικό εξοπλισμό

Κατηγορία εργαλείων	Αριθμός σκαφών	Χωρητικότητα (GT*)	Ισχύς κινητήρα (kW)
Στάσιμο εργαλείο	69.687	377.117	2.630.737
Συρόμενα εργαλεία	14.441	1.311.475	3.673.870
Κινητό εργαλείο	4.397	236.571	721.080
Σύνολο	88.525	1.925.163	7.025.687

Πηγή κοινοτικό αλιευτικό μητρώο (ΚΑΜ)

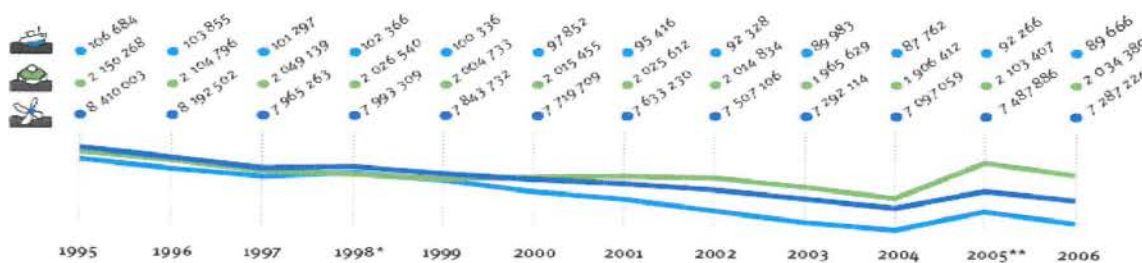
* Βάσει της νομοθεσίας της Ε.Ε. τα κράτη μέλη υποχρεούνται να μετρούν τη χωρητικότητα των σκαφών με βάση την Ολική Χωρητικότητα (GT) σύμφωνα με τη Σύμβαση του Λονδίνου (1969) και όχι με βάση την προηγουμένως χρησιμοποιούμενη Χωρητικότητα σε Τόνους Μικτού Βάρους (GRT) σύμφωνα με τη Σύμβαση του Όσλο (1946). Αυτή η αλλαγή στον τρόπο μέτρησης της χωρητικότητας πραγματοποιήθηκε στη διάρκεια αρκετών ετών, κατά τη δεκαετία του 1990, και με διαφορετικούς ρυθμούς στις διάφορες χώρες. Δεδομένου ότι η GT ενός σκάφους είναι γενικά πολύ μεγαλύτερη από την GRT, η σύγκριση των χωρητικοτήτων διαφόρων στόλων σε διαφορετικές χρονικές στιγμές πρέπει να γίνεται με ιδιαίτερη προσοχή. Έως τα τέλη του 2003 η καταγραφή της χωρητικότητας βάσει της GT είχε σε μεγάλο βαθμό ολοκληρωθεί.

Η αλιευτική ικανότητα του στόλου μειώθηκε τα τελευταία χρόνια (Διάγραμμα 3), επειδή ήταν υπερβολικά μεγάλη σε σχέση με τα διαθέσιμα ιχθυαποθέματα, με αποτέλεσμα να γίνεται αντιοικονομική. Η Ε.Ε. έχει βοηθήσει στο να επιτευχθεί μια καλύτερη ισορροπία ανάμεσα στον αριθμό των σκαφών και τα διαθέσιμα ιχθυαποθέματα, θα πρέπει όμως να καταβληθούν πολλές προσπάθειες στον τομέα αυτόν. Στο πλαίσιο του εκσυγχρονισμού του αλιευτικού στόλου, τα σκάφη θα συνεχίσουν να αναβαθμίζονται με σκοπό τη βελτίωση της ασφάλειας, των συνθηκών εργασίας, της ποιότητας των προϊόντων και της επιλεκτικότητας της αλιείας.

Στα παρακάτω Διαγράμματα 4 και 5 απεικονίζεται η πτωτική τάση του αλιευτικού στόλου και η ανάλυση του στόλου ανά ηλικία, ενώ στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 παρατίθενται οι ΠΙΝΑΚΕΣ 11-13 με τον αριθμό των σκαφών, τη χωρητικότητα και την ισχύ του αλιευτικού στόλου της Ε.Ε. ανά Χώρα.

Η πτωτική τάση του ευρωπαϊκού αλιευτικού στόλου (Ιανουάριος 1995 – Ιανουάριος 2006)

*Ο στόλος των γαλλικών υπερπόντιων διαμερισμάτων λαμβάνεται πλέον υπόψη κατά τον υπολογισμό του ευρωπαϊκού στόλου.
 **Ο ευρωπαϊκός στόλος μετά τη διεύρυνση της 1ης Μαΐου 2004.



ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4

Το γαλάζιο χρώμα αντιστοιχεί στον αριθμό των σκαφών

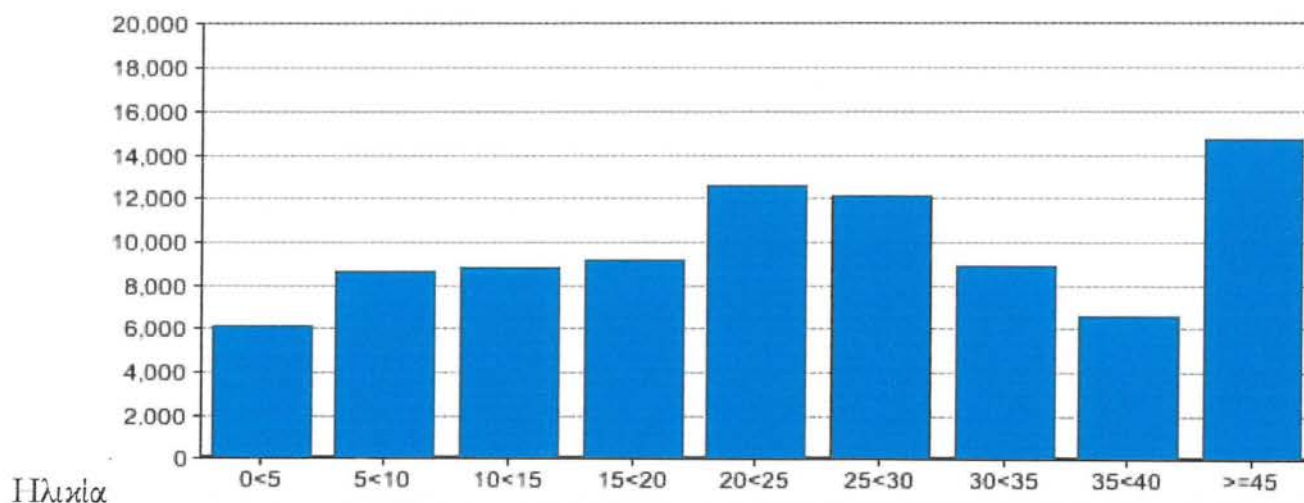
Το πράσινο χρώμα στη χωρητικότητα

Το μπλε χρώμα στην ισχύ

Πηγή : ΕΕ : Η ΚΑΛΠ σε αριθμούς: Βασικά στοιχεία σχετικά με την Κοινή Αλιευτική Πολιτική, Έκδοση 2006

Η παραγωγή από την ελεύθερη – συλλεκτική αλιεία ανά περιοχή αλιείας παρατίθεται στα παρακάτω Διάγραμμα 5.

Αριθμός σιαφών

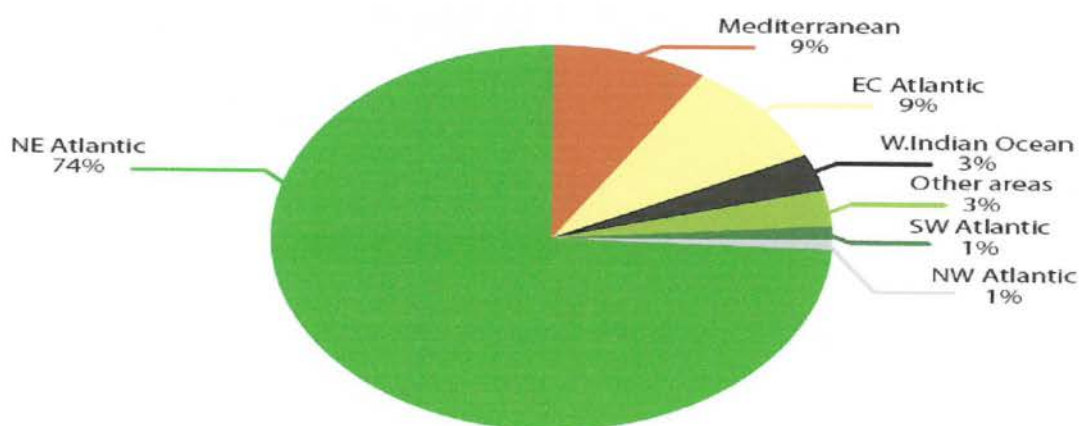


ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5

Πηγή: Κοινοτικό Αλιευτικό Μητρώο

Κατά το διάστημα 1993-2005 η αλιευτική παραγωγή των 27 Κ-Μ μειώθηκε κατά 22%. Την ίδια περίοδο η παγκόσμια παραγωγή αυξήθηκε κατά 8%.

EU-27 Catches by fishing area in 2005



ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 6

Πηγή Eurostat, Fishery statistics, Data 1990-2006, έκδοση 2007

1.3. Υδατοκαλλιέργεια




Η υδατοκαλλιέργεια (εκτροφή ψαριών) στην Ευρωπαϊκή Ένωση διαδραματίζει ρόλο παρόμοιο με εκείνο της συλλεκτικής αλιείας. Εφοδιάζοντας την αγορά με ψάρια και οστρακόδερμα, βοηθάει στη μείωση του κοινοτικού ελλείμματος μεταξύ εισαγωγών και εξαγωγών αλιευτικών προϊόντων. Δημιουργεί επίσης θέσεις εργασίας σε περιοχές όπου, γενικά, υπάρχει έλλειψη άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων. Οι καταναλωτές ωφελούνται από την ποικιλία προϊόντων υδατοκαλλιέργειας, τα οποία συμπληρώνουν εκείνα που διατίθενται από τη συλλεκτική αλιεία. Ο κλάδος της υδατοκαλλιέργειας στη διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ-25) παράγει συνολικά 1,3 εκατ. τόνους αλιευτικών προϊόντων κάθε χρόνο αξίας περίπου 3 δισεκατομμυρίων €.

Τα τελευταία χρόνια, διαπιστώθηκε μια ραγδαία ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας σε όλο τον κόσμο. Η εκτροφή ψαριών κατέστη ο ταχύτερα αναπτυσσόμενος τομέας παραγωγής τροφίμων.

Σήμερα, η παραγωγή της υδατοκαλλιέργειας ανέρχεται σχεδόν στο ένα πέμπτο από πλευράς όγκου και στο ένα τρίτο από πλευράς αξίας, της παγκόσμιας παραγωγής ψαριών και οστρακόδερμων.

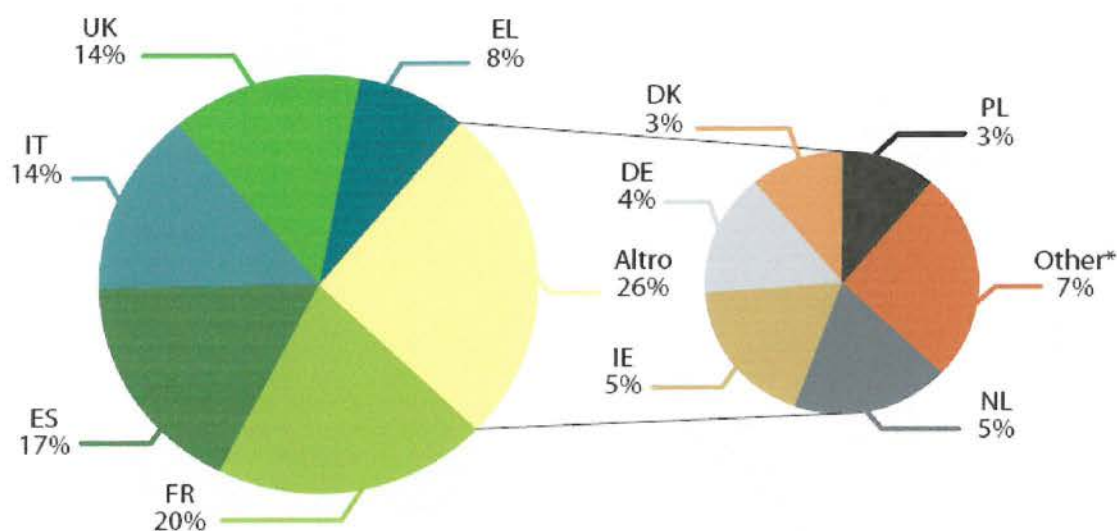
Υπάρχει μακρά παράδοση εκτροφής ψαριών και οστρακόδερμων σε ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες, γεγονός που καθιστά εύκολο να εξηγηθεί η ποικιλομορφία που παρουσιάζει ο κλάδος της κοινοτικής υδατοκαλλιέργειας, η οποία περιλαμβάνει από μικροεπιχειρήσεις μέχρι βιομηχανικού μεγέθους πολυεθνικές επιχειρήσεις.

Η κοινοτική υδατοκαλλιέργεια περιλαμβάνει τρεις κύριες δραστηριότητες:

-  Την εκτροφή θαλάσσιων ψαριών
-  Την εκτροφή θαλάσσιων οστρακόδερμων
-  Την εκτροφή ψαριών σε γλυκιά ύδατα.

Στο Διάγραμμα 7 παρατίθενται στοιχεία παραγωγής υδατοκαλλιέργειας ανά κράτος μέλος σε ποσοστό επί του συνόλου της παραγωγής υδατοκαλλιεργειών από τα 27 Κ-Μ, ενώ στον ΠΙΝΑΚΑ 3 του ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ 1 παρατίθενται στοιχεία παραγωγής προϊόντων υδατοκαλλιέργειας ανά Κ-Μ.

EU-27 aquaculture production by country in 2005



*Other: CZ, FI, HU, RO, PT, SE, BG, AT, CY, LT, SI, BE, SK, MT, EE, LV, LU

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7

Πηγή Eurostat, *Fisbery statistics, Data 1990-2006, έκδοση 2007*

Η παραγωγή των 27 Κ-Μ σε προϊόντα υδατοκαλλιεργειών, το 2007, αποτελεί μόνο το 2% της παγκόσμιας παραγωγής. Τέσσερα Κ-Μ (Γαλλία 29%, Ιταλία 14%, Ισπανία 17% και Η.Β. 14%) παράγουν το 66% της παραγωγής των 27 Κ-Μ. Κατά το διάστημα 1993-2005 υπήρξε μια αύξηση της παραγωγής κατά 27%.

Παρά τη ραγδαία ανάπτυξη της κατά τα πρόσφατα έτη, η υδατοκαλλιέργεια αντιμετωπίζει ορισμένα προβλήματα. Η παραγωγή τροφίμων καθίσταται όλο και περισσότερο ανταγωνιστική αγορά. Η κατάσταση αυτή χειροτερεύει από τη διακύμανση της ζήτησης, πρόβλημα που αντιμετωπίζει και η γεωργία.

Η μεγαλύτερη ενημέρωση του κοινού σχετικά με την ανάγκη προστασίας των φυσικών πόρων και της αύξησης της ασφάλειας των τροφίμων είχε ως αποτέλεσμα να υπάρξει μεγάλη επιβάρυνση από πλευράς ρυθμίσεων. Οι νέες υδατοκαλλιέργειες, καθώς επίσης μερικές καθημερινές δραστηριότητες απαιτούν την παροχή αδειοδότησης από διάφορες αρχές.

Τα τεχνικά προβλήματα και ο κίνδυνος ασθενειών καθιστούν τις επιχειρήσεις περισσότερο ευαίσθητες.

Επιπλέον, η αγορά προϊόντων υδατοκαλλιέργειας έχει κορεσθεί για ορισμένα είδη υδατοκαλλιέργειας με αποτέλεσμα χαμηλότερες τιμές και συνεπώς μικρότερα κέρδη για τους παραγωγούς.

1.4. Μεταποίηση

Τα αλιευτικά προϊόντα, πριν διατεθούν στην αγορά, συνήθως υπόκεινται σε κάποιου είδους διαχείριση, προπαρασκευή και μεταποίηση. Αυτές οι διαδικασίες περιλαμβάνουν κοπή, φιλετοποίηση, το αλάτισμα, την ξήρανση, το κάπνισμα, το μαγείρεμα, την ψύξη, ή την κονσερβοποίησή τους.

Ο ευρωπαϊκός μεταποιητικός κλάδος της αλιείας απασχολεί μεγάλο αριθμό εργαζομένων σε όλη την Ένωση και κυρίως σε περιφέρειες που εξαρτώνται από την αλιεία. Συνολικά, περισσότεροι από 135.000 άνθρωποι απασχολούνται στον μεταποιητικό κλάδο σε όλη την Ένωση, πολλοί από τους οποίους εργάζονται σε επιχειρήσεις με λιγότερους από 20 απασχολούμενους.

Η κατανάλωση μεταποιημένων προϊόντων ψαριών, ιδιαίτερα υπό μορφή παρασκευασμένων γευμάτων, έχει αυξηθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η αξία της ετήσιας παραγωγής αλιευτικών προϊόντων που παράγονται από τον μεταποιητικό τομέα ανέρχεται σε 18 δις €, είναι δηλαδή διπλάσια σχεδόν της συνδυασμένης αξίας των αλιευμάτων και των προϊόντων της υδατοκαλλιέργειας. Η παραγωγή εξακολουθεί να αυξάνεται τα τελευταία χρόνια. Η απασχόληση αντίθετα παρουσιάζει μείωση, κυρίως διότι οι σχετικά μικρές και χωρίς επαρκή εξοπλισμό μεταποιητικές επιχειρήσεις κλείνουν είτε συγχωνεύονται με μεγαλύτερες εταιρείες. Τα σημαντικότερα είδη προϊόντων που παράγει ο μεταποιητικός κλάδος της αλιείας είναι τα παρασκευάσματα και οι κονσέρβες (6,7 δις. €), ακολουθούν τα νωπά προϊόντα, τα διατηρημένα σε ψύξη, τα κατεψυγμένα, τα καπνιστά ή αποξηραμένα (5,2 δις. €). Οι επιχειρήσεις του τομέα αυτού είναι ιδιαίτερα ευάλωτες στις διακυμάνσεις της προσφοράς. Προκειμένου να εξασφαλίζουν τακτική προσφορά αλιευτικών προϊόντων, οι επιχειρήσεις της Ε.Ε. αναγκάζονται να καταφεύγουν σε εισαγωγές πρώτων υλών.

1.5. Κατά κεφαλή κατανάλωση

Η Πορτογαλία και η Ισπανία είναι οι Χώρες με τη μεγαλύτερη κατά κεφαλήν κατανάλωση σε αλιευτικά προϊόντα, μεταξύ των 27 Κ-Μ (Πηγή : Eurostat, Fishery statistics, Data 1990-2006).

Η κατά κεφαλή κατανάλωση στα 12 νέα Κ-Μ (9,1κίλά/άτομο) το 2001 είναι λιγότερη του μισού από εκείνη στα 15 Κ-Μ (24,8κίλά/άτομο). (ΠΙΝΑΚΑΣ 14 στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1).

1.6. Θέσεις απασχόλησης

Οι θέσεις απασχόλησης που δημιουργούνται από την αλιεία είναι ποικίλες. Ο αριθμός των ψαράδων μειώνεται με την πάροδο του χρόνου. Στο συγκεκριμένο κλάδο απασχολούνται με πλήρη ή μερική απασχόληση 190.000 περίπου ψαράδες.

Οι δραστηριότητες τους δημιουργούν περισσότερες θέσεις απασχόλησης στον τομέα της παραγωγής (μεταποίηση, συσκευασία, μεταφορά, εμπορία) αλλά και στον τομέα της παροχής υπηρεσιών (ναυπηγεία, κατασκευή αλιευτικών εργαλείων, ανεφοδιασμός και συντήρηση).

Μελέτη που πραγματοποιήθηκε το 2006² έδειξε ότι ο αλιευτικός κλάδος αντιπροσωπεύει ένα μικρό μερίδιο επί του συνόλου των θέσεων απασχόλησης σε όλα τα Κ-Μ. Σε περιφερειακό επίπεδο όμως η αλιεία παίζει σημαντικό ρόλο ως πηγή απασχόλησης, ιδίως στη Γαλικία (Ισπανία), στην Αλγάρβη και τις Αζόρες (Πορτογαλία), στη βορειοανατολική Σικωτία (Ηνωμένο Βασίλειο) και στη Στερεά Ελλάδα, το Βόρειο Αιγαίο και το Νότιο Αιγαίο. Ακόμη και σε περιοχές όπου η απασχόληση στον αλιευτικό κλάδο εμφανίζεται χαμηλή, οι θέσεις εξακολουθούν να είναι πολύ σημαντικές. Γεωγραφικοί και οικονομικοί παράγοντες όπως η απόσταση από τα κύρια κέντρα δραστηριότητας, ο αραιός πληθυσμός, η φτωχή γεωργική γη και η βιομηχανική παρακμή- χαρακτηριστικά πολλών παράκτιων περιοχών- έχουν ως αποτέλεσμα τη μείωση των ευκαιριών απασχόλησης.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της μελέτης, η συνολική απασχόληση στον αλιευτικό τομέα ανήλθε το 2002/2003 σε 405.000 άτομα (πλήρης και μερική απασχόληση). περίπου το ένα τρίτο εξ αυτών είναι γυναίκες, οι οποίες εργάζονται κυρίως στη μεταποιητική βιομηχανία.

Υπάρχουν περίπου 205.000 άτομα που εργάζονται στα σκάφη, ενώ ο αριθμός των ατόμων ελαττώνεται περίπου κατά 4-5% κατά έτος. Το 2005 υπήρχαν περίπου 190-195.000 αλιείς στις 25 Χώρες Κ-Μ.

Ο αριθμός των ατόμων που εργάζονται στον αλιευτικό τομέα γενικά είναι μεγαλύτερος στην περιοχή του Ατλαντικού και της Μεσογείου, όπου αντιπροσωπεύει το 42% και 28% του συνόλου των εργαζομένων στην αλιεία, αντίστοιχα. Ένα ποσοστό 20% των εργαζομένων στα σκάφη είναι μερικής απασχόλησης, κυρίως στην παράκτια αλιεία.

Η Ισπανία, η Ελλάδα και η Ιταλία αριθμούν περίπου το 60% του συνόλου των ατόμων που εργάζονται στην αλιεία. Ο αριθμός των ψαράδων είναι επίσης σημαντικός στην Γαλλία και την Πορτογαλία. Η μεταποιητική βιομηχανία απασχολεί πολλά άτομα στην Ισπανία, Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο και τα λιγότερα άτομα στη Γερμανία και την Πολωνία. Η υδατοκαλλιέργεια είναι πιο προηγμένη ως πηγή απασχόλησης στη Γαλλία και την Ισπανία.

Υπάρχουν αξιοσημείωτες διαφορές στη δομή της απασχόλησης στον αλιευτικό τομέα. Στην Βόρεια και τη Βαλτική θάλασσα περίπου το 30% των εργαζομένων στην αλιεία απασχολούνται επί του σκάφους, ένα 65% εργάζονται στη μεταποιητική βιομηχανία και περίπου το 5% στις υδατοκαλλιέργειες. Στον Ατλαντικό και στη Μεσόγειο η θαλάσσια αλιεία είναι πιο σημαντική με ποσοστά εργαζομένων 46% και 76% αντίστοιχα. Οι περιοχές του Ατλαντικού έχουν επίσης αξιοσημείωτη μεταποιητική βιομηχανία ενώ αυτή στη Μεσόγειο αντιπροσωπεύει μόνο το 14%. Η υδατοκαλλιέργεια στον Ατλαντικό αντιπροσωπεύει το 22% των

² *Employment in the fisheries sector current situation (Fish/2004/4)*

εργαζομένων στον αλιευτικό τομέα ενώ στη Μεσόγειο το 10%. Ειδικότερα για τη Μεσόγειο τα στοιχεία απασχόλησης καταγράφουν την εξής εικόνα:

- Σχεδόν 118.00 άτομα εργάζονται στον αλιευτικό τομέα, εκ των οποίων 89.800 στην αλιεία, 16.300 στην μεταποίηση και 11.800 στην υδατοκαλλιέργεια.

- Οκτώ περιοχές δείχνουν εξάρτηση από τον αλιευτικό τομέα μεγαλύτερη από 1%. Επτά από αυτές τις περιοχές βρίσκονται στην Ελλάδα.

Η μείωση του αλιευτικού στόλου κατά 10-15% σε Kw & GT έχει μειώσει τις θέσεις απασχόλησης κατά 40%.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 και στον ΠΙΝΑΚΑ 15 παρατίθενται στοιχεία σχετικά με την απασχόληση στις Χώρες της ΕΕ (Πηγή : *Euro stat, Fishery statistics, Data 1990-2006*).

Οι τρεις υποτομείς (αλιεία, υδατοκαλλιέργεια, μεταποίηση) αντιμετωπίζουν σημαντικά προβλήματα και προκλήσεις :

- *Η Αλιεία* : Αύξηση του κόστους των καυσίμων, έλλειψη πληρώματος και περιορισμούς στην αλιευτική προσπάθεια και στις ποσοστώσεις

- *Η Μεταποίηση* : Έλλειψη πρώτης ύλης, υψηλό εργατικό κόστος και ανταγωνισμό από εισαγωγές από Χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης

- *Η Υδατοκαλλιέργεια* : αύξηση του ανταγωνισμού από εισαγωγές, τεχνολογική πρόοδο, μείωση των τιμών, περιβαλλοντικούς κανονισμούς ανταγωνισμό μεταξύ των χρηστών.

Τα παραπάνω προβλήματα συντείνουν στην αποθάρρυνση της απασχόλησης στον αλιευτικό τομέα.

1.7. Αειφόρος Αλιεία

Ο ευρωπαϊκός αλιευτικός κλάδος αντιμετωπίζει τα ίδια προβλήματα που συναντά σήμερα ο κλάδος σε ολόκληρο σχεδόν τον κόσμο. Η υπεραλίευση, που έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση των αποθεμάτων, των εκφορτώσεων και των εισοδημάτων, αποτελεί τη μεγαλύτερη απειλή για το μέλλον των ιχθυοαποθεμάτων και του ίδιου του αλιευτικού κλάδου. Υπολογίζεται ότι το 70% των θαλάσσιων ιχθυοπληθυσμών έχει φτάσει στο όριο της πλήρους υπερεκμετάλλευσης ή βρίσκονται στο στάδιο ανάκαμψης και επομένως δεν είναι άμεσα αξιοποιήσιμα. Στη Μεσόγειο, με βάση τα στοιχεία του FAO, το ποσό αυτό έχει φτάσει τους 560.000 τόνους (1996).

Η όξυνση του ανταγωνισμού, λόγω της παγκοσμιοποίησης της αγοράς αλιευτικών προϊόντων, αποτελεί μια επιπλέον πρόκληση. Η αύξηση της ανταγωνιστικότητας εξαρτάται από την ικανότητα προσαρμογής του κλάδου ώστε να μπορέσει να ανταποκριθεί στις νέες ανάγκες που δημιουργούνται, αφενός από την ανεπάρκεια των αλιευτικών πόρων και αφετέρου από τη ζήτηση της αγοράς.

Η Ε.Ε. χορηγεί χρηματοδοτική ενίσχυση προκειμένου να βοηθήσει τον αλιευτικό κλάδο κατά τη διάρκεια της απαραίτητης διαδικασίας αναδιάρθρωσης. Η στήριξη αυτή είναι σύμφωνη με τους στόχους της πολιτικής στον τομέα της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, οι οποίοι αφορούν την ενθάρρυνση της οικονομικής ανάπτυξης στις λιγότερο ευημερούσες περιφέρειες της Ε.Ε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Α' Η ΚΟΙΝΗ ΑΛΙΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

2Α.1. Εισαγωγή

Η Κοινή Αλιευτική Πολιτική (ΚΑΛΠ) είναι το όργανο της Ε.Ε. για τη διαχείριση της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας.

Δημιουργήθηκε για τη διαχείριση ενός κοινού πόρου στο πλαίσιο της υποχρέωσης που προκύπτει από τις Ιδρυτικές Συνθήκες της Κοινότητας. Τα ψάρια αποτελούν έναν φυσικό, βιολογικό μετακινούμενο και ανανεώσιμο πόρο. Η αναπαραγωγή των ψαριών πραγματοποιείται χωρίς την παρεμβολή και χωρίς κανένα κόστος για οποιονδήποτε. Το μειονέκτημα, ωστόσο, είναι ότι τα ψάρια μετακινούνται και σε ορισμένες περιπτώσεις μεταναστεύουν σε πολύ μεγάλες αποστάσεις. Η κυριότητα των ψαριών δεν ανήκει σε κανέναν, μέχρις ότου πραγματοποιηθεί η αλίευσή τους και επομένως θεωρούνται ως κοινή περιουσία. Κατά τον ίδιο τρόπο, η αλίευση ενός ψαριού προκαλεί έλλειψη ενός διαθέσιμου ψαριού για τους υπόλοιπους αλιείς. Κάθε αλιείας, λοιπόν, εξαρτάται από τις ενέργειες των άλλων. Η εξάρτηση αυτή από τις δραστηριότητες των άλλων είναι αναπόφευκτη. Τα αποθέματα ψαριών συνεχίζουν να θεωρούνται ως κοινός πόρος, μέρος της κοινής κληρονομιάς μας, που πρέπει να υφίστανται συλλογική διαχείριση.

Προκειμένου να εξασφαλιστεί μια βιώσιμη αλιεία, δεν είναι ουσιαστικής σημασίας μόνο η ποσότητα των ψαριών που αλιεύονται, αλλά επίσης και το είδος και τα μεγέθη τους, και επιπροσθέτως, οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται για την αλίευσή τους καθώς και οι περιοχές στις οποίες αλιεύονται. Ως εκ τούτου, αν θέλουμε η κληρονομιά αυτή να περάσει στις μελλοντικές γενεές, θα πρέπει να σχεδιαστούν πολιτικές ρύθμισης της ποσότητας των αλιεύσεων καθώς επίσης και των τύπων και μεθόδων και εργαλείων που χρησιμοποιούνται στην αλιεία.

Οι συνθήκες Ίδρυσης της Κοινότητας αναφέρουν ότι θα έπρεπε να υπάρξει μια Κοινή Πολιτική στον τομέα αυτό, δηλαδή κοινοί κανόνες οι οποίοι εκδίδονται σε κοινοτικό επίπεδο και εφαρμόζονται σε όλα τα Κ-Μ.

Τα πρώτα κοινά μέτρα στον τομέα της αλιείας χρονολογούνται από το 1970 και καθορίζουν κανόνες πρόσβασης στα αλιευτικά πεδία, στις αγορές και στις διαρθρώσεις.

Συμφωνήθηκε κατ' αρχήν ότι οι κοινοτικοί αλιείς, θα πρέπει να έχουν ισότιμη πρόσβαση στα ύδατα των Κ-Μ με την επιφύλαξη της διαφύλαξης μιας παράκτιας ζώνης για τοπικούς αλιείς, λήφθηκαν μέτρα για μια κοινή αγορά αλιευτικών προϊόντων και καταρτίστηκε μια διαρθρωτική πολιτική για τον συντονισμό του εκσυγχρονισμού των αλιευτικών σιαφών και των αλιευτικών εγκαταστάσεων.

Το 1976 τα Κ-Μ ακολούθησαν το διεθνές ρεύμα και συμφώνησαν να επεκτείνουν τα δικαιώματά τους στους θαλάσσιους πόρους από τα 12 στα 200 μίλια από τις ακτές τους. Αποφάσισαν επίσης ότι η Κοινότητα βρισκόνταν στην καλύτερη θέση προκειμένου να διαχειρισθεί την αλιεία στα ύδατα υπό τη δικαιοδοσία της και να υπερασπίσει τα συμφέροντά της σε διεθνείς διαπραγματεύσεις.

2Α.2. Νομικό και οικονομικό πλαίσιο

Η Αλιευτική Πολιτική, παράρτημα αρχικά της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής όπως ήθελε η Συνθήκη (άρθρα 32 και 33)^{3,4} η οποία συνέδεε τα προϊόντα της αλιείας με εκείνα της γης και της ζωοτροφίας, έγινε το 1983 μια αυτούσια Κοινή Πολιτική. Βάση της κοινής αλιευτικής πολιτικής της Κοινότητας απετέλεσαν οι κανονισμοί 170-172/83 οι οποίοι προέβλεπαν τις ποσοότητες που επιτρέπονταν να αλιεύονται, τους όρους και τις προϋποθέσεις αλιείας κλπ.⁵

Η ουσιώδης διαφορά μεταξύ των προϊόντων του εδάφους και της κτηνοτροφίας και εκείνων της αλιείας (τα ψάρια αποτελούν έναν φυσικό μετακινούμενο πόρο και επομένως θεωρούνται ως κοινή περιουσία) είναι ο κύριος λόγος που οδήγησε στη θέσπιση μιας ειδικής πολιτικής για τα προϊόντα αλιείας. Η ανάγκη μιας ειδικής πολιτικής αναγνωρίζεται τώρα στη Συνθήκη ΕΚ, το άρθρο 3 της οποίας επιζητεί μια κοινή πολιτική στον τομέα της γεωργίας και της αλιείας.

Ο δεύτερος λόγος ύπαρξης της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής (ΚΑΛΠ) είναι η εξέλιξη αυτού του τομέα. Μεταξύ του 1956 και του 1965, η παγκόσμια παραγωγή ιχθύων αυξήθηκε κατά 50%. Οι επενδύσεις, ο εκσυγχρονισμός των αλιευτικών στόλων και η αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας συνέτειναν στο να αυξηθούν τα αλιεύματα (προϊόν) σε επίπεδο τέτοιο που να απειλείται η ανανέωση των αποθεμάτων και να παρατηρείται εξάντληση κάποιων κοινών ειδών (π.χ. οι ρέγγες). Σε περίοδο αφθονίας χρειάζονταν ενισχύσεις για την αποθήκευση, επιδοτήσεις των εξαγωγών και περιορισμοί των εισαγωγών. Σε περίοδο έλλειψης, αντίθετα, έπρεπε να ρυθμίζεται και να ελέγχεται η αλιεία για να αποφευχθούν μη αναστρέψιμες καταστάσεις, σε ότι αφορά τους αλιευτικούς πόρους.

2Α.2.1. Ο κανόνας των 200 ν. μ.

Το γεγονός που επηρέασε περισσότερο απ' όλα την αλιεία στα κοινοτικά ύδατα (όπως εξάλλου και στον υπόλοιπο κόσμο) ήταν η υιοθέτηση του κανόνα των 200 ναυτικών μιλίων (ν.μ.). Από το τέλος του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου ορισμένα παράκτια Κράτη είχαν αρχίσει να «επεκτείνουν» τις δραστηριότητές τους στην «ελεύθερη θάλασσα» για να κρατήσουν δι' ίδια χρήση τους πόρους που

³ Άρθρο 32 Συνθ ΕΟΚ (πρώην άρθρο 38)

«1. Η κοινή αγορά περιλαμβάνει τη γεωργία και το εμπόριο των γεωργικών προϊόντων. Ως γεωργικά προϊόντα νοούνται τα προϊόντα του εδάφους, της κτηνοτροφίας και της αλιείας, καθώς και τα προϊόντα πρώτης μεταποίησης που έχουν άμεση σχέση με αυτά.

2. Εκτός αντιθέτων διατάξεων των άρθρων 33 μέχρι και 38, οι κανόνες που προβλέπονται για την εγκαθίδρυση της κοινής αγοράς εφαρμόζονται στα γεωργικά προϊόντα

3. Τα προϊόντα, τα οποία υπάγονται στις διατάξεις των άρθρων 33 μέχρι και 38, απαριθμούνται στον πίνακα Ι της παρούσας Συνθήκης.

4. Η λειτουργία και η ανάπτυξη της κοινής αγοράς για τα γεωργικά προϊόντα πρέπει να συνοδεύεται από τη θέσπιση κοινής γεωργικής πολιτικής».

⁴ Άρθρο 33 Συνθ ΕΟΚ (πρώην 39)

«1. Στόχοι της κοινής γεωργικής πολιτικής είναι:

α) Να αυξήσει την παραγωγικότητα της γεωργίας με την ανάπτυξη.....

2. Κατά την εκπόνηση της κοινής γεωργικής πολιτικής και των ειδικών μεθόδων που συνεπάγεται η εφαρμογή της, λαμβάνεται υπόψη...»

⁵ ΕΕ 1983 L 24/1

βρίσκονται σ' αυτήν μεταξύ των οποίων και οι αλιευτικοί πόροι. Η εθνική προσάρτηση των παρακτίων υδάτων, που περιορίζονταν τότε μέχρι τα 3 ν.μ., επεκτάθηκε μονόπλευρα από πολλά Κράτη στα 12 ν.μ. μετά την αποτυχία των Διασκέψεων των Ηνωμένων Εθνών του 1958 και του 1960 να νομιμοποιήσουν τις διεκδικήσεις τους.

Με την ψήφο, στις αρχές του 1976 από το Αμερικανικό Κογκρέσο της επέκτασης σε 200 ν.μ. από την 1^η Μαρτίου 1977, μιας ζώνης διατήρησης της αλιείας για ορισμένα Κράτη της Λατινικής Αμερικής, επιταχύνθηκε η κίνηση της 'έρπουσας δικαιοδοσίας' (creeping jurisdiction). Ήδη στον Βόρειο Ατλαντικό, το Μεξικό και η Ισλανδία είχαν υιοθετήσει ανάλογα μέτρα. Ακολούθησαν ο Καναδάς και η Νορβηγία.

Το 1976 (Διακήρυξη της Χάγης της 3^{ης} Νοεμβρίου 1976) τα Κ-Μ ακολούθησαν το Διεθνές Ρεύμα και συμφώνησαν να επεκτείνουν τα δικαιώματά τους στους θαλάσσιους πόρους μέχρι τα 200 ν.μ. από τις ακτές τους. Το Συμβούλιο συμφώνησε ότι από 1-1-1977 τα Κ-Μ θα επεκτείνουν από κοινού τα όρια των αλιευτικών τους ζωνών στα 200 ν.μ. από τις ακτές της Β. Θάλασσας και του Β. Ατλαντικού χωρίς αυτό να προδικάζει ενέργεια για τις άλλες αλιευτικές ζώνες που υπάγονται στη δικαιοδοσία τους και ιδίως για τη Μεσόγειο.

Η σχετική επέκταση των εθνικών προς στα διεθνή ύδατα στην περιοχή της Μεσογείου, σύμφωνα και με τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής⁶, οφείλεται μεταξύ άλλων στο γεγονός ότι η ηπειρωτική υφαλοκρηπίδα της λεκάνης της Μεσογείου είναι γενικά στενή και τα αλιευτικά πεδία βρίσκονται συνήθως κοντά στις ακτές, εντός των χωρικών υδάτων. Το γεγονός αυτό, μαζί με διάφορες μορφές πολιτικών θεωρήσεων θα μπορούσαν να εξηγήσουν γιατί μέχρι σήμερα δεν έχουν καθοριστεί Αποκλειστικές Οικονομικές Ζώνες (ΑΟΖ) στη Μεσόγειο. Μόνο Ζώνες προστασίας της Αλιείας (ΖΠΑ) έχουν δηλωθεί σε ορισμένες περιπτώσεις (Ισπανία: 49 μίλια και μέση γραμμή), ή αλιευτικές αποκλειστικές ζώνες, όπως στην περίπτωση της Μάλτας (25 μίλια) ή οικολογική ζώνη που θέσπισε η Γαλλία το Μάιο του 2003 διεκδικώντας τα δικαιώματα που απορρέουν από τις περιβαλλοντικές διατάξεις της Σύμβασης του Δικαίου της Θάλασσας (ΔΘ) εντός της ΑΟΖ, ενώ η Κύπρος έχει υπογράψει με την Αίγυπτο συμφωνία οριοθέτησης της ΑΟΖ χωρίς όμως να έχει υιοθετήσει ΑΟΖ.

Κατά τη διάρκεια της Τρίτης Συνδιάσκεψης του Ο.Η.Ε. για το Δίκαιο της Θάλασσας είχε καταστεί κοινή συνείδηση ότι η εφαρμογή του θεσμού της ΑΟΖ στη Μεσόγειο θα εξαφάνιζε πλήρως την ανοιχτή θάλασσα. Έχοντας υπόψη αυτές τις διαπιστώσεις είχε διαμορφωθεί μια κοινή σιωπηρή συμφωνία ως προς το μη ενδεδειγμένο εφαρμογής της ΑΟΖ στην εν λόγω περιοχή. Αυτή η πρακτική ακολουθείται μέχρι στιγμής παρά τις μεμονωμένες περιπτώσεις καθιέρωσης αλιευτικών ζωνών.

Πρόσφατα, ωστόσο, στο πλαίσιο της αναθεώρησης της κοινής αλιευτικής πολιτικής, η Επιτροπή πρότεινε τη θέσπιση αλιευτικών ζωνών στη Μεσόγειο με

⁶ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για τη θέσπιση Κοινοτικού Σχεδίου Δράσης για τη διατήρηση και τη βιώσιμη εκμετάλλευση των αλιευτικών πόρων στη Μεσόγειο Θάλασσα, στο πλαίσιο της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής – COM (2002) 535 τελικό, 9.10.2002

τον τίτλο «Ζώνες προστασίας της Αλιείας» (Fisheries protection zones). Η συγκεκριμένη ορολογία προέρχεται από τη «ζώνη προστασίας της αλιείας» που καθιέρωσε η Ισπανία το 1997 στη Μεσόγειο⁷ και διαφέρει σε σχέση με τις κοινοτικές «αλιευτικές ζώνες» που έχουν καθιερωθεί στον Ατλαντικό αλλά και τις «αποκλειστικές οικονομικές ζώνες» που ισχύουν διεθνώς⁸.

Η δήλωση ΖΠΑ μέχρι 200 μίλια από τις γραμμές βάσης θα μπορούσε να συμβάλει σημαντικά στη βελτίωση της διαχείρισης της αλιείας, δεδομένου ότι το 95% περίπου των κοινοτικών αλιευμάτων αλιεύονται εντός 50 μιλίων από τις ακτές εντός της Μεσογείου. Οι εν λόγω ΖΠΑ είναι βέβαιο ότι θα διευκόλυναν τον έλεγχο και θα συνεισέφεραν σημαντικά στην καταπολέμηση της παράνομης αλιείας. Εντούτοις, μια τέτοια δήλωση ΖΠΑ θα ήταν αποτελεσματικότερη εάν λάμβανε χώρα κατόπιν συμφωνίας μεταξύ όλων των ενδιαφερομένων χωρών. Θα ήταν ως εκ τούτου επιθυμητή μια κοινή προσέγγιση όσον αφορά τις ΖΠΑ μεταξύ των κοινοτικών κρατών μελών και, σε μεταγενέστερο στάδιο, μεταξύ όλων των χωρών της περιοχής (Διάσκεψη της Βενετίας το 2003)⁹.

Σύμφωνα με της ανακοίνωση της Επιτροπής για τη Μεσόγειο, οι ΖΠΑ, αντίθετα από τις ΑΟΖ¹⁰, αφορούν αποκλειστικά τη δικαιοδοσία επί των αλιευτικών πόρων. Άλλα θέματα δικαιοδοσίας (ορυκτοί πόροι, δικαιώματα ναυσιπλοΐας, κλπ) δεν επηρεάζονται από την καθιέρωση ΖΠΑ. Με τη δήλωση ΖΠΑ, είναι δυνατόν να καθοριστεί μια ευρεία σειρά μέτρων τα οποία περιορίζουν την ελεύθερη πρόσβαση αλιευτικών σκαφών τρίτων χωρών, ή απλώς καθορίζουν τις ζώνες αυτές για τους σκοπούς ελέγχου των ξένων σκαφών.

Γενικά λοιπόν και πιο συγκεκριμένα για την επέκταση των αλιευτικών ζωνών :

Η Κοινότητα ήταν έτοιμη να δεχτεί τον Κανόνα των 200 ν.μ. που καθιερώθηκε από τη Σύμβαση των Η.Ε για το Δίκαιο της Θάλασσας.

Με ψήφισμα της 3^{ης} Νοεμβρίου 1976 που δημοσιεύθηκε στις 7 Μαΐου 1981¹¹ το Συμβούλιο συμφώνησε ότι τα Κ-Μ θα επέτειναν με εναρμονισμένη ενέργεια τα όρια των αλιευτικών τους ζωνών στα 200 ν.μ. από την 1^η Ιανουαρίου 1977, στα ανοικτά των ακτών τους προς το Βόρειο Ατλαντικό και τη Βόρεια Θάλασσα, χωρίς αυτό να προδικάζει μια παρόμοια ενέργεια για τις άλλες αλιευτικές ζώνες της δικαιοδοσίας τους, ιδίως στη Μεσόγειο.

Από την 1^η Ιανουαρίου 1977, λοιπόν, η αποκλειστική οικονομική ζώνη της Κοινότητας κάλυπτε πολυάριθμες και πλούσιες αλιευτικές περιοχές, στις οποίες

⁷ Real de creto 1315/1997/1.8.97 Ministerio de Agricultura Pesca y Alimentacion – Βασιλικό Διάταγμα αρ. 1313/1997 από 1^{ης} Αυγούστου 1997 δια του οποίου καθορίζεται Προστατευόμενη Αλιευτική Ζώνη στη Μεσόγειο Θάλασσα. Φύλλο Εφημερίδας Ισπανικής Κυβερνήσεων αρ. 204/20 Αυγούστου 1997-ημέρα της εβδομάδος Τρίτη

⁸ Σύμφωνα με τη Σύμβαση της Θάλασσας ως ΑΟΖ ορίζεται η πέραν και παρακείμενη της αγκυροδέσμης ζώνης θαλάσσια περιοχή, το πλάτος της οποίας μπορεί να φθάσει τα 200ν.μ. από τις γραμμές βάσης από τις οποίες μετρείται το εύρος της αγκυροδέσμης ζώνης (άρθρο 56 σε συνδυασμό με το άρθρο 57 Σύμβασης ΔΘ)

⁹ Δήλωση Υπουργών στη Διάσκεψη της Βενετίας για τη βιώσιμη ανάπτυξη της Αλιείας στη Μεσόγειο, Βενετία 25-26 Νοεμβρίου 2003

¹⁰ Εντός της ΑΟΖ το παράκτιο Κράτος ασκεί συγκεκριμένες αρμοδιότητες για οικονομικούς σκοπούς και συγκεκριμένα: Κυριαρχικά δικαιώματα για την εξερεύνηση και την εκμετάλλευση των φυσικών πόρων ζώντων ή μη, των υδάτων και του βυθού της θάλασσας, καθώς και τα κυριαρχικά δικαιώματα για την εξερεύνηση και οικονομική εκμετάλλευση των ρευμάτων και των υπερκείμενων της θάλασσας ανέμων. Δικαιοδοσία σχετικά με την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος, τη θαλάσσια επιστημονική έρευνα και την εγκατάσταση και χρήση τεχνητών νήσων, εγκαταστάσεων και άλλων κατασκευών. Άλλα δικαιώματα και υποχρεώσεις που προβλέπονται από τη Σύμβαση ΔΘ (βλ. Μούσης Ν: σπ.π. σελ 529)

¹¹ (ΕΕ C 105, 7.5.81)

έπρεπε να εξασφαλισθεί από την Κοινότητα ο έλεγχος της διατήρησης και διαχείρισης των αλιευτικών πόρων.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είχε συνειδητοποιήσει ότι η κίνηση επέκτασης της αλιευτικής ζώνης σε 200 ν.μ. έθετε στην Κοινότητα ειδικά προβλήματα ιδίως ως προς την πρόσβαση των Κ-Μ στις αλιευτικές Ζώνες και ως προς την διατήρηση των πόρων και είχε προτείνει οδηγίες διαπραγματεύσεων προς αυτήν την κατεύθυνση τις οποίες υιοθέτησε το Συμβούλιο στις 27 Ιουλίου του 1976.

Τον Οκτώβριο του 1976, η Επιτροπή είχε ήδη κάνει προτάσεις για θέσπιση ενός κοινοτικού καθεστώτος διατήρησης και διαχείρισης αλιευτικών πόρων που μπορούν να συνοψισθούν σε τρεις βασικές ιδέες: **επιλεκτικά μέτρα προστασίας, ποσοτώσεις αλίευσης και άδειες αλιείας.**

Επιλεκτικά μέτρα προστασίας είναι εκείνα που απαγορεύουν ή περιορίζουν την αλιεία σε ορισμένες εποχές και με ορισμένα σκάφη ή μηχανήματα αλιείας, που ορίζουν προδιαγραφές ως προς το μήκος των διχτύων, το μέγεθος και το κατ'ελάχιστο βάρος ανά αλιευόμενο είδος κλπ.

Οι ποσοτώσεις αλίευσης είναι η κατανομή των συνολικών επιτρεπομένων αλιευμάτων (ΤΑC) μεταξύ των Κ-Μ. Οι ποσοτώσεις θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως μέτρο με αποτέλεσμα ανάλογο εκείνου των ποσοτικών περιορισμών, που απαγορεύονται από τα άρθρα 28 και επόμενα της Συνθήκης ΕΚ. Για το εν λόγω θέμα όμως το ΔΕΚ¹², απέρριψε τον παραπάνω ισχυρισμό με το σκεπτικό ότι οι ποσοτώσεις αλίευσης αφορούν το στάδιο της παραγωγής ενώ τα άρθρα 28 και επόμενα της Συνθήκης αφορούν εκείνο της διανομής των προϊόντων και γιατί, αν και οι ποσοτώσεις αυτές περιορίζουν βραχυχρόνια την παραγωγή, αποβλέπουν στο να προλάβουν την εξάντληση των πόρων που θα διακινδύνευε τον μακροχρόνιο εφοδιασμό των καταναλωτών. Κατά το Διασταήριο η αρμοδιότητα των Κ-Μ στο πεδίο της διατήρησης των αλιευτικών πόρων είχε πρόσκαιρο χαρακτήρα και όφειλε σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 102 της Πράξης Ένταξης να τερματιστεί, το αργότερο μετά το έκτο έτος από την ένταξη. Επίσης σε άλλη Απόφασή του το ΔΕΚ¹³, επιβεβαίωσε ότι η Κοινότητα, στους τομείς που υπάγονται στις αρμοδιότητές της, έχει την ίδια ρυθμιστική ικανότητα με αυτήν που αναγνωρίζει το Διεθνές Δίκαιο στο Κράτος του οποίου το πλοίο φέρει τη σημαία ή είναι νηολογημένο και, ιδίως, την αρμοδιότητα να λαμβάνει, όσον αφορά τα σκάφη που φέρουν σημαία Κ-Μ ή έχουν νηολογηθεί σε Κ-Μ, μέτρα με σκοπό τη διατήρηση των αλιευτικών πόρων στην ανοιχτή θάλασσα.

Άδειες αλιείας σημαίνουν την εθνική υποκατανομή των ποσοτώσεων με καταγραφή και παροχή άδειας σε αλιευτικό σκάφος ή επιχειρηματία αλιεία.

¹² (Απόφαση της 14^{ης} Ιουλίου 1976, συνδικασθείσες υποθέσεις 3/76, 4/76 και 6/76 Kramer, Συλλογή 1976)

¹³ (Απόφαση της 24^{ης} Νοεμβρίου 1993, υπόθεση C-405/92, Συλλογή 1993)

2Α.2.2. Ελεύθερη πρόσβαση στις Αλιευτικές Ζώνες

Η αρχή της ελεύθερης πρόσβασης στις αλιευτικές ζώνες των Κ-Μ είχε ενταχθεί στον Κανονισμό που θέσπισε την Κοινή Διαρθρωτική Πολιτική στον τομέα της Αλιείας το 1970¹⁴, έτος διαπραγματεύσεων για τέσσερις υποψήφιες Χώρες – ΗΒ, Ιρλανδία, Δανία και Νορβηγία – οι οποίες έπαιζαν σημαντικό ρόλο στον τομέα της αλιείας, εφόσον τα συνολικά τους αλιεύματα ήταν διπλάσια εκείνων των έξι αρχικών Κρατών της ΕΟΚ.

Η αρχή της ελεύθερης πρόσβασης στις αλιευτικές ζώνες αποτελούσε κοινοτικό κεκτημένο, το οποίο όφειλαν να δεχθούν οι υποψήφιες προς ένταξη χώρες. Μετά από διαπραγματεύσεις η εφαρμογή του κανόνα αυτού μετατέθηκε στο μέλλον για την πλήρη εφαρμογή του (άρθρο 100 με 103 της Πράξης Προσχώρησης που τροποποίησαν πρόσκαιρα τον Κοινοτικό Κανονισμό του 1970), επιτρέποντας στα Κ-Μ να επιφυλάσσουν μέχρι την 31^η Δεκεμβρίου 1982 στους αλιείς των την άσκηση της αλιείας στα ύδατα τα ευρισκόμενα 6 ν.μ. από τις ακτές τους (και 12 ν.μ. σε ορισμένες περιοχές των προσχωρούντων Κρατών και της Γαλλίας), υπό τον όρο του σεβασμού μέσα σ' αυτά τα ύδατα των «ιστορικών δικαιωμάτων» των αλιέων των άλλων Κ-Μ. Η αρχή της ίσης πρόσβασης ήταν ένας από τους λόγους του αρνητικού αποτελέσματος του δημοψηφίσματος στη Νορβηγία το 1973 (όπως και το 1995) για την ένταξη της Χώρας αυτής στην Κοινότητα.

2Α.3. Η γέννηση της ΚΑΛΠ και η αναθεώρησή της το 1992

Το 1983 γεννήθηκε η ΚΑΛΠ η οποία πρέπει να λαμβάνει υπόψη τη βιολογική, οικονομική και κοινωνική διάσταση της αλιείας και μπορεί να διαιρεθεί σε τέσσερις βασικούς τομείς που αφορούν : στη διατήρηση των ιχθυαποθεμάτων, στις διαρθρώσεις (όπως είναι τα σκάφη, οι λιμενικές εγκαταστάσεις και οι εγκαταστάσεις μεταποίησης ψαριών), στην Κοινή Οργάνωση της Αγοράς και σε μια εξωτερική πολιτική αλιείας, η οποία περιλαμβάνει αλιευτικές συμφωνίες με μη κοινοτικά μέλη και διαπραγματεύσεις σε διεθνείς οργανισμούς.

Η αναθεώρηση της ΚΑΛΠ το 1992 κινήθηκε προς την κατεύθυνση της ρύθμισης της αλιείας λόγω του υπερβολικά μεγάλου αριθμού σκαφών σε σύγκριση με τους διαθέσιμους πόρους, ενισχύθηκε η σχέση μεταξύ των συστατικών μερών της ΚΑΛΠ και λήφθηκαν επίσης μέτρα ελέγχου και εμπορίας προκειμένου να εξασφαλισθεί η τήρηση των κανόνων σε όλο τον κλάδο.

Βασικός Κανονισμός για τη διατήρηση των πόρων την πρόσβαση στα ύδατα και τους πόρους και το καθεστώς αδειών που πρέπει να διέπει τα σκάφη του κοινοτικού αλιευτικού στόλου αποτελεί ο Καν(ΕΟΚ) 3760/92.

Η Συνθήκη ΕΚ τάσσει για την ΚΑΛΠ τους ίδιους γενικούς στόχους όπως στην Κοινή Γεωργική Πολιτική (άρθρο 33) οι οποίοι συνοψίζονται στα εξής :

❖ Αύξηση της παραγωγικότητας με την ανάπτυξη της τεχνικής προόδου, με την εξασφάλιση της ορθολογικής ανάπτυξης της παραγωγής, καθώς και της

¹⁴ (EE L 236, 27.10.70)

άριστης χρησιμοποίησης των συντελεστών παραγωγής ιδίως του εργατικού δυναμικού.

- ❖ Εξασφάλιση δίκαιου βιοτικού επιπέδου στον αλιευτικό πληθυσμό, ιδίως με την αύξηση του ατομικού εισοδήματος των εργαζομένων.
- ❖ Σταθεροποίηση των αγορών.
- ❖ Εξασφάλιση εφοδιασμού.
- ❖ Διασφάλιση λογικών τιμών κατά την προσφορά των αγαθών στους καταναλωτές.
- ❖ Τήρηση των αρχών αποκλεισμού και διακρίσεων (άρθρο 34).
- ❖ Ενσωμάτωση των απαιτήσεων της περιβαλλοντικής προστασίας (άρθρο 6).
- ❖ Τήρηση της περιβαλλοντικής πολιτικής της πρόληψης (άρθρο 174).
- ❖ Προστασία των καταναλωτών (άρθρο 153).
- ❖ Να λαμβάνει υπόψη τους στόχους της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής (άρθρο 159).
- ❖ Να συνεκτιμά τους στόχους που θέτει η Συνθ ΕΚ στον τομέα της συνεργασίας και ανάπτυξης (άρθρα 177 και 178).

Τα παραπάνω αποτυπώνονται στο άρθρο 2 του Καν(ΕΟΚ) 3760/92¹⁵.

2Α.3.1. Διατήρηση των πόρων

Τα αλιευτικά αποθέματα αποτελούν τυπικό παράδειγμα ανανεώσιμου φυσικού πόρου, του οποίου η οικονομική εκμετάλλευση υπόκειται σε *ελεύθερη πρόσβαση*. Συνέπειες της ελεύθερης πρόσβασης είναι η υπερεκμετάλλευση των αποθεμάτων, η σπατάλη οικονομικών πόρων και οι χαμηλές αποδόσεις στον τομέα της αλιείας (Clark 1976, Rothchild 1972 και 1977, Anderson 1977, Pearse και Turner 1990).

Προκειμένου να υπάρχει επαρκής αριθμός ψαριών για την ανανέωση των αποθεμάτων, ο Καν(ΕΟΚ) 3760/92¹⁶ προέβλεπε «Τον καθορισμό μέγιστων ποσοτήτων ψαριών που μπορούν να αλιεύουν κοινοτικοί αλιείς με ασφάλεια, με Κανονισμό του Συμβουλίου στηριζόμενο στην πρόταση της Επιτροπής και σε επιστημονικές μελέτες. Οι μέγιστες ποσότητες (TAC) κατανέμονται μεταξύ των Κ-Μ (Quotas) και το μερίδιο της κάθε χώρας αποτελεί το 'εθνικό απόθεμα'».

Τα TACS καθορίζονται για μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο, συνήθως για ένα έτος, είτε σε εθνικό επίπεδο είτε σε διεθνικό (μέσω των Περιφερειακών Οργανώσεων Αλιείας) και αφορούν συγκεκριμένες περιοχές ή υποδιαίρεσεις μιας περιοχής. Αφορούν είτε ένα αλιεύμα είτε ομάδα αλιευμάτων.

Λέγοντας ποσόστωση αναφερόμαστε στην ποσότητα των TACS που επιμερίζεται σε μια αλιευτική μονάδα (π.χ. κράτος) και αποτελεί ουσιαστικά τα δικαιώματα αλιείας ενός κράτους σε μια συγκεκριμένη θαλάσσια περιοχή και για συγκεκριμένο αλιεύμα / αλιεύματα. Ακολούθως το κράτος κατανέμει αυτό το δικαίωμα στους αλιείς με τρόπο που αυτό καθορίζει. Η κατανομή μπορεί να σχετίζεται με τη χορήγηση ειδικών αδειών αλιείας, με διανομή ποσοστώσεων σε αλιευτικά σκάφη

¹⁵ (EE L 389 31.12.1992)

¹⁶ EE L 389 της 31.12.1992

και συλλόγους, με ποσόστωση εκφρασμένη σε κιλά ή σε ποσοστά κλπ. και να συνδυάζεται με άλλες ευρύτερες πολιτικές όπως π.χ. τις ιπποδυνάμεις των σκαφών, προκειμένου να αποφευχθούν φαινόμενα εντατικοποίησης της αλιείας.

Η διαδικασία που ακολουθείται από πλευράς Ε.Ε. για τον καθορισμό των ΤΑCS έχει ως εξής:

Στο τέλος κάθε έτους το Συμβούλιο της Ε.Ε. καθορίζει βάσει ειδικών επιστημονικών εκτιμήσεων για το επόμενο έτος τα συνολικά επιτρεπόμενα αλιεύματα, τα μπορούν να αλιευθούν από τους αλιευτικούς στόλους των Κ-Μ, καθώς και τους όρους υπό τους οποίους μπορούν να αλιευθούν. Οι επιστημονικές εκτιμήσεις προέρχονται από εργασίες επιστημονικών φορέων όπως το Διεθνές Συμβούλιο για την Εκμετάλλευση της Θάλασσας (ICES) και άλλους οργανισμούς Αλιείας όπως ο Οργανισμός Αλιείας του Βορειοδυτικού Ατλαντικού (NAFO). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποβάλλει τα συμπεράσματα αυτά σε μια δική της επιστημονική, τεχνική και οικονομική επιτροπή (STEF) η οποία αποτελείται από επιστήμονες των Κ-Μ. Με βάση τις αναλύσεις των επιστημονικών επιτροπών η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επεξεργάζεται τις προτάσεις για τα ΤΑCS και εν συνεχεία τις υποβάλλει στο Συμβούλιο το οποίο έχει αποκλειστική αρμοδιότητα να αποφασίσει. Η κατανομή των ΤΑCS μεταξύ των Κ-Μ γίνεται σύμφωνα με την αρχή της σταθερότητας, η οποία εκφράζεται με την κατανομή σε κάθε Κ-Μ ενός σταθερού ποσοστού. Το σύνολο των ποσοστών ενός αποθέματος που κατανέμεται με τον τρόπο αυτό αποτελεί την κλίμακα κατανομής.

Το σύστημα των κλιμάκων κατανομής εφαρμόστηκε για πρώτη φορά το 1983. Μετά την κατανομή των ποσοστώσεων κάθε Κ-Μ διαθέτει τις ποσοστώσεις του σε εθνικό επίπεδο. Οι ποσοστώσεις των Κ-Μ έχοντας σαν βάση την αρχή της ευελιξίας μπορούν να τροποποιούνται λόγω:

- Ανταλλαγών μεταξύ Κ-Μ ολικά ή μερικά και αφού ενημερωθεί σχετικά η Επιτροπή.
- Αντισταθμίσεων λόγω εσφαλμένης εκτίμησης.
- Αφαιρέσεων λόγω μεταφοράς ενός ποσοστού μέχρι 10% του αποθέματος στο επόμενο έτος.
- Μειώσεων των εκφορτώσεων του επομένου έτους λόγω υπερβάσεων των επιτρεπόμενων εκφορτώσεων κατά το προηγούμενο έτος.

Κάθε Κ-Μ πρέπει να παρακολουθεί την κατανάλωση της ποσόστωσής του και να απαγορεύει την αλιεία μετά την εξάντλησή της. Πρόκειται για την αρχή της επικουρικότητας, βάσει της οποίας οι ενέργειες πραγματοποιούνται στο πλέον κατάλληλο διοικητικό επίπεδο. Τα Κ-Μ πρέπει να ενημερώνουν της Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με την κατανάλωση της ποσόστωσής τους προκειμένου να επιτρέψουν στις υπηρεσίες της να παρακολουθούν την κατάσταση σε κοινοτικό επίπεδο.

Οι δυσχέρειες εφαρμογής των ΤΑCS στην Ε.Ε. οφείλονται:

- ❖ Στον καθορισμό των ΤΑCS σε μερικές περιπτώσεις σε επίπεδα υψηλότερα από εκείνα που υποδεικνύουν οι επιστημονικές μελέτες.
- ❖ Στην υπεραλίευση.

- ❖ Στις απορρίψεις μικρών και χαμηλής αξίας αλιευμάτων από αλιείς που επιδιώκουν τη μεγιστοποίηση των κερδών τους από τη χρήση των ποσοστώσεων που τους αναλογούν.
- ❖ Στις παράνομες ή λαθραίες εκφορτώσεις αλιευμάτων.
- ❖ Στην πλεονάζουσα δυναμικότητα του στόλου.

Οι δυσχέρειες έπρεπε να παρακαμφθούν.

Η ΚΑΛΠ έπρεπε να εισαγάγει πολυτεείς μηχανισμούς λήψης αποφάσεων για τα TACS για όλα τα αποθέματα, οι οποίοι θα έχουν ως στόχο την προληπτική προσέγγιση, προκειμένου να προλαμβάνονται οι κίνδυνοι κρίσεων και προκειμένου να υπάρξει εξορθολογισμός της διαχείρισης της αλιείας, όπως αναπτύχθηκε στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την αρχή της πρόληψης και τις πολυτεείς ρυθμίσεις.¹⁷

Για την αποφυγή κρίσεων και τον εξορθολογισμό της διαχείρισης της αλιείας έχει προταθεί η εισαγωγή πολυτεών μηχανισμών λήψης αποφάσεων, που απετέλεσε και αντικείμενο της μεταρρύθμισης της ΚΑΛΠ, κατά το 2002.

- Θέσπιση τεχνικών κανόνων (όπως μέγεθος ματιών διχτύων, απαγορευμένες για την αλιεία ζώνες, απαγορεύσεις αλιευτικών εργαλείων κλπ) και έλεγχο των αλιεύσεων και εκφορτώσεων των αλιευμάτων.

Μετά τα μέτρα που άρχισαν να λαμβάνονται το 1996, πραγματοποιήθηκε κωδικοποίηση της βασικής νομοθεσίας που αφορά τα τεχνικά μέτρα¹⁸, η οποία είχε ως αποτέλεσμα της έκδοση του Καν(ΕΚ) αριθ. 894/97 του Συμβουλίου της 29^{ης} Απριλίου 1997¹⁹. Στις 30 Μαρτίου 1998 το Συμβούλιο εξέδωσε τον Καν(ΕΚ) αριθ. 850/98 « για τη διατήρηση των αλιευτικών πόρων μέσω τεχνικών μέτρων για την προστασία των νεαρών θαλάσσιων οργανισμών»²⁰. Παρά το γεγονός ότι το Συμβούλιο δεν ήταν σε θέση να αποδεχθεί όλες τις αλλαγές που προτάθηκαν από την Επιτροπή, το νέο νομικό πλαίσιο αποτελεί μια κάποια πρόοδο για τη βελτίωση των αλιευτικών πρακτικών, ιδίως όσον αφορά την προστασία των νεαρών ψαριών.

Στις αρχές του 1998, αναζωογονήθηκε η συζήτηση σχετικά με την αρχική πρόταση της Επιτροπής του 1994 για απαγόρευση της χρήσης των παρασυρόμενων διχτύων. Τον Ιούνιο του 1998, μετά από παρατεταμένη συζήτηση, το Συμβούλιο συμφώνησε για μια σταδιακή απαγόρευση παρασυρόμενων διχτύων, η οποία ίσχυσε πλήρως από τη 1^η Ιανουαρίου 2002 (Καν(ΕΚ) αριθ. 1239/98 του Συμβουλίου της 8^{ης} Ιουνίου 1998).²¹

Παρ' όλες τις προσπάθειες, οι κανονισμοί τεχνικών μέτρων παραμένουν πολύπλοκοι και είναι δύσκολη η κατανόηση και η εφαρμογή τους.

¹⁷ COM (2000) 803 τελικό της 1.12.2000

¹⁸ Καν(ΕΟΚ) αριθ. 3094/86 του Συμβουλίου της 7^{ης} Οκτωβρίου 1986, ΕΕ L 288 11.10.86

¹⁹ ΕΕ L 132 23.5.97

²⁰ ΕΕ L 125 της 27.4.1998

²¹ ΕΕ L 171 της 17.6.1998

- Η πολιτική διαχείρισης των πόρων, που βασιζόνταν παραδοσιακά στον ποσοτικό περιορισμό των αλιευμάτων συμπληρώθηκε το 1995 με τη δημιουργία καθεστώτος διαχείρισης της *αλιευτικής προσπάθειας*.

Το 1992, κατά την ανάλυση των πρώτων δέκα ετών της ΚΑΛΠ, η Κοινότητα δεν δίστασε να προβεί σε αυτοκριτική. Τα σφάλματα, σε συνδυασμό με απρόβλεπτα γεγονότα, οδήγησαν σε μια κατάσταση κατά την οποία η υπεραλίευση έθετε τα εμπορεύσιμα αποθέματα των ψαριών σε σοβαρό κίνδυνο. Υπήρχαν υπερβολικά πολλά αλιευτικά σκάφη στην Κοινότητα για τα ψάρια που ήταν διαθέσιμα. Κατά τα τέλη της δεκαετίας του '80, προέκυψε μια κατάσταση υπερεπενδύσεων, υπερεκμετάλλευσης και μικρότερων εκφορτώσεων. Τα μέτρα διατήρησης της ΚΑΛΠ δεν ήταν αρκετά αποτελεσματικά προκειμένου να προλάβουν την κατάσταση αυτή. Ο τομέας υπήρξε σε μεγάλο βαθμό, θύμα της δικής του επιτυχίας. Κατά τα προηγούμενα έτη, τόσο οι εκφορτώσεις όσο και οι τιμές ήταν καλές, ενθαρρύνοντας τις αρχές των Κ-Μ να επενδύσουν στον τομέα. Επίσης, τα κοινοτικά κεφάλαια διατέθηκαν στον αλιευτικό τομέα για την προώθηση της περιφερειακής ανάπτυξης. Παρά την ύπαρξη **πολυετών προγραμμάτων προσανατολισμού (ΠΠΠ)**, τα οποία καταρτίστηκαν για τη διαχείριση της ανάπτυξης των στόλων χωρίς αύξηση της συνολικής ισχύος, συνέβη το αντίθετο. Υπερβολικά πολλά νέα σκάφη προστέθηκαν στον κοινοτικό στόλο, τάση η οποία συνεχίστηκε ακόμη και μετά τη διαπίστωση ότι το θέμα είχε λάβει ανησυχητικές διαστάσεις. Επί ορισμένα έτη, η Κοινότητα βρέθηκε ανίκανη να θέσει τέρμα στην τάση αυτή. Εντούτοις, καθώς οι νομισματικές διακυμάνσεις και ο αυξημένος ανταγωνισμός στις διεθνείς αγορές κατέστησαν τα πράγματα χειρότερα, όλοι άρχισαν να δέχονται ότι η αλιεία έπρεπε να προσαρμοστεί προς τους διαθέσιμους πόρους. Αυτό που κατέστη σαφές ήταν ότι μέτρα, όπως είναι οι ποσοτώσεις και τα τεχνικά μέτρα, τα οποία αποβλέπουν στον περιορισμό των αλιευμάτων ή στην παρεμπόδιση της αλιείας μικρών ψαριών με τη χρήση επιλεκτικών εργαλείων, δεν ήταν από μόνα τους επαρκή. Εφόσον υπήρχαν υπερβολικά πολλά σκάφη, η αλιευτική προσπάθεια θα ήταν μεγαλύτερη από αυτήν που απαιτείτο για την αλίευση διαθέσιμων πόρων. **Η αλιευτική προσπάθεια** ορίζεται ως το αποτέλεσμα της ικανότητας, που εκφράζεται σε χωρητικότητα ή ισχύ μηχανής, επί τη δραστηριότητα, που εκφράζεται σε μέρες ταξιδιού του σκάφους.

Με σχετικό Κανονισμό ορίζονται τα κριτήρια και οι διαδικασίες για τον έλεγχο του δυναμικού των στόλων και των αλιευμάτων στα κοινοτικά ύδατα, ενώ παράλληλα στοχεύει στη χωρική κατανομή της αλιευτικής προσπάθειας με απώτερο σκοπό την τήρηση ισορροπιών μεταξύ διαφόρων ζωνών του στόλου²².

Παρακάτω αναφερόμαστε εν συντομία στα Πολυετή Προγράμματα Προσανατολισμού (ΠΠΠ) που απετέλεσαν για μια εικοσαετία περίπου βασικό εργαλείο για τη μείωση της αλιευτικής προσπάθειας.

Η ιδέα των ΠΠΠ ήταν αρκετά απλή. Τα Κ-Μ κλήθηκαν να καταρτίσουν προγράμματα που να παρουσιάζουν την εξέλιξη των στόλων τους για τα επόμενα τέσσερα ή πέντε έτη. Τα Προγράμματα αυτά εξετάζονταν από την Επιτροπή, η

²² ΕΕ L 71, 31.3.95

οποία έπρεπε να τα εγκρίνει, ενώ διαθέτονταν κοινοτικά κεφάλαια προκειμένου να βοηθηθούν τα Κ-Μ να επιτύχουν τους στόχους των ΠΠΠ.

Μέχρι το 2001 είχαν καταρτισθεί τέσσερις διαδοχικές σειρές ΠΠΠ, χωρίς όμως να υπάρξει ουσιαστική πρόοδος. Συνοπτικά παρουσιάζονται τα συμπεράσματα από την εφαρμογή των Προγραμμάτων αυτών, όπως αποτιμώνται σε σχετικές Εκθέσεις της Επιτροπής.

ΠΠΠ Ι, 1983-1986 : Παρεμπόδιση των αυξήσεων της ικανότητας του στόλου

Ο γενικός στόχος του προγράμματος αυτού ήταν η αναδιάρθρωση του στόλου με ταυτόχρονη διατήρηση της υφιστάμενης αλιευτικής ικανότητας. Όμως, αντί να επιτευχθεί σταθερότητα, παρουσιάστηκε ελαφρά αύξηση της ικανότητας των στόλων. Εντούτοις, το ΠΠΠ Ι έδειξε ότι, στο μέλλον, η ανανέωση του στόλου θα έπρεπε να δικαιολογείται μάλλον παρά να πραγματοποιείται αυτόματα.

ΠΠΠ ΙΙ, 1987-1991 : Μέτρια μείωση

Το δεύτερο ΠΠΠ εισήγαγε δύο βασικές αλλαγές: μία μέτρια περικοπή τόσο της χωρητικότητας όσο και της ιπποδύναμης του στόλου. Ωστόσο όμως οι καλές επιδόσεις της αλιείας κατά την έναρξη της περιόδου και ο φόβος αυξημένου ανταγωνισμού από τα δύο νέα μέλη της Κοινότητας, δηλαδή την Ισπανία και την Πορτογαλία, ενθάρρυναν τις κυβερνήσεις να αμελήσουν τους στόχους τους. Τα πράγματα κατέστησαν δυσκολότερα από την έλλειψη αξιόπιστων πληροφοριών σχετικά με τη χωρητικότητα και την ιπποδύναμη του στόλου. Ένα πρόσθετο πρόβλημα προέκυψε από το γεγονός ότι δεν υπήρχαν μηχανισμοί για να ελεγχθεί εάν η χρηματοδότηση που εδίδετο στους πλοιοκτήτες για τη διάλυση παλαιών σκαφών δεν χρησιμοποιείτο για τη ναυπήγηση νέων, αποτελεσματικότερων μονάδων.

ΠΠΠ ΙΙΙ, 1992-1996 : Χρήση της διαρθρωτικής πολιτικής για την προστασία των πόρων

Αντίθετα από το προηγούμενο ΠΠΠ, οι περικοπές δεν εκφράστηκαν με μειώσεις της ικανότητας, αλλά με μείωση της αλιευτικής προσπάθειας. Με βάση την επιστημονική μελέτη για την κατάσταση των αποθεμάτων (Εκθεση Gulland), η Επιτροπή συνέστησε τις ακόλουθες περικοπές όσον αφορά την αλιευτική προσπάθεια:

- 30% για τα βενθοπελαγικά αποθέματα (ψάρια που ζουν στο βυθό της θάλασσας)
- 20% για τα βενθικά αποθέματα (πλατύψαρα)
- καμία αλλαγή για τα πελαγικά αποθέματα (μεσοπελαγικά ψάρια)

Οι Υπουργοί συμφώνησαν τέλος για περικοπές 20% για τα βενθοπελαγικά αποθέματα και 15% για τα βενθικά αποθέματα.

Η αλιευτική προσπάθεια μπορεί να μειωθεί με τη διάλυση των σκαφών ή με την ακινητοποίηση των σκαφών σε αλιευτικούς λιμένες για καθορισμένες χρονικές περιόδους. Όλα τα Κ-Μ επέλεξαν να απομακρύνουν την πλεονάζουσα ικανότητα προκειμένου να εφαρμόσουν τα ΠΠΠ ΙΙΙ. Παρά το γεγονός ότι το ΠΠΠ ΙΙΙ δεν

πέτυχε όλους τους στόχους του, τα αποτελέσματα ήταν θετικά. Συνολικά ο στόλος μειώθηκε κατά 7%.

ΠΠΠ IV, 1997-2001 : Η επίπτωση της τεχνολογικής προόδου

Πριν καταρτίσει τις προτάσεις της η Επιτροπή ζήτησε από ομάδα ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων να αξιολογήσει την κατάσταση των αποθεμάτων (Έκθεση Lassen). Η έκθεση αυτή έδειξε ότι διάφορα εμπορικά αποθέματα υφίσταντο ακόμη υπερβολικά μεγάλη πίεση.

Το Συμβούλιο αποφάσισε τελικά, τον Ιούνιο του 1997, να περικόψει την αλιευτική προσπάθεια :

- κατά 30% για τα αποθέματα που διατρέχουν κίνδυνο εξαφάνισης
- κατά 20% για τα υπεραλιευόμενα αποθέματα

Για κάθε ένα από τα αποθέματα που απαιτούσαν περικοπή της προσπάθειας, υπολογίστηκε η επίπτωση αλιείας που διενεργείται από κάθε ομάδα σιαφών.

Εντούτοις η Επιτροπή παρέμενε ανήσυχη για την επίπτωση της τεχνολογικής προόδου επί της αλιευτικής ικανότητας του κοινοτικού στόλου.

Οι πολιτικές αυτές, ιδιαίτερα για τις Μεσογειακές Χώρες, επικεντρώνονταν σε ένα υποσύνολο των παραγωγικών εισροών (κυρίως GT και HP) χωρίς να λαμβάνουν υπόψη τις δυνατότητες υποκατάστασης (Καραγιαννάκος,1994). Επίσης, ενώ η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει εισαγάγει περιορισμούς στις δυο αυτές εισροές, επέτρεπε ταυτόχρονα την αναβάθμιση του εξοπλισμού των σιαφών.

2.4.3.2. Διαρθρώσεις

Η διαρθρωτική πολιτική της Ε.Ε., προκειμένου να βοηθήσει τον τομέα της αλιείας να προσαρμοσθεί στις σημερινές ανάγκες χρηματοδοτεί σχέδια σε όλους τους τομείς της αλιείας και υδατοκαλλιέργειας και στην έρευνα της αγοράς και ανάπτυξης.

Η αλιεία είναι ένας τομέας ευπαθής. Η παραγωγή εξαρτάται από πολλούς παράγοντες μη δυνάμενους να ελεγχθούν, όπως οι φυσικές συνθήκες. Ο τομέας της θαλάσσιας αλιείας παρουσιάζει μια ιδιότυπη κοινωνική διάρθρωση και συχνά πολύ σκληρές συνθήκες ζωής και εργασίας. Εξάλλου η αλιεία είναι ιδιαίτερα σημαντική για την οικονομία ορισμένων παράκτιων περιοχών. Για τους παραπάνω λόγους η Ευρωπαϊκή Κοινότητα από το 1970 θέσπισε με Κανονισμό την κοινή διαρθρωτική πολιτική στον τομέα της αλιείας που υιοθετήθηκε συγχρόνως με τον Κανονισμό για την Κοινή Οργάνωση Αγοράς των αλιευτικών Προϊόντων.

2.4.3.2.1. Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας – ΧΜΠΑ

Παρά τα διαρθρωτικά μέτρα που εφαρμόστηκαν κατά τις δεκαετίες του '70 και του '80 ο αλιευτικός τομέας αντιμετώπισε στις αρχές της δεκαετίας του '90 σοβαρή διαρθρωτική κρίση, η οποία χαρακτηριζόταν ιδίως από υπερδυναμικότητα των αλιευτικών στόλων, υπερβολική κεφαλαιοποίηση και υπερχρέωση των επιχειρήσεων, περιορισμό ορισμένων αλιευτικών μεθόδων για τη

διατήρηση και ορθολογική διαχείριση των πόρων κλπ. Εξάλλου πολλές παράκτιες περιοχές έπασχαν από έναν ευαίσθητο κοινωνικό-οικονομικό ιστό, ιδιαίτερα οι ζώνες οι εξαρτώμενες από την αλιεία, για τις οποίες η αλιεία ήταν συχνά η μοναδική δραστηριότητα. Η Κοινότητα λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, αποφάσισε τον Ιούλιο του 1993 (κατά την αναμόρφωση των διαρθρωτικών ταμείων) τη δημιουργία ενός Χρηματοδοτικού Μέσου Προσανατολισμού της Αλιείας (ΧΜΠΑ) (Καν (ΕΚ) 1263/99)²³.

Οι στόχοι του ΧΜΠΑ (Καν(ΕΚ)2792/99)²⁴ αποσκοπούν στην:

- συμβολή στην επίτευξη μιας διαρκούς ισορροπίας μεταξύ των αλιευτικών πόρων και της εκμετάλλευσής τους,
- ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της ανάπτυξης οικονομικά βιώσιμων επιχειρήσεων στον τομέα της αλιείας,
- βελτίωση του εφοδιασμού της αγοράς και την αύξηση της προστιθέμενης αξίας των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας μέσω της μεταποίησης,
- υποστήριξη της αναζωογόνησης περιοχών που εξαρτώνται από την αλιεία και την υδατοκαλλιέργεια.

Βασικά μέτρα του ΧΜΠΑ

Οι προτεραιότητες των Χρηματοδοτήσεων του ΧΜΠΑ είναι:

- ✓ Προσαρμογή της αλιευτικής προσπάθειας,
- ✓ Εκσυγχρονισμός του αλιευτικού στόλου,
- ✓ Παράκτια αλιεία μικρής κλίμακας,
- ✓ Κοινωνικοοικονομικά μέτρα,
- ✓ Στήριξη επενδύσεων,
- ✓ Μέτρα που λαμβάνονται από τον κλάδο,
- ✓ Η αποστολή του εν λόγω Χρηματοδοτικού Μέσου (ΧΜΠΑ).

• Προσαρμογή της αλιευτικής προσπάθειας

Με τη μεταρρύθμιση της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής το 2002 θεσπίστηκε ένα απλούστερο σύστημα για τον περιορισμό της αλιευτικής ικανότητας του στόλου της ΕΕ, ώστε να επιτευχθεί καλύτερη αντιστοίχιση προς τους διαθέσιμους αλιευτικούς πόρους. Το σύστημα αυτό αντικατέστησε το προηγούμενο των Πολυετών Προγραμμάτων Προσανατολισμού (ΠΠΠ), το οποίο αποδείχθηκε αναποτελεσματικό στην αντιμετώπιση της πλεονάζουσας ικανότητας του στόλου της Ε.Ε. Το νέο σύστημα θα επιβάλει στα κράτη μέλη περισσότερες ευθύνες για την επίτευξη καλύτερης ισορροπίας μεταξύ της αλιευτικής ικανότητας του στόλου των και των διαθέσιμων πόρων. Περιλαμβάνει τα εξής μέτρα:

- Επίπεδα αναφοράς με βάση τα επίπεδα των ΠΠΠ που έχουν τεθεί για τις 31 Δεκεμβρίου 2002. Τα κράτη μέλη θα διασφαλίζουν ότι ο στόλος τους δεν θα υπερβαίνει τα επίπεδα αναφοράς για την αλιευτική ικανότητα

²³ ΕΕ L 161/54, 26.6.99

²⁴ ΕΕ L 337, 30.12.99

ειπεφρασμένα σε GT και kW. Τα επίπεδα αναφοράς θα μειώνονται αυτόματα και μόνιμα όποτε αποσύρεται κάποια ικανότητα με δημόσια ενίσχυση. (Εάν ένα σκάφος αποσύρεται με δημόσια ενίσχυση, θα μειώνονται τα επίπεδα αναφοράς κατά ισοδύναμη ικανότητα).

- Θα εναπόκειται στα κράτη μέλη να διασφαλίζουν ότι η συνολική αλιευτική ικανότητα των νέων σκαφών που προστίθενται στο στόλο δεν υπερβαίνει τη ικανότητα εκείνων που απομακρύνονται μόνιμα και ότι η αλιευτική ικανότητα προσαρμόζεται στους διαθέσιμους αλιευτικούς πόρους.

Το ΧΜΠΑ δύναται να συγχρηματοδοτεί μέτρα που σχετίζονται με τη μόνιμη ή με την προσωρινή διακοπή των αλιευτικών δραστηριοτήτων.

- Εκσυγχρονισμός του αλιευτικού στόλου

Η γενική αρχή που διέπει τη χορήγηση ενισχύσεων στον αλιευτικό στόλο είναι ότι η δημόσια χρηματοδότηση δεν θα πρέπει να συμβάλει στην αύξηση της αλιευτικής ικανότητας. Έως το τέλος του 2004, χορηγούνταν ενισχύσεις στο πλαίσιο του ΧΜΠΑ για τη συγχρηματοδότηση της κατασκευής αλιευτικών σκαφών. Ωστόσο, αυτή η δυνατότητα χρηματοδότησης καταργήθηκε με τη μεταρρύθμιση της ΚΑΛΠ το 2002, προκειμένου να διασφαλιστεί μεγαλύτερη συνοχή με την περιβαλλοντική πτυχή της ΚΑΛΠ. Κατέστη σαφές ότι δεν ήταν δυνατό η Ε.Ε. αφενός να χορηγεί ενισχύσεις για την κατασκευή σκαφών και αφετέρου να προωθεί τη μείωση της αλιευτικής προσπάθειας.

- Παράκτια αλιεία μικρής κλίμακας

Σύμφωνα με τον κανονισμό ΧΜΠΑ, ως «παράκτια αλιεία μικρής κλίμακας» νοείται η αλιεία που διεξάγεται από σκάφη συνολικού μήκους κάτω των 12 μέτρων χωρίς τη χρήση ρυμουλκούμενων εργαλείων. Τα σκάφη συνολικού μήκους κάτω των 12 μέτρων αντιπροσωπεύουν το 60% του συνολικού αριθμού των σκαφών της Ε.Ε.

Τα «συλλογικά προγράμματα» δύναται να περιλαμβάνουν τα ακόλουθα είδη μέτρων:

- εξοπλισμό ασφαλείας επί του σκάφους και βελτίωση των συνθηκών εργασίας και υγιεινής,
- τεχνολογικές καινοτομίες (πιο επιλεκτικές αλιευτικές τεχνικές) που δεν αυξάνουν την αλιευτική προσπάθεια,
- οργάνωση της αλυσίδας παραγωγής, επεξεργασίας και εμπορίας (προώθηση και προστιθέμενη αξία προϊόντων),
- επαγγελματική επανειδίκευση και κατάρτιση.

- Κοινωνικοοικονομικά μέτρα

Η ανάγκη μείωσης της αλιευτικής προσπάθειας προκειμένου να προστατευθούν οι ευαίσθητοι αλιευτικοί πόροι ενδέχεται να δημιουργήσει οικονομικά προβλήματα σε ορισμένους αλιείς οι οποίοι θα οδηγηθούν σε παύση της αλιευτικής τους δραστηριότητας. Για αυτόν τον λόγο η Ε.Ε. έχει αναπτύξει σειρά κοινωνικοοικονομικών μέτρων για τη στήριξη των αλιέων που αποφασίζουν να

εγκαταλείψουν τον κλάδο και των νεαρών αλιέων, ούτως ώστε να επενδύσουν για την αγορά του πρώτου σκάφους τους. Τέσσερα μέτρα θα διατίθενται για τους αλιείς:

- α) συγχρηματοδότηση εθνικών καθεστώτων πρόωρης συνταξιοδότησης, βάσει ειδικών όρων σχετικά με την ηλικία.
- β) χορήγηση ατομικών αντισταθμιστικών πληρωμών.
- γ) χορήγηση μη ανανεώσιμων ατομικών αντισταθμιστικών πληρωμών.
- δ) χορήγηση ατομικών προμηδοτήσεων σε αλιείς κάτω των 35 ετών.

- Στήριξη επενδύσεων

Τα κράτη μέλη δύνανται, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να λάβουν μέτρα με στόχο την ενθάρρυνση της επένδυσης κεφαλαίων στους ακόλουθους τομείς:

- σταθερές ή κινητές εγκαταστάσεις για την προστασία και ανάπτυξη των υδάτινων πόρων,
- υδατοκαλλιέργεια,
- εξοπλισμό αλιευτικών λιμένων,
- μεταποίηση και εμπορία προϊόντων αλιείας,
- ναυπήγηση και εισυγχρονισμό σκαφών που δραστηριοποιούνται αποκλειστικά σε εσωτερικά ύδατα (λίμνες).

- Μέτρα που λαμβάνονται από τον κλάδο

Είναι δυνατό να ληφθούν μέτρα για την ενθάρρυνση του κλάδου για την ανάληψη δραστηριοτήτων με στόχο την ενίσχυση του τομέα της αλιείας και την επίτευξη των στόχων της ΚΑΛΠ. Τα μέτρα αφορούν:

- *Συλλογικά προγράμματα* για την προώθηση και την έρευνα νέων αγορών και χρήσεων για τα προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας (συμπεριλαμβανομένης της πιστοποίησης της ποιότητας, της σήμανσης των προϊόντων, εκστρατειών διαφήμισης, έρευνας αγοράς, εμποροπανηγύρεων και εκθέσεων, εμπορικών συμβουλών και στήριξης).
- *Συλλογικά προγράμματα* που τίθενται σε εφαρμογή από επιχειρηματίες στο κλάδο της αλιείας, όπως είναι οι οργανώσεις παραγωγών, οι οργανώσεις αλιέων, οι ενώσεις ή ομάδες αυτών. Τα προγράμματα αυτά μπορούν να ποικίλουν, αλλά πρέπει να είναι συλλογικού ενδιαφέροντος και περιορισμένης διάρκειας. Οι νέες **οργανώσεις παραγωγών** είναι επιλέξιμες για ενίσχυση επί 3 έτη μετά την ίδρυσή τους. Η ενίσχυση θα διατίθεται επίσης για τη στήριξη των οργανώσεων αυτών προκειμένου να εφαρμόσουν προγράμματα που αποσκοπούν στη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων τους.
- *Καινοτόμα μέτρα και τεχνική στήριξη*, όπως είναι πρότυπα πειραματικά έργα καθώς και η εξερευνητική αλιεία, επιμορφωτικά προγράμματα, ανταλλαγή τεχνογνωσίας και μέτρα για την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών απασχόλησης μεταξύ ανδρών και γυναικών που εργάζονται στον κλάδο.

• Η αποστολή του εν λόγω Χρηματοδοτικού Μέσου (ΧΜΠΛ)

Α) να συμβάλλει στην επίτευξη μιας διαρκούς ισορροπίας μεταξύ αλιευτικών πόρων και της εκμετάλλευσής τους,

Β) να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα των διαρθρώσεων και την ανάπτυξη οικονομικά βιώσιμων επιχειρήσεων στον τομέα,

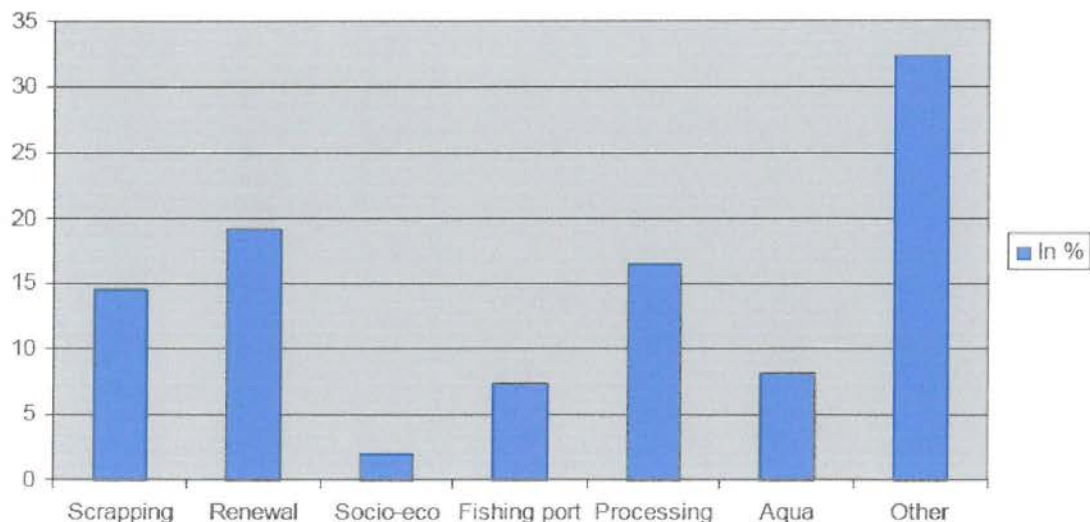
Γ) να βελτιώσει την προσφορά και την προστιθέμενη αξία των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας,

Δ) να συμβάλλει στην αναζωογόνηση των περιοχών που εξαρτώνται από την αλιεία και την υδατοκαλλιέργεια²⁵.

Οι προγραμματισμένες δαπάνες στο πλαίσιο του ΧΜΠΛ για την περίοδο 2000-2006 ανέρχονται σε 3,746 εκατ. €.

Στα παρακάτω Διαγράμματα αποτυπώνεται η κατανομή των πόρων του ΧΜΠΛ περιόδου 2000-2006 ανά άξονα προτεραιότητας, καθώς και η κατανομή κοινοτικών πόρων ανά Κ-Μ.

Planned allocation of FIGG funding (2000-2006) by measures (%)



ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 8

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

²⁵ Κανονισμός 1263/99, Ε.Ε. L 161, 26.6.1999, Κανονισμός 179/2002, Ε.Ε. L 31, 1.2.2002 και Κανονισμός 2792/99, Ε.Ε. L 337, 30.12.1999

Programming period 2000-2006
FIFG amount by country (Mio €)

Country	Amount
AT	4,76
BE	36,80
CY	3,42
CZ	7,25
DE	217,98
DK	213,30
EE	12,47
ES	1 787,53
FI	41,75
FR	278,41
GB	219,51
GR	223,61
HU	4,39
IE	67,80
IT	411,13
LT	12,12
LV	24,34
MT	2,84
NL	39,78
PL	201,83
PT	225,79
RG	3,46
SE	75,47
SI	1,78
SK	1,83
Total	4 119,34

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 9

Sources:

Latest decisions taken by the Commission (15 June 2005)

2Α.3.2.2. Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας – ΕΤΑ

Μετά την Απόφαση του Συμβουλίου της Ε.Ε. για ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης σε όλες τις πολιτικές της και με την εκ νέου αναμόρφωση της ΚΑΛΠ και των διαρθρωτικών ταμείων δημιουργήθηκε το **Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας (ΕΤΑ)**²⁶.

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας (ΕΤΑ) αντικατέστησε το ΧΜΠΑ από 1-1-2007 και δημιουργήθηκε ειδικά για τη διασφάλιση της αειφόρου ανάπτυξης του κλάδου της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας. Το Ταμείο αυτό αφενός θα στηρίζει τον συγκεκριμένο κλάδο για την προσαρμογή του αλιευτικού στόλου ώστε να γίνει ανταγωνιστικότερος και αφετέρου, θα ενθαρρύνει την εφαρμογή μέτρων για την προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος. Το ΕΤΑ θα βοηθήσει επίσης τις κοινότητες των αλιέων που θα πληγούν περισσότερο από τις αλλαγές αυτές, ώστε να μπορέσουν να διαμορφώσουν τις οικονομικές τους δραστηριότητες. Το ΕΤΑ θα λειτουργήσει για επτά χρόνια με συνολικό προϋπολογισμό 3,8 περίπου δις €. Το ΕΤΑ εστιάζει κυρίως στα εξής:

- στήριξη των βασικών στόχων της ΚΑΛΠ και ιδίως αυτών που συμφωνήθηκαν το 2002 στο πλαίσιο της αναμόρφωσης της πολιτικής (αειφόρος εκμετάλλευση των αλιευτικών πόρων – επίτευξη μιας σταθερής ισορροπίας ανάμεσα στους πόρους και την αλιευτική ικανότητα του κοινοτικού στόλου),
- ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της βιωσιμότητας όσων δραστηριοποιούνται στον συγκεκριμένο κλάδο,
- προώθηση αλιευτικών μεθόδων και μεθόδων παραγωγής φιλικών προς το περιβάλλον,
- παροχή κατάλληλης στήριξης στους απασχολούμενους στον αλιευτικό κλάδο,
- προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης των αλιευτικών περιοχών.

Βασικά μέτρα του ΕΤΑ

Οι πέντε προτεραιότητες των Χρηματοδοτήσεων του ΕΤΑ είναι:

- ✓ Προσαρμογή του κοινοτικού στόλου,
- ✓ Υδατοκαλλιέργεια, αλιεία εσωτερικών υδάτων, μεταποίηση και εμπορία των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας,
- ✓ Μέτρα συλλογικού οφέλους,
- ✓ Αειφόρος ανάπτυξη των αλιευτικών περιοχών,
- ✓ Τεχνική βοήθεια για τη διευκόλυνση της χορήγησης των ενισχύσεων.

• Μέτρα για την προσαρμογή του κοινοτικού αλιευτικού στόλου

Θα διατίθεται οικονομική ενίσχυση στους αλιείς και ιδιοκτήτες αλιευτικών σκαφών που ζημιώνονται από τα μέτρα καταπολέμησης της υπερεκμετάλλευσης των

²⁶ Κανονισμός (ΕΚ) 1198/2006 του Συμβουλίου ΕΕΛ 223/15.8.2006 και Κανονισμός (ΕΚ) 498/2007 της Επιτροπής ΕΕΛ 120/11/10.5.2007

πόρων ή για την προστασία της δημόσιας υγείας, για την προσωρινή ή οριστική απόσυρση αλιευτικών σκαφών και για την επαγγελματική κατάρτιση, τον επαγγελματικό επαναπροσανατολισμό ή την πρόωγη συνταξιοδότηση των αλιέων.

- Υδατοκαλλιέργεια, αλιεία εσωτερικών υδάτων, μεταποίηση και εμπορία

Το ΕΤΑ θα στηρίζει την απόκτηση και τη χρήση εξοπλισμού και τεχνικών που αποσκοπούν στη μείωση των επιπτώσεων της αλιευτικής παραγωγής στο περιβάλλον, στη βελτίωση των συνθηκών σε θέματα υγιεινής, σε θέματα υγείας του ανθρώπου ή των αλιευμάτων και της ποιότητας των προϊόντων. Οι ενισχύσεις θα χορηγούνται κυρίως στις μικρές και μικρομεσαίες καθώς και σε μερικές μεγάλες επιχειρήσεις. Προτεραιότητα ωστόσο θα δοθεί στις μικρές και στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

- Συλλογικές δράσεις

Επιλέξιμα για ενίσχυση θα είναι τα έργα που συμβάλλουν στη βιώσιμη ανάπτυξη ή στη διατήρηση των πόρων, στη βελτίωση των υπηρεσιών που προσφέρουν οι αλιευτικοί λιμένες, στην ενίσχυση της αγοράς αλιευτικών προϊόντων ή στην προώθηση της συνεργασίας μεταξύ επιστημόνων και επαγγελματιών του τομέα της αλιείας.

- Βιώσιμη ανάπτυξη των παράκτιων περιοχών που εξαρτώνται από την αλιεία

Το ΕΤΑ θα υποστηρίξει τα μέτρα και τις πρωτοβουλίες που αποβλέπουν στη διαφοροποίηση και στην ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης στις περιοχές που εξαρτώνται από την αλιεία και οι οποίες επηρεάζονται από τη μείωση των αλιευτικών δραστηριοτήτων.

- Τεχνική βοήθεια

Το ΕΤΑ μπορεί να χρηματοδοτήσει τις δράσεις προετοιμασίας, παρακολούθησης, διοικητικής και τεχνικής στήριξης, αξιολόγησης, δημοσιονομικού και άλλου ελέγχου, που είναι απαραίτητες για την εφαρμογή του προτεινόμενου κανονισμού.

Προγραμματισμός

Ένας από τους βασικούς στόχους του ΕΤΑ είναι η απλοποίηση της κατανομής και της διαχείρισης των κονδυλίων. Για να τους χορηγηθεί ενίσχυση από το ΕΤΑ, τα κράτη μέλη πρέπει να υποβάλουν στην Επιτροπή ένα στρατηγικό και ένα επιχειρησιακό σχέδιο.

Τα εθνικά στρατηγικά σχέδια πρέπει να αναφέρουν τους εθνικούς στόχους και προτεραιότητες για την εφαρμογή της ΚΑΠ. Η Επιτροπή θα διοργανώσει

συζήτηση με τα κράτη μέλη πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 2011 με στόχο την αξιολόγηση της προόδου που έχει σημειωθεί όσον αφορά την εφαρμογή των στρατηγικών σχεδίων, με βάση στοιχεία που θα έχουν προηγουμένως κοινοποιήσει τα κράτη μέλη.

Η Επιτροπή θα εγκρίνει με την έκδοση απόφασης τα εν λόγω επιχειρησιακά σχέδια αφού επιβεβαιώσει ότι είναι σύμφωνα με τους στόχους του ΕΤΑ. Σε περίπτωση που αυτό κριθεί αναγκαίο, μπορεί να ζητήσει την προσαρμογή ενός επιχειρησιακού σχεδίου.

Τα επιχειρησιακά σχέδια θα αξιολογηθούν σε τρία στάδια. Τα κράτη μέλη είναι αρμόδια τόσο για τις εκ των προτέρων όσο και για τις ενδιάμεσες αξιολογήσεις, ενώ η Επιτροπή είναι αρμόδια για την τελική αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας. Το μέρος του προϋπολογισμού που προορίζεται για την τεχνική βοήθεια μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη χρηματοδότηση αυτών των αξιολογήσεων.

Αρμοδιότητες

Ο Κανονισμός καθορίζει τις αρμοδιότητες των κρατών μελών και της Επιτροπής όσον αφορά το ΕΤΑ. Συγκεκριμένα, τα κράτη μέλη οφείλουν να ενημερώνουν το ευρύ κοινό, τους εν δυνάμει δικαιούχους και τους οικείους φορείς όσον αφορά τις δυνατότητες που προσφέρει το ΕΤΑ, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η διαφάνεια των παρεμβάσεων του Ταμείου και να αναδεικνύεται ο ρόλος της Κοινότητας.

Δημοσιονομικό πλαίσιο

Το ΕΤΑ διαθέτει 3.849 εκατ.€ για την περίοδο προγραμματισμού 2007-2013.

Τα ποσά θα κατανεμηθούν μεταξύ των κρατών μελών ανάλογα με τη σημασία του κλάδου της αλιείας, τον αριθμό των ατόμων που απασχολούνται στον τομέα αυτό και τις αναπροσαρμογές που κρίνονται απαραίτητες για την αλιεία και για τη συνέχιση των δραστηριοτήτων.

Με εξαίρεση ορισμένες δαπάνες που αναλαμβάνει η Επιτροπή, οι οποίες καλύπτονται σε ποσοστό 100% από το ΕΤΑ, η μέγιστη συμβολή του ΕΤΑ υπολογίζεται πάντοτε σε σχέση με το σύνολο των δημόσιων δαπανών. Η συμβολή του ΕΤΑ ποικίλλει ανάλογα με τους άξονες προτεραιότητας και είναι πιο υψηλή στις λιγότερο ευνοημένες περιφέρειες και στα νέα κράτη μέλη, δηλαδή στις περιφέρειες που εμπίπτουν στον νέο στόχο «Σύγκλιση» στο πλαίσιο των Διαρθρωτικών Ταμείων.

Στον κανονισμό καθορίζονται οι κανόνες που αφορούν θέματα επιλεξιμότητας των δαπανών (άρθρο 55), χρηματοοικονομικής διαχείρισης, δημοσιονομικών διορθώσεων, δημοσιονομικών δεσμεύσεων και επιστροφών. Επίσης, βάσει του ίδιου κανονισμού, προβλέπεται και η σύσταση επιτροπής του Ευρωπαϊκού Ταμείου Αλιείας η οποία θα επικουρεί την Επιτροπή στη διαχείριση του ΕΤΑ.

Διαχείριση, παρακολούθηση και έλεγχος

Κάθε κράτος μέλος, προκειμένου να είναι σε θέση να απευθύνει αιτήσεις πληρωμής, οφείλει να ορίσει:

- μια αρχή διαχείρισης του προγράμματος που θα επιλέγει και θα παρακολουθεί τις χρηματοδοτούμενες ενέργειες ·
- μια αρχή πιστοποίησης που θα ελέγχει εάν οι δαπάνες είναι σύμφωνες με τους κοινοτικούς κανόνες ·
- μια ελεγκτική αρχή, που θα ελέγχει την ορθή λειτουργία των αρχών διαχείρισης και πιστοποίησης ·
- μια επιτροπή παρακολούθησης, στην οποία θα συμμετέχει εκπρόσωπος της Επιτροπής σε συμβουλευτική βάση και θα αξιολογεί την πρόοδο που σημειώνεται όσον αφορά την επίτευξη των στόχων του επιχειρησιακού προγράμματος.

Οι ελεγκτικές αρχές της Επιτροπής, το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο και τα κράτη μέλη ελέγχουν σε τακτά διαστήματα κατά πόσον γίνεται αποτελεσματική και ποιοτική χρήση της βοήθειας του ΕΤΑ.

Η Επιτροπή παρακολουθεί τακτικά την πρόοδο της υλοποίησης για κάθε κράτος μέλος, μέσω των εκθέσεων εφαρμογής, των συνεδριάσεων της Επιτροπής Παρακολούθησης και άλλων διμερών συνεδριάσεων, των πορισμάτων των αξιολογήσεων και των εκθέσεων ελέγχου.

Για να εξασφαλιστεί η ποιότητα και η αποτελεσματικότητα της βοήθειας του ΕΤΑ είναι αναγκαία η διενέργεια εκ των προτέρων, ενδιάμεσων και εκ των υστέρων αξιολογήσεων για κάθε κράτος μέλος.

Η Επιτροπή πρέπει να ενημερώνεται για τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων και, συγχρόνως, να μεριμνά ώστε τα κράτη μέλη να χρησιμοποιούν τα πορίσματα των εκ των προτέρων και ενδιάμεσων αξιολογήσεων για την αποτελεσματικότερη δυνατή χρησιμοποίηση των πόρων του ΕΤΑ.

Τα κράτη μέλη, από την πλευρά τους, οφείλουν να ενημερώνουν την Επιτροπή σε ετήσια βάση σχετικά με την πρόοδο της υλοποίησης.

Οι αρχές διαχείρισης οφείλουν να υποβάλλουν ετησίως έκθεση στην Επιτροπή, η οποία θα διατυπώνει ακολούθως τις παρατηρήσεις της επί των εκθέσεων αυτών. Η Επιτροπή συνοψίζει τις προαναφερόμενες εκθέσεις στην ετήσια έκθεσή της, την οποία διαβιβάζει στη συνέχεια στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών. Τα κράτη μέλη οφείλουν επίσης να υποβάλουν τελική έκθεση όσον αφορά την εκτέλεση του επιχειρησιακού προγράμματος πριν από τις 31 Μαρτίου 2017.

Πλαίσιο

Όπως και τα άλλα ευρωπαϊκά ταμεία, το ΕΤΑ διέπεται από τις αρχές στις οποίες βασίζεται η νέα προσέγγιση, όπως η απλοποίηση, η διαφάνεια, ο στρατηγικός

σχεδιασμός και η αυξημένη ευθύνη των κρατών μελών σε ό,τι αφορά την επιλογή και τη χρήση των ταμείων.

Τα εθνικά στρατηγικά σχέδια καταρτίζονται κατόπιν διαβούλευσης με τους ενδιαφερόμενους εταίρους και αποτελούν αντικείμενο συζήτησης μεταξύ των Κ-Μ και της Επιτροπής βάσει των εκθέσεων των κρατών μελών (αξιολόγηση από ομότιμους).

Η νέα προσέγγιση σε ό,τι αφορά την παροχή της ενίσχυσης παρατίθεται στο παρακάτω σχήμα ενώ στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η κατανομή των ενισχύσεων του ΕΤΑ, ανά Κ-Μ.

Νέα προσέγγιση σχετικά με την παροχή της ενίσχυσης

Στρατηγική προσέγγιση



Κατανομή ενισχύσεων του ΕΤΑ για την περίοδο από την 1^η Ιανουαρίου 2007 έως τις 31 εκεβρίου 2013

Κράτος έλος	Σύγκλιση*	Μη σύγκλιση*	Σύνολο*
Αυστρία	167.228	4.500.253	4.667.481
Βέλγιο		23.301.312	23.301.312
Κύπρος		17.500.989	17.500.989
Τσεχική Δημοκρατία	24.003.691		24.003.691
Εσθονία	74.632.182	118.606.682	118.606.682
Φινλανδία		35.001.972	35.001.972
Γαλλία	30.389.485	161.309.090	191.698.575
Γερμανία	86.073.715	52.352.951	138.426.666
Ελλάς	157.293.830	27.501.551	184.795.381
Ουγγαρία	30.399.339	496.000	30.895.339
Ιρλανδία		37.502.115	37.502.115
Ιταλία	282.489.352	94.105.302	376.594.654
Λετονία	110.369.814		110.369.814
Λιθουανία	48.418.135		48.418.135
Μάλτα	7.435.476		7.435.476
Κάτω Χώρες		43.102.430	43.102.430
Πολωνία	651.791.012		651.791.012
Πορτογαλία	198.766.492	20.001.128	218.767.620
Σλοβακία	11.242.552	892.801	12.135.353
Σλοβενία	19.330.990		19.330.990
Ισπανία	840.215.806	165.209.310	1.005.425.116
Σουηδία		48.502.732	48.502.732
Ηνωμένο Βασίλειο	38.335.019	84.004.734	122.339.753
Σύνολο	2.611.354.118	933.891.352	3.545.245.470

* ποσά σε ευρώ, τιμές 2004

2Α.3.3. Η Κοινή Οργάνωση της Αγοράς

Η πολιτική αυτή αποτελούσε μέρος της πρώτης δέσμης κοινών μέτρων. Στόχος ήταν η δημιουργία μιας κοινής αγοράς εντός της Κοινότητας και η προσαρμογή της παραγωγής προς τη ζήτηση προς όφελος των παραγωγών και των καταναλωτών..

Η Κοινή Αγορά έχει τέσσερις συνιστώσες (Καν. 3759/92):

- ❖ Κοινοί κανόνες εμπορίας για νωπά προϊόντα όσον αφορά την ποιότητα, τα μεγέθη, τη συσκευασία και τη σήμανση, τόσο των κοινοτικών όσο και των εισαγόμενων προϊόντων. Απαραίτητη δηλαδή είναι η εφαρμογή κοινών προδιαγραφών εμπορίας. Η εφαρμογή των προδιαγραφών απαιτεί έναν έλεγχο της τυποποίησης των προϊόντων. Γι αυτό τα κράτη μέλη οφείλουν να υποβάλουν τα προϊόντα αυτά σε έλεγχο ο οποίος μπορεί να γίνεται σε όλα τα στάδια της εμπορίας καθώς και κατά τη μεταφορά τους. Τα Κ-Μ επίσης οφείλουν να παίρνουν τα κατάλληλα μέτρα για να κυρώνουν τις παραβάσεις στις προδιαγραφές εμπορίας.
- ❖ Οργανώσεις Παραγωγών (ΟΠ) οι οποίες είναι εθελοντικές ενώσεις αλιέων που έχουν συσταθεί προκειμένου να βοηθήσουν στη σταθεροποίηση των αγορών. Ο ρόλος τους είναι να προστατεύουν τους αλιείς από αιφνίδιες αλλαγές της ζήτησης της αγοράς.
- ❖ Σύστημα στήριξης τιμών, το οποίο ορίζει τις ελάχιστες τιμές κάτω από τις οποίες δεν μπορούν να πουληθούν τα αλιευτικά προϊόντα. Χρηματοδοτική στήριξη δίνεται στις ΟΠ εάν αναγκασθούν να αποσύρουν ψάρια και οστρακόδερμα από την αγορά, να τα αποθηκεύσουν για περαιτέρω χρήση ή να τα μεταποιήσουν.
- ❖ Κανόνες εμπορίου με Τρίτες Χώρες. Οι κανόνες αυτοί αποσκοπούν στην εξισορρόπηση των αναγκών της κοινοτικής αγοράς και των συμφερόντων των κοινοτικών αλιέων καθώς και στη διασφάλιση κανόνων θεμιτού ανταγωνισμού²⁷.

Το 1997 η Επιτροπή υπέβαλε έκθεση στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με το μέλλον της αγοράς αλιευτικών προϊόντων στην Ε.Ε. Προκειμένου δε, να βελτιστοποιηθεί η απόδοση της κοινοτικής αγοράς τέθηκαν οι εξής στόχοι:

- Αύξηση της συμμετοχής του παραγωγού στη διαχείριση της αγοράς,
- Ενθάρρυνση της ανταγωνιστικότητας στην Ε.Ε., κυρίως στα νωπά αλιευτικά προϊόντα,
- Εξεύρεση νέων τρόπων αύξησης της ποιότητας των αλιευτικών προϊόντων,
- Χρήση της κοινής οργάνωσης της αγοράς για την προώθηση βιώσιμης αλιείας και χρήσης αλιευτικών εργαλείων,

²⁷ (ΕΕ L 164, 9.6.1998)

- Προώθηση της ολοκλήρωσης και της διαφάνειας της αγοράς μέσω της συνεργασίας των ενδιαφερομένων φορέων και καλύτερη ενημέρωση για τις εκφορτώσεις και την ποιότητα,
- Διατήρηση του ανταγωνισμού με το άνοιγμα των κοινοτικών αγορών προκειμένου να ικανοποιηθούν οι ανάγκες των καταναλωτών που η κοινότητα δεν μπορεί να καλύψει.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εξέδωσε νέο βασικό κανονισμό για την ΚΟΑ (Καν(ΕΚ) 104/2000) ²⁸. Ο στόχος του νέου κανονισμού είναι να επιτευχθεί καλύτερη ισορροπία μεταξύ της ζήτησης και της προσφοράς, να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα της μεταποιητικής βιομηχανίας και να βελτιωθούν οι πληροφορίες προς τους καταναλωτές για τα αλιευτικά προϊόντα που διατίθενται στην αγορά.

Η νέα κανονιστική ρύθμιση της αγοράς στοχεύει στα εξής:

- Να ενθαρρύνονται οι αλιείς ώστε να αλιεύουν μόνο ότι μπορεί να πωληθεί και να αποφεύγεται η σπατάλη των πόρων
- Να ενισχύονται οι οργανώσεις του τομέα, ιδίως οι οργανώσεις παραγωγών και να καθίστανται περισσότερο ανταγωνιστικές
- Να ενημερώνονται οι καταναλωτές για ότι αγοράζουν
- Να διασφαλίζεται η καλύτερη ισορροπία μεταξύ της προσφοράς και ζήτησης
- Να προστατεύεται η απασχόληση στον τομέα αλιείας, καθώς και στον τομέα της βιομηχανίας μεταποίησης

Η οργάνωση αγοράς περιλαμβάνει πέντε στοιχεία:

- κοινές προδιαγραφές εμπορίας
- διατάξεις σχετικά με την ενημέρωση των καταναλωτών
- οργανώσεις παραγωγών (ΟΠ)
- σύστημα στήριξης των τιμών που βασίζεται σε μηχανισμούς παρέμβασης
- καθεστώς συναλλαγών με τις τρίτες χώρες.

▪ Προδιαγραφές εμπορίας

Τα αλιευτικά προϊόντα μπορούν να πουληθούν ή να διατεθούν στην αγορά μόνο εάν πληρούν τις προδιαγραφές εμπορίας που αφορούν την ταξινόμηση ανάλογα με την ποιότητα, το μέγεθος ή το βάρος, τη συσκευασία, την παρουσίαση και τη σήμανση. Τα κράτη μέλη ελέγχουν τη συμβατότητα των προϊόντων με τις προδιαγραφές εμπορίας.

▪ Ενημέρωση των καταναλωτών

Τα ζωντανά, νωπά ή διατηρημένα προϊόντα μπορούν να πουληθούν στον τελικό καταναλωτή μόνο εφόσον η κατάλληλη ένδειξη ή σήμανση αναφέρει:

²⁸ ΕΕ L 017 της 21/01/2000

- την εμπορική ονομασία του είδους,
- τη μέθοδο παραγωγής (αλιεία σε γλυκά νερά, στη θάλασσα ή εκτροφή),
- την περιοχή αλίευσης.

Η υποχρέωση ενημέρωσης του καταναλωτή απορρέει από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2065/2001 της Επιτροπής και προβλέπει ότι, από τον Ιανουάριο του 2002, τα προϊόντα αλιείας που προορίζονται για λιανική πώληση πρέπει να συνοδεύονται από πληροφορίες που να επιτρέπουν στον τελικό καταναλωτή να γνωρίζει την ονομασία του προϊόντος, την καταγωγή του (ζώνη αλίευσης) και την μέθοδο παραγωγής (θαλάσσια αλιεία, υδατοκαλλιέργεια, εσωτερικά ύδατα). Οι πληροφορίες αυτές πρέπει να διατίθενται σε κάθε στάδιο της εμπορίας του σχετικού είδους. Πρέπει να παρέχονται με την βοήθεια της σήμανσης ή της συσκευασίας του προϊόντος ή με οποιοδήποτε άλλο εμπορικό συνοδευτικό έγγραφο του προϊόντος, συμπεριλαμβανομένου του τιμολογίου.

Τα προϊόντα αλιείας που προέρχονται από τρίτες χώρες και διατίθενται στο εμπόριο στην Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να συνοδεύονται από τις εξής πληροφορίες: Χώρα καταγωγής, επιστημονική και εμπορική ονομασία του προϊόντος, τρόπος παρουσίασης, κατηγορία νωπότητας και ταξινόμηση κατά μέγεθος ή κατά βάρος του προϊόντος του περιέχεται στη συσκευασία, ημερομηνία ταξινόμησης και αποστολής, όνομα και διεύθυνση του αποστολέα.

Δεν υφίσταται υποχρέωση ενημέρωσης όταν μικρές ποσότητες προϊόντων πωλούνται απευθείας στους καταναλωτές σε τιμή η οποία δεν υπερβαίνει τα 20 € και εφόσον οι εν λόγω ποσότητες προέρχονται αποκλειστικά από ιδιόκτητη εκμετάλλευση του πωλητή.

Οι Αρχές των κρατών μελών θεσπίζουν καταλόγους εμπορικών ονομασιών των διαφόρων ειδών, καθορίζουν τις μικρές ποσότητες των προϊόντων που μπορούν να διατίθενται χωρίς υποχρέωση ενημέρωσης και θέτουν σε εφαρμογή ένα καθεστώς ελέγχου της ιχνηλασιμότητας των προϊόντων.

■ Σύσταση και αναγνώριση των ΟΠ

Οι οργανώσεις παραγωγών δημιουργούνται από αλιείς ή υδατοκαλλιεργητές που συνεταιρίζονται ελεύθερα για να θέσουν σε εφαρμογή μέτρα που εξασφαλίζουν τις καλύτερες συνθήκες διάθεσης των προϊόντων τους στην αγορά.

Τα κράτη μέλη αναγνωρίζουν ως ΟΠ τις ομάδες παραγωγών που υποβάλλουν σχετική αίτηση και πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις.

Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να χορηγήσουν ειδική αναγνώριση στις ΟΠ εφόσον αυτές έχουν υποβάλλει σχέδιο βελτίωσης της ποιότητας των.

Επέκταση των κανόνων που έχουν καθοριστεί από τις ΟΠ

Εάν μια ΟΠ είναι αντιπροσωπευτική της παραγωγής και της εμπορίας σε έναν ή περισσότερους τόπους εκφόρτωσης, το κράτος μέλος μπορεί να καταστήσει υποχρεωτικά ορισμένα μέτρα της εν λόγω ΟΠ για τα μη μέλη που εμπορεύονται προϊόντα στην ίδια περιοχή.

Σχεδιασμός παραγωγής και εμπορίας

Κάθε οργάνωση παραγωγών καταρτίζει και διαβιβάζει στις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους επιχειρησιακό πρόγραμμα της αλιευτικής περιόδου το οποίο περιλαμβάνει:

- τη στρατηγική εμπορίας για την προσαρμογή του όγκου και της ποιότητας της προσφοράς στις απαιτήσεις της αγοράς,
- σχέδιο αλιεύσης ή σχέδιο παραγωγής ανάλογα με τα είδη,
- προληπτικά μέτρα προσαρμογής της προσφοράς για τα είδη που διατίθενται δύσκολα στην αγορά,
- τις κυρώσεις που εφαρμόζονται στα μέλη που παραβαίνουν τις αποφάσεις που έχουν ληφθεί.

Χρηματοδοτική στήριξη

Τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγήσουν στις ΟΠ, κατά τη διάρκεια πέντε ετών, αποζημίωση που θα τους επιτρέψει να τηρήσουν τις υποχρεώσεις τους στο πλαίσιο του σχεδιασμού της παραγωγής και της εμπορίας. Η αποζημίωση αυτή υπολογίζεται διαφορετικά ανάλογα με τα είδη.

Εξάλλου, τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγήσουν επιπλέον ενίσχυση στις ΟΠ για την εφαρμογή μέτρων που αποβλέπουν στη βελτίωση της οργάνωσης και της εμπορίας των ιχθύων, καθώς και μέτρων που στοχεύουν στην καλύτερη εξισορρόπηση της προσφοράς και της ζήτησης. Η ενίσχυση αυτή χορηγείται σύμφωνα με τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΚ) 498/2007 της Επιτροπής που αφορά το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας.

Διεπαγγελματικές Οργανώσεις (ΔΕ)

Τα κράτη μέλη μπορούν, υπό τον έλεγχο της Επιτροπής, να αναγνωρίσουν ως διεπαγγελματικές οργανώσεις τις ομάδες παραγωγών που υποβάλλουν σχετική αίτηση και συγκεντρώνουν αντιπροσώπους στους τομείς της παραγωγής, του εμπορίου και της μεταποίησης.

Η αναγνώριση αυτή εξαρτάται από ορισμένες προϋποθέσεις, εκ των οποίων οι πιο σημαντικές αφορούν τα μέτρα που οι ΔΕ μπορούν να θέσουν σε εφαρμογή (όπως για παράδειγμα η βελτίωση της γνώσης και της διαφάνειας της αγοράς κ.λπ).

Επέκταση των διατάξεων στα μη μέλη

Στην περίπτωση που μια ΔΕ είναι αντιπροσωπευτική της παραγωγής και/ή του εμπορίου και/ή της μεταποίησης ενός συγκεκριμένου προϊόντος, ένα κράτος μέλος μπορεί, μετά από σχετική αίτηση της οργάνωσης αυτής, να καταστήσει υποχρεωτικές για μια περιορισμένη χρονική περίοδο ορισμένες διατάξεις για τα μη μέλη που λειτουργούν στην επικράτεια του.

■ *Καθεστώς τιμών και παρεμβάσεις*

Για να βελτιωθεί η λειτουργία της κοινοτικής αγοράς της αλιείας και να αντιμετωπιστεί ο απρόβλεπτος χαρακτήρας της διαθεσιμότητας των πόρων της, η Κοινότητα δημιούργησε ένα σύστημα αποβλέποντας σε:

- διόρθωση των πιο αρνητικών επιπτώσεων της ανισορροπίας μεταξύ της προσφοράς και της ζήτησης,
- σταθεροποίηση των τιμών ώστε να εξασφαλιστεί για τους αλιείς ένα ελάχιστο εισόδημα,
- ενθάρρυνση του γενικού ανταγωνισμού του κοινοτικού αλιευτικού στόλου στις παγκόσμιες αγορές.

Το σύστημα αυτό στηρίζεται σε ένα καθεστώς τιμών το οποίο, όταν εφαρμόζεται, θέτει σε λειτουργία μηχανισμούς οικονομικής παρέμβασης.

Βασικό στοιχείο για τον καθορισμό των μηχανισμών αυτών είναι η **τιμή προσανατολισμού** που καθορίζεται από το Συμβούλιο για ορισμένα προϊόντα πριν από την αρχή της αλιευτικής περιόδου.

Για να εξασφαλιστεί ένα ελάχιστο εισόδημα στους αλιείς, οι ΟΠ μπορούν να αποσύρουν τα αλιευτικά προϊόντα από την αγορά εφόσον οι τιμές πέσουν κάτω από ένα συγκεκριμένο επίπεδο. Το επίπεδο αυτό, το οποίο ονομάζεται **κοινοτική τιμή απόσυρσης**, ορίζεται ετησίως από την Επιτροπή για κάθε είδος προϊόντος που τίθεται σε εμπορία. Εφόσον οι τιμές πέσουν και οι μηχανισμοί παρέμβασης τεθούν σε λειτουργία, τα μέλη λαμβάνουν αποζημίωση από την ΟΠ της οποίας είναι μέλη.

Κοινοτικές αποσύρσεις

Για να μπορέσουν οι ιχθείς που αποσύρονται οριστικά από την αγορά να αποτελέσουν αντικείμενο οικονομικής αποζημίωσης που χορηγείται από τις ΟΠ, πρέπει να πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις:

- η τιμή απόσυρσης που καθορίζεται από τις ΟΠ πρέπει να είναι ίδια με την τιμή της κοινοτικής απόσυρσης με περιθώριο ανοχής 10% προς τα άνω ή προς τα κάτω,
- τα προϊόντα που αποσύρονται πρέπει να πληρούν τους κανόνες εμπορίας και η ποιότητά τους να είναι ικανοποιητική,
- η τιμή απόσυρσης πρέπει να αφορά όλη τη διάρκεια της αλιευτικής περιόδου σε κάθε κατηγορία των προϊόντων.

Ο προσορισμός των προϊόντων που αποσύρονται από την αγορά έχει καθοριστεί από τις ΟΠ με τρόπο ώστε να μην παρεμποδίζεται η ομαλή διάθεση των εν λόγω προϊόντων στην αγορά. Τα προϊόντα που αποσύρονται προσρίζονται είτε για φιλανθρωπικούς σκοπούς, είτε για την παρασκευή ζωοτροφών, είτε για άλλους μη διατροφικούς σκοπούς.

Μεταφορά

Για τα προϊόντα που υπόκεινται στο καθεστώς της τιμής απόσυρσης, η μεταποίηση και η αποθεματοποίηση με σκοπό να καταναλωθούν τα εν λόγω προϊόντα αργότερα από τον άνθρωπο μπορεί να αποφασιστεί ιδίως, εάν κριθούν κατάλληλα για διάθεση υπό αυτές τις συνθήκες. Τα προϊόντα αυτά πρέπει να μεταποιηθούν υπό αυστηρές συνθήκες ώστε να εξασφαλιστεί η ποιότητά τους για να διατεθούν εκ νέου στην αγορά, σύμφωνα με κριτήρια που έχουν καθοριστεί για κάθε είδος.

Αυτόνομες αποσύρσεις και μεταφορές των οργανώσεων παραγωγών

Ορισμένα αλιευτικά προϊόντα που αποτελούν σημαντικό μέρος του εισοδήματος των παραγωγών σε περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο δε μπορούν να περιλαμβάνονται στο καθεστώς της κοινοτικής τιμής απόσυρσης διότι αφενός, υπάρχουν μεγάλες διαφορές των τιμών στην αγορά των κρατών μελών ή των περιφερειών και αφετέρου, το επίπεδο της συνολικής παραγωγής των προϊόντων αυτών στην ευρωπαϊκή αγορά είναι πολύ χαμηλό.

Ο μηχανισμός αυτόνομων αποσύρσεων και μεταφορών αντισταθμίζει το μειονέκτημα αυτό παρέχοντας κατ' αποκοπή ενίσχυση στις ΟΠ που αποσύρουν τα προϊόντα αυτά από την αγορά μόνιμα ή προσωρινά, με την προϋπόθεση τήρησης ορισμένων όρων.

Ιδιωτική αποθεματοποίηση

Η ενίσχυση για την ιδιωτική αποθεματοποίηση εφαρμόζεται σε ορισμένα προϊόντα που έχουν καταψυχθεί στα πλοία και δεν μπορούν να διατεθούν στο εμπόριο με την κοινοτική τιμή πώλησης που καθορίζεται από την Επιτροπή πριν από την αρχή κάθε αλιευτικής περιόδου. Τα προϊόντα αυτά αποσύρονται προσωρινά από την αγορά και αποθηκεύονται για ελάχιστη περίοδο 5 ημερών. Οι συνθήκες αποθεματοποίησης και διάθεσης στην αγορά πρέπει να επιτρέπουν τη διατήρηση και την εξασφάλιση των κανόνων ποιότητας.

Ειδικές διατάξεις για τα τονοειδή (τόνοι, παλαμίδες κ.ά.)

Η αλιεία τόνου εξασφαλίζει κατ' αρχάς τον εφοδιασμό της κονσερβοποιίας. Το καθεστώς οργάνωσης αγοράς εστιάζεται συνεπώς σε αυτή τη μέθοδο εμπορίας.

Το Συμβούλιο καθορίζει μια τιμή για την κοινοτική παραγωγή για τα διάφορα είδη τονοειδών με βάση το μέσο όρο των τιμών των τριών προηγούμενων αλιευτικών περιόδων στις χονδρικές αγορές ή στα λιμάνια.

■ Καθεστώς συναλλαγών με τις τρίτες χώρες

Για να εξασφαλιστούν οι ανάγκες εφοδιασμού της κοινοτικής μεταποιητικής βιομηχανίας, οι δασμοί για ορισμένα προϊόντα αναστέλλονται πλήρως ή εν μέρει επ' αόριστον.

Τιμή αναφοράς

Για να αποφευχθούν οι διαταραχές της αγοράς που οφείλονται σε προσφορές τρίτων χωρών σε τιμές ασυνήθιστα χαμηλές, η εισαγωγή ορισμένων προϊόντων στο κοινοτικό τελωνιακό έδαφος είναι δυνατή μόνο με την τήρηση μιας τιμής αναφοράς που καθορίζεται ετησίως από την Επιτροπή.

Μέτρα διασφάλισης

Εάν λόγω εξαιρετικών περιστάσεων η κοινοτική αγορά απειλείται ή αντιμετωπίζει σοβαρές διαταραχές και οι τιμές πέφτουν, μπορούν να εφαρμοστούν μέτρα

διασφάλισης στις συναλλαγές με τις τρίτες χώρες, έως ότου επανέλθει η κατάσταση στις κανονικές συνθήκες.

Μέτρα έκτακτης ανάγκης

Εφόσον διαπιστωθεί στην κοινοτική αγορά ότι υπάρχει άνοδος τιμών και δυσκολίες προμήθειας, για ένα ή περισσότερα προϊόντα, το Συμβούλιο λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα για την αντιμετώπιση της κατάστασης αυτής.

Ίση πρόσβαση στις υποδομές

Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν για όλα τα αλιευτικά σκάφη ίση πρόσβαση στα λιμάνια και στις εγκαταστάσεις καθώς και σε όλους τους εξοπλισμούς.

Έλεγχος, επιτήρηση και εφαρμογή

Τα κράτη μέλη και η Επιτροπή εφαρμόζουν συστήματα κοινοποίησης και ανταλλαγής πληροφοριών των οποίων το κόστος βαρύνει εν μέρει τον κοινοτικό προϋπολογισμό.

Για την πρόληψη και την καταστολή των απατών, τα κράτη μέλη διενεργούν τακτικά σε ελέγχους, π.χ., στους δικαιούχους των χρηματοδοτικών ενισχύσεων.

Η Επιτροπή επικουρείται από την επιτροπή διαχείρισης αλιευτικών προϊόντων η οποία αποτελείται από αντιπροσώπους των κρατών μελών και της οποίας πρόεδρος είναι αντιπρόσωπος της Επιτροπής.

Κριτική για την κοινή οργάνωση αγοράς

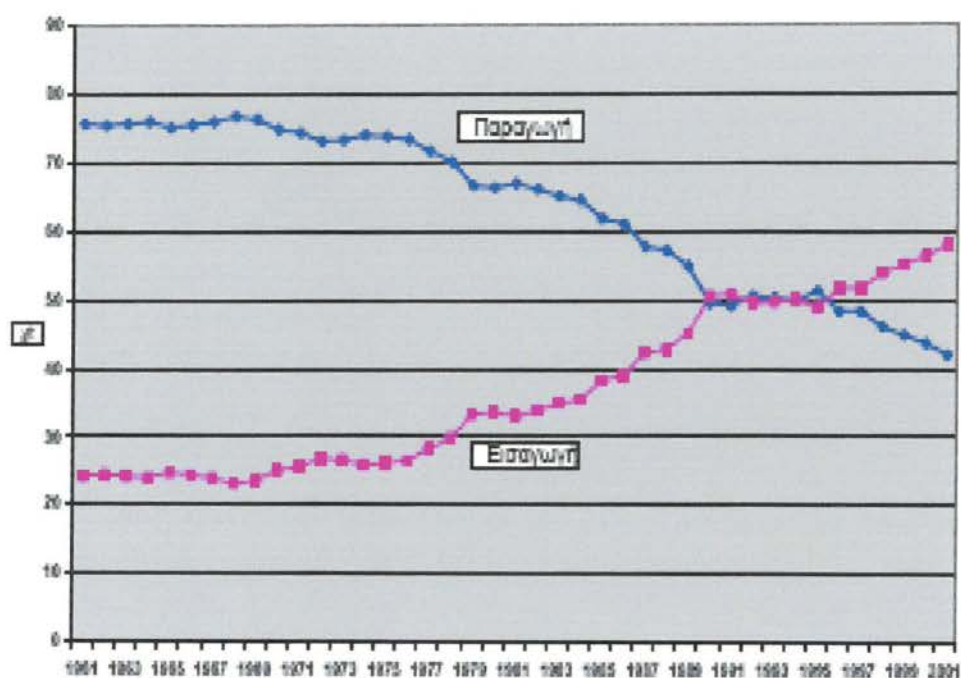
Οι στόχοι των παρεμβάσεων είναι να διασφαλίσουν την υποστήριξη, και αν είναι δυνατόν να αυξήσουν τα εισοδήματα των αλιέων, εξασφαλίζοντας την ζήτηση σε αλιευτικά προϊόντα σε ικανοποιητικές τιμές. Οι στόχοι αυτοί δεν φαίνεται μπορούν να επιτευχθούν μέσω του μηχανισμού των παρεμβάσεων που έχουν σχεδιαστεί με την Κοινή Οργάνωση της Αγοράς των αλιευτικών προϊόντων.

Η μείωση της παραγωγικότητας είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση της εξάρτησης από εισαγόμενες πρώτες ύλες από την ευρωπαϊκή βιομηχανία τροφίμων και την ευρωπαϊκή αγορά. Ενώ το 75% των προϊόντων αλείας για την ευρωπαϊκή αγορά προέρχονταν από εσωτερικούς πόρους κατά τις αρχές της δεκαετίας του '70, τώρα τα εγχώρια προϊόντα συμβάλλουν μόνο κατά 40%²⁹ (βλ. διάγραμμα που ακολουθεί).

²⁹ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ: Αλιευτικές δυνατότητες για το 2009
Διακήρυξη πολιτικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής COM(2008) 331 τελικό 30.5.2008

Σχέση μεταξύ αλιευτικής παραγωγής ΕΕ των 15 και εισαγωγών, 1961-2001

(σε %) (Πηγή: Eurostat)



ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 10

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Το εισόδημα των αλιέων φθίνει, ενώ αντίθετα οι τιμές των αλιευτικών προϊόντων αυξάνονται. Ο καθορισμός ποιοτικών και υγειονομικών προδιαγραφών από την Κοινότητα δεν φαίνεται ικανός να επηρεάσει τη ζήτηση. Το όφελος για τον καταναλωτή ή τον παραγωγό είναι μικρό από τον καθορισμό διαφόρων κατηγοριών φρεσκότητας και μεγέθους για τα ψάρια. Το καθαρό αποτέλεσμα είναι ότι ο καταναλωτής πληρώνει περισσότερο και ο παραγωγός περιοριζόμενος από τον νόμο αποτυγχάνει να συναντήσει την πραγματική ζήτηση. Ένας άλλος στόχος των κοινών προδιαγραφών εμπορίας είναι ο προσδιορισμός κοινής πολιτικής τιμών σε όλη την Ε.Ε. γεγονός ανεφάρμοστο, για πολλούς λόγους, όπως οι διαφορετικές ποσότητες προσφοράς στα Κ-Μ, οι προτιμήσεις των καταναλωτών, η ποικιλία των ειδών κλπ. Η προσπάθεια δημιουργίας ενιαίας ζήτησης μέσω προδιαγραφών εμπορίας, οδηγεί όχι μόνο σε αλλαγές της ζήτησης αλλά και σε αλλαγές προσφοράς, με αποτέλεσμα στρεβλώσεις στην αγορά των αλιευτικών προϊόντων.

Το 1999, η μεταρρύθμιση της ΚΟΑ σχετικά με τα προϊόντα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, εισήγαγε κάποια καινοτόμα στοιχεία όπως η βελτίωση της ενημέρωσης του καταναλωτή και η διευκόλυνση των ελέγχων μέσω της υποχρεωτικής αναγραφής πάνω σε κάθε προϊόν πληροφοριών που αφορούν στην εμπορική ονομασία, στη μέθοδο παραγωγής και στον τόπο αλίευσης. Ο νέος

Κανονισμός έδωσε επίσης έμφαση στην συνεργασία μεταξύ των φορέων του κλάδου για την αύξηση της αποτελεσματικότητας των ενεργειών εκάστου εξ αυτών στην αγορά, ενθαρρύνοντας την προσφυγή στην προγραμματισμένη και βάσει συμβάσεων εμπορία, τον εφοδιασμό της αγοράς και της βιομηχανίας μεταποίησης υπό όρους σύμφωνους με τις απαιτήσεις όσον αφορά την ανταγωνιστικότητά της σε διεθνές επίπεδο, την ανάπτυξη του αισθήματος της υπευθυνότητας των επιχειρηματιών και ιδίως των οργανώσεων παραγωγών και των μελών τους, με την προοπτική της βέλτιστης διαχείρισης και αξιοποίησης των πόρων.

Εντός του 2008 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ξεκινήσει διαδικασίες για την τροποποίηση του βασικού κανονισμού της Κοινής Οργάνωσης της Αγοράς των αλιευτικών προϊόντων.

2Α.3.4. Σχέσεις με Τρίτες Χώρες

Τα εξωτερικά θέματα της πολιτικής των αλιευτικών πόρων ρυθμίζονται από το ψήφισμα του Συμβουλίου της 3^{ης} Νοεμβρίου 1976, γνωστό ως «Συμφωνίες της Χάγης»³⁰. Με το ψήφισμα αυτό, το Συμβούλιο συμφωνούσε ότι από την 1^η Ιανουαρίου 1977 η εκμετάλλευση των πόρων που βρίσκονται στην οικονομική Ζώνη της Κοινότητας από αλιευτικά σκάφη Τρίτων Χωρών θα διέπονται από συμφωνίες μεταξύ της Κοινότητας και των ενδιαφερομένων Χωρών. Επίσης συμφωνούσε για την ανάγκη εξασφάλισης και απόκτησης δικαιωμάτων για τους αλιείς της Κοινότητας στα ύδατα Τρίτων Χωρών. Για το σκοπό αυτό, ανέθετε στην Επιτροπή να διεξάγει διαπραγματεύσεις με Τρίτες Χώρες για τη σύναψη συμφωνιών-πλαisiών σχετικά με τους γενικούς όρους της πρόσβασης στους πόρους που βρίσκονται τόσο στις αλιευτικές ζώνες των Χωρών αυτών όσο και στις αλιευτικές ζώνες της Κοινότητας. Κάθε, λοιπόν, συμφωνία – πλαίσιο, την οποία διαπραγματευόταν η Επιτροπή στο όνομα της Κοινότητας περιείχε τη σιωπηρή αναγνώριση της δικαιοδοσίας της Κοινότητας επί της κοινοτικής ζώνης των 200 ν.μ. να ορίζει τα ΤΑCS σε αυτή τη ζώνη και την εξουσία της να εκχωρεί τα πλεονάσματα αυτών σε Τρίτες Χώρες, καθώς και τα πλεονάσματα των Τρίτων Χωρών στα Κ-Μ της.

Οι βασικές παράμετροι βάσει των οποίων δραστηριοποιείται η ΕΚ στις εξωτερικές σχέσεις της επικεντρώνονται στα εξής:

- ❖ Συμβολή στη βελτίωση της παγκόσμιας διακυβέρνησης των σχετικών με την αλιεία θεμάτων μέσω της αποτελεσματικής εφαρμογής του σημερινού διεθνούς πλαισίου και της ενδυνάμωσης και προώθησης των μηχανισμών περιφερειακής συνεργασίας.
- ❖ Ανάπτυξης της φιλοσοφίας της εταιρικής σχέσης με τις αναπτυσσόμενες Χώρες.
- ❖ Διασφάλιση της άσκησης υπεύθυνης αλιείας και συμβιβασμός ενίοτε αντικρουόμενων συμφερόντων.
- ❖ Διασφάλιση πρόσβασης για τον κοινοτικό στόλο στα πλεονάζοντα αποθέματα της ΑΟΖ, Τρίτων Χωρών.

³⁰ ΕΕ C 105, 7.5.1981

- ❖ Ενίσχυση της οικονομικής συνεργασίας μεταξύ ευρωπαϊκών εταιρειών και άλλων ιδιωτικών εταιρών σε αναπτυσσόμενες Χώρες και στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης.
- ❖ Επενδύσεις στη δημιουργία και ενδυνάμωση της ερευνητικής ικανότητας των εταιρών Χωρών και περιφερειών, ιδιαίτερα εκεί όπου η Ε.Ε. έχει συμφέροντα, για την αειφόρο διαχείριση των ενάλιων πόρων και των σχετικών οικοσυστημάτων³¹.

Σε διμερές και πολυμερές επίπεδο, οι αλιευτικές συμφωνίες κατέστησαν αναγκαίες, όταν τα ποντοπόρα σκάφη της Κοινότητας έχασαν την πρόσβαση στα παραδοσιακά αλιευτικά τους πεδία μετά την επέκταση των ζωνών αλιείας. Τα αλιευτικά δικαιώματα για τα εν λόγω σκάφη αποτέλεσαν αντικείμενο διαπραγμάτευσης με πολλές μη Κοινοτικές Χώρες σε αντάλλαγμα διαφόρων μορφών αντιστάθμισης των οποίων η φύση εξαρτάται από τα συμφέροντα της αντίστοιχης Τρίτης Χώρας. Η Κοινότητα διεξάγει επίσης διαπραγματεύσεις με διεθνείς Οργανισμούς και περιφερειακές οργανώσεις αλιείας με σκοπό της εξασφάλιση ορθολογικής άσκησης της αλιείας.

Οι προτεραιότητες της διεθνούς δράσης της Κοινότητας συνοψίζονται ως³²:

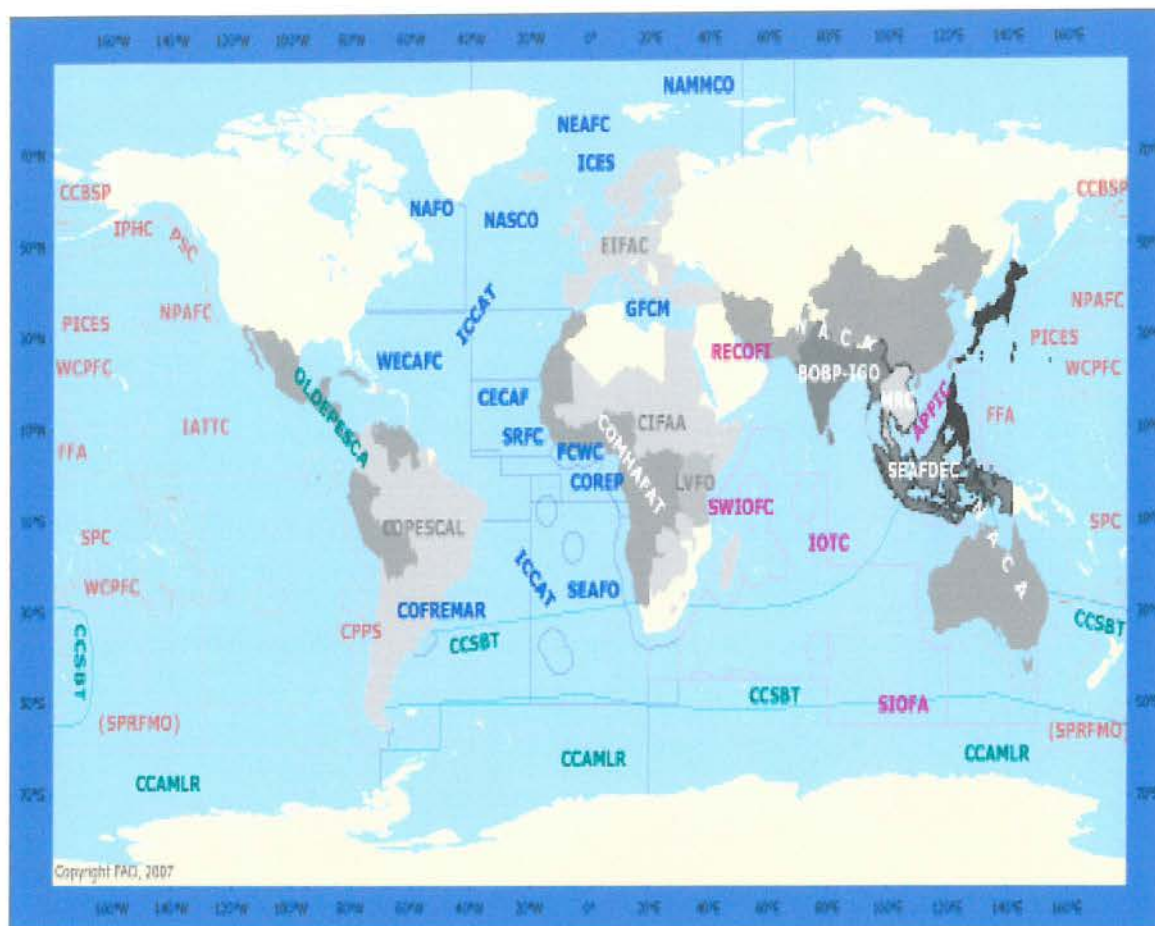
- ❖ Προώθηση, όπου καθίσταται δυνατό, περιφερειακών αλιευτικών συμφωνιών.
- ❖ Προώθηση της ορθολογικής εκμετάλλευσης των πόρων στην ανοιχτή θάλασσα.
- ❖ Συμβολή στην εφαρμογή της αρχής της πρόληψης, λαμβάνοντας υπόψη τις απαιτήσεις προστασίας του περιβάλλοντος
- ❖ Εντατικοποίηση της καταπολέμησης της παράνομης, λαθραίας και μη υπαγόμενης σε ρυθμίσεις αλιείας.
- ❖ Απόδοση κατά προτεραιότητα προσοχής στην εργασία εκείνων των περιφερειακών οργανισμών που διαχειρίζονται πόρους τους οποίους μοιράζεται η Κοινότητα.
- ❖ Καλλιέργεια συνεργασίας με αναπτυσσόμενα Κράτη.

Η Κοινότητα συμμετέχει σε πολυμερές επίπεδο είτε ως μέλος είτε ως παρατηρητής στις εργασίες πολλών διεθνών οργανισμών, όπως η οργάνωση αλιείας του Βορειοδυτικού Ατλαντικού (NAFO), την Επιτροπή Αλιείας του Βορειοανατολικού Ατλαντικού (NEAFC), το Διεθνές Συμβούλιο για την Εξερεύνηση της Θάλασσας (ICES), τη Διεθνή Επιτροπή Αλιείας στη Βαλτική Θάλασσα (IBSFC) την Επιτροπή Τόνου Ινδικού Ωκεανού (IOCT), τον Οργανισμό Διατήρησης Σολομού Βόρειου Ατλαντικού (NASCO), την Επιτροπή για τη Διατήρηση Έμβιων Πόρων της Ανταρκτικής (CCAMLR), τη Διεθνή Σύμβαση για τη Διατήρηση του Τόνου του Ατλαντικού (ICCAT) και τη Γενική Επιτροπή Αλιείας για τη Μεσόγειο (GFCM).

³¹ COM /2001/135 τελικό

³² COM /2001/135 τελικό

Στην παρακάτω εικόνα παρουσιάζονται οι διεθνείς οργανισμοί αλιείας και οι περιοχές αρμοδιότητάς τους.



Αξιζει να αναφερθεί ότι μολονότι η συμμετοχή της Κοινότητας σε διεθνείς οργανισμούς δεν προβλέπεται ρητά στη Συνθήκη, το Δικαστήριο με τη Γνωμοδότησή του 1/76³³ αναγνώρισε τη δυνατότητα στην Κοινότητα να μετέχει στην ίδρυση και να γίνεται μέλος σε διεθνείς οργανισμούς. Η δυνατότητα όμως προδιαγράφεται επακριβώς τόσο από τη φύση και τη δομή του προς προσχώρηση οργανισμού, όσο και από τις συνέπειες που ενδεχόμενη προσχώρηση θα έχει για την κοινοτική έννομη τάξη.

Η συμμετοχή σε ένα διεθνή οργανισμό της Κοινότητας με παράλληλη συμμετοχή των κρατών μελών της, δημιουργεί αρκετές φορές προβλήματα συντονισμού που απαιτούν ειδικές ρυθμίσεις. Κατά κανόνα η Κοινότητα εκφράζει την άποψή της και ψηφίζει μόνο για θέματα για τα οποία είναι αποκλειστικά αρμόδια η ίδια και υπό την προϋπόθεση ότι στους κόλπους της έχει επιτευχθεί και διαμορφωθεί ενιαία αντίληψη για το συζητούμενο θέμα.

Η σύσταση των Περιφερειακών Οργανώσεων Αλιείας (ΠΟΑ) πραγματοποιείται μέσω διεθνών συμφωνιών. Οι οργανώσεις αυτές παρέχουν το πλαίσιο εντός του οποίου οι αντιπρόσωποι των κυβερνήσεων μπορούν να συναντηθούν και να συμφωνήσουν για τους τρόπους της διαχείρισης των αλιευτικών πόρων. Οι

³³ ΔΕΚΓνωμοδότηση 1/75 (ναυσιπλοία του Ρήνου), Συλλ.1977,741

οργανώσεις αυτές αποσκοπούν στην ενίσχυση της περιφερειακής συνεργασίας για τη διασφάλιση τόσο της διατήρησης όσο και της βιώσιμης εκμετάλλευσης των αλιευτικών πόρων στην ανοιχτή θάλασσα. Εκδίδουν συστάσεις που αφορούν μέτρα διαχείρισης με βάση τα καλύτερα διαθέσιμα στοιχεία. Οι συστάσεις πρέπει να εφαρμόζονται από όλα τα συμβαλλόμενα μέρη των ΠΟΑ.

Τα μέτρα αυτά μπορούν να περιλαμβάνουν :

- Τον καθορισμό των ανώτατων ποσοτήτων αλιευμάτων ή των συνολικών επιτρεπόμενων αλιευμάτων στις αντίστοιχες περιοχές.
- Την απαγόρευση ορισμένων περιοχών για την αλιεία καθ' όλη τη διάρκεια του έτους ή για ορισμένα χρονικά διαστήματα.
- Την απαγόρευση ή τη ρύθμιση της χρήσης, ορισμένων αλιευτικών εργαλείων ή τεχνικών.
- Προγράμματα κοινού ελέγχου και εφαρμογής των κανονισμών, που επιτρέπουν στους επιθεωρητές των συμβαλλόμενων μερών να επιθεωρούν τα σκάφη το ένα του άλλου.

Επίσης η Κοινότητα έχει υπογράψει τη συμφωνία για την εφαρμογή του μέρους ΙΧ της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας, που αφορά την εκμετάλλευση του θαλάσσιου βυθού, επηρέασε επίσης τη συμφωνία που συνήφθη τον Αύγουστο του 1995 στο πλαίσιο της ίδιας σύμβασης για τα αλληλοεπικαλυπτόμενα αποθέματα και για αλιευτικά είδη όπως ο ξιφίας και ο τόνος. Προσχώρησε επίσης στη συμφωνία του FAO με βάση την οποία τα συμβαλλόμενα μέρη δεσμεύτηκαν να επιτηρούν τις αλιευτικές δραστηριότητες των σκαφών στην ανοιχτή θάλασσα σε ότι αφορά τα διεθνή μέτρα διατήρησης και διαχείρισης.

Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας της 10ης Δεκεμβρίου 1982 και η Συμφωνία για την εφαρμογή των διατάξεων της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας σχετικά με τη διατήρηση και τη διαχείριση των πληθυσμών των ιχθύων οι μετακινήσεις των οποίων πραγματοποιούνται τόσο εντός όσο και εκτός των αποκλειστικών οικονομικών ζωνών, πληθυσμών διαζωνικών και ιχθύων ιδιαιτέρως αποδημητικών, υπό την επωνυμία "Συμφωνία της Νέας Υόρκης", η οποία ενεκρίθη στις 4 Αυγούστου 1995, και οι οποίες αποτελούν το βασικό νομικό πλαίσιο του νέου Δικαίου της Θάλασσας, καθιερώνουν τις περιφερειακές οργανώσεις αλιείας ως έναν από τους καταλληλότερους οργανισμούς για την προώθηση της υπεύθυνης αλιείας.

Οι Περιφερειακές Οργανώσεις Αλιείας αποκτούν ολοένα και μεγαλύτερη σημασία, ειδικότερα στους ψαρότοπους όπου γειτνιάζουν κυριαρχικά δικαιώματα διαφόρων χωρών ή για τη διαχείριση των αποδημητικών ή διαζωνικών πληθυσμών ιχθύων. Αποτελούν ένα ιδιαιτέρως κατάλληλο όργανο για την εξυπηρέτηση των σιοπών του, διότι παρέχουν ένα νομικό πλαίσιο που τους επιτρέπει να αντικατοπτρίζουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιοχής τους βάσει του περιφερειακού χαρακτήρα της.

Η διεθνής συνεργασία για τη διαχείριση των αλιευτικών πόρων, προκειμένου να επιτύχει τη μεγαλύτερη δυνατή αποτελεσματικότητα, οφείλει να υπερβεί μεγάλο αριθμό δυσχερειών οι οποίες αφορούν, κατά το μεγαλύτερο τμήμα τους, θέματα

νομικά και θέματα κυριαρχίας. Είναι επίσης απαραίτητο να συνδυαστεί η συμβατότητα των μέτρων που πρέπει να εφαρμόζονται στην ανοικτή θάλασσα με αυτά που πρέπει να εφαρμόζονται στην αποκλειστική οικονομική ζώνη και, κυρίως, να αποφεύγεται το φαινόμενο η αρχή της ελευθερίας στην ανοικτή θάλασσα να οδηγεί στην απώλεια κάθε ελέγχου και τον αφανισμό των αλιευτικών πόρων.

Μολονότι η εμφάνιση των περιφερειακών οργανώσεων αλιείας είναι ένα φαινόμενο που πρωτοεμφανίστηκε στις αρχές του αιώνα, μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του '70 οι οργανισμοί αυτοί δεν διαδραμάτιζαν έναν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στον τομέα της αλιείας.

Οι οργανώσεις αυτές δημιουργήθηκαν γενικώς για την εξυπηρέτηση επιστημονικών στόχων, τη μελέτη και την αξιολόγηση της κατάστασης των θαλάσσιων πόρων, και σιγά-σιγά απέκτησαν αρμοδιότητες στον τομέα της διαχείρισης των θαλάσσιων πόρων, μέχρι του σημείου σήμερα ορισμένες από αυτές να διαδραματίζουν ρόλο μεγάλης σημασίας σε θέματα διαχείρισης και διατήρησης των αλιευτικών πόρων, φροντίζοντας για τη διατήρηση της ισορροπίας μεταξύ της καλής κατάστασης των αλιευτικών πόρων και των δυνατοτήτων της ορθολογικής εκμετάλλευσής τους.

Επίσης, οι Περιφερειακές Οργανώσεις Αλιείας συμβάλλουν στην αποτροπή συγκρούσεων συμφερόντων μεταξύ των κρατών για την εκμετάλλευση των αλιευτικών πόρων, κρατών που ευρίσκονται μεταξύ αποκλειστικών οικονομικών ζωνών και παρακείμενων περιοχών ανοικτής θαλάσσης.

Στο πλαίσιο αυτό, η Ανακοίνωση της Επιτροπής, όπως αναφέρει και η ίδια, περιορίζεται στη διαχείριση των θεμάτων που σχετίζονται με τις αρμοδιότητες της Κοινότητας και των κρατών μελών στους στόχους που απορρέουν από τη συμμετοχή της σε αυτές, συμμετοχή απαραίτητη αλλά ανεπαρκής, δεδομένου ότι είναι σκόπιμο, χωρίς καθυστέρηση, να αρχίσει ένας προβληματισμός σχετικά με το όλο θέμα των Περιφερειακών Οργανώσεων Αλιείας, αφού οι οργανώσεις αυτές αποτελούν όργανα τα οποία θα αποκτήσουν στο μέλλον όλως ιδιαίτερη σημασία στο θέμα της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής.

Λαμβάνοντας υπόψη την ποικιλία των υφιστάμενων Περιφερειακών Οργανώσεων, οι οποίες σήμερα υπερβαίνουν τις τριάντα, το διαφορετικό βαθμό ανάπτυξης, οργάνωσης και αρμοδιοτήτων τους, η συμμετοχή της Κοινότητας στην καθεμία από αυτές πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στις ιδιαιτερότητες τους, δεδομένου μάλιστα ότι το κοινοτικό ενδιαφέρον δεν είναι το αυτό για όλες τις Περιφερειακές Οργανώσεις.

Ορισμένες από τις Περιφερειακές Οργανώσεις στις οποίες συμμετέχει η Κοινότητα έχουν γνωρίσει σημαντική ανάπτυξη. Παράδειγμα, η Διεθνής Σύμβαση για τη Διατήρηση των Τονοειδών του Ατλαντικού (ICCAT).

Με την Ανακοίνωση, η Επιτροπή διαγράφει ένα σχέδιο όσον αφορά την κατανομή των λειτουργιών μεταξύ της Κοινότητας και των κρατών μελών στις Περιφερειακές Οργανώσεις Αλιείας. Η Ανακοίνωση απαριθμεί πέντε είδη υποχρεώσεων που απορρέουν από τη συμμετοχή στις Περιφερειακές Οργανώσεις Αλιείας :

- την εκπροσώπηση των συμφερόντων της Κοινότητας ·
- την οικονομική συμβολή στον προϋπολογισμό και τις εργασίες των Περιφερειακών Οργανώσεων Αλιείας ·
- τη συμμετοχή στις εργασίες ·
- την ενσωμάτωση των συστάσεων ·
- την εφαρμογή των μέτρων που εγκρίνονται σε θέματα διατήρησης και διαχείρισης.

Η συμμετοχή στις εργασίες των Περιφερειακών Οργανώσεων Αλιείας παρουσιάζει σοβαρά προβλήματα εκ του γεγονότος ότι δεν υπάρχει επαρκής στελέχωση για μία αξιοπρεπή από πλευράς Κοινότητας συμμετοχή.

Στο θέμα της διαβίβασης στοιχείων η κατάσταση είναι πολύ περισσότερο περίπλοκη, με δεδομένο ότι η Κοινότητα πρέπει να εξασφαλίσει ότι τα στοιχεία που συγκεντρώνονται είναι ομοιογενή τόσο σε ποιοτικό όσο και σε ποσοτικό επίπεδο, ώστε να είναι συμβατά μεταξύ τους και να εφαρμόζεται η αρχή της ίσης μεταχείρισης των κρατών μελών.

Ένα από τα πλέον λεπτά θέματα που θα πρέπει να επιλυθεί στο μέλλον είναι αυτό του ελέγχου της αλιείας, το οποίο από ετών το Κοινοβούλιο θεωρεί ότι δεν αντιμετωπίζεται με ικανοποιητικό τρόπο, τόσο στο πλαίσιο των Περιφερειακών Οργανώσεων όσο και στα ίδια τα κοινοτικά ύδατα.

Το θέμα αυτό, το οποίο άπτεται προφανώς των δικαιοδοτικών εξουσιών των κρατών μελών, και, ως τούτου, σε κάποιο βαθμό αφορά την ουσία των κυριαρχικών τους δικαιωμάτων, πρέπει να μεταβιβασθεί από τα κράτη μέλη σε ένα σαφώς κοινοτικό όργανο, ώστε η Κοινή Αλιευτική Πολιτική να καταστεί αξιόπιστη για τους πολίτες, δεδομένου ότι σύμφωνα με τη σημερινή κατάσταση, όπου δεν υφίσταται ούτε κάποιο ενιαίο καθεστώς παραβάσεων και κυρώσεων, το οποίο να εφαρμόζεται σε όλα τα κράτη μέλη και σε όλα τα επαγγελματικά σκάφη ανεξαρτήτως εθνικότητας, το σύστημα παρουσιάζει έλλειψη αξιοπιστίας, με αποτέλεσμα την υπονόμηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης.

Στο μέλλον, στο πλαίσιο των διεθνών οργανώσεων η διεύθυνση του ελέγχου και, σταδιακά, η επιτόπου διενέργειά του πρέπει να ανατίθεται στις υπηρεσίες της Επιτροπής και, στη συνέχεια, το κόστος της να επιβαρύνει τον κοινοτικό προϋπολογισμό. Η εξέλιξη αυτή δεν είναι κάποια καινοτομία και, σε γενικές γραμμές, ακολουθεί τα κριτήρια που εφαρμόζονται στη ζώνη της Οργάνωσης Αλιείας Βορειοδυτικού Ατλαντικού (ΟΡΑΝΟ).

Η συμμετοχή του Κοινοβουλίου στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων εξασφαλίζεται με την περιοδική ενημέρωση σχετικά με την πορεία των εργασιών και των συζητήσεων που διεξάγονται στην καθεμιά από τις διεθνείς οργανώσεις και, όσον αφορά την έγκριση σημαντικών από νομοθετική άποψη πράξεων στο πλαίσιο των οργανώσεων αυτών - κυρίως συστάσεων - είναι απαραίτητο να ενημερώνεται λεπτομερώς και αρκετά εγκαίρως το Κοινοβούλιο προ της πραγματοποίησης της συνεδρίασης στην οποία πρόκειται να συζητηθούν τα αντίστοιχα θέματα.

Εν κατακλείδι, η πλήρης ανάληψη των αρμοδιοτήτων σε θέματα αλιείας από πλευράς της Κοινότητας προκειμένου να διαδραματίσει αξιοπρεπώς το ρόλο της ενώπιον της ολοένα και μεγαλύτερης σημασίας την οποία αποκτούν οι Περιφερειακές Οργανώσεις Αλιείας, θέτει, πρώτα απ' όλα, ένα πρόβλημα ανεπάρκειας προσωπικού και υλικών μέσων. Παρά ταύτα, η Επιτροπή, προκειμένου να αντιπαρέλθει το πρόβλημα της ελλείψεως προσωπικού και μέσων, απεφάσισε να προτείνει μία αναδιάρθρωση της λειτουργίας της Κοινότητας και των κρατών μελών, χωρίς τροποποίηση των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων. Ο στόχος αυτός, ο οποίος θα μπορούσε να είναι αποδεδειγμένος ως μεταβατικός, σε περίπτωση όμως που επιδιωχθεί να είναι διαρκής, ενδέχεται να δημιουργήσει σοβαρά προβλήματα όσον αφορά τη συνέπεια και, κυρίως, θεσμικά.

Η κατανομή των λειτουργιών που προτείνεται από την Επιτροπή επιφυλάσσει για την Κοινότητα την εκπροσώπηση που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως "υψηλού επιπέδου" και αναθέτει στα κράτη μέλη την εκπροσώπηση στις επιστημονικές και τεχνικές επιτροπές. Η συμβολή στις εργασίες των Περιφερειακών Οργανώσεων Αλιείας ανατίθεται στα κράτη μέλη, όπως επίσης και οι αποστολές επιθεώρησης και ελέγχου. Τούτο σημαίνει ότι ο ρόλος του Συμβαλλόμενου Μέρους από πλευράς της Κοινότητας θα περιορίζεται απλώς σε μία επιφανειακή λειτουργία.

Η ευρωπαϊκή οικοδόμηση δεν μπορεί να περιορισθεί στο πεδίο των κενών περιεχομένου δηλώσεων. Τη στιγμή που υφίσταται μία Κοινή Αλιευτική Πολιτική και η Κοινότητα επιδεικνύει αρμοδιότητες σε θέματα αλιείας, οφείλει να ενεργήσει και αναλόγως και να διαθέσει το απαραίτητο προσωπικό και τα απαραίτητα υλικά μέσα προκειμένου να αντιμετωπίσει τις υποχρεώσεις της, όπως απαιτεί η αρχή της επάρκειας μέσων της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής. Ομοίως, εφ' όσον η Επιτροπή είναι Συμβαλλόμενο Μέρος στις Περιφερειακές Οργανώσεις Αλιείας, πρέπει να συμπεριφερθεί αναλόγως και να διαδραματίσει το ρόλο που απαιτείται. Η εφαρμογή της αρχής αυτής προϋποθέτει οικονομική συμμετοχή, απαιτεί ανάπτυξη της νομοθεσίας και, ενδεχομένως, προϋποθέτει παραχώρηση κυριαρχικών δικαιωμάτων.

Στο πλαίσιο των διμερών συμφωνιών έχουν υπογραφεί πολλές συμφωνίες μεταξύ της Κοινότητας και Τρίτων Χωρών που διαθέτουν πλούσια ύδατα, όπως η Αγκόλα, Μαδαγασκάρη, η Μαυριτανία, το Μαρόκο, η Μοζαμβίκη, η Σενεγάλη κλπ. Οι συμφωνίες αυτές διαπραγματεύονται από την Επιτροπή και συνάπτονται με Απόφαση του Συμβουλίου.

Οι αλιευτικές συμφωνίες παρουσιάζονται σε διαφορετικές μορφές, από τις οποίες οι κυριότερες είναι οι εξής ³⁴ :

Οι συμφωνίες που συνοδεύονται από χρηματοδοτική αντιστάθμιση συνάπτονται με τρίτες χώρες που επιθυμούν να παραχωρήσουν ένα μέρος της εκμετάλλευσης των πόρων τους στη δική τους ΑΟΖ, αλλά δεν επιθυμούν να λάβουν δικαιώματα πρόσβασης σε αντάλλαγμα. Ο κύριος σκοπός της αλιευτικής συμφωνίας είναι το σύνολο των χορηγούμενων αδειών αλιείας (για ένα ορισμένο αριθμό σκαφών ή ένα

³⁴ Αξιολόγηση Αλιευτικών Συμφωνιών που συνάφθηκαν από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, Συγκεντρωτική Έκθεση, IFREMER, Αύγουστος 1999, Ευρωπαϊκή Σύμβαση αριθμ. 97/S 240 -152919 της 10.12.1997

ορισμένο όγκο ολικής χωρητικότητας). Οι αλιευτικές συμφωνίες στηρίζονται στην καταβολή μιας χρηματοδοτικής ενίσχυσης που βαρύνει την Ε.Ε. και σε τέλη που καταβάλλονται από τους ιδιώτες εφοπλιστές που δικαιούνται δικαιώματα πρόσβασης. Το σύνολο των αλιευτικών συμφωνιών με τις αφρικανικές χώρες και τις χώρες του ινδικού ωκεανού (Μαρόκο και 14 χώρες της Αφρικής-Καραϊβικής-Ειρηνικού που έχουν υπογράψει τη σύμβαση Λομέ) ανήκουν στην κατηγορία αυτή καθώς και η συμφωνία με τη Γροιλανδία (χωρίς ωστόσο τέλη ιδιωτών για την εν λόγω συμφωνία). Εκτός από την χρηματοδοτική αντιστάθμιση μπορεί να χορηγηθεί και προνομιακή πρόσβαση στην Ευρωπαϊκή αγορά με μειωμένους δασμούς.

Οι συμφωνίες αμοιβαιότητας αφορούν την ανταλλαγή αλιευτικών δυνατοτήτων μεταξύ κοινοτικών στόλων και στόλων τρίτων χωρών. Η βάση αναφοράς που εγγυάται την ισότητα στην ανταλλαγή είναι «το ισοδύναμο μπακαλιάρου» βάσει του οποίου ένας τόνος μπακαλιάρου αντιπροσωπεύει «χ» τόνους ενός άλλου είδους που αποτελεί αντικείμενο ανταλλαγής. Η Νορβηγία, η Σουηδία (πριν την προσχώρηση), οι Νήσοι Φερόε και η Ισλανδία υπέγραψαν τον τύπο αυτό της συμφωνίας. Οι συμφωνίες που συνάπτονται με τις Χώρες της Βαλτικής συνδυάζουν την αρχή της αμοιβαιότητας και την καταβολή, εκ μέρους της κοινότητας, χρηματοδοτικής αντιστάθμισης.

Οι αλιευτικές συμφωνίες δεύτερης γενεάς στηρίζονται στη δημιουργία κοινών επιχειρήσεων που θα μπορούσαν να ασκήσουν τις δραστηριότητες τους στην ΑΟΖ της τρίτης χώρας με την εγγύηση της χορήγησης ποσόστωσης για συγκεκριμένα είδη που αναφέρονται στη συμφωνία. Η σύσταση κοινών επιχειρήσεων που προβλέπονται ρητά στην αλιευτική συμφωνία, συνέβαλε στη έξοδο μονάδων των εθνικών στόλων ορισμένων κρατών μελών.

Οι δράσεις που προβλέπονται σε πολλές υφιστάμενες αλιευτικές συμφωνίες είναι:

- Ενδυνάμωση του διαλόγου για τομεακή πολιτική και παγίωση της περιφερειακής και διεθνούς συνεργασίας,
- Συμβολή στην υπεύθυνη αλιεία, προωθώντας τη συνεργασία στην έρευνα, την εκτίμηση των αποθεμάτων, την παρακολούθηση και επιτήρηση, εφαρμογή μέτρων για την αποκατάσταση των θαλασσίων οικοσυστημάτων και αποτροπή σπατάλης αλιευτικών πόρων,
- Συμβολή στην ανάπτυξη αειφόρου αλιείας των εταιρών παράλιων κρατών με τη στήριξη της ανάπτυξης και εφαρμογής χρηματοδοτικών μέσων για την κάλυψη των διαφόρων αναγκών του κάθε τομέα ³⁵.

Το 1997 το Συμβούλιο άρχισε συζητήσεις σχετικά με τις κοινοτικές αλιευτικές συμφωνίες και κάλεσε την Επιτροπή να πραγματοποιήσει την ανάλυση του κόστους και του οφέλους των αλιευτικών συμφωνιών στην Κοινότητα (Αξιολόγηση των αλιευτικών συμφωνιών που συνάφθηκαν από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, Συγκεντρωτική Έκθεση, IFREMER, Αύγουστος 1999).

Τα βασικά συμπεράσματα αυτής της μελέτης έχουν ως εξής:

³⁵ (COM 2001, 135 τελικό)

- ❖ Οι κοινοτικές συμφωνίες επέτρεψαν τη διατήρηση δραστηριοτήτων που έχουν σχέση με την αλιεία. Επιπρόσθετα παρέχουν έσοδα για σκάφη τα οποία δραστηριοποιούνται στα κοινοτικά ύδατα ενώ συμβάλλουν σημαντικά σε χερσαίες δραστηριότητες σε περιφέρειες που εξαρτώνται από την αλιεία.
- ❖ Ο βαθμός χρήσης των αλιευτικών δραστηριοτήτων που προσφέρονται από αλιευτικές συμφωνίες παρουσιάζει μεγάλες διαφορές. Οι στόλοι αντιδρούν διαφορετικά στις διακυμάνσεις των φυσικών και οικονομικών αποδόσεων που έχουν σχέση με ορισμένα είδη μεγάλου εμπορικού ενδιαφέροντος.
- ❖ Οι κοινοτικές αλιευτικές συμφωνίες επέτρεψαν τη διατήρηση υπηρεσιών και θέσεων απασχόλησης στις περιφέρειες που εξαρτώνται από την αλιεία.
- ❖ Δεν κατέστη δυνατόν να καθοριστούν συστηματικά οι αναλογίες που μετρήθηκαν όσον αφορά την ιδιωτική συνεισφορά των επιχειρηματιών στο πλαίσιο των αλιευτικών συμφωνιών, καθώς και οι διαφορές που διαπιστώθηκαν όπως και οι σχέσεις μεταξύ του ιδιωτικού κόστους των αδειών και των αποτελεσμάτων εκμετάλλευσης των στόλων.
- ❖ Δεν κατέστη δυνατή μία ακριβής αξιολόγηση στο επίπεδο του ισοζυγίου εφοδιασμού της Κοινότητας, κάτι που καθίσταται δυσχερές από την ποιότητα των πληροφοριών που διατίθενται σχετικά με τις λιανικές τιμές ενώ αυτό είναι συνέπεια της αξιολόγησης των τομεακών δεδομένων.
- ❖ Η χρηματοδοτική συνδρομή των κοινοτικών συμφωνιών είναι ιδιαίτερα σημαντική για ορισμένες Τρίτες Χώρες εάν συγκριθεί με τα συνολικά δημοσιονομικά τους έσοδα. Στην πλειονότητα των Χωρών αυτών τα κεφάλαια αυτά τροφοδοτούν τον προϋπολογισμό του κράτους και συμβάλλουν στη μείωση του δημοσίου χρέους.
- ❖ Για τις συμφωνίες του νότου, το γεγονός ότι οι επιτρεπόμενοι τύποι αλιείας καθορίζονται όλο και ακριβέστερα καθώς και η πολυετής φύση της διαπραγμάτευσης των πρωτοκόλλων και των δικαιωμάτων πρόσβασης καθιστά τις κοινοτικές αλιευτικές συμφωνίες ακατάλληλες για προσαρμογή στην ευελιξία που χρειάζονται οι επιχειρηματίες που διακρίνονται από μείωση της απόδοσης.

B' Η ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΚΑΛΠ ΤΟ 2002

2B.1. Εισαγωγή

Από την 1^η Ιανουαρίου 2003, η Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτει μια νέα αλιευτική πολιτική. Αυτό αποτελεί μια καλή είδηση για όλους τους άμεσα ενδιαφερόμενους. Η ΚΑΛΠ μπορεί να ήταν μόλις είκοσι ετών αλλά χρειαζόταν επειγόντως μεταρρύθμιση καθώς δεν ήταν αρκετά αποτελεσματική ώστε να επιτύχει αυτό για το οποίο είχε δημιουργηθεί, τη διατήρηση δηλαδή των αποθεμάτων ιχθύων, την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος, τη διασφάλιση της οικονομικής βιωσιμότητας των ευρωπαϊκών στόλων και την παροχή τροφίμων καλής ποιότητας στους καταναλωτές.

Ο λόγος ήταν ότι πολύ μεγάλες ποσότητες ψαριών αντλήθηκαν από τη θάλασσα μέσω της αλιείας αφήνοντας πολύ μικρό ποσοστό ενηλίκων ψαριών για αναπαραγωγή και ανασύσταση αποθεμάτων. Σήμερα, σημαντικά αποθέματα ψαριών, όπως του γάδου, βρίσκονται υπό κατάρρευση. Μια μεταρρύθμιση ήταν λοιπόν αναγκαία για την επίτευξη μιας βιολογικά, περιβαλλοντικά και οικονομικά βιώσιμης αλιείας.

Η ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία Καν(ΕΟΚ) 3760/92 προέβλεπε μεταρρύθμιση της ΚΑΛΠ κατά τη διάρκεια του 2002. Προέβλεπε επίσης ότι το Συμβούλιο θα αποφάσιζε, πριν την 31^η Δεκεμβρίου 2002, για οποιεσδήποτε αναγκαίες προσαρμογές, ιδίως όσον αφορά την πρόσβαση σε ορισμένα κοινοτικά ύδατα.³⁶

Τον Μάρτιο του 2001, η Επιτροπή δημοσίευσε την Έκθεση για την κατάσταση της αλιείας στην Κοινότητα³⁷ καθώς και την Πράσινη Βίβλο για το Μέλλον της ΚΑΛΠ³⁸, στα οποία αποτυπώνονται οι αδυναμίες και προκλήσεις που αντιμετώπιζει η ΚΑΛΠ και παρουσίασε έναν αριθμό επιλογών για τη μεταρρύθμισή της.

Με βάση τις παραπάνω εκθέσεις οι κυριότερες επισημάνσεις και τα προβλήματα που έπρεπε να αντιμετωπισθούν στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης συνοψίζονται στα εξής:

- Το πρώτο πρόβλημα είναι η ανησυχητική κατάσταση πολλών ιχθυαποθεμάτων. Τα μεγέθη και οι εκφορτώσεις των αποθεμάτων μειώθηκαν δραματικά κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών.
- Η αλιευτική ικανότητα των κοινοτικών στόλων υπερβαίνει κατά πολύ εκείνη που απαιτείται, για την αλίευση κατά βιώσιμο τρόπο των διαθέσιμων αλιευτικών πόρων.
- Το μεγαλύτερο μέρος του κοινοτικού αλιευτικού τομέα αντιμετωπίζει οικονομική αστάθεια, χαμηλά κέρδη και απασχόληση, η οποία παρουσιάζει σταθερή μείωση. Κατά την περίοδο 1990-1998, σημειώθηκε απώλεια 66.000 θέσεων απασχόλησης, παρουσιάζοντας μια συνολική

³⁶ (Άρθρο 14 του Καν(ΕΟΚ) αριθ. 3760/92 της 20^{ης} Δεκεμβρίου 1992, για τη θέσπιση κοινοτικού πλαισίου για την αλιεία και την υδατοκαλλιέργεια, ΕΕ L389,31.12.1992).

³⁷ (SEC(2001) 418,419,420,20.3.2001)

³⁸ (COM(2001) 135 τελικό, 20.3.2001)

μείωση 22%. Κατά την ίδια περίοδο η απασχόληση στον τομέα της μεταποίησης μειώθηκε κατά 14%.

- Οι ισχύουσες ρυθμίσεις ελέγχου και εφαρμογής ήταν ανεπαρκείς για την εξασφάλιση ομοιομορφίας στην Ε.Ε. υπονομεύοντας κατά τον τρόπο αυτό την αξιοπιστία της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής.
- Οι ενδιαφερόμενοι παράγοντες του κλάδου δεν είχαν επαρκή συμμετοχή στη διαμόρφωση της πολιτικής. Η έλλειψη αυτή συμμετοχής υπονόμει τη στήριξη και την τήρηση των λαμβανόμενων μέτρων διατήρησης
- Το διεθνές περιβάλλον μεταβλήθηκε δραματικά κατά διάρκεια της τελευταίας εικοσαετίας. Οι θεμιτές επιδιώξεις πολλών αναπτυσσόμενων Κρατών για την ανάπτυξη της αλιείας τους και οι απαιτήσεις μιας βιώσιμης ανάπτυξης και υπεύθυνης αλιείας επιβάλλουν νέες προκλήσεις στην ΚΑΛΠ.

2B.2. Προτεραιότητες της νέας ΚΑΛΠ

Η Επιτροπή ξεκίνησε με βάση την Πράσινη Βίβλο μια ευρεία διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη (Κ-Μ, περιφερειακές και τοπικές αρχές, κυβερνητικούς οργανισμούς, από τον κλάδο της αλιείας, της μεταποίησης και υδατοκαλλιέργειας, από αλιεργάτες, από ερασιτέχνες αλιείς, από μη κυβερνητικούς οργανισμούς που ασχολούνται με περιβαλλοντικές και αναπτυξιακές πολιτικές κλπ).

Τον Ιανουάριο του 2002 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εξέδωσε ψήφισμα για : "μια αλιευτική πολιτική που στηρίζεται στη λογική και υπεύθυνη διαχείριση των πόρων που έχει ως βάση την προστασία των ιχθυοαποθεμάτων και τη διατήρηση του τρόπου ζωής εκείνων που εξαρτώνται παραδοσιακά από τη θάλασσα και προστατεύει τη θεμελιώδη αρχή η οποία απορρέει από τους στόχους αυτούς, δηλαδή τη **σχετική σταθερότητα** μιας πολιτικής, η οποία διευκολύνει ένα δίκαιο και ισότιμο καθεστώς κατανομής των αλιευτικών πόρων, το οποίο να έχει σχεδιασθεί σύμφωνα με τις ειδικές ανάγκες των περιοχών που εξαρτώνται από την αλιεία και το οποίο είναι αμερόληπτο, σταθερό, εφαρμόσιμο και υπό κοινοτικό έλεγχο".

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΟΚΕ) και η Επιτροπή Περιφερειών εξέδωσαν επίσης γνώμες μετά τη δημοσίευση της Πράσινης Βίβλου.

Τέλος η Επιτροπή με ανακοίνωσή της το 2002 παρουσίασε το Πρόγραμμα Δράσης της για τη μεταρρύθμιση της ΚΑΛΠ και ένα Χάρτη Πορείας για την εφαρμογή του.

Σύμφωνα με την εν λόγω Ανακοίνωση της Επιτροπής η μεταρρύθμιση θα πρέπει να οδηγήσει σε μια ΚΑΛΠ η οποία να μπορεί να παράσχει βιώσιμη ανάπτυξη από περιβαλλοντικής, οικονομικής και κοινωνικής απόψεως. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω μέτρων τα οποία έχουν στόχο :

- Υπεύθυνες και βιώσιμες δραστηριότητες αλιείας και υδατοκαλλιέργειας που συμβάλλουν στην επίτευξη υγιών θαλάσσιων οικοσυστημάτων,
- Οικονομικά βιώσιμο και ανταγωνιστικό τομέα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας προς όφελος των καταναλωτών,

- Σωστό επίπεδο διαβίωσης για εκείνους που εξαρτώνται από τις αλιευτικές δραστηριότητες.

Προκειμένου να λειτουργεί αποτελεσματικά η ΚΑΛΠ, είναι απαραίτητο να ενσωματωθούν στην πολιτική αυτή ορθές αρχές διαχείρισης. Ως εκ τούτου η νέα ΚΑΛΠ πρέπει να έχει ως στόχο:

- Τη διαφάνεια, ιδίως με τη βελτίωση της ποιότητας και διαφάνειας των επιστημονικών συμβουλών και δεδομένων βάσει των οποίων λαμβάνονται οι αποφάσεις για τη διαμόρφωση της πολιτικής,
- Τη συμμετοχή, μέσω μεγαλύτερης και ευρύτερης συμμετοχής των παραγόντων του τομέα σε όλα τα στάδια από τη σύλληψη έως την εφαρμογή της πολιτικής, τόσο σε τοπικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο,
- Την ανάληψη ευθυνών μέσω σαφέστερου ορισμού των ευθυνών σε ευρωπαϊκό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο,
- Την αποτελεσματικότητα, μέσω διαδικασιών λήψης αποφάσεων, των οποίων τα αποτελέσματα αξιολογούνται, ελέγχονται και εφαρμόζονται κατάλληλα και
- Τη συνεκτικότητα με άλλες κοινοτικές πολιτικές, ιδίως περιβαλλοντικές και αναπτυξιακές πολιτικές, μέσω μιας διατομεακής προσέγγισης.

Η ΚΑΛΠ πρέπει να δώσει προτεραιότητα στις ακόλουθες ενέργειες:

- ✓ Διατήρηση των πόρων και διαχείριση της αλιείας. Βιώσιμη αλιεία
- ✓ Επιπτώσεις της πολιτικής στον τομέα της διατήρησης στον αλιευτικό στόλο
- ✓ Πρόσβαση σε ύδατα και πόρους
- ✓ Έλεγχος και εφαρμογή
- ✓ Διεθνής Αλιεία
- ✓ Υδατοκαλλιέργεια
- ✓ Η κοινωνική διάσταση της ΚΑΛΠ
- ✓ Οικονομική διαχείριση της Αλιείας στην Ένωση
- ✓ Αποτελεσματική λήψη αποφάσεων

2B.2.1. Διατήρηση και βιωσιμότητα

Η αποτελεσματικότερη διατήρηση και διαχείριση των αλιευτικών πόρων αποτελεί σαφή προτεραιότητα για την ΚΑΛΠ. Αποτελεί προϋπόθεση για την επίτευξη άλλων στόχων. Οι στόχοι της νέας προσέγγισης της Επιτροπής στον τομέα της διαχείρισης της αλιείας είναι οι εξής :

- ❖ Ο επαναπροσανατολισμός της διαχείρισης προς μία περισσότερο μακροπρόθεσμη προσέγγιση για τη διασφάλιση της βιώσιμης αλιείας με υψηλές αποδόσεις

- ❖ Η διαχείριση της αλιευτικής προσπάθειας σύμφωνα με βιώσιμες αλιευτικές δυνατότητες, η οποία θα απαιτήσει άμεση και σημαντική μείωση της αλιευτικής προσπάθειας
- ❖ Η ενσωμάτωση περιβαλλοντικών θεμάτων στη διαχείριση της αλιείας, ιδίως με τη συμβολή στην προστασία της βιοποικιλότητας³⁹
- ❖ Η μετακίνηση προς μία προσέγγιση της διαχείρισης της αλιείας που θα στηρίζεται στο οικοσύστημα
- ❖ Η καλύτερη χρήση των αλιευόμενων πόρων και η αποφυγή απορριψεων⁴⁰
- ❖ Η στήριξη της παροχής επιστημονικών συμβουλών υψηλής ποιότητας⁴¹

Για την εκπλήρωση των στόχων αυτών εκδόθηκε ο Κανονισμός 2371/2002⁴².

Ο νέος αυτός βασικός Κανονισμός ορίζει σαφώς το πεδίο εφαρμογής της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής, η οποία καλύπτει δραστηριότητες διατήρησης, διαχείρισης και εκμετάλλευσης έμβιων υδρόβιων πόρων, της υδατοκαλλιέργεια και τη μεταποίηση και εμπορία προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας στην περίπτωση, που οι δραστηριότητες αυτές ασκούνται στο έδαφος των κρατών μελών ή στα ύδατα της Κοινότητας ή από αλιευτικά σκάφη των κρατών μελών ή με την επιφύλαξη της πρωταρχικής ευθύνης του κράτους της σημαίας, από υπηκόους των κρατών μελών.

Βασικά σημεία του Κανονισμού αυτού είναι:

1.1 Προτείνονται πολυετή σχέδια διαχείρισης (μακροπρόθεσμη προσέγγιση αντί της μέχρι τώρα λήψης μέτρων σε ετήσια βάση) για εμπορικής σημασίας αποθέματα ή ομάδες αποθεμάτων που :

- θα στηρίζονται στις καλύτερες διαθέσιμες επιστημονικές μεθόδους και συμβουλές, με στόχο τη διασφάλιση της βιώσιμης εκμετάλλευσης,
- θα είναι σύμφωνα με την προληπτική προσέγγιση. "Προληπτική προσέγγιση στη διαχείριση της αλιείας" σημαίνει τη διαχείριση που στηρίζεται στην αρχή ότι η απουσία επαρκών επιστημονικών πληροφοριών δεν μπορεί να χρησιμοποιείται ως λόγος για την αναβολή ή την παράλειψη λήψης μέτρων για τη διατήρηση των ειδών-στόχων, των συναφών ή εξαρτώμενων ειδών και των ειδών που δεν αποτελούν στόχο της αλιείας καθώς και του περιβάλλοντος τους. Η διαχείριση αυτή θα πρέπει να είναι ανάλογου επιπέδου προς το επιλεγέν επίπεδο προστασίας, να στηρίζεται στην εξέταση του εν δυνάμει οφέλους και κόστους των μέτρων διαχείρισης ή της έλλειψης των μέτρων αυτών και να υπόκειται σε επανεξέταση υπό το φως νέων επιστημονικών δεδομένων⁴³,

³⁹ COM(02) 186, Ανακοίνωση της Επιτροπής για τον καθορισμό κοινοτικού σχεδίου δράσης για την ενσωμάτωση των απαιτήσεων περιβαλλοντικής προστασίας στην Κοινή Αλιευτική Πολιτική

⁴⁰ COM(02) 656, Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο Περί Κοινοτικού Σχεδίου Δράσης για τη μείωση των απορριψεων ψαριών

⁴¹ COM (04) 438, Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη βελτίωση των επιστημονικών συμβουλών

⁴² Καν (ΕΚ) αριθ. 2371/2002 του Συμβουλίου της 20^{ης} Δεκεμβρίου 2002, για τη διατήρηση και βιώσιμη εκμετάλλευση των αλιευτικών πόρων στο πλαίσιο της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής, ΕΕ L 35-8/59/1.12.2002

⁴³ (Ανακοίνωση Επιτροπής σχετικά με την αρχή της πρόληψης, COM(2001)1 τελικό της 2.2.2000)

- θα λαμβάνουν υπόψη την ανάγκη διατήρησης της βιοποικιλότητας και ελαχιστοποίησης της επίπτωσης επί των οικοτόπων,

και θα καθορίζουν ιδίως

- στόχους για τη διατήρηση των αποθεμάτων και
- κανόνες αλίευσης.

Σε περίπτωση λήψης Απόφασης για πολυετές σχέδιο διαχείρισης, το Συμβούλιο θα καθορίζει τα όρια των αλιευμάτων και της αλιευτικής προσπάθειας για το πρώτο έτος. Τα επόμενα έτη οι ενέργειες θα αναλαμβάνονται από την Επιτροπή με τη βοήθεια διαχειριστικής επιτροπής.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θα εμπλακεί για πρώτη φορά στη διαδικασία αυτή.

1.2 Σε περίπτωση σοβαρής απειλής για τη διατήρηση των έμβιων υδρόβιων οργανισμών που απαιτούνται άμεσες ενέργειες, η Επιτροπή είναι δυνατόν να αποφασίσει τη λήψη επείγοντων μέτρων για διάστημα 6 μηνών με δυνατότητα επέκτασης της Απόφασης αυτής για άλλους 6 μήνες, κατόπιν τεκμηριωμένης αίτησης ενός Κ-Μ. Η Απόφαση αυτή της Επιτροπής μπορεί να παραπεμφθεί στο Συμβούλιο από ενδιαφερόμενο Κ-Μ, το οποίο ενεργώντας με ειδική πλειοψηφία, μπορεί να λάβει διαφορετική Απόφαση.

1.3 Επείγοντα μέτρα διατήρησης μπορούν να λάβουν και τα Κ-Μ, για αλιευτικές δραστηριότητες που υπάγονται στα ύδατα κυριαρχίας ή δικαιοδοσίας τους. Η Επιτροπή μπορεί να επιβεβαιώνει, καταργεί ή τροποποιεί τα μέτρα αυτά.

1.4 Τα Κ-Μ μπορούν επίσης να λάβουν μέτρα διατήρησης και διαχείρισης της αλιείας στα ύδατα δικαιοδοσίας ή κυριαρχίας τους υπό τον όρο ότι η Κοινότητα δεν έχει λάβει μέτρα για την περιοχή αυτή ή τα λαμβανόμενα μέτρα αφορούν αποκλειστικά τα αλιευτικά σκάφη που φέρουν τη σημαία του Κ-Μ ή για πρόσωπα που είναι εγγεγραμμένα στο συγκεκριμένο Κ-Μ και ασχολούνται με αλιευτικές δραστηριότητες.

1.5. Εκτός των πολυετών σχεδίων διαχείρισης, το Συμβούλιο για λόγους προστασίας των αποθεμάτων μπορεί να θεσπίσει διάφορα μέτρα διατήρησης. Αυτά περιλαμβάνουν :

1.5.1 Συνολικές Επιτρεπόμενες Ποσότητες (TACS) για τον περιορισμό της μέγιστης ποσότητας ψαριών που επιτρέπεται να αλιευθούν από συγκεκριμένο απόθεμα στη διάρκεια μιας συγκεκριμένης περιόδου. Τα Κ-Μ διαχειρίζονται τις ποσοστώσεις που τους αναλογούν και είναι επίσης υπεύθυνα για τα συστήματα ελέγχου και εφαρμογής. **Πρόκειται για την αρχή της επικουρικότητας, βάσει της οποίας οι ενέργειες πραγματοποιούνται στο πλέον κατάλληλο διοικητικό επίπεδο.**

1.5.2. Τεχνικά Μέτρα. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν:

- ❖ Την εισαγωγή επιλεκτικότερων αλιευτικών εργαλείων, όπως δίχτυα με μεγαλύτερα μάτια, αλλαγές στη σχεδίαση και στον εξοπλισμό των εργαλείων με στόχο τη βελτίωση της επιλεκτικότητας.
- ❖ Περιορισμούς αλιείας για την προστασία των ιχθυδίων, των ευαίσθητων ειδών που δεν αποτελούν στόχο αλιείας καθώς και των οικοτόπων.
- ❖ Ελάχιστα μεγέθη εκφορτώσεων σύμφωνα με την επιλεκτικότητα των σχετικών εργαλείων.
- ❖ Την παροχή οικονομικών κινήτρων για τη χρήση επιλεκτικότερων αλιευτικών πρακτικών.

1.5.3. Περιορισμό της αλιευτικής προσπάθειας μέσω της μείωσης των ημερών που τα αλιευτικά σκάφη παραμένουν στη θάλασσα αλιεύοντας.

1.5.4. Καθορισμό του αριθμού και του τύπου των αλιευτικών σκαφών που επιτρέπεται να αλιεύουν.

Τα παραπάνω μέτρα θεσπίζονται από το Συμβούλιο λαμβάνοντας υπόψη διαθέσιμα επιστημονικά, τεχνικά και οικονομικά στοιχεία και ιδίως τις εκθέσεις που συντάσσονται από την Επιστημονική, Τεχνική και Οικονομική Επιτροπή Αλιείας (ΕΤΟΕΑ) που συγκροτείται δυνάμει του Καν(ΕΚ) 2371/2002, καθώς και τυχόν γνώμες των Περιφερειακών Γνωμοδοτικών Συμβουλίων (ΠΓΣ) που επίσης συγκροτούνται δυνάμει του ίδιου Κανονισμού.

1.6 Ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών απαιτήσεων προστασίας του περιβάλλοντος στην ΚΑΛΠ.

Στο πλαίσιο των κοινοτικών δεσμεύσεων για την προστασία της βιοποικιλότητας και του περιβάλλοντος που συμφωνήθηκε στα Ευρωπαϊκά Συμβούλια του Cardiff και Goteborg^{44,45}, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη τις επιπτώσεις στο περιβάλλον και οικοσύστημα για όλες τις δράσεις. Ιδιαίτερα θα εξετάζει τις απόψεις που αφορούν το περιβάλλον και τη βιοποικιλότητα κατά την εφαρμογή πολυετών σχεδίων διαχείρισης. Επίσης η μείωση της αλιευτικής προσπάθειας και η δημιουργία των ιχθυοαποθεμάτων αποτελεί το σημαντικότερο βήμα για την αποκατάσταση της αρτιότητας του οικοσυστήματος.

Μία πρόταση της Επιτροπής για μέτρα προστασίας των καρχαριών, η οποία προβλέπεται στο σχέδιο αυτό, υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο τον Ιούνιο του 2003. Επίσης, στο πλαίσιο του ίδιου σχεδίου δράσης, το καλοκαίρι του 2003, η Επιτροπή πρότεινε μέτρα για την ελαχιστοποίηση των παρεμπιπτόντων αλιευμάτων κητοειδών στον αλιευτικό εξοπλισμό.

Η Επιτροπή ενθαρρύνει και στηρίζει τα Κ-Μ για την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους για την προστασία θαλασσίων ειδών και οικοτόπων στο πλαίσιο των οδηγιών αριθ. 79/409/ΕΟΚ και 92/43/ΕΟΚ, λαμβάνοντας, όπου είναι αναγκαίο, μέτρα σε κοινοτικό επίπεδο.

⁴⁴ (COM (1999) 363 "Διατήρηση της φύσης και διαχείριση της αλιείας")

⁴⁵ COM (2001)143 "Στοιχεία μιας στρατηγικής για την ενσωμάτωση απαιτήσεων προστασίας του περιβάλλοντος στην Κοινή Αλιευτική Πολιτική")

1.7 Σχέδιο για τη βελτίωση των επιστημονικών συμβουλών.

Εκτός από τη συνέχιση της στήριξης της αλιευτικής έρευνας στο πλαίσιο του 6^{ου} Προγράμματος-Πλαισίου, η Επιτροπή θεωρεί ότι πρέπει να ληφθούν μέτρα με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας και του επίκαιρου χαρακτήρα των επιστημονικών συμβουλών σε διαχειριστές αλιείας και για την παροχή της αναγκαίας χρηματοδοτικής στήριξης. Αξιοπίστες και συνεπείς επιστημονικές συμβουλές είναι απαραίτητες για την αποτελεσματική διαχείριση.

Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν:

1.7.1 Βελτίωση της συλλογής δεδομένων, στα οποία περιλαμβάνεται και η επίπτωση στο περιβάλλον.

1.7.2 Παροχή βελτιωμένης στήριξης σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο για την εκτέλεση επιστημονικών εργασιών σε συμβουλευτικούς οργανισμούς.

1.7.3 Ενίσχυση των κοινοτικών διαρθρώσεων για την έκδοση επιστημονικών συμβουλών, ιδίως εκ μέρους της Επιστημονικής Επιτροπής Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας (ΕΕΑΥ).

1.7.4 Στενότερο συντονισμό μεταξύ της Επιτροπής και των εθνικών εργαστηρίων έρευνας όσον αφορά τις προτεραιότητες και την κατανομή των πόρων στον τομέα αυτό.

1.7.5 Την ανάπτυξη μακροπρόθεσμα ενός Ευρωπαϊκού Κέντρου Αξιολόγησης και Διαχείρισης της Αλιείας, το οποίο θα συγκεντρώνει επιστημονικούς εμπειρογνώμονες σε κοινοτικό επίπεδο.

Σημαντική αναφορά για την ορθολογική διαχείριση των αποθεμάτων και την επίτευξη μέγιστης βιώσιμης απόδοσης γίνεται στην **Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, της 4ης Ιουλίου 2006, σχετικά με την εφαρμογή της αειφορίας στην αλιεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω της Μέγιστης Βιώσιμης Απόδοσης (ΜΒΑ)** ⁴⁶.

Με την ανακοίνωση αυτή η Επιτροπή αποβλέπει στη βελτίωση των οικονομικών επιδόσεων του τομέα της αλιείας και στην εξασφάλιση της βιωσιμότητας του αλιευτικού κλάδου σύμφωνα με το πνεύμα των αποφάσεων που ελήφθησαν κατά την παγκόσμια διάσκεψη κορυφής του Γιοχάνεσμπουργκ για την αειφόρο ανάπτυξη.

Εκεί, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη ανέλαβαν τη δέσμευση να υλοποιήσουν τον στόχο της επίτευξης μέγιστης βιώσιμης απόδοσης (ΜΒΑ) για τα εξαντλημένα αποθέματα το αργότερο μέχρι το 2015.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι είναι πια καιρός να αλλάξει η διαχείριση της κοινοτικής αλιείας κατά τρόπο ώστε να επιδιώκεται η επιτυχία μάλλον παρά η αποφυγή της αποτυχίας και να ανασυσταθούν τα αποθέματα με μια διαχείριση βασισόμενη στην ΜΒΑ.

Η Επιτροπή υπογραμμίζει τα δυνητικά πλεονεκτήματα αυτού του νέου προσανατολισμού της κοινής αλιευτικής πολιτικής (ΚΑΛΠ). Σύμφωνα με πολλές επιστημονικές αναλύσεις, το 80% των αλιευτικών αποθεμάτων υφίστανται

⁴⁶ COM(2006) 360

υπεραλίευση σε σχέση με όσα θα επιτύγχανε μια διαχείριση βασιζόμενη στην Μέγιστη Βιώσιμη Απόδοση (MBA).

Η MBA αποτελεί μια μακροπρόθεσμη προσέγγιση διαχείρισης η οποία συνίσταται στον καθορισμό ποσοστών αλίευσης τα οποία επιτρέπουν την αναπαραγωγή των αλιευτικών αποθεμάτων ώστε να εξασφαλίζεται η εκμετάλλευσή τους υπό συνθήκες αειφόρου οικονομικής, περιβαλλοντικής και κοινωνικής ανάπτυξης.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι η άσκηση της αλιευτικής δραστηριότητας βάσει της MBA θα συμβάλει στην αναστροφή της τάσης εξάντλησης των αλιευτικών πόρων. Η προσέγγιση αυτή θα ωφελήσει το θαλάσσιο περιβάλλον γενικά: θα συμβάλει στην αύξηση της διαθεσιμότητας των πόρων και στην επανεξισορρόπηση των οικοσυστημάτων.

Η προσέγγιση αυτή παρουσιάζει και οικονομικά πλεονεκτήματα, δεδομένου ότι θα έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση του κόστους της αλιευτικής δραστηριότητας. Η εκμετάλλευση των αποθεμάτων θα γίνει λιγότερο δύσκολη όταν σταθεροποιηθεί και πάλι η διαθεσιμότητα των πόρων.

Με την αλίευση εντός των ορίων της MBA θα επιτευχθεί αύξηση της αναλογίας μεγάλων και υψηλής αξίας ιχθύων στα αλιεύματα και μείωση των παρεμπιπτόντων αλιευμάτων.

Κατά τα τελευταία έτη, εισήχθησαν ετησίως πάνω από 10 εκατ. τόνοι ιχθύων, ποσότητα που αντιπροσωπεύει το 60% των ιχθύων που καταναλώνονται στην Ε.Ε. Μια διαχείριση των ιχθυαποθεμάτων βάσει της MBA θα εξασφαλίσει σταθερή προσφορά υψηλής ποιότητας και επομένως θα βελτιώσει την ανταγωνιστικότητα του ευρωπαϊκού αλιευτικού κλάδου.

Η διαχείριση της αλιευτικής δραστηριότητας πρέπει να βασίζεται στην αειφορία και τη σταθερότητα. Η Επιτροπή προτείνει για το σκοπό αυτό να επιδιωχθεί εξισορρόπηση μεταξύ της αλιευτικής δραστηριότητας και της αναπαραγωγικής ικανότητας των αλιευτικών πόρων.

Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός, είναι σημαντικό να καθορίζονται κάθε έτος τα ποσοστά αλίευσης που ενδείκνυνται για τα διάφορα ιχθυαποθέματα .

Η επιτυχία της μετάβασης προς τη νέα αυτή προσέγγιση εξαρτάται από την ικανότητα του αλιευτικού κλάδου, σε εθνικό επίπεδο, να προσαρμοστεί σε μια νέα κατάσταση. Εξαρτάται, επίσης, από τις τακτικές διαβουλεύσεις μεταξύ της Επιτροπής και του αλιευτικού κλάδου.

Αυτή η περίοδος προοδευτικής προσαρμογής μπορεί να οδηγήσει σε δύο διαφορετικές προσεγγίσεις. Στην πρώτη περίπτωση, τα κράτη μέλη μπορούν να προωθήσουν την ανάπτυξη ενός πιο μικρού, πιο αποτελεσματικού και πιο κερδοφόρου αλιευτικού κλάδου, που συνεπάγεται τη μείωση του αριθμού των αλιέων. Στη δεύτερη περίπτωση, τα κράτη μέλη μπορούν να διατηρήσουν τα υψηλά επίπεδα απασχόλησης, χωρίς μείωση του μεγέθους του στόλου αλλά με μείωση της αποδοτικότητας των επιχειρήσεων.

Παρόλο που η επιλογή της οικονομικής στρατηγικής για τον τομέα της αλιείας εξαρτάται από τα κράτη μέλη, η Επιτροπή σημειώνει ότι, στο παρελθόν, λύσεις πλην της παύσης των αλιευτικών δραστηριοτήτων δημιούργησαν προβλήματα

επιβολής και κοινωνικής αποδοχής. Η διατήρηση μεγάλου αλιευτικού στόλου που δεν χρησιμοποιείται είναι δύσκολη.

Μέσα στα επόμενα χρόνια, η Επιτροπή θα προτείνει μια σειρά μακροπρόθεσμων σχεδίων με σκοπό την επίτευξη, με ορίζοντα το 2015, των επιπέδων MBA για την εκμετάλλευση των πόρων στα κοινοτικά ύδατα. Κάθε σχέδιο θα καθορίζει το ποσοστό αλίευσης που ενδείκνυται για το εκάστοτε απόθεμα. Τα μακροπρόθεσμα αυτά σχέδια θα βασίζονται στις ακόλουθες αρχές:

- εξασφάλιση διαβουλεύσεων με τους αλιείς, τους καταναλωτές και κάθε άλλο ενδιαφερόμενο μέρος ·
- θεμελίωση κάθε σχεδίου σε ουδέτερες επιστημονικές γνωμοδοτήσεις ·
- συνεντίμηση των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων των προτεινόμενων μέτρων ·
- καθορισμός επιδιωκόμενου ποσοστού αλίευσης και των μέσων σταδιακής επίτευξής του ·
- μείωση των επιβλαβών επιπτώσεων της αλιείας στο οικοσύστημα ·
- πρόβλεψη τεχνικών μέτρων ώστε να εξασφαλίζεται για τα μεικτά αλιεύματα ότι η αλίευση όλων των αποθεμάτων είναι συμβατή με τους αντίστοιχους επιμέρους στόχους ·
- πρόβλεψη ενδεχομένως δυνατότητας εκμετάλλευσης ορισμένων αποθεμάτων σε ρυθμούς χαμηλότερους από τα επίπεδα της MBA με στόχο να επιτευχθεί αύξηση της παραγωγικότητας άλλων ειδών ·
- καθορισμός των στόχων ανεξάρτητα από τη βιολογική κατάσταση του αποθέματος κατά την έναρξη ισχύος του σχεδίου, αν και τα σχέδια μπορεί να απαιτούν ισχυρότερα μέτρα διατήρησης στις περιπτώσεις που κάποιος πόρος εξαντλείται ταχύτερα από τις προβλέψεις ·
- πρόβλεψη κατάλληλων κατευθυντήριων γραμμών, στις περιπτώσεις όπου, εξαιτίας της έλλειψης δεδομένων ή άλλων περιστάσεων, η επιστημονική γνωμοδότηση δεν μπορεί να ποσοτικοποιήσει τις αναγκαίες δράσεις για την επίτευξη συνθηκών μέγιστης βιώσιμης απόδοσης ·
- περιοδική αναθεώρηση των σχεδίων και των στόχων τους.

Στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης της ΚΑΛΠ το 2002, δόθηκε ήδη έμφαση στη σημασία μιας πιο μακροπρόθεσμης διαχείρισης της αλιείας για την αιεφόρο διαφύλαξη των αλιευτικών πόρων. Ο προσανατολισμός αυτός έλαβε εξάλλου συγκεκριμένη μορφή με την κατάρτιση σχεδίων αποκατάστασης των πλέον απειλούμενων αποθεμάτων. Εντούτοις, λόγω της υπεραλίευσης, εδώ και μερικά χρόνια παρατηρείται σοβαρή μείωση των ποσοστών αλιευμάτων διαφόρων ειδών. Για το λόγο αυτόν, η Επιτροπή θεωρεί απαραίτητη τη μετάβαση σε ένα επόμενο στάδιο και την αναστροφή αυτής της τάσης εξάντλησης των περισσότερων αλιευτικών πόρων. Κατά την παγκόσμια διάσκεψη κορυφής του Γιοχάνεσμπουργκ το 2002, τα κράτη μέλη ανέλαβαν εξάλλου τη δέσμευση να επαναφέρουν τα αποθέματα σε επίπεδα MBA μέχρι το 2015 το αργότερο.

Κριτική στην πολιτική διαχείρισης και διατήρησης των πόρων

Στην ανακοίνωση της Επιτροπής "Αλιευτικές δυνατότητες για το 2009. Διακήρυξη πολιτικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής"⁴⁷, τονίζεται μη επίτευξη απτής προόδου μετά τη μεταρρύθμιση της κοινής αλιευτικής πολιτικής το 2002. Ειδικότερα, τα ΤΑCS είναι συστηματικά κατά πολύ υψηλότερα από τις ποσότητες που εισηγούνται οι επιστημονικές γνωμοδοτήσεις με τις οποίες επιδιώκεται η αποκατάσταση αποθεμάτων τα οποία υπεραλιεύονται, ενώ το χρησιμοποιούμενο για τον περιορισμό της αλιευτικής προσπάθειας σύστημα των ημερών παραμονής στη θάλασσα είναι αναποτελεσματικό. Συνεπεία των ανωτέρω, ποσοστό 88% των αποθεμάτων της Ε.Ε. υφίστανται υπεραλίευση, σε σύγκριση με ποσοστό 25% κατά μέσον όρο παγκοσμίως. Παρά τις ουσιαστικές προσπάθειες, δεν έχει επιτευχθεί συνολική βελτίωση της κατάστασης των αποθεμάτων μετά το 2003. Η Επιτροπή προτείνει επομένως μεγαλύτερη ευελιξία στην αλλαγή των ΤΑCS από έτος σε έτος, ώστε να δοθεί η δυνατότητα όχι μόνο λήψης αποτελεσματικότερων μέτρων αποκατάστασης των αποθεμάτων που υφίστανται υπέρμετρη εκμετάλλευση, αλλά και άντλησης μεγαλύτερου οφέλους εκ μέρους των αλιέων, όταν πράγματι αποκαθίστανται τα αποθέματα. Η Επιτροπή προτείνει επίσης, για τη διαχείριση της αλιευτικής προσπάθειας, στροφή σε σύστημα κιλοβατο-ημερών, το οποίο θα είναι και ευκολότερο να ελεγχθεί και θα μπορεί να εφαρμοστεί με μεγαλύτερη ευελιξία.

Τέλος, με στόχο το ξεκίνημα μιας συζήτησης μεταξύ των Κ-Μ και της Επιτροπής για μελλοντικά συστήματα διαχείρισης με βάση τα αλιευτικά δικαιώματα (ΔΒΔ) στο πλαίσιο της ΚΑΛΠ, η Επιτροπή έχει εκδώσει Ανακοίνωση (COM (2007) 73, 26.2.2007), με την οποία ανοίγει ουσιαστικά το διάλογο για ατομικά μεταβιβάσιμες ποσοστώσεις με το επιχείρημα ότι τα συστήματα διαχείρισης που τέθηκαν σε εφαρμογή σε επίπεδο κρατών μελών και Κοινότητας, τα οποία επιβάλλουν «περιορισμένη πρόσβαση σε αλιευτικές δραστηριότητες, είχαν ως έμμεσο αποτέλεσμα την αναγνώριση της οικονομικής αξίας στο αλιευτικό δικαίωμα. Η οικονομική αξία του αλιευτικού δικαιώματος αντανακλάται έμμεσα στη διαφορά τιμής αγοράς σκάφους που διαθέτει ή όχι άδεια.

Δεν είναι λίγες οι φωνές που υποστηρίζουν ότι τα μέτρα που λαμβάνονται για τη διατήρηση και διαχείριση των πόρων πέραν της κοινωνικοοικονομικής αναστάτωσης που προοικαλούν στην ήδη δοκιμαζόμενη αλιευτική βιομηχανία δεν έχουν απτά μέχρι σήμερα αποτελέσματα στην κατάσταση των πόρων. Η αλιευτική βιομηχανία δεν υποφέρει μόνο από μια κακή διαχείριση οικονομική, κοινωνική και πόρων αλλά και από μια πληθώρα κοινοτικών κανονισμών και μέτρων, τα οποία πρέπει να εφαρμόζει και να συμμορφώνεται προς αυτά.

2B.2.2. Επιπτώσεις της πολιτικής στον αλιευτικό στόλο

Στο πλαίσιο του συστήματος αυτού και των απαιτήσεων, όπως αυτές ορίζονται στον Καν(ΕΚ) 2371/2002, καθορίσθηκε μια συνολική οροφή για την αλιευτική ικανότητα για τους εθνικούς αλιευτικούς στόλους. Οποιαδήποτε νέα είσοδος στο

⁴⁷ COM(2008) 331, τελικό 30.5.2008

στόλο θα πρέπει να συνοδεύεται από ισοδύναμη τουλάχιστον απόσυρση αλιευτικής ικανότητας (αναλογία εισόδων / εξόδων : 1 / 1), ενώ απόσυρση αλιευτικής ικανότητας με δημόσια ενίσχυση σημαίνει αυτόματη προσαρμογή προς τα κάτω κατά τον όγκο της αποσυρόμενης αλιευτικής ικανότητας. Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η δυνατότητα αλιείας δεν μεταφέρεται απλώς από ένα σκάφος που παροπλίζεται σε άλλα σκάφη τα οποία παραμένουν ενεργά, οι αλιευτικές άδειες είναι υποχρεωτικό να επιστρέφονται στις αρμόδιες εθνικές αρχές.

Η μεταρρύθμιση προσπαθεί επιτύχει δύο πράγματα. Να απλουστεύσει την πολιτική διαχείρισης των στόλων δίνοντας στα Κ-Μ περισσότερες αρμοδιότητες για τη διασφάλιση ισορροπίας μεταξύ των στόλων και των αλιευτικών ικανοτήτων τους και να θέσει τέλος στις στρεβλωτικές επιπτώσεις των επιδοτήσεων που χορηγούνται για την ανανέωση των στόλων. Οι επιδοτήσεις για την κατασκευή νέων σκαφών σταμάτησαν από 31 Δεκεμβρίου 2004.

Η Επιτροπή θα λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα στην περίπτωση που τα Κ-Μ δεν τηρούν τα επίπεδα αναφοράς για την αλιευτική ικανότητα του στόλου, συμπεριλαμβανομένης και της κατακράτησης ολόκληρης της δημόσιας ενίσχυσης (πλην της ενίσχυσης για διάλυση σκαφών), που χορηγείται από τα διαρθρωτικά Ταμεία. Η παράλειψη τήρησης των υποχρεώσεων μπορεί επίσης να έχει ως αποτέλεσμα μείωση της κατανομής αλιευτικών δυνατοτήτων ή και αλιευτικής προσπάθειας.

2B.2.3. Πρόσβαση σε ύδατα και πόρους – Κανόνες πρόσβασης

Η αρχή της ίσης πρόσβασης σε ύδατα και πόρους στο σύνολο των κοινοτικών υδάτων, δηλαδή σε έκταση 200 ν. μ. από τις ακτές των κρατών μελών, μέσα στην οποία όλοι οι κοινοτικοί πολίτες έχουν ελεύθερη πρόσβαση στην αλιεία, εξακολουθεί να ισχύει, υπόκειται όμως σε ορισμένες εξαιρέσεις και συγκεκριμένα:

- Διατηρούνται οι περιορισμοί πρόσβασης στις παράκτιες ζώνες 12 ν. μ. των Κ-Μ μέχρι το 2012. Οι περιορισμοί αυτοί εξακολουθούν να παρέχουν προστασία στους τοπικούς στόλους μικρής κλίμακας, των οποίων η εμβέλεια δραστηριοτήτων είναι περιορισμένη, που σημαίνει ότι αναγνωρίζεται σε αυτούς αποκλειστικό δικαίωμα χρήσης.

- Επίσης διατηρούνται οι περιορισμοί σχετικά με την πρόσβαση στο Shetland Box, βάσει των ειδικών συνθηκών που ισχύουν στην περιοχή αυτή.

2B.2.4. Έλεγχος και εφαρμογή

Κοινοτικό σύστημα ελέγχου και εφαρμογής

Δεδομένου ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει την αποκλειστική αρμοδιότητα στον τομέα της αλιείας, η διαχείριση της αλιείας αναλαμβάνεται σε επίπεδο Ε.Ε. μέσω της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής (ΚΑΛΠ). Κοινά μέτρα θεσπίζονται από το Συμβούλιο των Υπουργών, και, σε ορισμένους τομείς, από την Ευρωπαϊκή

Επιτροπή. Ωστόσο, αρμόδια για τον έλεγχο της εφαρμογής των μέτρων αυτών είναι τα κράτη μέλη στα ύδατα υπό τη δικαιοδοσία τους.

Δύο σημεία πρέπει να αναφερθούν σχετικά με τη κατάσταση αυτή.

Κατά πρώτο λόγο, η ποικιλία των εθνικών υπηρεσιών ελέγχου εφαρμογής είχε ως αποτέλεσμα διαφορές, όσον αφορά τις προτεραιότητες παρακολούθησης, τις διαδικασίες δίωξης και τα αποτελέσματα. Το νέο καθεστώς ελέγχου που θεσπίστηκε με τη μεταρρύθμιση της ΚΑΛΠ το 2002 (συμπεριλαμβανομένης της ίδρυσης μιας Κοινοτικής Υπηρεσίας Ελέγχου της Αλιείας), θα βοηθήσει στην αποκατάσταση ορισμένων προβλημάτων που προκύπτουν από τις διαφορές αυτές με την αύξηση της διαφάνειας και την ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων εμπλεκόμενων υπηρεσιών.

Κατά δεύτερο λόγο, ενώ τα κράτη μέλη αναγνωρίζουν άμεσα την ανάγκη, να εξασφαλίσει η Επιτροπή την ισότιμη παρακολούθηση σε ολόκληρη την Ε.Ε., είναι ωστόσο, ορισμένες φορές, απρόθυμα να εφοδιάσουν τους επιθεωρητές της με τα αναγκαία μέσα προκειμένου να ασκήσουν πλήρως τα καθήκοντά τους. Επιθυμούν να εξασφαλίσουν ότι, η αυτονομία που παρέχεται στους επιθεωρητές της Επιτροπής, δεν θα επηρεάζει με οποιοδήποτε τρόπο την κυριαρχία τους στον τομέα αυτό. Πολλά έχουν ήδη επιτευχθεί, αλλά περισσότερο χρειάζεται να γίνουν συνεχίζοντας την προσπάθεια για την επίτευξη συναίνεσης και συνεργασίας.

Βασικά χαρακτηριστικά του συστήματος παρακολούθησης

Προκειμένου να επιτύχει τους τρεις κύριους στόχους της, που αφορούν την αύξηση της διαφάνειας, την αύξηση της δυνατότητας εντοπισμού και την αύξηση της παρακολούθησης των σκαφών τρίτων χωρών, η Επιτροπή πρότεινε έναν αριθμό προσαρμογών στον ισχύοντα κανονισμό (Καν2847/93)⁴⁸ που αφορά την παρακολούθηση. Για τις περισσότερες έχει συμφωνήσει ήδη το Συμβούλιο.

(i) Αύξηση της συνεργασίας για την αύξηση της διαφάνειας

- Συνεργασία μεταξύ εθνικών υπηρεσιών των κρατών μελών

Τα αλιευτικά σκάφη της Ε.Ε. δραστηριοποιούνται στα ύδατα της Ε.Ε., στα ύδατα τρίτων χωρών και στην ανοικτή θάλασσα. Κάθε παράκτιο κράτος μέλος είναι υπεύθυνο για τον κατάλληλο έλεγχο εφαρμογής των σχετικών μέτρων από όλα τα σκάφη που δραστηριοποιούνται στα ύδατά του και από τα σκάφη του εθνικού νηολογίου του, τα οποία αλιεύουν εκτός των υδάτων της Ε.Ε. Τα κράτη μέλη είναι επίσης υπεύθυνα για την παρακολούθηση όλων των δραστηριοτήτων που έχουν σχέση με την αλιεία που λαμβάνει χώρα στην επικράτειά τους. Τα καθήκοντα εποπτείας και παρακολούθησης μπορούν να διεξάγονται από ειδικές υπηρεσίες στις οποίες έχει ανατεθεί η προστασία της αλιείας. Εντούτοις, σε ορισμένα κράτη μέλη τα καθήκοντα αυτά αναλαμβάνονται από μία σειρά υπηρεσιών, στις οποίες συμπεριλαμβάνεται το πολεμικό ναυτικό, η υπηρεσία τελωνείων, η ακτοφυλακή

⁴⁸EE L 261 20.10.93

και οι υπηρεσίες θαλάσσιας αστυνομίας, για τις οποίες η εποπτεία της αλιείας αντιπροσωπεύει ένα από την πληθώρα των καθηκόντων τους.

Η επιλογή των διοικητικών δομών αποτελεί, βεβαίως, αποκλειστικό δικαίωμα των κρατών μελών. Ωστόσο όμως, υπάρχει μία κοινή υποχρέωση για την εξασφάλιση του αποτελεσματικού ελέγχου εφαρμογής. Η Επιτροπή έχει παρατηρήσει ότι ο μεγάλος αριθμός των εμπλεκόμενων υπηρεσιών στον τομέα της παρακολούθησης θα μπορούσε να μειώσει την αποτελεσματικότητά τους.

- Συνεργασία μεταξύ κρατών μελών

■ *Συντονισμένη επιθεώρηση*

Η παρακολούθηση μπορεί να απαιτηθεί από περισσότερα του ενός κράτη μέλη, όπως είναι στην περίπτωση των κοινοτικών σκαφών που δραστηριοποιούνται μεταξύ αποκλειστικών οικονομικών ζωνών. Η απαίτηση αυτή μπορεί επίσης να αφορά σκάφη τρίτων χωρών προκειμένου να εξασφαλιστεί η επιθεώρησή τους πριν εγκαταλείψουν τα κοινοτικά ύδατα. Τα κράτη μέλη μπορούν ήδη να ζητήσουν τη βοήθεια άλλων κρατών μελών, εφόσον θεωρήσουν ότι απαιτούνται περαιτέρω έλεγχοι σκαφών που εγκατέλειψαν τις οικονομικές τους ζώνες. Τα κράτη που ζητούν βοήθεια, μπορούν να διαβιβάσουν στην Επιτροπή εκθέσεις σχετικά με τα αποτελέσματα των αιτήσεων αυτών. Η Κοινοτική Υπηρεσία Ελέγχου της Αλιείας θα ενισχύσει ακόμη περισσότερο τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών. Θα βελτιώσει την ομοιομορφία και την αποτελεσματικότητα των ελέγχων εφαρμογής μέσω του συντονισμού των δραστηριοτήτων ελέγχου της εφαρμογής των κανόνων.

■ *Παρατήρηση και κατανόηση*

Οι εθνικοί επιθεωρητές δύνανται να συνοδεύουν τους επιθεωρητές της Ε.Ε. στις αποστολές τους σε ένα άλλο κράτος μέλος, κάτι που αποτελεί ένα ακόμη βήμα προς τη διαφάνεια. Βοηθά στη διάλυση των υποψιών που ενδεχομένως να υπάρχουν σχετικά με την αποτελεσματικότητα της παρακολούθησης σε άλλα κράτη μέλη, και θα καθιερώσει στενότερες προσωπικές επαφές μεταξύ των εθνικών επιθεωρητών.

Η μεγαλύτερη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών θα αυξήσει τη διαφάνεια, θα ενθαρρύνει την συμμόρφωση και θα βοηθήσει στην αποφυγή επικάλυψης των καθηκόντων, αυξάνοντας έτσι την αποτελεσματικότητα (συμπεριλαμβανομένης της αποτελεσματικότητας σε σχέση με το κόστος) της παρακολούθησης.

Συνεργασία μεταξύ κρατών μελών και της Επιτροπής

■ *Υποστήριξη κοινοτικών επιθεωρητών*

Υπάρχει μία μικρή κοινοτική μονάδα επιθεώρησης στην Επιτροπή προκειμένου να την βοηθάει στα καθήκοντά της όσον αφορά την εξασφάλιση της δικαιοσύνης και της ισοτιμίας της παρακολούθησης και της εποπτείας σε όλη την Ε.Ε. Καθήκον των 30 επιθεωρητών της είναι να παρατηρούν τις δραστηριότητες επιθεώρησης στα κράτη μέλη και να διαβιβάζουν αναφορές σχετικά με τα πορίσματά τους στην Επιτροπή. Από το 1994, οι κοινοτικοί επιθεωρητές μπορούν

να συνοδεύσουν τους εθνικούς επιθεωρητές χωρίς προειδοποίηση. Μετά τη μεταρρύθμιση της ΚΑΛΠ το 2002 η Επιτροπή διατηρεί το δικαίωμα να διενεργεί επιθεωρήσεις σε σκάφη, εγκαταστάσεις επιχειρήσεων και άλλων φορέων που αναπτύσσουν δραστηριότητες σχετικές με την Κοινή Αλιευτική Πολιτική, χωρίς να συνοδεύεται από επιθεωρητές του οικείου κράτους μέλους. Ωστόσο, αυτές οι άνευ συνοδείας επιθεωρήσεις θα περιορίζονται σε τόπους πρώτης εκφόρτωσης αλιευμάτων, πρώτης πώλησης και σε αλιευτικά σκάφη. Οι επιθεωρήσεις αυτές δεν μπορούν να διενεργούνται εάν έχει αντίρρηση το επιθεωρούμενο μέρος.

▪ *Διαβίβαση στοιχείων από τα κράτη μέλη προς την Επιτροπή*

Τα κράτη μέλη πρέπει να διαβιβάζουν στην Επιτροπή στοιχεία που αφορούν τους πόρους που διατίθενται στην παρακολούθηση, την ανάλυση των δραστηριοτήτων παρακολούθησης, τον αριθμό και τους τύπους παραβάσεων που διαπιστώθηκαν καθώς τις σχετικές κυρώσεις που επιβλήθηκαν. Προκειμένου να είναι διαφανή τα στοιχεία που συλλέγονται και διαβιβάζονται από τα κράτη μέλη, πρέπει να είναι πλήρη, συγκρίσιμα και ενημερωμένα. Ωστόσο όμως, αυτός είναι ένας τομέας όπου οι διαφορές μεταξύ των κρατών μελών, οι οποίες υπογραμμίστηκαν προηγουμένως, μπορούν να οδηγήσουν σε προβλήματα. Όχι μόνο υπάρχουν διαφορές όσον αφορά τη φύση και τον ρόλο των εθνικών υπηρεσιών παρακολούθησης ανάλογα με τις εθνικές παραδόσεις και τα χαρακτηριστικά του σχετικού αλιευτικού τομέα, αλλά επίσης διαφέρουν οι διαδικασίες για τη καταγραφή των παραβάσεων και την δίωξη των παραβατών. Ομοίως, στην περίπτωση ύπαρξης πειστηρίων, διαφέρουν οι νομικές διαδικασίες και οι κυρώσεις.

▪ *Διασφάλιση της ισοτιμίας και της ομοιομορφίας*

Για την σύγκριση συγκρίσιμων πραγμάτων, πρέπει να συμφωνηθούν κοινοί ορισμοί σχετικά με τα βασικά στοιχεία των καθηκόντων παρακολούθησης. Ένα πρώτο βήμα υπήρξε η συμφωνία για τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1447/1999 του Συμβουλίου, ο οποίος περιέχει κατάλογο τύπων συμπεριφοράς που συνιστούν σοβαρή παραβίαση των κανόνων της Ε.Ε., έναντι των οποίων τα κράτη μέλη πρέπει να επιβάλλουν αποτρεπτικές κυρώσεις. Δεν πρόκειται εδώ για την τυποποίηση των καθεστώτων εθνικού ελέγχου αλλά για την εξασφάλιση της ισοτιμίας και της ομοιομορφίας. Στο τομέα, η διαχείριση του οποίου εξασφαλίζεται από την οργάνωση αλιείας Βόρειο-Δυτικού Ατλαντικού (NAFO), υπάρχει ήδη συμφωνία μεταξύ των συμβαλλομένων μερών σχετικά με τους τύπους των σοβαρών παραβάσεων. Οι εθνικές διαφορές δεν θα πρέπει να παρεμποδίζουν ένα ομοιόμορφο επίπεδο αποτελεσματικότητας όσον αφορά την παρακολούθηση. Οι αλιείς πρέπει να γνωρίζουν ότι παρόμοιες παραβάσεις θα έχουν ως αποτέλεσμα τις ίδιες αποτρεπτικές νομικές διαδικασίες και κυρώσεις, ανεξάρτητα από τον τόπο όπου διαπράχθηκε η παράβαση. Κάθε χρόνο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποβάλλει μία έκθεση σχετικά με τις σοβαρές παραβάσεις των κανόνων της ΚΑΛΠ που διαπιστώθηκαν από τα κράτη μέλη και τις κυρώσεις που επιβλήθηκαν από τα κράτη μέλη στις περιπτώσεις αυτές.

▪ *Πρόσβαση σε δεδομένα ηλεκτρονικού υπολογιστή*

Οι επιθεωρητές της Ε.Ε. μπορούν να έχουν πρόσβαση στις εθνικές βάσεις δεδομένων που αφορούν την παρακολούθηση της αλιείας κατά την διάρκεια των επισκέψεών τους στα κράτη μέλη. Χάρη στη νέα τεχνολογία, η πρόσβαση στις ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων μπορεί να πραγματοποιηθεί από απόσταση. Όπως συμβαίνει ήδη με τα δεδομένα του δορυφορικού συστήματος παρακολούθησης σκαφών, η Επιτροπή θα διαθέτει, κατόπιν αιτήσεως, πρόσβαση από απόσταση στα αντίγραφα των φακέλων που περιέχουν δεδομένα σχετικά με όλες τις ρυθμιστικές απόψεις της αλιείας. Αυτό θα βοηθήσει την Επιτροπή να εκτελεί το έργο της αποτελεσματικότερα, ταχύτερα και με μικρό κόστος.

(ii) Δυνατότητα εντοπισμού: Ταυτοποίηση όλων των αλιευτικών προϊόντων από τον αλιέα ή τον εξαγωγέα έως τον καταναλωτή

Για τη μείωση των δυνατοτήτων παράβασης μετά την εκφόρτωση ή κατά τις επιχειρήσεις που συνδέονται με εισαγωγές αλιευτικών προϊόντων, απαιτούνται τώρα πλέον περαιτέρω έγγραφα σε κάθε στάδιο της εμπορίας. Τα έγγραφα ποικίλουν ανάλογα με τον προορισμό των ψαριών μετά την εκφόρτωση.

Όταν λαμβάνει χώρα η πρώτη διάθεση στην αγορά σε πλειστηριασμό ή ανάλογη κατάσταση, πρέπει να υποβάλλονται δελτία πώλησης στις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών όπου λαμβάνει χώρα η πώληση. Το δελτίο πώλησης πρέπει να αναφέρει λεπτομερώς, μεταξύ των άλλων, το όνομα κάθε είδους αλιεύματος, τα στοιχεία αναγνώρισης του σκάφους το οποίο τα εκφόρτωσε, το ονοματεπώνυμο του κυβερνήτη του, το λιμάνι και την ημερομηνία της εκφόρτωσης.

Τα ψάρια που δεν πωλούνται σε δημοπρασία, απαιτούν έναν από τους εξής τρεις τύπους εγγράφων πριν πραγματοποιηθεί η ανάληψη τους:

- ένα δελτίο πώλησης, εάν τα ψάρια πουλήθηκαν,
- μία δήλωση ανάληψης, όταν τα ψάρια δεν διατέθηκαν για πώληση ή πρόκειται να πωληθούν αργότερα,
- ή ένα έγγραφο, για το οποίο ευθύνεται ο μεταφορέας, όταν η πρώτη πώληση πρόκειται να λάβει χώρα σε τόπο διαφορετικό από τον τόπο εκφόρτωσης.

Στην περίπτωση εισαγόμενων προϊόντων, οι εμπορευόμενοι ή οι μεταφορείς οφείλουν να είναι σε θέση να προσκομίσουν τιμολόγιο που επιτρέπει στις αρχές, εφόσον το επιθυμούν, να εντοπίσουν την προέλευση των προϊόντων. Κατάλληλα έγγραφα πρέπει να διαβιβάζονται στις αρμόδιες αρχές. Οι διαδικασίες αυτές δεν θα οδηγήσουν σε αύξηση του κόστους για τις εθνικές διοικήσεις, δεδομένου ότι τα νέα μέτρα επιβάλλουν σταθερά την υποχρέωση παρουσίασης αποδεικτικών στοιχείων τόσο εκ μέρους του κατόχου των ψαριών όσο και εκ μέρους εκείνου από τον οποίο αποκτήθηκαν.

Η εμπορία ψαριών κάτω του επιτρεπόμενου μεγέθους αποτελεί μία μορφή παράβασης που θα αντιμετωπιστεί με τα νέα αυτά μέτρα. Σε πολλές περιπτώσεις, τα ψάρια κάτω του κανονικού μεγέθους μεταφέρονται σε μεγάλες αποστάσεις από το λιμάνι εκφόρτωσης έως τον τόπο κατανάλωσης. Δεν αρκεί πλέον για εκείνους που είναι υπεύθυνοι για τις εν λόγω αποστολές ψαριών να

ισχυρίζονται ότι προέρχονται από ιχθυοτροφείο ή ότι προέρχονται από εισαγωγή. Θα πρέπει να διαθέτουν την αναγκαία τεκμηρίωση προκειμένου να το αποδεικνύουν, ή να αντιμετωπίζουν τις συνέπειες των κανονισμών όσον αφορά την παράβαση.

Η παρακολούθηση θα διευκολύνεται επίσης από τις διατάξεις για τη μεταρρύθμιση της κοινής οργάνωσης αγορών, με τις οποίες απαιτείται, από 1ης Ιανουαρίου 2002, να διατίθενται σε κάθε στάδιο της αλυσίδας διανομής ορισμένες πληροφορίες σχετικά με τα αλιευτικά προϊόντα (το όνομα του είδους, η μέθοδος και η περιοχή παραγωγής).

(iii) Αυστηρότερη παρακολούθηση σκαφών χωρών εκτός Ε.Ε.

Προκειμένου να είναι αποτελεσματική και δίκαιη, η παρακολούθηση πρέπει να εφαρμόζεται εξίσου σε όλα τα σκάφη. Υπήρχαν ωστόσο καταστάσεις, όπου σκάφη χωρών εκτός Ε.Ε. δεν υπόκειντο στο ίδιο επίπεδο παρακολούθησης όπως τα σκάφη της Ε.Ε. Επιπροσθέτως, σύμφωνα με τις διεθνείς υποχρεώσεις της, η Ε.Ε. είναι αποφασισμένη να εξασφαλίσει την τήρηση των μέτρων διατήρησης εκ μέρους των σκαφών τρίτων χωρών που δραστηριοποιούνται στα ύδατα της Ε.Ε. ή εκφορτώνουν στα λιμάνια της Ε.Ε.

Οι κανόνες ελέγχου απαιτούν από όλα τα σκάφη τρίτων χωρών, από την 1η Ιανουαρίου 2000, να είναι εξοπλισμένα με δορυφορικό εξοπλισμό εντοπισμού του στίγματος. Χρειάζεται επίσης άδεια από το κράτος μέλος, στα ύδατα του οποίου θα λάβουν χώρα οι επιχειρήσεις, πριν αρχίσουν δραστηριότητες μεταφόρτωσης ή μεταποίησης. Στο ενδιάμεσο διάστημα, θα πρέπει να αναφέρουν τις μετακινήσεις τους στις αρμόδιες αρχές.

Οι πλοίαρχοι σκαφών τρίτων χωρών που προτίθενται να εκφορτώσουν σε λιμάνι της Ε.Ε., πρέπει να κάνουν γνωστό στις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους τα λιμάνια τα οποία επιθυμούν να χρησιμοποιήσουν, 72 ώρες τουλάχιστον πριν την προβλεπόμενη ώρα άφιξης στο λιμάνι. Στην ειδοποίηση πρέπει να προσδιορίζεται η ώρα άφιξης στο λιμάνι εκφόρτωσης, τα αλιεύματα που διατηρούνται επί του σκάφους και οι ζώνες στις οποίες αλιεύθηκαν τα αλιεύματα αυτά, είτε πρόκειται για ζώνες που βρίσκονται στα ύδατα της Ε.Ε., είτε όχι.

Εάν τα αλιεύματα δηλωθούν ότι αλιεύθηκαν στην ανοικτή θάλασσα, η εκφόρτωση θα επιτρέπεται μόνον εάν οι επιθεωρητές διαπιστώσουν ότι τα ψάρια αλιεύθηκαν εκτός περιοχής που καλύπτεται από Περιφερειακή Οργάνωση Αλιείας ή ότι αλιεύθηκαν σύμφωνα με τα μέτρα που συμφωνήθηκαν από τη σχετική Οργάνωση Αλιείας.

(iv) Κοινοτικά σκάφη εκτός των κοινοτικών υδάτων

Πρέπει να υπάρξει αυστηρότερη παρακολούθηση για τα σκάφη τρίτων χωρών στο πλαίσιο των κοινοτικών προσπαθειών για την εξασφάλιση της βιώσιμης αλιείας. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο ο νέος Κανονισμός προβλέπει την ευθύνη των κρατών μελών όσον αφορά την εξασφάλιση της τήρησης, εκ μέρους των σκαφών

τους που δραστηριοποιούνται εκτός των κοινοτικών υδάτων, των κοινοτικών κανόνων διαχείρισης που ισχύουν στα ύδατα αυτά.

Ένα ουσιαστικό βήμα για την επίτευξη ενός σύγχρονου και συνεκτικού συστήματος παρακολούθησης

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι αποφασισμένη να εξασφαλίσει την βιώσιμη αλιεία σύμφωνα με τις διεθνείς υποχρεώσεις που έχει αναλάβει υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών (ΗΕ) και του Οργανισμού Τροφίμων και Γεωργίας (FAO) καθώς και στο πλαίσιο Περιφερειακών Οργανώσεων Αλιείας και διεθνών συμβάσεων.

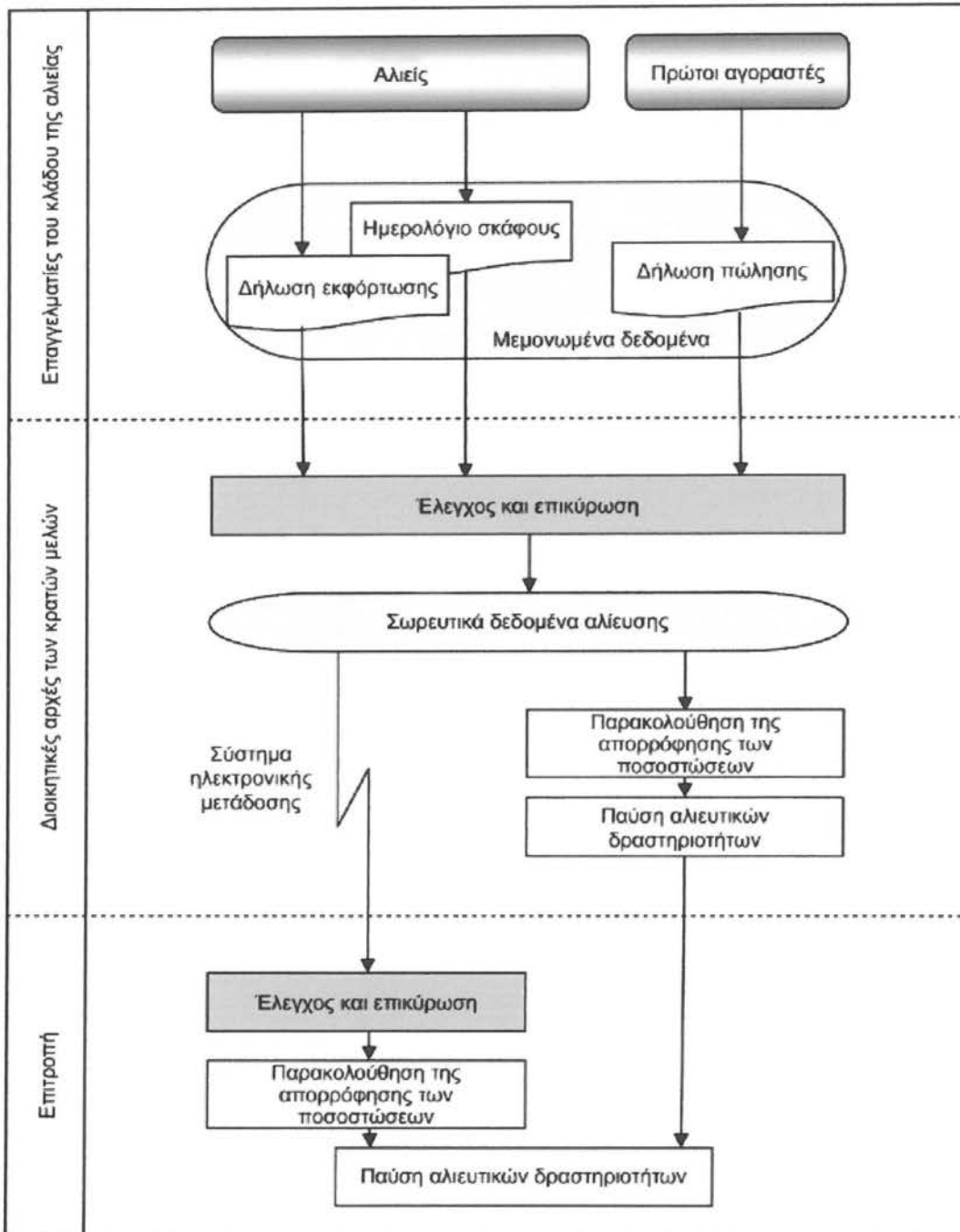
Δεν θα μπορούσε να σκεφτεί κανείς εδώ και λίγα χρόνια την πρόοδο που επιτεύχθηκε στην παγιοποίηση της παρακολούθησης και της εποπτείας στον αλιευτικό τομέα. Η αυξημένη διαφάνεια στο σύστημα παρακολούθησης, η ικανότητα αντιπαραβολής δεδομένων, η αυστηρότερη εποπτεία σκαφών τρίτων χωρών και η καλύτερη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών θα καταστήσει το κοινοτικό σύστημα παρακολούθησης, ελέγχου και εποπτείας ένα από τα πλέον συνεκτικά σε ολόκληρο τον κόσμο.

Μόνον οι λίγοι, εκείνοι που σκοπεύουν να παραβιάζουν τους κανόνες, θα ενοχληθούν από την κατάσταση αυτή. Η αποτελεσματικότερη παρακολούθηση θα έχει ως αποτέλεσμα μεγαλύτερη συμμόρφωση και θα αυξήσει την αποδοτικότητα του αλιευτικού τομέα, η οποία αποτελεί την καλύτερη εγγύηση για το μέλλον. Η νέα τεχνολογία επέτρεψε την ανάπτυξη μεθόδων παρακολούθησης, οι οποίες καλύπτουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του αλιευτικού τομέα. Το ΣΠΣ δεν θα αντικαταστήσει τους παραδοσιακούς τρόπους παρακολούθησης και εποπτείας, αλλά θα τους καταστήσει επαρκέστερους και αποτελεσματικότερους και, στο απώτερο μέλλον, περισσότερο αποδοτικούς σε σύγκριση προς το κόστος. Τα νέα αυτά εργαλεία θα βοηθήσουν να εξασφαλιστεί η κάλυψη των στόχων της κοινής αλιευτικής πολιτικής για την επίτευξη της βιώσιμης αλιείας και για την προστασία του μέλλοντος της αλιευτικής βιομηχανίας.

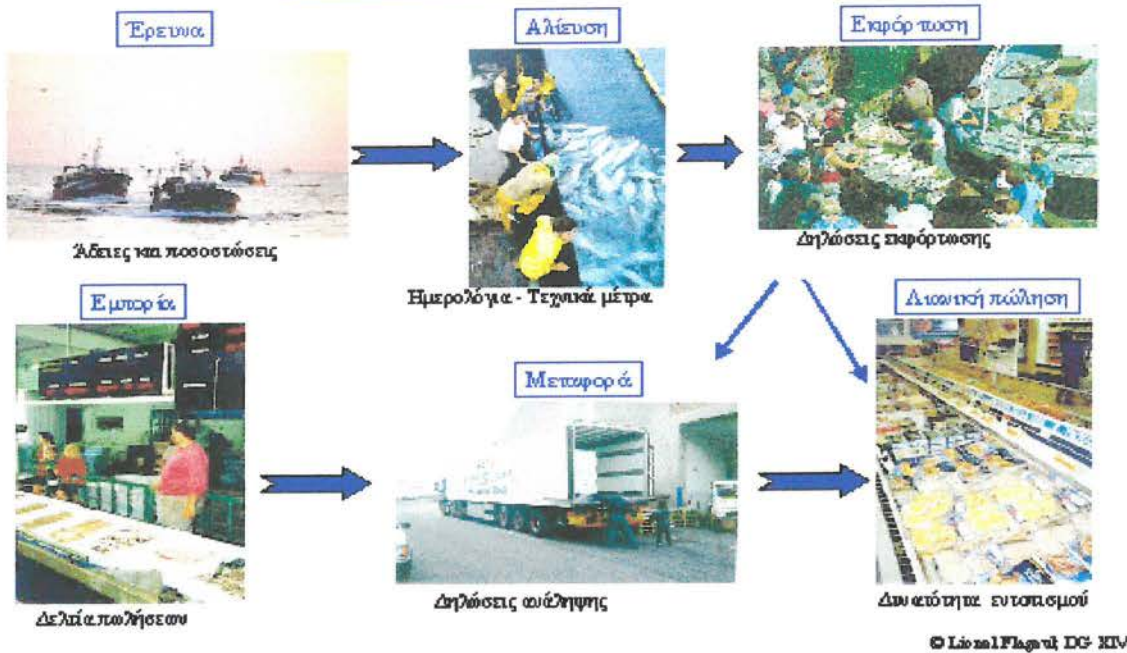
Στο παρακάτω σχεδιάγραμμα αποτυπώνονται οι υποχρεώσεις για τη συλλογή και η παρακολούθηση των δεδομένων αλίευσης, ενώ στην εικόνα που ακολουθεί αποτυπώνονται οι υποχρεώσεις και τα στάδια ελέγχου μέχρι την κατανάλωση.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΑΠΛΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΑΛΙΕΥΣΗΣ



Από το πλοίο στο κατάστημα



Η μεταρρύθμιση της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής εγκρίθηκε με τον κανονισμό του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 2371/2002 για τη διατήρηση και βιώσιμη εκμετάλλευση των αλιευτικών πόρων στο πλαίσιο της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής. Το κεφάλαιο V του εν λόγω κανονισμού προβλέπει ένα νέο νομικό πλαίσιο για ένα κοινοτικό σύστημα ελέγχου και εφαρμογής. Το σύστημα αυτό έχει σχεδιαστεί προκειμένου να διασφαλίζει τον έλεγχο της πρόσβασης στα ιχθυοαποθέματα και της εκμετάλλευσής τους κατά τη διάρκεια ολόκληρης της αλυσίδας, από την αλίευση μέχρι την πώληση των ψαριών, καθώς και τον έλεγχο τήρησης των κανόνων της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής, συμπεριλαμβανομένων των διαρθρωτικών πολιτικών και των πολιτικών αγοράς.

Στο νέο νομικό πλαίσιο αποσαφηνίζονται οι ευθύνες των κρατών μελών και της Επιτροπής καθώς επίσης και οι όροι διεξαγωγής αλιευτικών και συναφών δραστηριοτήτων.

Επιπροσθέτως, το σύστημα καθορίζει τα όργανα ελέγχου και εφαρμογής καθώς και τους όρους συνεργασίας και συντονισμού μεταξύ των κρατών μελών. Οι διατάξεις αυτές αποτελούν τη νομική βάση για μία κοινοτική προσέγγιση με στόχο την ομοιόμορφη και αποτελεσματική εφαρμογή της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής.

Πιο συγκεκριμένα το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο περιλαμβάνει:

- Σαφή ορισμό των ευθυνών όσον αφορά τον έλεγχο και την εφαρμογή. Διευκρινίζεται ότι: Τα Κ-Μ είναι υπεύθυνα για την εφαρμογή των κανόνων της ΚΑΛΠ στο έδαφος και στα ύδατά τους αλλά και για την εφαρμογή των κανόνων από σκάφη που φέρουν τη σημαία τους και δραστηριοποιούνται εκτός των υδάτων αυτών και η Επιτροπή πρέπει να διασφαλίζει ότι τα Κ-Μ πληρούν τις υποχρεώσεις τους, επίσης από άποψη ισότητας και αποτελεσματικότητας.

- Τους βασικούς όρους ανάληψης δραστηριοτήτων που έχουν σχέση με την εκμετάλλευση ιχθυαποθεμάτων.
- Ομοιόμορφους κανόνες για την εφαρμογή της ΚΑΛΠ, οι οποίοι προβλέπουν επίπεδα κυρώσεων καθώς επίσης και μέτρα για την πρόληψη.
- Κοινοτικό πλαίσιο συνεργασίας και συντονισμού μεταξύ των εθνικών αρχών που είναι υπεύθυνες για τον έλεγχο και την εφαρμογή καθώς και έκθεση κοινοτικής επιθεώρησης αλιείας. Τα αλιευτικά σκάφη είναι ιδιαίτερα κινητικά και μπορούν να πλέουν και να δραστηριοποιούνται στα ύδατα υπό την ευθύνη αρκετών Κ-Μ. Το χαρακτηριστικό αυτό κατέστησε αναγκαία τη στενή συνεργασία μεταξύ των εθνικών αρχών που είναι αρμόδιες για την εφαρμογή των κανόνων. Για την ενίσχυση της συνεργασίας αυτής, κάθε Κ-Μ θα είναι πλέον σε θέση, υπό ορισμένους όρους, να ελέγχει τόσο τα σκάφη που φέρουν τη σημαία του όσο και τα σκάφη που φέρουν τη σημαία άλλου Κ-Μ και δραστηριοποιούνται στα ύδατα άλλων Κ-Μ πέραν των ορίων των 12 μιλίων, κατόπιν συμφωνίας του αντίστοιχου παράκτιου κράτους. Επίσης τα κοινοτικά σκάφη που δραστηριοποιούνται στα διεθνή ύδατα μπορούν πλέον να υποβάλλονται σε επιθεωρήσεις από οποιοδήποτε Κ-Μ.
- Σαφή ορισμό του ρόλου της Επιτροπής καθώς και των εξουσιών και καθηκόντων των επιθεωρητών της Επιτροπής κατά τον έλεγχο της εφαρμογής των κανόνων της ΚΑΛΠ από τα Κ-Μ. Η Επιτροπή διατηρεί την ευθύνη να αξιολογεί και να ελέγχει της εφαρμογή των κανόνων της ΚΑΛΠ από τα Κ-Μ. Ωστόσο, η μεταρρύθμιση ενίσχυσε τον ρόλο τον οποίο μπορεί να διαδραματίσει η Επιτροπή για την εξασφάλιση ισότιμων όρων σε ολόκληρη της Ε.Ε., παραχωρώντας σε αυτήν μεγαλύτερη αυτονομία για την παρακολούθηση του ελέγχου των αλιευτικών δραστηριοτήτων από τα Κ-Μ. Έτσι οι επιθεωρητές αλιείας της Επιτροπής θα είναι πλέον σε θέση να πραγματοποιούν επιθεωρήσεις σε σκάφη αλλά και στις εγκαταστάσεις των επιχειρήσεων ή άλλων φορέων που σχετίζονται με την ΚΑΛΠ χωρίς να συνοδεύονται από αρμόδιους εθνικούς επιθεωρητές. Μολονότι αυτές οι εξουσίες υπόκεινται σε ορισμένους όρους, συμπεριλαμβανομένου του περιορισμού των επιθεωρήσεων σε σκάφη και στον πρώτο λιμένα προσέγγισης ή πωλήσεων, καθώς και σε περιοχές ή αποθέματα ιχθύων που υπόκειται σε ειδικό πρόγραμμα παρακολούθησης, η εξέλιξη αυτή αποτελεί ένα σημαντικό βήμα. Η Επιτροπή επίσης θα μπορεί να επιβάλει κυρώσεις σε Κ-Μ τα οποία δεν λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου να αποτρέψουν την αλιεία πέραν των αλιευτικών δυνατοτήτων τους μειώνοντας τις ποσοτώσεις που τους έχουν κατανεμηθεί.
- Κανόνες για την αποδοχή, εκ μέρους των εθνικών δικαστηρίων, εκθέσεων επιθεώρησης που συντάχθηκαν από κοινοτικούς επιθεωρητές ή επιθεωρητές ενός άλλου Κ-Μ.
- Τέλος παρέχει τη δυνατότητα έκδοσης παράγωγου δικαίου μέσω κανόνων της Επιτροπολογίας.

Σε ό,τι αφορά την αποζημίωση και τις κυρώσεις τα μέτρα που προτείνονται για την αύξηση της αποτελεσματικότητας του νέου πλαισίου ελέγχου και εφαρμογής περιλαμβάνουν :

- ❖ Στην περίπτωση που ένα Κ-Μ παραλείπει να συμμορφωθεί προς τους κανόνες της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής, αποφάσεις της Επιτροπής για αποζημίωση των απωλειών των κοινών πόρων, ιδίως υπό μορφή μείωσης των ποσοστώσεων των Κ-Μ ή εφόσον αυτό δεν είναι δυνατόν, ισοδύναμης οικονομικής αποζημίωσης.
- ❖ Εισαγωγή κανόνων για αναστολή, εκ μέρους των αρμοδίων αρχών, γενικών και ειδικών αδειών αλιείας που χορηγούνται σε κοινοτικά αλιευτικά σκάφη, ως προληπτικού μέτρου, στην περίπτωση που τα εν λόγω σκάφη έχουν διαπράξει σοβαρές παραβάσεις.

Η Επιτροπή προβλέπει επίσης σε αποτελεσματική χρήση των κανόνων της Συνθήκης για παραβάσεις από Κ-Μ όσον αφορά τις υποχρεώσεις τους στον τομέα του ελέγχου και της εφαρμογής, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας αίτησης από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο να επιβάλει κατ' αποκοπή ποσό ή πρόστιμο στα εν λόγω Κ-Μ.

Εκτός από το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο, πρέπει να αναληφθεί μία συντονισμένη προσπάθεια σε κοινοτικό επίπεδο για τη διασφάλιση της κατάλληλης εφαρμογής των κανόνων της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής, και ιδίως του πλαισίου αυτού. Πράγματι, τα κράτη μέλη και η Επιτροπή πρέπει τώρα να διασφαλίσουν την αποτελεσματική εφαρμογή και έλεγχο των κανόνων της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής, σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής⁴⁹.

Οι δράσεις που προτείνονται αφορούν:

A. σχέδιο δράσης για συνεργασία στον τομέα εφαρμογής.

Το σχέδιο δράσης προβλέπει δράσεις που πρέπει να εφαρμόζονται από κοινού από τις αρμόδιες αρχές των Κ-Μ και την Επιτροπή. Οι δράσεις αυτές προάγουν τον συντονισμό και τη συνεργασία μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων αρχών στον τομέα ελέγχου της αλιείας και συμβάλλουν στη δημιουργία κοινής παιδείας ελέγχου και εφαρμογής σε ολόκληρη της Κοινότητα.

Προβλέπονται δράσεις στους εξής τομείς:

- Ειδικά προγράμματα παρακολούθησης στον τομέα της αλιείας που υπόκεινται σε σχέδια αποκατάστασης (καθορισμός κοινών προτεραιοτήτων επιθεώρησης, εργαστήρια και εναρμονισμένες διαδικασίες επιθεώρησης).
- Επιμόρφωση και ανταλλαγή επιθεωρητών.
- Κώδικα συμπεριφοράς στον τομέα της επιθεώρησης, ο οποίος αποσαφηνίζει τα καθήκοντα των επιθεωρητών και τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται τόσο από τους επιθεωρητές όσο και από τους πλοιάρχους κατά τη διάρκεια των επιθεωρήσεων.
- Ενίσχυση της ανταλλαγής πληροφοριών και διευκόλυνση της ροής δεδομένων μεταξύ των αρχών και των επιθεωρητών των Κ-Μ.

⁴⁹ COM(2003) 130 τελικό, 21.3.2003

- Συνεργασία μεταξύ των αρχών επιθεώρησης και των αρχών που είναι αρμόδιες για τη δίωξη των παραβάσεων, συμπεριλαμβανομένης της συγκρότησης δικτύου εθνικών σημείων επαφής.

B. σύσταση ενιαίας δομής επιθεώρησης και ελέγχου

Προκειμένου να διασφαλισθεί η συνεργασία των κοινοτικών και εθνικών φορέων επιθεώρησης και παρακολούθησης, αποφασίστηκε η δημιουργία μιας ενιαίας δομής επιθεώρησης. Η κοινή δομή επιθεώρησης στηρίχθηκε στα εξής στοιχεία:

- ❖ Συμφωνία για τη μορφή της οργάνωσης, της συγκρότησης του πεδίου δράσης και των προς εκτέλεση καθηκόντων.
- ❖ Ορισμός σχέσεων μεταξύ της εν λόγω δομής, των εθνικών αρχών και της Επιτροπής.
- ❖ Συμμετοχή των ενδιαφερομένων μερών, συμπεριλαμβανομένου του τομέα της αλιείας, στην κοινή δομή επιθεώρησης.
- ❖ Χρηματοδότηση στον τομέα της επιθεώρησης και εποπτείας.

Γ. Μέτρα εφαρμογής

Τα μέτρα εφαρμογής περιλαμβάνουν :

- ❖ Επέκταση της δορυφορικής παρακολούθησης σκαφών (ΣΠΣ) σε όλα τα σκάφη μήκους άνω των 10 μέτρων.
- ❖ Πλαίσιο για τοποθέτηση παρατηρητών επί των αλιευτικών σκαφών.
- ❖ Σταδιακή εισαγωγή ηλεκτρονικών ημερολογίων.

Στην ανακοίνωση της Επιτροπής – συμμόρφωση προς τους κανόνες της κοινής αλιευτικής πολιτικής “ΣΧΕΔΙΟ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ ΚΑΙ ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΠΙΔΟΣΕΩΝ”⁵⁰ – επισημαίνονται οι ελλείψεις στην εφαρμογή της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής ως εξής:

- Η επιτυχία στον τομέα του ελέγχου της αλιείας δεν είναι ομοιόμορφη, δεδομένου ότι πολλές αλιευτικές δραστηριότητες ελέγχονται αποτελεσματικά ενώ άλλες δεν ελέγχονται καθόλου, ή σε επίπεδο το οποίο είναι ανεπαρκές. Οι εθνικές αρχές αργοπόρησαν ορισμένες φορές να λάβουν μέτρα, ενώ ο κλάδος της αλιείας δεν στήριζε πάντοτε την εισαγωγή νέων υποχρεώσεων, συμβάλλοντας έτσι σε καθυστερήσεις στην εφαρμογή των κοινοτικών απαιτήσεων.
- Οι περιορισμοί των αλιευμάτων (TACS και ποσοτώσεις) ή της αλιευτικής προσπάθειας (μείωση των ημερών στη θάλασσα) δεν εφαρμόστηκαν πάντοτε κατάλληλα.
- Σύμφωνα με το άρθρο 11 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2371/2002, τα κράτη μέλη πρέπει να θέσουν σε εφαρμογή μέτρα για την προσαρμογή της αλιευτικής ικανότητας των στόλων τους προκειμένου να επιτύχουν μια

⁵⁰ COM(2003)344 τελικό, 11.06.2003

σταθερή και διαρκή ισορροπία μεταξύ της αλιευτικής ικανότητάς τους και των αλιευτικών δυνατοτήτων τους. Η πραγματικότητα είναι ότι η αλιευτική προσπάθεια που ασκείται από την υφιστάμενη αλιευτική ικανότητα των αλιευτικών στόλων, δημιουργεί θνησιμότητα λόγω της αλιείας των σχετικών αποθεμάτων καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, εφόσον δεν διακοπεί η εν λόγω αλιεία όταν εξαντληθούν οι ποσοτώσεις ή εάν δεν μειωθεί κατ' άλλο τρόπο η αλιευτική προσπάθεια. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι αδυναμίες που παρατηρούνται στην επιθεώρηση και την εποπτεία εκ μέρους των κρατών μελών επιτρέπουν δραστηριότητες εκφορτώσεων που δεν δηλώνονται προκειμένου να αποφευχθεί η διακοπή της αλιείας.

- Η μεταβίβαση πληροφοριών στην Επιτροπή για την εφαρμογή των κανόνων της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής υπέφερε από αδυναμίες στον τομέα της συλλογής των πληροφοριών αυτών από τις εθνικές αρχές και της ανεπαρκούς επιθεώρησης και εποπτείας για τη διασφάλιση της ποιότητας των δεδομένων. Τα κράτη μέλη συχνά δεν υπέβαλαν εγκαίρως πληροφορίες και, ορισμένες φορές, υπέβαλαν μη πλήρεις πληροφορίες αμφίβολης μερικές φορές ποιότητας.
- Σε πολλές περιπτώσεις, τα προβλήματα διαβίβασης δεδομένων μπορούν να εξηγηθούν από λόγους όπως είναι η βραδύτητα στην εφαρμογή των κοινοτικών απαιτήσεων, η επιτυχής αναδιοργάνωση των εθνικών συστημάτων ελέγχου, η δυσλειτουργία της τεχνολογίας πληροφοριών, η αντικατάσταση υπαλλήλων, η προσωρινή έλλειψη προσωπικού και ούτω καθεξής..
- Τα εθνικά συστήματα ελέγχου δεν συμμορφώθηκαν πάντοτε για διάφορους λόγους προς την απαίτηση διασφάλισης της αποτελεσματικής εφαρμογής των κανόνων της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής. Ως εκ τούτου, δεν ανιχνεύθηκαν πάντοτε παρατυπίες και περιπτώσεις μη συμμόρφωσης προς τους ισχύοντες κανόνες. Αυτό σημαίνει, επί παραδείγματι, ότι οι πληροφορίες που δηλώθηκαν από τον κλάδο της αλιείας δυνατόν να μην ανταποκρίνονται πάντοτε προς τις πραγματικές ποσότητες των αποθεμάτων που αλιεύθηκαν, που διατηρούνταν επί του σκάφους, που εκφορτώθηκαν και πωλήθηκαν. Ως εκ τούτου, οι πληροφορίες που καταγράφηκαν από τα κράτη μέλη και υποβλήθηκαν στην Επιτροπή μπορεί να μην είναι πάντοτε αξιόπιστες. Τα στοιχεία του συνημμένου πίνακα επιδόσεων στηρίζονται σε επίσημα δεδομένα που υποβλήθηκαν από τα κράτη μέλη στην Επιτροπή, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι αντανακλούν κατ' ανάγκη την πραγματική κατάσταση, δεδομένου ότι τα επίσημα δεδομένα αλιευμάτων μπορούν σε ορισμένες περιπτώσεις να μην αντανακλούν τον πραγματικό όγκο των αλιευμάτων.
- Υπάρχουν πολλοί λόγοι στους οποίους οφείλεται η ενδεχόμενη έλλειψη αποτελεσματικότητας των εθνικών συστημάτων ελέγχου. Παρά την πρόοδο των μέσων ελέγχου που διαθέτουν οι εθνικές αρχές, οι ελλείψεις συνεχίζουν να υπάρχουν. Πράγματι, τα διαθέσιμα μέσα ελέγχου δεν συνδυάζονται πάντοτε επαρκώς προς τις απαιτήσεις της θέσπισης ενός πλήρους εθνικού

συστήματος ελέγχου. Τα συστήματα παρακολούθησης των αλιευμάτων και της αλιευτικής προσπάθειας δεν καλύπτουν πάντοτε επαρκώς όλες τις διεξαγόμενες δραστηριότητες. Ως εκ τούτου, σημειώνονται ελλείψεις στην πληροφόρηση καθώς επίσης και καθυστερήσεις στη συλλογή όλων των απαιτούμενων στοιχείων. Η επιθεώρηση και εποπτεία δεν είναι πάντοτε κατάλληλα προγραμματισμένες και δεν διαθέτουν πάντοτε συγκεκριμένους στόχους. Οι εθνικές αρχές που είναι αρμόδιες για την επιθεώρηση και εποπτεία της αλιείας, ασχολούνται σε πολλά κράτη μέλη και με άλλα καθήκοντα. Παρά το γεγονός ότι ασκούνται προσπάθειες, οι επιθεωρητές δεν διαθέτουν πάντοτε την κατάλληλη κατάρτιση στον τομέα της επιθεώρησης της αλιείας, ενώ οι διαδικασίες είναι συχνά χρονοβόρες. Η δυνατότητα επιθεώρησης και ιδίως ανίχνευσης μιας παράβασης είναι, ως εκ τούτου, πολύ μικρή σε πολλούς τύπους αλιείας. Επιπροσθέτως, τα εθνικά συστήματα επιβολής κυρώσεων δεν είναι συχνά αποτρεπτικά για την διάπραξη παραβάσεων.

- Τα δεδομένα του μητρώου του στόλου (ισχύς μηχανών) δεν αποτέλεσαν πάντοτε αντικείμενο κατάλληλου ελέγχου. Σε πολλές περιπτώσεις, δεν τηρήθηκαν οι στόχοι της διάκρισης τμημάτων των ΠΠΠ. Σε ορισμένους τύπους αλιείας, επιδεινώθηκε η ισορροπία μεταξύ της αλιευτικής ικανότητας και των αλιευτικών δυνατοτήτων του στόλου λόγω της εξάντλησης των αποθεμάτων, δημιουργώντας την ανάγκη αύξησης της παρακολούθησης και της επιθεώρησης.
- Τα κράτη μέλη δεν αντέδρασαν συχνά εγκαίρως όταν παρουσιάστηκαν τα εν λόγω προβλήματα ελέγχου και εφαρμογής.

Στην Επιτροπή διατίθενται διάφορα μέσα, προκειμένου να ληφθούν μέτρα με στόχο τη βελτίωση της συμμόρφωσης, συμπεριλαμβανομένων των νέων δυνατοτήτων που αποκτήθηκαν στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης.

- Χρηματοδοτική ενίσχυση

Για τη στήριξη των κρατών μελών, προκειμένου να πραγματοποιήσουν βελτιώσεις, η Επιτροπή εξέδωσε ετήσιες αποφάσεις για την χορήγηση χρηματοδοτικής συνδρομής της Κοινότητας για δαπάνες ελέγχου και εφαρμογής που πραγματοποιήθηκαν από τα εν λόγω κράτη. Τα ετήσια ποσά διπλασιάστηκαν σε 205 εκατ. € για την περίοδο 1996-2000 και καθορίστηκαν σε 105 εκατ. € για την περίοδο 2001-2003. Οι ενισχύσεις αυτές διευκόλυναν σε μεγάλο βαθμό την απόκτηση και τον εκσυγχρονισμό εξοπλισμού επιθεώρησης και ελέγχου. Η Επιτροπή χορήγησε επίσης χρηματοδότηση για την κατάρτιση επιθεωρητών καθώς και για κοινά προγράμματα επιθεώρησης. Εντούτοις, τα κράτη μέλη έκαναν περιορισμένη χρήση των τελευταίων αυτών δυνατοτήτων.

- Προληπτικά μέτρα

Μια νέα δυνατότητα που αποκτήθηκε στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής αφορά τη λήψη προληπτικών μέτρων από την Επιτροπή

(άρθρο 26 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2371/2002). Με την επιφύλαξη των ευθυνών της Επιτροπής βάσει του άρθρου 226 της συνθήκης, εάν υπάρχουν στοιχεία που να δείχνουν ότι υπάρχει κίνδυνος ότι θα μπορούσαν οι αλιευτικές δραστηριότητες που πραγματοποιούνται σε μία δεδομένη γεωγραφική περιοχή να οδηγήσουν σε σοβαρή απειλή όσον αφορά τη διατήρηση των αλιευτικών πόρων, η Επιτροπή λαμβάνει αμέσως τα εν λόγω προληπτικά μέτρα.

Τα μέτρα αυτά θα πρέπει να είναι αναλογικά προς τον κίνδυνο μιας σοβαρής απειλής για τη διατήρηση των αλιευτικών πόρων και θα πρέπει να λαμβάνονται μετά από το διάλογο που προβλέπεται από το άρθρο 26 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2371/2002. Για το σκοπό αυτό, η Επιτροπή πρέπει να ενημερώνει εγγράφως το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος σχετικά με τα πορίσματά της και να ορίζει προθεσμία μεγαλύτερη των 15 εργάσιμων ημερών προκειμένου να συμμορφωθεί και να εκφράσει τα σχόλιά του. Τα μέτρα που λαμβάνονται από την Επιτροπή, μπορούν να παραταθούν μέχρι 6 μήνες.

- Μειώσεις των μελλοντικών αλιευτικών δυνατοτήτων

Επιπροσθέτως, βάσει του άρθρου 23 παράγραφος 4 του κανονισμού του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 2371/2002, η Επιτροπή, όταν διαπιστώσει ότι ένα κράτος μέλος έχει υπερβεί τις αλιευτικές δυνατότητες που του έχουν διατεθεί, συνεχίζει να επιβάλλει μειώσεις των μελλοντικών αλιευτικών δυνατοτήτων στο εν λόγω κράτος μέλος. Η απόφαση αυτή λαμβάνεται σύμφωνα με τη διαδικασία που ορίζεται στο άρθρο 30 παράγραφος 2.

- Αναστολή της χρηματοδοτικής συνδρομής

Το άρθρο 16 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2371/2002 θεσπίζει τους όρους χορήγησης της κοινοτικής χρηματοδοτικής συνδρομής και της μείωσης της αλιευτικής προσπάθειας βάσει των οποίων το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος πρέπει να τηρεί τις σχετικές διατάξεις και να παρέχει ορισμένες πληροφορίες. Το εν λόγω άρθρο προβλέπει ότι εάν μετά από τη χορήγηση στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος της δυνατότητας ακρόασης και εφόσον είναι αναλογικό ως προς το βαθμό της μη συμμόρφωσης, η Επιτροπή μπορεί να αναστέλλει τη χρηματοδοτική συνδρομή βάσει του κανονισμού του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 2792/1999. Η Επιτροπή συμβάλλει κατά τον τρόπο αυτό στην ορθή λειτουργία της πολιτικής όσον αφορά το στόλο.

- Παραβάσεις

Οι επίσημες διαδικασίες παραβάσεων διαρκούν σημαντικό χρόνο μέχρις ότου ειδοθεί απόφαση από το Δικαστήριο. Το κείμενο του άρθρου 226 της Συνθήκης προβλέπει τρεις αρχικές ενέργειες από την Επιτροπή (επιστολή επίσημης ειδοποίησης, αιτιολογημένη γνώμη και αίτηση στο Δικαστήριο) πριν ληφθεί απόφαση από το Δικαστήριο. Εντούτοις, ακόμη και αν το Δικαστήριο αποφασίσει υπέρ της Επιτροπής, δεν υπάρχουν εγγυήσεις ότι το σχετικό κράτος μέλος θα εφαρμόσει την απόφαση. Η δυνατότητα επιβολής κατ' αποκοπή ποσού ή προστίμου σε κράτος μέλος που δεν συμμορφούται με την απόφαση η οποία

προβλέπεται στο 8 άρθρο 228 της Συνθήκης, προϋποθέτει ότι η Επιτροπή τηρεί για μία ακόμη φορά τις προαναφερόμενες φάσεις. Σε διάφορες περιπτώσεις, η Επιτροπή έχει κινήσει διαδικασίες παράβασης κατά κρατών μελών τα οποία δεν συμμορφώθηκαν με την κοινοτική νομοθεσία, ιδίως όσον αφορά την υπεραλίευση που στηρίζεται σε επίσημα δεδομένα αλιευμάτων.

Απαιτούνται σημαντικές προσπάθειες προκειμένου να επιτευχθεί μια αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής. Δεν θα είναι εύκολο το έργο της βελτίωσης της τρέχουσας κατάστασης.

Κατά πρώτο λόγο, τα κράτη μέλη πρέπει να τηρήσουν τις υποχρεώσεις τους για την αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής. Θα απαιτηθεί ωστόσο η στήριξη της Επιτροπής προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος αυτός.

Η στήριξη του κλάδου της αλιείας για τα μέτρα διατήρησης και ελέγχου είναι θεμελιώδους σημασίας για την επίτευξη της αποτελεσματικής εφαρμογής των μέτρων αυτών. Η στήριξη αυτή μπορεί να επιτευχθεί επαρκώς μόνο όταν υπάρχουν εγγυήσεις για ισότιμη μεταχείριση. Για το σκοπό αυτό, τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη θα πρέπει να συνεργάζονται στενά με την Επιτροπή για το συντονισμό των δραστηριοτήτων τους.

Το Σχέδιο Συμμόρφωσης έχει ως στόχο τους ακόλουθους τομείς :

- στήριξη των εθνικών αρχών και προώθηση του συντονισμού μεταξύ αυτών,
- διαφάνεια σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής,
- μέτρα ελέγχου της εφαρμογής από την Επιτροπή.

Η Επιτροπή θα εφαρμόσει το σχέδιο συμμόρφωσης σε συντονισμό με τα κράτη μέλη. Η πρόοδος θα εξετάζεται σε τακτικά διαστήματα.

Για τους ανωτέρω λόγους και προκειμένου να διασφαλιστεί η συμμόρφωση προς τους κανόνες της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής, η Επιτροπή προτίθεται να ενεργήσει σύμφωνα με τις ακόλουθες κατευθυντήριες γραμμές :

- διευκόλυνση της συμμόρφωσης με την αύξηση της ενεργού στήριξης της σε κράτη μέλη και με τη διασφάλιση του συντονισμού μεταξύ αυτών,
- αύξηση της διαφάνειας σχετικά με το επίπεδο συμμόρφωσης προς τους κανόνες της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής εκ μέρους των κρατών μελών μέσω ενός Πίνακα Επιδόσεων στον τομέα της συμμόρφωσης, ο οποίος διατίθεται στο κοινό μέσω της ιστοσελίδας της Επιτροπής,
- αναγνώριση προτεραιότητας από την Επιτροπή σε επιθεωρήσεις σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής εκ μέρους των κρατών μελών, και πλήρης χρήση των εξουσιών βάσει του άρθρου 27 του κανονισμού του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 2371/2002,
- συγκέντρωση της χρήσης των εξουσιών της, βάσει του άρθρου 226 της συνθήκης και των άρθρων 16 παράγραφος 1, 23 παράγραφος 4 και 26 παράγραφος 3 του κανονισμού του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 2371/2002, σε περιπτώσεις μη συμμόρφωσης προς τους κανόνες της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής και σχετικά

με ελλείψεις σε εθνικά συστήματα ελέγχου και εφαρμογής που υπονομεύουν την αποτελεσματικότητα των ισχυόντων μέτρων διατήρησης και ελέγχου. Θα δοθεί προτεραιότητα στον τομέα αυτό στα ευαίσθητα αποθέματα.

Σύμφωνα με την έκθεση της Επιτροπής στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, σχετικά με την παρακολούθηση της εφαρμογής της ΚΑΛΠ από τα Κ-Μ κατά την περίοδο 2003-2005⁵¹ σε βασικούς τομείς ελέγχου παρατηρούνται τα εξής :

- Εξοπλισμός

Γενικά, ο εξοπλισμός από απόψεως περιπολικών πλοίων και αεροσκαφών μπορεί πλέον να θεωρηθεί επαρκής για την εκπλήρωση της αποστολής.

Οι νέες τεχνολογίες, συμπεριλαμβανομένου και του ΣΠΣ, χρησιμοποιούνται σε πολύ μεγαλύτερη έκταση σήμερα. Εντούτοις, σπάνια χρησιμοποιείται το πλήρες δυναμικό της πληροφορικής, ενώ σε αρκετά κράτη μέλη υποχρησιμοποιείται συμπεριλαμβανομένου και του ΣΠΣ.

- Προσωπικό

Η ποιότητα και ποσότητα των ανθρώπινων μέσων παρουσιάζει διακυμάνσεις.

Υπάρχουν συχνά μεγάλα κενά όσον αφορά τα επαγγελματικά πρότυπα που σχετίζονται με τον έλεγχο της αλιείας. Η κατάρτιση παρουσιάζει διακυμάνσεις και πολλοί επιθεωρητές δεν είναι πλήρως καταρτισμένοι για την απαιτούμενη εργασία, παρόλο που έχουν διαπιστωθεί βελτιώσεις.

Στα περισσότερα κράτη μέλη, οι επιθεωρητές αλιείας εκτελούν και καθήκοντα που δεν σχετίζονται με την αλιεία, ή η επιθεώρηση της αλιείας αποτελεί ένα μόνον από τα καθήκοντά τους και ίσως να έχει χαμηλή προτεραιότητα.

Αρκετά κράτη μέλη έχουν βελτιώσει την ποιότητα των υφιστάμενων ανθρώπινων πόρων τους μέσω βελτιωμένης κατάρτισης των επιθεωρητών.

- Ένταση επιθεωρήσεων

Δεν έχει οριστεί σωστά ούτε το τι αποτελεί επιθεώρηση από απόψεως επιθεωρούμενων στοιχείων ούτε τα πρότυπα επιθεώρησης παρά τις προηγούμενες προσπάθειες της Επιτροπής να τυποποιήσει την υποβολή εκθέσεων για τις δραστηριότητες επιθεώρησης.

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, ορισμένες δραστηριότητες επιθεώρησης πραγματοποιούνται στο πλαίσιο άλλων εργασιών, για παράδειγμα υγειονομικών ελέγχων ή ελέγχων ασφαλείας. Η καταγραφή της δραστηριότητας των επιθεωρήσεων είναι ανομοιογενής και δεν είναι εναρμονισμένη κατά τρόπο που να επιτρέπει τη σύγκριση των αποτελεσμάτων μεταξύ των κρατών μελών. Συνεπώς, τα στοιχεία των επιθεωρήσεων δεν μπορούν να συγκριθούν άμεσα.

- Οργάνωση των επιθεωρήσεων

Υπάρχουν ακόμη πολλά κενά στις επιθεωρήσεις. Οι επιθεωρήσεις στους λιμένες είναι πολύ συχνά κακά οργανωμένες, αφού σε πολλά κράτη μέλη μερικά από τα

⁵¹ COM(2007)167 τελικό, 10.4.2007

Βασικά έγγραφα καταγραφής των αλιευμάτων συνεχίζουν να μην συγκεντρώνονται. Οι έλεγχοι των μεταφορών είναι σχεδόν ανύπαρκτοι σε ορισμένα μέρη, ενώ οι κατ' αντιπροβολή έλεγχοι είναι κάθε άλλο παρά συστηματικοί. Επιπλέον, δεν έχουν ικανοποιηθεί σε αρκετές περιπτώσεις τα κριτήρια συγκριτικής αξιολόγησης επιθεωρήσεων (π.χ. ποσοστό επιθεωρήσεων 20% σε ορισμένους τύπους αλιείας γάδου και μερλούκιου).

- Στρατηγικές

Το υψηλό κόστος της εφαρμογής σε σχέση με την αξία των αλιευμάτων εμποδίζει τον αποτελεσματικό έλεγχο. Η χρήση των διαθέσιμων πόρων για τον έλεγχο της αλιείας μπορεί να βελτιωθεί με τη διάθεση μεγαλύτερου μεριδίου για τα μέτρα ελέγχου με τα οποία αντιμετωπίζονται οι μεγαλύτεροι κίνδυνοι που υποθηκεύουν τους στόχους της ΚΑΛΠ. Η καλύτερη χρήση καλά καθορισμένων στρατηγικών με βάση τον κίνδυνο θα μπορούσε να αυξήσει την αποτελεσματικότητα των πόρων που διατίθενται για ελέγχους. Υπάρχει ωστόσο έλλειψη μιας πραγματικής στρατηγικής στα περισσότερα κράτη μέλη, παρόλο που μερικά κράτη μέλη έχουν αρχίσει να αναλύουν τους κινδύνους συμμόρφωσης και χρησιμοποιούν την εν λόγω ανάλυση για να διαθέτουν πόρους και να προγραμματίζουν τις επιθεωρήσεις. Οι περιορισμένοι διαθέσιμοι πόροι δεν χρησιμοποιούνται συνεπώς με την μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα. Αυτό είναι ιδιαίτερα εμφανές στους τύπους εκείνους της αλιείας που υπόκεινται σε σχέδια αποκατάστασης. Σε αρκετές περιπτώσεις, ο αποτελεσματικός έλεγχος προσκρούει στον αριθμό των επιθεωρήσεων που πραγματοποιούνται στο σημείο εκφόρτωσης. Σε αυτό το πλαίσιο, ίσως να είναι πιο αποτελεσματικό από πλευράς κόστους να μετακινηθούν οι πόροι από τον έλεγχο στη θάλασσα στον έλεγχο των εκφορτώσεων.

- Συνεργασία μεταξύ κρατών μελών

Διαπιστώνεται ότι προκύπτουν θετικά αποτελέσματα από τον διεθνή συντονισμό των επιθεωρητών. Η επιχείρηση SHARK στη Βόρεια Θάλασσα, κατά την οποία μερικά κράτη μέλη συνεργάστηκαν σε πραγματικό χρόνο για να εμποδίσουν τους παραβάτες να διαφύγουν τον εντοπισμό αναζητώντας κρησφύγετο στα ύδατα άλλων κρατών μελών, είχε ως αποτέλεσμα σειρά επιτυχών διώξεων. Από την ομάδα εργασίας πελαγικών ειδών προέκυψαν σημαντικές βελτιώσεις της επιτήρησης και του ελέγχου και εξασφαλίστηκε διαφάνεια μεταξύ των κρατών μελών και ορισμένων τρίτων χωρών.

Η παράβαση των κανόνων της ΚΑΛΠ είναι κάτι που ορισμένοι μεμονωμένοι αλιείς ίσως να είναι έτοιμοι να διακινδυνεύσουν με δεδομένη τη μικρή πιθανότητα εντοπισμού της παράβασης ή επιβολής αποτρεπτικών κυρώσεων. Όπως φαίνεται και στην ανακοίνωση για τις σοβαρές παραβάσεις, τα περισσότερα πρόστιμα που επιβλήθηκαν στους παραβάτες δεν επαρκούν για να επιφέρουν πραγματικό αποτρεπτικό αποτέλεσμα. Στατιστικά σε ολόκληρη την Κοινότητα, τα ποσά που καταβλήθηκαν για πρόστιμα το 2003 και το 2004 ανήλθαν περίπου στο 0,4%⁵² και

⁵² COM (2005) 207 της 30.05.2005

στο 0,2%⁵³ της αξίας των εκφορτώσεων αλιευμάτων το 2002 και το 2003, αντίστοιχα.

- Οικονομική βοήθεια από την Ευρωπαϊκή Ένωση

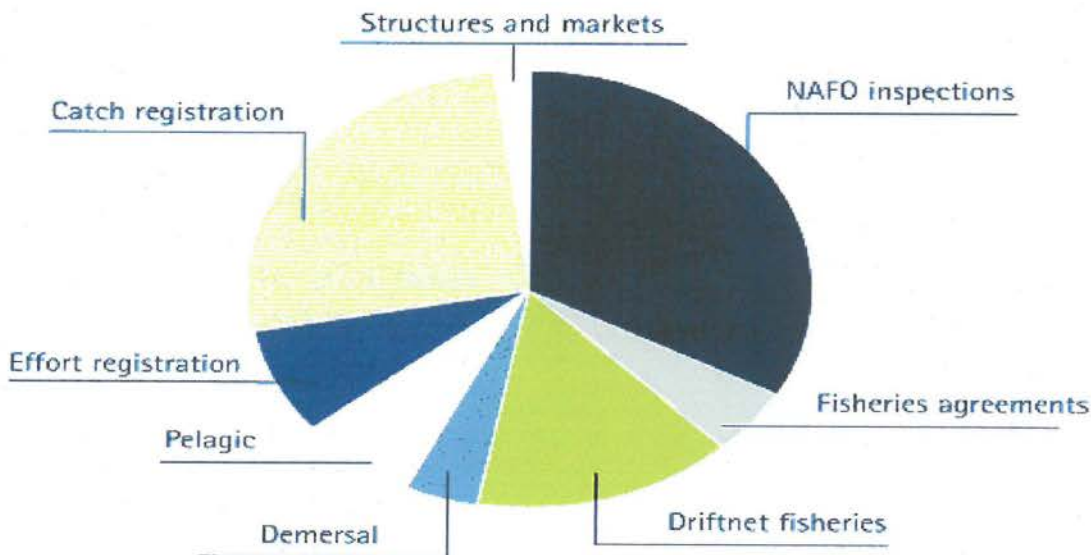
Η επιβολή της εφαρμογής των αλιευτικών κανονισμών αντιπροσωπεύει ένα σημαντικό οικονομικό βάρος για τα κράτη μέλη. Απαιτούνται πόροι για εξοπλισμό και εκπαιδευμένο προσωπικό.

Οι δαπάνες στα διάφορα κράτη μέλη ποικίλλουν σημαντικά ανάλογα με τις περιοχές που πρέπει να παρακολουθηθούν, τον τύπο της αλιείας και τον αριθμό των εμπλεκόμενων σκαφών.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση συνεισφέρει στις δαπάνες ελέγχου της εφαρμογής των κανονισμών. Βοήθεια παρέχεται στα κράτη μέλη από ένα πρόγραμμα χρηματοδότησης για δαπάνες για εξοπλισμό επιτήρησης και παρακολούθησης, συστήματα ανίχνευσης σκαφών και υλικό πληροφορικής. Η κατάρτιση του προσωπικού και οι κοινές επιχειρήσεις μεταξύ των κρατών μελών είναι επίσης επιλέξιμες για στήριξη.

Στο παρακάτω διάγραμμα παρατίθενται οι τομείς ελέγχου και παρακολούθησης των κοινοτικών επιθεωρητών.

EU Inspectorate control and monitoring topics



ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 11

Πηγή: Υπηρεσία Ελέγχου της Ε.Ε.

Το Συμβούλιο με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 861/2006⁵⁴ της 22ας Μαΐου 2006 "για τη θέσπιση κοινοτικών χρηματοδοτικών μέτρων για την εφαρμογή της

⁵³ COM (2006) 387 της 14.7.2006

Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής καθώς και στον τομέα του δικαίου της θάλασσας⁵⁴, αποφάσισε να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα των χρηματοδοτικών παρεμβάσεων στο πλαίσιο της εφαρμογής και του ελέγχου της ΚΑΛΠ.

Στο νέο αυτό κανονισμό προβλέπονται χρηματοδοτικά μέτρα για την εφαρμογή της ΚΑΛΠ. Οι χρηματοδοτικές παρεμβάσεις αφορούν τα εξής:

- **τη βελτίωση του ελέγχου των αλιευτικών δραστηριοτήτων και την εφαρμογή των μέτρων της ΚΑΛΠ.** Οι χρηματοδοτικές παρεμβάσεις υπέρ των κρατών μελών έχουν στόχο να καλυφθούν οι ανεπάρκειες των εθνικών προγραμμάτων ελέγχου της αλιείας και να αντιμετωπιστεί η υποβάθμιση των αλιευτικών πόρων. Στόχος είναι να επιτευχθεί συντονισμός των μέτρων ελέγχου μέσω κυρίως της ανάπτυξης εθνικών συστημάτων επιθεώρησης και επιτήρησης βάσει των οδηγιών της Κοινοτικής Υπηρεσίας Ελέγχου της Αλιείας.
- **τη συλλογή δεδομένων και τη βελτίωση των επιστημονικών γνωμοδοτήσεων.** Οι χρηματοδοτικές παρεμβάσεις υπέρ των κρατών μελών στο επίπεδο αυτό έχουν ως στόχο την παροχή επιπλέον πληροφοριών για την εκτίμηση των αλιευτικών πόρων. Η επεξεργασία των δεδομένων συνδυάζεται με τη συλλογή των πληροφοριών και για την υλοποίηση των εν λόγω μέτρων είναι απαραίτητη η συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων μερών. Τα κοινοτικά κονδύλια χρησιμεύουν στη στήριξη της δημιουργίας πλήρων βάσεων δεδομένων που επικαιροποιούνται περιοδικά από τα κράτη μέλη.
- **τις διεθνείς σχέσεις.** Με τις χρηματοδοτικές παρεμβάσεις στηρίζεται η σύναψη αλιευτικών συμφωνιών με τρίτες χώρες, η συνεργασία με τα Ηνωμένα Έθνη και η σύναψη συμπράξεων στον τομέα αυτό. Τα σχετικά κονδύλια χρησιμεύουν επίσης για τη συμμετοχή της Κοινότητας σε προπαρασκευαστικές εργασίες με στόχο τη συγκρότηση νέων διεθνών οργανισμών ή/και νέων διεθνών προτύπων στον τομέα της αλιείας και της διατήρησης των αλιευτικών πόρων.
- **τη διαχείριση της ΚΑΛΠ.** Ο Κανονισμός προβλέπει τις δαπάνες που σχετίζονται με τη Συμβουλευτική Επιτροπή Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας (ΣΕΑΥ) και τα περιφερειακά γνωμοδοτικά συμβούλια (ΠΓΣ), καθώς και τη χρηματοδότηση των λειτουργικών εξόδων που σχετίζονται με την υλοποίηση των ΠΓΣ.

- Χορήγηση κοινοτικών κονδυλίων

Η χρηματοδότηση των δράσεων πραγματοποιείται στο πλαίσιο των προσανατολισμών του δημοσιονομικού πλαισίου για την περίοδο 2007-2013. Με στόχο να επιτευχθεί η μακροπρόθεσμη ισορροπία των αλιευτικών πόρων οι δράσεις αυτές είναι επιλέξιμες προς χρηματοδότηση από τα κοινοτικά Ταμεία.

Οι ετήσιες πιστώσεις εγκρίνονται από την αρμόδια για τον προϋπολογισμό αρχή εντός των ορίων των δημοσιονομικών προοπτικών. Τα μέτρα που χρηματοδοτούνται με βάση τον παρόντα κανονισμό δεν μπορούν να λάβουν χρηματοδοτική στήριξη και από άλλα κοινοτικά μέσα. Η Επιτροπή μεριμνά για την εφαρμογή προληπτικών μέτρων ελέγχου κατά της απάτης, της διαφθοράς και

⁵⁴ ΕΕ L 160 της 14.6.2006

άλλων παράνομων δραστηριοτήτων, προβλέποντας την ανάκτηση των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών σε περίπτωση που διαπιστωθούν παρατυπίες. Η υλοποίηση των δράσεων αποτελεί αντικείμενο συνεχούς παρακολούθησης. Η Επιτροπή εξασφαλίζει την τακτική, ανεξάρτητη και εξωτερική αξιολόγηση των χρηματοδοτούμενων δράσεων.

Βάσει του παρόντος κανονισμού, η Επιτροπή υποβάλλει στο Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, μέχρι τις 31 Μαρτίου 2011 το αργότερο, ενδιάμεση έκθεση αξιολόγησης για τα επιτευχθέντα αποτελέσματα και την παρακολούθηση της υλοποίησης των δράσεων που χρηματοδοτούνται από τα κοινοτικά Ταμεία. Ανακοίνωση σχετικά με τη συνέχιση των εν λόγω δράσεων θα δημοσιευτεί μέχρι τις 30 Αυγούστου 2012, το αργότερο.

Επισημάνσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου

Αξιζει να σημειωθεί ότι το **Ελεγκτικό Συνέδριο** στην Ειδική Έκθεση αριθ. 7/2007⁵⁵ σχετικά με τα συστήματα ελέγχου, επιθεώρησης και επιβολής κυρώσεων που αφορούν του κανόνες διατήρησης των κοινοτικών αλιευτικών πόρων καταλήγει στα εξής συμπεράσματα, διαπιστώσεις και προτάσεις:

- Ο ημιτελής χαρακτήρας και η αβέβαιη ποιότητα των δεδομένων αλίευσης εμποδίζουν την ορθή λειτουργία του συστήματος των ΤΑCS και των ποσοτώσεων, του ακρογωνιαίου λίθου της διαχείρισης των κοινοτικών αλιευτικών πόρων. Το ρυθμιστικό πλαίσιο και οι ισχύουσες διαδικασίες δεν διασφαλίζουν ούτε την πληρότητα των συλλεγόμενων δεδομένων ούτε την ανίχνευση ασυμφωνιών κατά την επικύρωση των δεδομένων. Η Επιτροπή δεν είναι γενικά σε θέση να εντοπίζει τα σφάλματα και τις ανωμαλίες στα στοιχεία που αποστέλλουν τα κράτη μέλη ούτε να λαμβάνει έγκαιρα όλες τις αποφάσεις που απαιτούνται για την προστασία των πόρων
- Τα συστήματα επιθεώρησης δεν διασφαλίζουν την αποτελεσματικότητα της πρόληψης και της ανίχνευσης των παραβάσεων. Η απουσία γενικών κανόνων συνεπάγεται την ύπαρξη ετερογενών εθνικών συστημάτων, γεγονός που καθιστά ανεπαρκή την πίεση που ασκείται μέσω των μηχανισμών ελέγχου και διακυβεύει τη βελτιστοποίηση των δραστηριοτήτων επιθεώρησης. Επιπλέον, η έλλειψη γενικών κανόνων περιορίζει, εκ των πραγμάτων, την εμβέλεια και το πεδίο εφαρμογής των εργασιών αξιολόγησης των εθνικών διατάξεων από την Επιτροπή και, κατά συνέπεια, την ικανότητά της να εκτιμά τη συνολική αποτελεσματικότητα των εθνικών συστημάτων
- Οι διαδικασίες αντιμετώπισης των διαπιστωμένων παραβάσεων δεν διασφαλίζουν την επακόλουθη δίωξη καθεμίας εξ αυτών, πόσο μάλλον την επιβολή κυρώσεων. Ακόμη όμως και όταν επιβάλλονται κυρώσεις, αποδεικνύονται, σε γενικές γραμμές, ελάχιστα αποτρεπτικές. Όσον αφορά τις παραβάσεις της κοινοτικής κανονιστικής ρύθμισης από ένα κράτος μέλος, το μοναδικό εργαλείο αποδεδειγμένης αποτελεσματικότητας που διαθέτει η Επιτροπή είναι η διαδικασία λόγω παραβάσεως ενώπιον του

⁵⁵ 2007/C 317/01

Δικαστηρίου. Εντούτοις, η εν λόγω διαδικασία εμπεριέχει χαρακτηριστικά που περιορίζουν τη δυνατότητα προσφυγής σε αυτήν και την καθιστούν, παράλληλα, ένα μέσο αρκετά μειωμένης δραστηριότητας

- Η πλεονάζουσα αλιευτική ικανότητα επιβαρύνει την κερδοφορία του αλιευτικού κλάδου και, όσον αφορά τη μείωση του επιτρεπόμενου όγκου αλιευμάτων, ενθαρρύνει τη μη συμμόρφωση προς τους συγκεκριμένους περιορισμούς, επηρεάζοντας ταυτόχρονα την ποιότητα των διαβιβαζομένων δεδομένων. Μετά την αποτυχία των προγραμμάτων προσαρμογής της αλιευτικής ικανότητας, η τρέχουσα προσέγγιση, η οποία έχει ως βασικό άξονα τη διαχείριση της αλιευτικής προσπάθειας, δεν είναι κατάλληλη για να επιλύσει το πρόβλημα της πλεονάζουσας ικανότητας

Συνολικά, οι εργασίες του Ελεγκτικού Συνεδρίου κατέδειξαν ότι οι μηχανισμοί ελέγχου, επιθεώρησης και επιβολής κυρώσεων, παρά τις πρόσφατες βελτιώσεις, δεν είναι σε θέση να διασφαλίσουν την αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων διαχείρισης των αλιευτικών πόρων, και ιδίως του καθεστώτος των TACS και των ποσοτώσεων. Η κατάσταση αυτή καθίσταται προβληματικότερη λόγω της ύπαρξης μιας αναντιστοιχίας μεταξύ των αλιευτικών ικανοτήτων και δυνατοτήτων, η οποία δημιουργεί ένα πλαίσιο που ευνοεί ελάχιστα την εθελοντική τήρηση των κανονιστικών διατάξεων. Μετά από μια σημαντική μείωση των εκφορτώσεων κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, η συνέχιση της κατάστασης αυτής δεν μπορεί παρά να επιφέρει σοβαρές συνέπειες όχι μόνο για τους αλιευτικούς πόρους αλλά και για το μέλλον του ίδιου του αλιευτικού κλάδου και των περιοχών που συνδέονται με αυτόν.

Εάν οι πολιτικές αρχές επιθυμούν να επιτευχθεί ο στόχος βιώσιμης εκμετάλλευσης των αλιευτικών πόρων που θέτει η ΚΑΛΠ, οι ισχύουσες ρυθμίσεις ελέγχου, επιθεώρησης και επιβολής κυρώσεων πρέπει να ενισχυθούν σημαντικά, ιδίως μέσω της εφαρμογής των συστάσεων που διατυπώνονται κατωτέρω.

- Ποιότητα των δεδομένων αλίευσης

Η βελτίωση της ποιότητας των δεδομένων αλίευσης, τα οποία εξυπηρετούν τη διαχείριση των αλιευτικών πόρων, εξαρτάται κυρίως από τη βελτίωση της ποιότητας των συστημάτων συλλογής, επικύρωσης και παρακολούθησης των δεδομένων αλίευσης. Αυτό προϋποθέτει ότι τα κράτη μέλη:

α) μεριμνούν για την ορθή σύνταξη και την ταχύτερη δυνατή συλλογή από τις αρμόδιες αρχές, του συνόλου των εγγράφων δήλωσης που απαιτούνται από την κανονιστική ρύθμιση ·

β) ελέγχουν συστηματικά, με τη βοήθεια ηλεκτρονικού μέσου, τη συνοχή του συνόλου των δεδομένων που περιέχονται στα έγγραφα και, ενδεχομένως, τη συμφωνία με τα στοιχεία του ΣΠΣ ·

γ) διασφαλίζουν τη διαλειτουργικότητα των αντίστοιχων συστημάτων τους, προκειμένου να μπορούν να ελέγχουν τη συμφωνία των τεκμηριωτικών εγγράφων σχετικά με τις ποσότητες που εκφορτώνονται σε μία χώρα και αποτελούν αντικείμενο πρώτης πώλησης σε μία άλλη ·

δ) πιστοποιούν την αξιοπιστία των δεδομένων που αποστέλλονται στην Επιτροπή μέσω της υποβολής ενός ετήσιου πιστοποιητικού των τελευταίων μηνιαίων συγκεντρωτικών εκθέσεων, το οποίο χορηγείται από ανεξάρτητο οργανισμό.

Η εν λόγω βελτίωση απαιτεί επίσης από την Επιτροπή:

α) τη θέσπιση και έγκριση το ταχύτερο δυνατόν των λεπτομερειών εφαρμογής του κανονισμού για την ηλεκτρονική καταχώριση και αναφορά αλιευτικών δραστηριοτήτων καθώς και για τα μέσα τηλεπαρακολούθησης⁵⁶, διασφαλίζοντας ότι οι όροι εφαρμογής αυτού του μέσου αφήνουν τα ελάχιστα δυνατά περιθώρια για παραβάσεις και ότι διευκολύνουν τη διαλειτουργικότητα των εθνικών συστημάτων·

β) τον επαναπροσδιορισμό της μορφής των εκθέσεων που αποστέλλονται από τα κράτη μέλη προκειμένου να διευκολύνει την ανάλυσή τους και να διασφαλίζει έναν αποτελεσματικό έλεγχο·

γ) την άσκηση σε τακτική βάση του δικαιώματός της για πρόσβαση σε διπλότυπα των ηλεκτρονικών αρχείων που περιέχουν τις κατάλληλες πληροφορίες, χωρίς να απαιτείται πλέον προηγούμενη αίτηση για την άσκηση του συγκεκριμένου δικαιώματος πρόσβασης·

δ) την εναρμόνιση των συντελεστών διόρθωσης που εφαρμόζονται στα διάφορα κράτη μέλη ούτως ώστε να είναι σε θέση να γνωρίζει τις ποσότητες «ισοδύναμου βάρους ζωντανών αλιευμάτων»·

ε) τη διασφάλιση της συνοχής των δεδομένων που λαμβάνονται από την Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία (Eurostat) και των δεδομένων που λαμβάνονται από τη ΓΔ Αλιείας.

Η αποτελεσματικότητα και η συνεκτικότητα των ελέγχων και των επιθεωρήσεων που πραγματοποιούνται από τα κράτη μέλη, καθώς και η καλύτερη γνώση και αξιολόγηση αυτών από την Επιτροπή, απαιτεί από τα κράτη μέλη, σε περιπτώσεις που αυτά δεν έχουν ακόμη προβεί στις σχετικές ενέργειες:

α) προσδιορισμό των ελάχιστων χαρακτηριστικών των επιθεωρήσεων και των στοιχειωδών ελέγχων που αυτές πρέπει να περιλαμβάνουν·

β) διασφάλιση επαρκούς πρόσβασης σε όλες τις πληροφορίες που είναι χρήσιμες για τον προγραμματισμό και τη στόχευση των ελέγχων·

γ) θέσπιση στρατηγικών ελέγχων βάσει αναλύσεων κινδύνου·

δ) αξιολόγηση των οικείων δραστηριοτήτων ελέγχου μέσω των αντίστοιχων στόχων·

ε) διασφάλιση της ποιότητας των εργασιών επιθεώρησης μέσω επίβλεψης των ελέγχων·

στ) καταχώριση του συνόλου των εργασιών επιθεώρησης που πραγματοποιούν σε κεντρικές βάσεις δεδομένων.

⁵⁶ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1966/2006 του Συμβουλίου

Αφετέρου, η Επιτροπή καλείται:

α) να προτείνει στο Συμβούλιο την ενσωμάτωση στην κανονιστική ρύθμιση, ως αναπόσπαστο στοιχείο μιας αποτελεσματικής νομοθεσίας, του συνόλου των συστάσεων που διατυπώνονται στο προηγούμενο σημείο·

β) να απαιτεί από τα κράτη μέλη την εκπόνηση σχεδίων δράσης για κάθε σημαντική αδυναμία που εντοπίζεται.

- Εφαρμογή αποτρεπτικών κυρώσεων

Για τη διασφάλιση του αποτρεπτικού χαρακτήρα των κυρώσεων, είναι σκόπιμο να υπενθυμίζουν τα κράτη μέλη στις αρμόδιες αρχές ότι εναπόκειται σε αυτές, πριν από την επιβολή κάποιας κύρωσης, να συνυπολογίζουν, σύμφωνα με την κοινοτική κανονιστική ρύθμιση, τόσο τον αποτρεπτικό χαρακτήρα της ποινής σε σχέση με το οικονομικό όφελος που αποκομίζει ο παραβάτης από την παράβαση, όσο και τη σοβαρότητα της ζημίας που προκλήθηκε στους κοινοτικούς πόρους.

Προκειμένου να αποτρέπεται η μετεγκατάσταση των παραβατών σε κράτη μέλη όπου οι παρατυπίες τιμωρούνται λιγότερο αυστηρά, συνιστάται το Συμβούλιο να παρακινεί τα κράτη μέλη να εναρμονίζουν τις επιβαλλόμενες κυρώσεις, ιδίως μέσω της δημοσίευσης του καταλόγου των μέτρων που πρέπει να εφαρμόζουν τα κράτη μέλη στην περίπτωση των σημαντικότερων παραβάσεων, όπως προβλέπεται στην κανονιστική ρύθμιση⁵⁷.

Για την ενίσχυση της ικανότητας άσκησης πίεσης από την Επιτροπή προς τα κράτη μέλη, είναι ευκαίιο ο κοινοτικός νομοθέτης να διασφαλίσει την ελεγκσιμότητα των μέτρων διαχείρισης που θεσπίζει, να εξετάσει την πιθανότητα ενίσχυσης των εξουσιών των επιθεωρητών της Επιτροπής, καθώς και της διεύρυνσης της εντολής του κοινοτικού οργανισμού ελέγχου αλιευμάτων και, τέλος, να θεσπίσει δραστηκότερα μέσα επιβολής κυρώσεων, όπως η δυνατότητα αναστολής των πληρωμών των κοινοτικών ενισχύσεων στον τομέα της αλιείας σε περίπτωση μη τήρησης των υποχρεώσεων ελέγχου από κάποιο κράτος μέλος. Οι προσπάθειες που καταβάλλονται από τα κράτη μέλη και την Επιτροπή για τον περιορισμό της υπερβολικής αλιευτικής πίεσης πρέπει να ενισχυθούν μέσω του καθορισμού φιλόδοξων στόχων για τη μείωση των αλιευτικών ικανοτήτων και μέσω της θέσπισης κοινωνικοοικονομικών μέτρων προς όφελος των πληθυσμών των οποίων ο βιοπορισμός εξαρτάται από την αλιεία.

Δεδομένου ότι ο προσδιορισμός των κατάλληλων μέτρων απαιτεί μια καλή γνώση της κοινωνικοοικονομικής πραγματικότητας του αλιευτικού κλάδου, καθώς και των επιπτώσεων των αποφάσεων για τον περιορισμό του όγκου των αλιευμάτων, η Επιτροπή καλείται να αναπτύξει δικά της εργαλεία παροχής πληροφοριών και ανάλυσης στον εν λόγω τομέα.

Πέρα από προτεινόμενες τεχνικές βελτιώσεις για τα συστήματα ελέγχου, επιθεώρησης και επιβολής κυρώσεων, η επιτυχία της ΚΑΛΠ και η συνέχιση της συγκεκριμένης δραστηριότητας προϋποθέτουν απαραίτητως την ευαισθητοποίηση του συνόλου των ενδιαφερόμενων μερών καθώς και τη χορήγηση κατάλληλων

⁵⁷ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2371/2002 του Συμβουλίου, άρθρο 25 παράγραφος 4

οικονομικών ενισχύσεων ικανών να διευκολύνουν τη δημιουργία πηγών εισοδήματος συμπληρωματικών ή εναλλακτικών ως προς την αλιεία.

2B.2.5. Διεθνής Αλιεία

Οι κοινοτικές ενέργειες στον τομέα αυτό αποσκοπούν στην προώθηση και στην ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας και στη διασφάλιση της βιώσιμης και υπεύθυνης αλιείας εκτός των κοινοτικών υδάτων με τις ίδιες υποχρεώσεις όπως και στα δικά της ύδατα. Η νέα αυτή προσέγγιση αντανακλάται στους διμερείς ή / και περιφερειακούς διάλογους τομεακής πολιτικής, οι οποίοι λαμβάνουν υπόψη τα συμφέροντα της Κοινότητας και τις θεμιτές αναπτυξιακές προσδοκίες των εταιρών της.

Για την εφαρμογή της νέας προσέγγισης, η Επιτροπή πρότεινε μια στρατηγική για την ευρωπαϊκή υπερπόντια αλιεία.

Τα στοιχεία της προσέγγισης αυτής που έχουν εξετασθεί στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης είναι:

- Το σχέδιο δράσης για την εξάλειψη της παράνομης αλιείας καθώς και της αλιείας που δεν υπόκειται στην υποβολή εκθέσεων και σε ρυθμίσεις (IUU), το οποίο θεσπίστηκε από την Επιτροπή στις 28 Μαΐου 2002.⁵⁸ Οι βασικοί στόχοι του σχεδίου αφορούν:
 - Την ενίσχυση και τη συμπλήρωση του διεθνούς νομικού πλαισίου με στόχο την εξάλειψη τόσο της χρήσης σκαφών σημαίας ευκαιρίας καθώς και της πρακτικής εκφορτώσεων σε λιμένες χωρίς κατάλληλους ελέγχους,
 - Τη βελτίωση της αξιολόγησης των αποθεμάτων στα οποία έχουν πρόσβαση οι αλιείς της Ε.Ε. εκτός των κοινοτικών υδάτων⁵⁹,
 - Την επίτευξη καλύτερων επιστημονικών συμβουλών σχετικά με την κατάσταση των αποθεμάτων πριν τη σύναψη αλιευτικών συμφωνιών με Τρίτες Χώρες,
 - Τη μεταρρύθμιση του κοινοτικού πλαισίου για τον έλεγχο των αλιευτικών δραστηριοτήτων εκτός των κοινοτικών υδάτων.
- Ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο όσον αφορά αλιευτικές συμφωνίες με Τρίτες Χώρες (Ανακοίνωση της Επιτροπής το 2002). Στο έγγραφο αυτό⁶⁰ η Επιτροπή προτείνει την μετατροπή των κοινοτικών αλιευτικών διμερών σχέσεων με χρηματική αντιστάθμιση σε «εταιρικές συμφωνίες». Οι εταιρικές συμφωνίες θα διασφαλίσουν τόσο τα συμφέροντα του κοινοτικού υπερπόντιου στόλου όσο και τους όρους για την επίτευξη της βιώσιμης αλιείας στα ύδατα του ενδιαφερόμενου εταιρού. Πιο συγκεκριμένα, η Επιτροπή πιστεύει ότι η Κοινότητα, ως δημόσιος παράγοντας στις διαπραγματεύσεις και στη διαχείριση συμφωνιών

⁵⁸ COM (2002) 180, Ανακοίνωση της Επιτροπής- Σχέδιο δράσης για την εξάλειψη της παράνομης αλιείας καθώς και της αλιείας που δεν υπόκειται σε εκθέσεις και ρυθμίσεις

⁵⁹ Σχέδιο δράσης για τη βελτίωση της αξιολόγησης των αποθεμάτων σε μη κοινοτικά ύδατα

⁶⁰ COM (2002) 637, Ανακοίνωση της Επιτροπής για ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για συμφωνίες αλιευτικής σύμπραξης με τρίτες χώρες

αλιευτικής σύμπραξης πρέπει να προωθήσει την εφαρμογή του Κώδικα Συμπεριφοράς για μια υπεύθυνη Αλιεία (FAO 1995) καθώς και της Συμφωνίας Συμμόρφωσης προς τα Διεθνή Μέτρα Διατήρησης και Διαχείρισης των Αλιευτικών Σκιαφών στην Ανοιχτή Θάλασσα (FAO 1993). Η θέση αυτή περιλαμβάνεται στο Ψήφισμα του Συμβουλίου της 8^{ης} Νοεμβρίου 2001⁶¹ το οποίο αναγνωρίζει τον εν δυνάμει ρόλο των αλιευτικών συμφωνιών στο πλαίσιο της συμβολής στη μείωση της φτώχειας στην περίπτωση που σχεδιάζονται στο πλαίσιο της τήρησης των αρχών της αειφορίας.

Οι προαναφερόμενες συμφωνίες πρέπει να ενσωματώνουν τους στόχους της ανάπτυξης της αειφόρου αλιείας συμπεριλαμβανομένων και των στοιχείων που έχουν σχέση με τη διαχείριση των πόρων, τον έλεγχο και τη διαχείριση του στόλου. Θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα εξής:

- ◆ Η διαχείριση των πόρων που αποτελεί ένα ευαίσθητο θέμα στις σχέσεις με τις αναπτυσσόμενες χώρες και η αξιολόγηση του διαθέσιμου πλεονάσματος στα ύδατα των χωρών αυτών πρέπει:
 - να ευθυγραμμίζεται με την αρχή της κυριότητας της αλιευτικής πολιτικής από το Παράκτιο Κράτος⁶²,
 - να στηρίζεται σε αξιόπιστες επιστημονικές και τεχνικές συμβουλές όπως ορίζεται στο άρθρο 62 της UNCLOS⁶³,
 - να είναι συνεκτική με τον κοινοτικό στόχο αποφυγής της υπερεκμετάλλευσης των σχετικών αποθεμάτων, προς όφελος των τοπικών πληθυσμών και για τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του αλιευτικού τους τομέα, οπότε οι αλιευτικές δυνατότητες θα πρέπει να είναι σύμφωνες και να βασίζονται στα καλύτερα διαθέσιμα στοιχεία,
 - να εκτιμήσει την πιθανή περιβαλλοντική επίπτωση της αλιείας, με στόχο τη λήψη των αναγκαίων μέτρων θεραπείας.
- ◆ Οι δραστηριότητες ελέγχου, παρακολούθησης και εποπτείας αποτελούν αδύνατα σημεία στην εφαρμογή των συμφωνιών εταιρικών σχέσεων στον τομέα της αλιείας. Αυτό θα θεραπευθεί μέσω εταιρικών δράσεων στον τομέα ελέγχου της αλιείας με τις σχετικές χώρες.
- ◆ Η διαχείριση του στόλου μπορεί να καλύπτει την ενδεχόμενη ένταξη του ευρωπαϊκού υπερπόντιου στόλου στον αλιευτικό στόλο του εταίρου. Οι συμφωνίες αλιευτικής σύμπραξης μπορούν να παρέχουν το κατάλληλο νομικό πλαίσιο και τα χρηματοδοτικά μέσα που αντανακλούν τους αναπτυξιακούς στόχους των εταιρών, να ενθαρρύνουν τη μεταφορά τεχνολογίας, κεφαλαίων και τεχνογνωσίας με την

⁶¹ Έγγραφο 13938/01 της 14^{ης} Νοεμβρίου 2001

⁶² Η Κοινότητα αναγνωρίζει το νόμιμο δικαίωμα των παράκτιων αναπτυσσόμενων χωρών να εφαρμόζουν μία εθνική ή / και περιφερειακή πολιτική στον τομέα της αλιείας η οποία έχει ως στόχο 1. την αειφόρο εκμετάλλευση των αλιευτικών τους πόρων 2. την αύξηση της τοπικής προστιθέμενης αξίας και 3. την επίτευξη της δικαιότερης τιμής για δικαιώματα πρόσβασης στους πόρους τους οποίους δεν έχουν την ικανότητα να αλιεύσουν. Οι πολιτικές αυτές πρέπει να σέβονται τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας.

⁶³ Το θέμα αυτό θα περιληφθεί σε ένα σχέδιο δράσης το οποίο θα εξετάζει συγκεκριμένα την αξιολόγηση των ιχθυαποθεμάτων εκτός των κοινοτικών υδάτων

προώθηση κοινών επιχειρήσεων μεταξύ κοινοτικών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων των οικείων παράκτιων κρατών.

2B.2.6. Υδατοκαλλιέργεια

Το Σεπτέμβριο του 2002, η Επιτροπή παρουσίασε στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ανακοίνωση με τίτλο « Μια στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη της ευρωπαϊκής υδατοκαλλιέργειας». Ο βασικός στόχος της στρατηγικής είναι η διατήρηση της ανταγωνιστικότητας, της παραγωγικότητας και της βιωσιμότητας του ευρωπαϊκού κλάδου της υδατοκαλλιέργειας. Η στρατηγική αποσκοπεί στη δημιουργία των συνθηκών που θα επιτρέψουν στους ευρωπαίους παραγωγούς να προσφέρουν ένα υγιές προϊόν στις ποσότητες που απαιτούνται από την αγορά, μη προκαλώντας ταυτόχρονα βλάβη στο περιβάλλον.

Η στρατηγική καθορίζει τρεις στόχους:

- ❖ Δημιουργία ασφαλούς απασχόλησης,
- ❖ Παροχή ασφαλών και καλής ποιότητας προϊόντων και προαγωγή προτύπων υγείας και ευζωίας των ζώων,
- ❖ Διασφάλιση ενός υγιούς από περιβαλλοντικής απόψεως κλάδου.

Για την επίτευξη των στόχων αυτών προτάθηκαν τα ακόλουθα μέτρα:

Δημιουργία ασφαλούς απασχόλησης

Η απασχόληση στον κλάδο της υδατοκαλλιέργειας προσφέρει εναλλακτικές θέσεις απασχόλησης για τους αλιείς που εγκαταλείπουν τον κλάδο της αλιεύσης. Η δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης στον κλάδο αυτό θα επιτευχθεί κατά κύριο λόγο με την αύξηση της παραγωγής από 3,4% έως 4% ετησίως.

Η αυξημένη παραγωγή πρέπει να επιτευχθεί με τη διαφοροποίηση σε νέα είδη και με το να καταστεί η υδατοκαλλιέργεια περισσότερο φιλική προς το περιβάλλον. Για την επίτευξη του στόχου αυτού, η δημόσια ενίσχυση θα πρέπει να προσανατολισθεί σε μέτρα για τη στήριξη υφιστάμενων επιχειρήσεων, για την ενθάρρυνση της επαγγελματικής κατάρτισης, για δραστηριότητες παρακολούθησης, έρευνας και ανάπτυξης και για την προώθηση τεχνολογιών καθαρής υδατοκαλλιέργειας. Η νομοθεσία σχετικά με τα βιολογικά προϊόντα θα πρέπει να επεκταθεί προκειμένου να καλύπτει και τα προϊόντα υδατοκαλλιέργειας. Προκειμένου να αντιμετωπισθεί ο ανταγωνισμός για την εξεύρεση χώρου η υδατοκαλλιέργεια θα πρέπει να ενσωματωθεί στις στρατηγικές που στηρίζονται στην Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιων Ζωνών, η οποία είναι καλύτερα προσαρμοσμένη για την αντιμετώπιση των πολλαπλών χρήσεων των παράκτιων περιοχών.

Η ζήτηση των προϊόντων υδατοκαλλιέργειας θα μπορούσε να αυξηθεί με την ανάπτυξη σημάτων ποιότητας και μέτρων για τη βελτίωση της εικόνας του κλάδου. Η ύπαρξη κωδίκων συμπεριφοράς και κωδίκων πρακτικής για τη μείωση του κινδύνου στρέβλωσης του ανταγωνισμού θα βοηθήσουν την ορθολογική διαχείριση.

Ασφάλεια των προϊόντων υδατοκαλλιέργειας και ευζωία των ζώων

Η ανάγκη διασφάλισης ενός υψηλού επιπέδου προστασίας της υγείας του καταναλωτή οδήγησε την Επιτροπή να τροποποιήσει τη νομοθεσία σχετικά με την υγιεινή και τις ζωοτροφές. Τα ανεκτά επίπεδα διοξίνης στις ζωοτροφές και τα τρόφιμα μειώθηκαν. Ενισχύθηκε η παρακολούθηση και ο έλεγχος της παρουσίας αντιβιοτικών και άλλων καταλοίπων. Για την αντιμετώπιση ειδικών αναγκών η Επιτροπή πρότεινε την τροποποίηση και θέσπιση φαρμακευτικών νομοθετικών μέτρων. Η Επιτροπή συμμετείχε σε μια πρωτοβουλία του Συμβουλίου της Ε.Ε. για τη διατύπωση σύστασης για τα εκτρεφόμενα ψάρια.

Υγιής από περιβαλλοντικής απόψεως υδατοκαλλιέργεια

Για την πρόληψη της απώλειας βιοποικιλότητας, η Επιτροπή προτείνει μέτρα για τη διαχείριση της εισαγωγής αυτοχθόνων ειδών σύμφωνα με τον κώδικα που αναπτύχθηκε από το Συμβούλιο Εξερεύνησης της Θάλασσας (ICES). Εξετάζει επίσης την ανάγκη θέσπισης ειδικών κανόνων σχετικά με τροποποιημένα γενετικά ψάρια. Εξετάζεται από την Επιτροπή η ενσωμάτωση της εντατικής ιχθυοκαλλιέργειας στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας σχετικά με την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης, μέσω της οποίας παρακολουθούνται οι βιομηχανικές δραστηριότητες με υψηλές πιθανότητες ρύπανσης.

Γενικά για τον τομέα υδατοκαλλιεργειών υπάρχει έλλειψη ειδικής νομοθεσίας και υπάρχουν κοινοτικές οδηγίες που ενσωματώνονται σε εθνικά μέτρα.

2B.2.7. Η κοινωνική διάσταση της ΚΑΛΠ

Τα μέτρα για την αναδιάρθρωση του κλάδου της αλιείας και τη μείωση της αλιευτικής προσπάθειας για την αντιμετώπιση της επισφαλούς κατάστασης διαφόρων ιχθυοποθεμάτων συνεπάγονται βραχυπρόθεσμες κοινωνικές και οικονομικές συνέπειες. Παρ' όλα αυτά, το κόστος της αναβολής των μέτρων που απαιτούνται από τη σημερινή υπερεκμετάλλευση των κοινών αλιευτικών πόρων θα είναι ακόμη μεγαλύτερο στο μέλλον. Ως εκ τούτου, απαιτούνται δημόσια κεφάλαια όχι μόνο για την επιτάχυνση της αναγκαίας μείωσης των δραστηριοτήτων και τη διάλυση αλιευτικών σκαφών, αλλά επίσης και για την αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων που ενδεχομένως να δημιουργήσουν οι ενέργειες αυτές. Η εφαρμογή περιορισμών της αλιευτικής προσπάθειας στο πλαίσιο πολυετών σχεδίων διαχείρισης, πιθανόν να έχει μία σημαντική βραχυπρόθεσμη επίπτωση στις οικονομικές δραστηριότητες στον τομέα της αλιείας. Λόγω του περιορισμού των ημερών κατά τις οποίες τα αλιευτικά σκάφη θα μπορούσαν να βρίσκονται στη θάλασσα, πιθανόν να υπάρξει μείωση του εισοδήματος για τους πλοιοκτήτες και τα πληρώματα. Μετά τη διεξαγωγή διαβουλεύσεων με τα Κ-Μ, η Επιτροπή υπέβαλε τον Νοέμβριο του 2002 ένα σχέδιο δράσης για την αντιμετώπιση των κοινωνικών, οικονομικών και

περιφερειακών συνεπειών της αναδιάρθρωσης του κοινοτικού κλάδου της αλιείας, το οποίο περιέχει προτάσεις για τη στήριξη της αναδιάρθρωσης του κλάδου της αλιείας.⁶⁴

Τα μέτρα δράσης προβλέπονται σε Κανονισμούς και στα προγράμματα των Διαρθρωτικών Ταμείων και περιλαμβάνουν :

- ❖ Ειδικά μέτρα υπέρ της αλιείας μικρής κλίμακας, η οποία αντιπροσωπεύει το 70% όλων των αλιευτικών σκαφών και το 50% σχεδόν των θέσεων απασχόλησης στον τομέα της αλιείας. Μεταξύ των μέτρων αυτών μπορούν να περιλαμβάνονται η διαφύλαξη ορισμένων παράκτιων αλιευτικών πεδίων για στόλους περιορισμένης κλίμακας και να κατανέμεται ένα συγκεκριμένο μερίδιο της αλιευτικής προσπάθειας σε Κ-Μ βάσει πολυετών σχεδίων διαχείρισης, ή η προσαρμογή του καθεστώτος διαρθρωτικών ενισχύσεων στις ανάγκες των στόλων αυτών με στόχο τη διατήρηση της απασχόλησης στις παράκτιες περιοχές.
- ❖ Βελτίωση της εικόνας του κλάδου με τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας, καθώς επίσης και της κοινωνικής προστασίας, στον τομέα της αλιείας. Έχουν θεσπισθεί επίσης μέτρα για την παροχή βοήθειας στους νέους αλιείς να αγοράσουν το πρώτο τους σκάφος.
- ❖ Στρατηγική για τη στήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης των παράκτιων περιοχών με την ενθάρρυνση της διαφοροποίησης των δραστηριοτήτων των αλιέων οι οποίοι θα μπορούσαν να συνδυάσουν την αλιεία με άλλες οικονομικές δραστηριότητες. Η στρατηγική αυτή θα πρέπει να συνδυάζεται με μια ολοκληρωμένη προσέγγιση στην οποία θα εμπλέκονται όλοι οι κλάδοι τους οποίους αφορά η ανάπτυξη των παράκτιων περιοχών, σύμφωνα με τη σύσταση της ΕΕ για την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών.

2B.2.8. Οικονομική διαχείριση της Αλιείας στην Ένωση

Η ανακοίνωση της Επιτροπής για τη βελτίωση της οικονομικής κατάστασης του κλάδου της αλιείας⁶⁵, ανέφερε ότι η τρέχουσα δύσκολη οικονομική κατάσταση πολλών τμημάτων του κοινοτικού αλιευτικού στόλου απαιτεί διαφορετική προσέγγιση όσον αφορά τη διαχείριση της αλιείας.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι ο κλάδος της αλιείας χαρακτηρίζεται ακόμη από ειδικά χαρακτηριστικά τα οποία καθιστούν την εφαρμογή οικονομικών όρων, όπως ο ελεύθερος ανταγωνισμός μεταξύ των παραγωγών και η ελευθερία των επενδύσεων, δύσκολη να εφαρμοστεί βραχυπρόθεσμα. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνεται η διαρθρωτική έλλειψη ισορροπίας μεταξύ των σπάνιων αλιευτικών πόρων και του μεγέθους και της ισχύος των αλιευτικών στόλων, η συνεχιζόμενη εξάρτηση ορισμένων παράκτιων κοινοτήτων από την αλιεία και η απουσία παρόμοιων όρων ανταγωνισμού για τους επιχειρηματίες των διαφόρων Κ-Μ, λόγω των

⁶⁴ COM(02) 600, Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Συμβούλιο- Σχέδιο δράσης για την αντιμετώπιση των κοινωνικών, οικονομικών και περιφερειακών συνεπειών της αναδιάρθρωσης της αλιείας της ΕΕ

⁶⁵ COM (2006)103 τελικό

διαφορετικών στάσεων των εθνικών αρχών όσον αφορά τις δημόσιες ενισχύσεις στον κλάδο αυτό.

Η Κοινότητα έχει λάβει μέτρα για την αντιμετώπιση των θεμάτων αυτών, με βάση τη μεταρρύθμιση που υιοθετήθηκε, προκειμένου να δημιουργήσει σταδιακά ένα κλίμα το οποίο θα είναι ευνοϊκότερο για την εισαγωγή ομαλότερων οικονομικών συνθηκών και την εξάλειψη τέτοιου είδους εμποδίων για τις οικονομικές δραστηριότητες, όπως οι εθνικές κατανομές αλιευτικών δυνατοτήτων και η αρχή της σχετικής σταθερότητας. Το Απρίλιο του 2003 η Επιτροπή διοργάνωσε ένα συνέδριο για την οικονομική διαχείριση με εκπροσώπους των διοικήσεων αλιείας, του κλάδου της αλιείας και άλλων παραγόντων με θέμα τη συζήτηση της δυνατότητας λήψης μέτρων από την Κοινότητα ή /τις εθνικές αρχές διαχείρισης της αλιείας για:

- ❖ Ένα σύστημα εμπορεύσιμων δικαιωμάτων (ατομικών ή συλλογικών),
- ❖ Πληρωμή δικαιωμάτων διαχείρισης της αλιείας από τον τομέα της αλιείας.

Η Επιτροπή θα διασφαλίσει την αυστηρή εξέταση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων προκειμένου να αποφύγει τις αρνητικές επιπτώσεις επί των αλιευτικών πόρων και να ενισχύσει τη σχέση μεταξύ συμμόρφωσης των Κ-Μ προς τους στόχους της ΚΑΛΠ και της έγκρισης της κρατικής ενίσχυσης.

2B.2.9. Συμμετοχική λήψη αποφάσεων

Οι διαβουλεύσεις μεταξύ της Επιτροπής και του τομέα της αλιείας πραγματοποιούνταν πριν τη μεταρρύθμιση τόσο σε επίσημη όσο και σε άτυπη βάση. Τακτικές συνεδριάσεις πραγματοποιούνταν μεταξύ της Επιτροπής και των εκπροσώπων των διαφόρων κλάδων του τομέα στο πλαίσιο της Συμβουλευτικής Επιτροπής Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας (ΣΕΑΥ). Επίσης πραγματοποιούνταν συνεδριάσεις ad hoc μέσω περιφερειακών εργαστηρίων με τη συμμετοχή αλιέων ή εκπροσώπων τους, επιστημόνων και της Επιτροπής ή ακόμα με σκοπό την πραγματοποίηση διαβουλεύσεων με τον τομέα σχετικά με συγκεκριμένες προτάσεις της Επιτροπής.

Το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο προβλέπει αύξηση της συμμετοχής των αλιέων και των άλλων άμεσα ενδιαφερομένων στη διαδικασία της ΚΑΛΠ, με σκοπό την βελτίωση και την ενίσχυσή της. Η μεταρρύθμιση δίνει τη δυνατότητα στον τομέα της αλιείας σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο να συμμετέχει στη διαδικασία λήψης αποφάσεων σχετικά με όλες τις πτυχές της αλιείας σε συγκεκριμένη περιοχή. Προβλέπει τη δημιουργία Περιφερειακών Γνωμοδοτικών Συμβουλίων (ΠΓΣ), τα οποία δίνουν τη δυνατότητα σε αλιείς, επιστήμονες και άλλους άμεσα ενδιαφερόμενους να συνεργαστούν και να συμβάλλουν στη διαχείριση της αλιείας^{66, 67}.

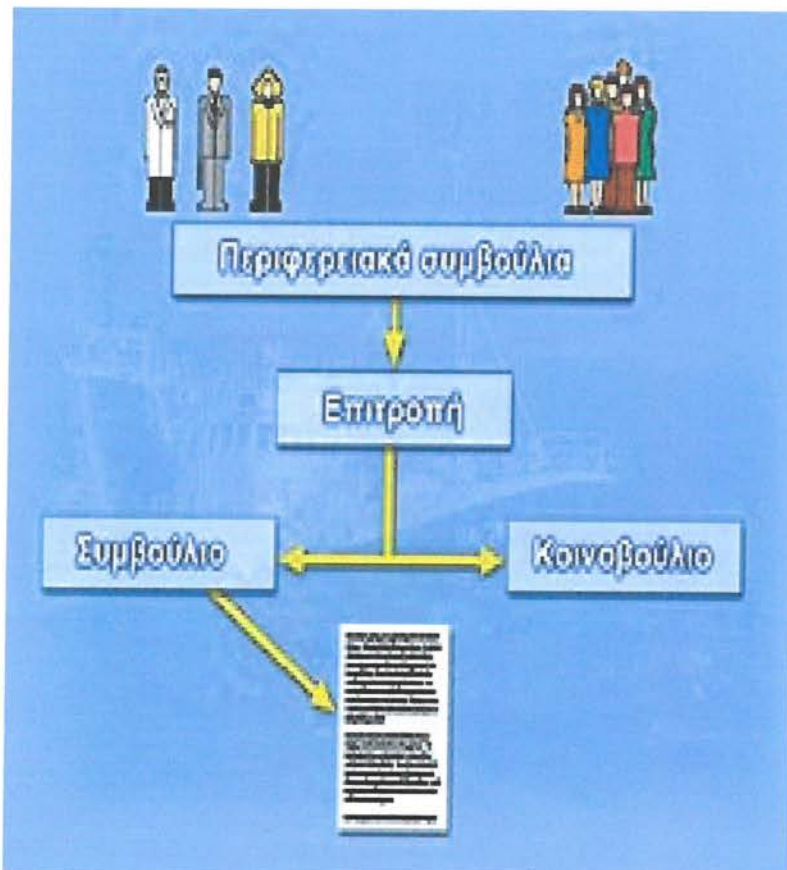
⁶⁶ Καν(ΕΚ) αριθ. 2371/2002 του Συμβουλίου, της 20^{ης} Δεκεμβρίου 2002, για τη διατήρηση και βιώσιμη εκμετάλλευση των αλιευτικών πόρων στο πλαίσιο της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής

⁶⁷ 2004/585/ΕΚ Απόφαση του Συμβουλίου, της 19^{ης} Ιουλίου 2004, για ίδρυση περιφερειακών γνωμοδοτικών συμβουλίων δυνάμει της κοινής αλιευτικής πολιτικής

Τα ΠΓΣ απαρτίζονται από αλιείς, επιστήμονες και άλλα μέρη των οποίων τα συμφέροντα επηρεάζονται από την ΚΑΛΠ. Περιλαμβάνονται εκπρόσωποι του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, μη κυβερνητικές οργανώσεις σχετικές με το περιβάλλον ή τα συμφέροντα των καταναλωτών από όλα τα Κ-Μ, με συμφέροντα στην περιοχή ή στην αλιευτική ζώνη που καλύπτεται από κάθε ΠΓΣ. Σκοπός των ΠΓΣ είναι να δώσουν τη δυνατότητα στους ανθρώπους που δεν συμβάλουν άμεσα στη διαμόρφωση της ΚΑΛΠ σε ευρωπαϊκό επίπεδο να συμμετέχουν σε περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο.

Η Επιτροπή θα μπορεί να διαβουλευέται με τα ΠΓΣ σχετικά με προτάσεις μέτρων. Τα ΠΓΣ θα μπορούσαν επίσης να ενημερώνουν την Επιτροπή ή τα Κ-Μ σχετικά με προβλήματα που αφορούν την εφαρμογή των κανόνων της ΚΑΛΠ στην περιοχή τους και να υποβάλουν συστάσεις και υποδείξεις σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης των προβλημάτων αυτών.

Η Επιτροπή λοιπόν προτείνει τη συνεργασία σε τοπικό επίπεδο όλων των φορέων που συμμετέχουν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων (βλέπε εικόνα που ακολουθεί).



Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η ΚΑΛΠ ΚΑΙ Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΣΤΗΝ Ε.Ε.

3.1. Η έννοια της βιώσιμης - αειφόρου ανάπτυξης και η ιστορική εξέλιξή της

Η σχέση του ανθρώπου με το περιβάλλον διαμορφώθηκε μέσα από τρία στάδια ανάπτυξης (Λαμπριανίδης 2001, σελ. 206).

Στο πρώτο στάδιο, κυρίαρχη επιδίωξη ήταν η όσο το δυνατόν μεγαλύτερη οικονομική ανάπτυξη, χωρίς να λαμβάνεται καθόλου υπόψη το περιβάλλον.

Στο δεύτερο στάδιο, η ανεπάρκεια βασικών φυσικών πόρων έκανε αντιληπτό ότι η ανάπτυξη (μεγέθυνσή της) έχει όρια. Έτσι αρχίζει η λεγόμενη σύζευξη, κατά την οποία γίνονται οι πρώτες προσπάθειες προστασίας του περιβάλλοντος.

Το τρίτο στάδιο, που διάγουμε σήμερα, το στάδιο της αειφορίας – βιωσιμότητας, επιδιώκει μεν την οικονομική ανάπτυξη, όμως με ταυτόχρονη ικανοποίηση των κοινωνικών και περιβαλλοντικών αναγκών.

Η πρώτη διεθνής αναφορά στη δυσμενή κατάσταση του περιβάλλοντος έγινε το 1972, από μια ομάδα επιστημόνων και βιομηχάνων, γνωστή και ως ομάδα της Ρώμης, η οποία στην αναφορά της «Για όρια της Μεγέθυνσης» τόνιζε ότι η κακή κατάσταση των πεπερασμένων πόρων ήταν το αποτέλεσμα της εκθετικής μεγέθυνσης του παγκόσμιου πληθυσμού, της εξάντλησης των πόρων και της βιομηχανικής ρύπανσης.

Κατέληγε δε ότι, αν δεν ληφθούν μέτρα, η περιβαλλοντική υποβάθμιση που θα προκληθεί θα είναι τέτοιου μεγέθους, ώστε να απειλεί την ίδια την ανθρώπινη ύπαρξη στον πλανήτη (Λαμπριανίδης, 2001, σελ. 210)

Την ίδια χρονιά, στη γενική Σύνοδο της Διεθνούς Ένωσης για τη Διατήρηση της Φύσης και των Φυσικών Πόρων (IUCN) δινόταν έμφαση σε θέματα διατήρησης και ανάπτυξης, εισάγοντας τις έννοιες της περιβαλλοντικής διαχείρισης και της περιβαλλοντικής εκτίμησης. Η Διεθνής Ένωση, σε συνεργασία μαζί με το Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών (UNEP) και το Παγκόσμιο Ταμείο για την Άγρια Φύση (WWF), από το 1975 άρχισε να διαμορφώνει την ιδέα μιας στρατηγικής προσέγγισης για τη διατήρηση του περιβάλλοντος. Η ορολογία εξελισσόταν και το 1978 εμφανίστηκε ο όρος οικο-ανάπτυξη στην επιθεώρηση του Περιβαλλοντικού Προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών.

Η έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης πρωτοεμφανίστηκε το 1980, στην Πρώτη Παγκόσμια Στρατηγική για τη Διατήρηση, η οποία δημοσιεύθηκε από την Παγκόσμια Ένωση Διατήρησης (World Conservation Union). Σταθμό όμως στη σύγχρονη ιστορία αποτέλεσε η έκθεση Brundtland, το 1987 και η επικράτηση κυρίως ενός νέου ορισμού, περισσότερο ανθρωποκεντρικού.

Σύμφωνα με αυτόν: ''Βιώσιμη ανάπτυξη είναι αυτή που ικανοποιεί τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να θέτει σε κίνδυνο τη δυνατότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες'' (WCED - Παγκόσμια Επιτροπή για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη, 1987, σελ. 43).

Ο ορισμός αυτός σηματοδοτεί την πολιτική απαρχή της έννοιας της βιώσιμης ανάπτυξης.

Ως τα μέσα της δεκαετίας του '90 πραγματοποιήθηκαν και άλλες τροποποιήσεις που αφορούσαν στον ορισμό της βιώσιμης ανάπτυξης. Όλες αυτές εκφράστηκαν στη Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών στο Ρίο ντε Τζανέιρο το 1992. Εκεί 170 χώρες δεσμεύτηκαν πως η έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης αποτελεί τη βασική ιδέα για τη μελλοντική τους ανάπτυξη. Όλες οι κυβερνήσεις που συμμετείχαν αναγνώρισαν τις υφιστάμενες στενές σχέσεις μεταξύ οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών στόχων και δεσμεύτηκαν για την προστασία των οικοσυστημάτων, υπογράφοντας τη Διακήρυξη του Ρίο, όπου ορίστηκαν τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των πολιτών, όσον αφορά την προστασία του περιβάλλοντος. Υπογράφηκε ακόμα η Agenda 21, που ανέλυε τι χρειάζεται για να επιτευχθεί η βιώσιμη ανάπτυξη. Τα 40 κεφάλαια της πάνω σε περιβαλλοντικά, οικονομικά και κοινωνικά θέματα και θέματα οργάνωσης περιέχουν οδηγίες για την ανάπτυξη διαδικασιών λήψης αποφάσεων, με στόχο τη βιωσιμότητα.

Ακολούθησαν και άλλες διεθνείς διασκέψεις, με σημαντικότερες τη Διάσκεψη του Κιότο, με κεντρικό θέμα την απερίθωση, την βιοποικιλότητα και τη κλιματική αλλαγή και τη Διάσκεψη στο Γιοχάνεσμπουργκ το 2002, με βασικά εμπόδια στις αποφάσεις της από τις Ηνωμένες Πολιτείες και την Ιαπωνία.

Χαρακτηριστικά της βιώσιμης ανάπτυξης

Μέχρι σήμερα υπάρχει πλούσια βιβλιογραφία, στην οποία διατυπώνονται διάφοροι εναλλακτικοί ορισμοί περί βιώσιμης ή αειφόρου ανάπτυξης ή αυτοσυντηρούμενης ή αξιοβιώτης ανάπτυξης, αποδίδοντας ερμηνείες στον ορισμό της ομάδας Brundtland. Αναφέρονται ακόμη φράσεις όπως «σορροπία φύσης – ανθρώπου», «λελογισμένη χρήση των φυσικών πόρων», «σεβασμός των οικοσυστημάτων» κ.λ.π., οι οποίες προσπαθούν να ανιχνεύσουν τους βασικούς στόχους και προτεραιότητες που θέτει η βιώσιμη ανάπτυξη. Στον επικρατέστερο ορισμό (Brundtland) περιλαμβάνονται δυο έννοιες κλειδιά (WCED 1987, σελ. 14):

- η έννοια των *αναγκών*, ιδιαίτερα των βασικών αναγκών των φτωχών του κόσμου, στις οποίες πρέπει να δοθεί κατεπείγουσα προτεραιότητα με κοινωνικά δίκαιο τρόπο, και

- η ιδέα των *ορίων της ανάπτυξης*, δηλαδή των ορίων που επιβάλλει η κατάσταση της τεχνολογίας και η κοινωνική οργάνωση στην ικανότητα του περιβάλλοντος να ικανοποιεί παρούσες και μελλοντικές ανάγκες.

Εισάγονται έτσι οι έννοιες της διαγενεακής και ενδογενεακής ισότητας.

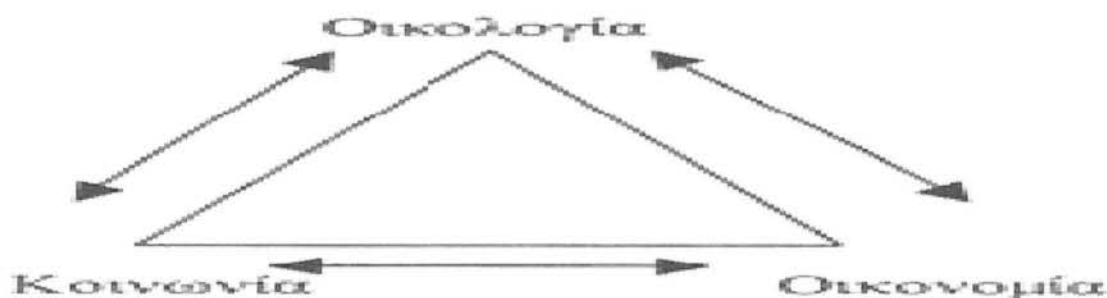
Σύμφωνα με την πρώτη, θα πρέπει να υπάρχει λελογισμένη χρήση των φυσικών πόρων (πρώτη διάσταση της αειφορίας) ώστε να εξασφαλίζεται ικανοποιητικό επίπεδο διαβίωσης και για την επόμενη γενεά.

Το γεγονός αυτό, όμως, προϋποθέτει ανάπτυξη υπό περιορισμούς, επομένως τίθενται όρια στην ανάπτυξη (δεύτερη διάσταση της αειφορίας). Όταν σημερινές ζωτικές δραστηριότητες επιβάλλουν κόστος στο μέλλον (π.χ. εξόρυξη των μη ανανεώσιμων μετάλλων) πρέπει να καταβληθεί πλήρης αποκατάσταση (π.χ.

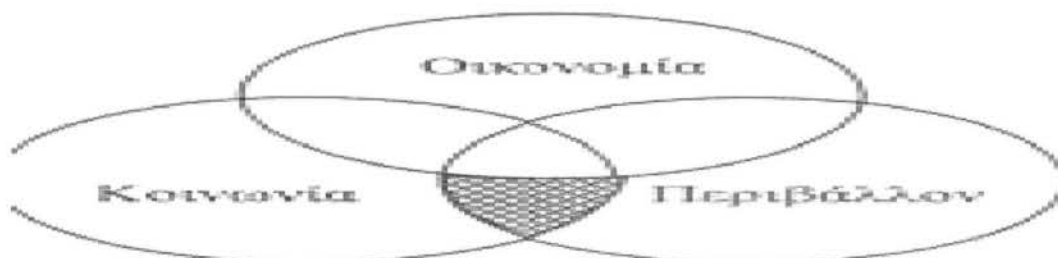
συμβάσεις ή χρεόγραφα που αποφέρουν οικονομική βοήθεια, ή νέες τεχνολογίες που επιτρέπουν την αλλαγή για παράδειγμα από ορυκτή καύσιμη ύλη σε ηλιακή ενέργεια) (Turner K., Pearce D. & Bateman 1994, σελ. 55).

Η ενδογενειακή ισότητα δίνει έμφαση στην κατανομή των οφελών που προκύπτουν από τη χρήση των πόρων, τα οποία θα πρέπει να εδράζονται στον ίδιο βαθμό από το σύνολο της ανθρωπότητας, δίνει δηλαδή έμφαση στην κοινωνικά δίκαιη κατανομή του πλούτου (τρίτη διάσταση της αειφορίας). Καθίσταται, λοιπόν, σαφείς οι τρεις διαστάσεις της ανάπτυξης, ή οι τρεις πυλώνες, όπως χαρακτηρίζονται από τον Μοδινό (2003, σελ. 19-20).

Οι Hinterberger & Luks, αποτυπώνοντας γραφικά τη βιώσιμη ανάπτυξη, την περιγράφουν ως ένα τρίγωνο, στις κορυφές του οποίου βρίσκεται κάθε μια από τις διαστάσεις της (οικονομική αποτελεσματικότητα, κοινωνική ισότητα και περιβαλλοντική διατήρηση), ενώ οι πλευρές του τριγώνου φανερώνουν τη σύνδεση μεταξύ των διαστάσεων και τα βέλη τη φορά των αλληλεπιδράσεων (τρίγωνο Mobius) (Τσαντίλης, 2003, σελ. 48).



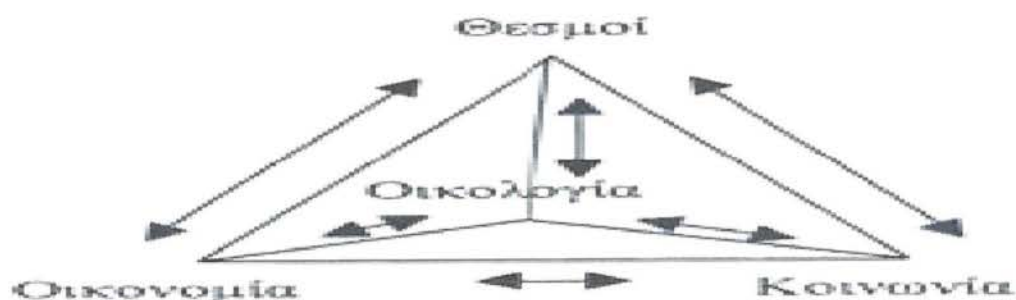
Βάσει μιας άλλης απεικόνισης, η βιώσιμη ανάπτυξη παρουσιάζεται ως το σημείο τομής τριών κύκλων, καθένας από τους οποίους αναπαριστά και μια διάσταση της βιωσιμότητας.



Η βιώσιμη ανάπτυξη επιβάλλει την εναρμόνιση των κατ' αρχήν αντιθετικών αυτών στοιχείων και την αναζήτηση σημείων ισορροπίας. Στο πλαίσιο αυτό, καμία από τις ανωτέρω τρεις διαστάσεις της βιώσιμης ανάπτυξης δεν έχει προτεραιότητα. Οι τρεις αυτές λειτουργίες μπορούν να θεωρηθούν ως τμήματα ενός γενικότερου φυσικού συστήματος και συγκεκριμένα αυτού που στηρίζει τη ζωή στον πλανήτη (life support system) (www.aueb.gr).

Ο Τσαντίλης (2003, σελ. 58) υποστηρίζει ότι δεν είναι δυνατή η αυτόματη αλληλοσυμπλήρωση των διαστάσεων, αλλά ότι απαιτείται κάποιος συνδυαστικός κρίκος, κάποιο κοινό σημείο αναφοράς και δράσης. Το ρόλο αυτό καλούνται να αναλάβουν οι «θεσμοί», στο πλαίσιο των οποίων θα διαμορφώνεται, θα

αποφασίζεται και θα αξιολογείται κάθε αλληλεπίδραση των υπολοίπων τριών διαστάσεων. Επομένως, στους τρεις πυλώνες της αειφορίας προστίθεται ένας τέταρτος, εξίσου ισοδύναμος, οι θεσμοί, μετασχηματίζοντας το τρίγωνο Mobius σε πυραμίδα, στην κορυφή της οποίας βρίσκονται οι τελευταίοι.



Όσον αφορά στην υιοθέτηση της βιώσιμης ανάπτυξης από την Ευρωπαϊκή Ένωση, σταθμοί στην πορεία της υπήρξαν το άρθρο 2 της Συνθήκης του Μάαστριχτ το 1992, όπου περιγράφεται ως κύρια αποστολή της Κοινότητας η προαγωγή της «αρμονικής» και «ισόρροπης» ανάπτυξης των οικονομικών δραστηριοτήτων. Εδώ όμως δεν υπήρξε συσχέτιση της έννοιας της βιώσιμης ανάπτυξης με την κοινωνική διάσταση. Το 1997, στο άρθρο 2 της Συνθήκης του Άμστερνταμ γίνεται λόγος για «αρμονική, ισόρροπο και αειφόρο ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων» (European Communities 1999). Έτσι η βιώσιμη ανάπτυξη έπαψε να θεωρείται αποκλειστικά περιβαλλοντική έννοια και αναγνωρίστηκε πως πρέπει να υπάρξει στενή συσχέτιση ανάμεσα στην οικονομική ανάπτυξη, στην κοινωνική συνοχή και στην περιβαλλοντική προστασία στα πλαίσια της στρατηγικής της Ε.Ε. για τη βιώσιμη ανάπτυξη (Commission of the European Communities 2001).

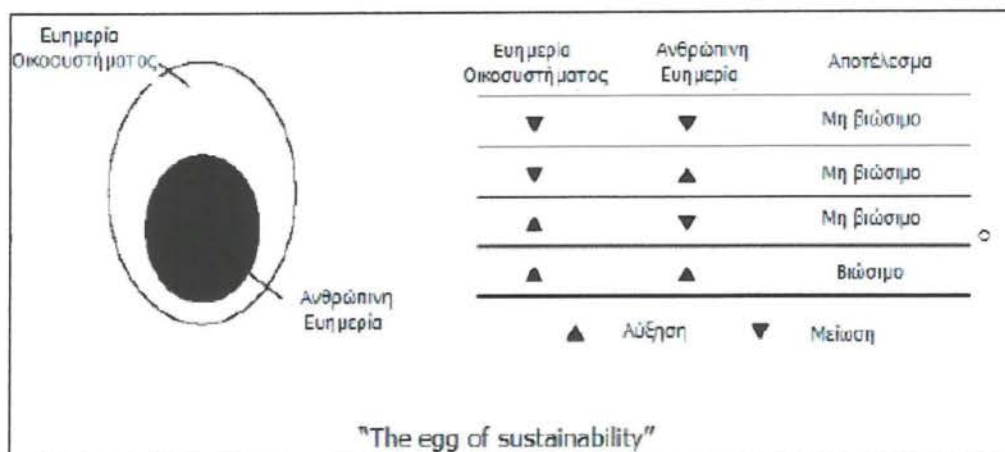
3.2. Αρχές και στόχοι

Μετά την έγκριση από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 5^{ου} Προγράμματος Δράσης με τίτλο «Στόχος η Αειφορία» (στα πλαίσια της συνθήκης του Μάαστριχτ) η Ε.Ε. προσπαθεί να προσεγγίσει τους τρεις πυλώνες, οικονομική αποτελεσματικότητα, περιβαλλοντική προστασία, κοινωνική δικαιοσύνη και να ενσωματώσει τις αντίστοιχες πολιτικές. Η βιώσιμη ανάπτυξη λαμβάνεται υπόψη ως υπερισχύουσα αρχή (over-arching principle) και αναγνωρίζεται πως η ανάπτυξη μπορεί να θεωρηθεί βιώσιμη εάν και μόνο το παραγόμενο αποτέλεσμα (output) από τη χρήση του αποθέματος του κεφαλαίου, δηλαδή η ευημερία, παραμένει σταθερό ή αυξάνεται με την πάροδο του χρόνου (GHK 2002). Με το πέρασμα του χρόνου γίνεται ολοένα και πιο κατανοητό ότι:

- Η βιώσιμη ανάπτυξη μετατοπίζει τη εστίαση από τη στενή έννοια της οικονομικής ανάπτυξης στην ευρύτερη της οικονομικής πολιτικής,
- Η θεωρία της βιώσιμης ανάπτυξης πρεσβεύει τη συνύπαρξη μεταξύ της οικονομικής ανάπτυξης και της περιβαλλοντικής ποιότητας,

- Η περιβαλλοντική ποιότητα συχνά βελτιώνει την οικονομική ανάπτυξη. Συχνά και σήμερα το δίλημμα «ανάπτυξη ή περιβάλλον» είναι πραγματικό. Υπάρχουν καταστάσεις, στις οποίες άλλοτε η ανάπτυξη θυσιάζει την περιβαλλοντική ποιότητα και άλλοτε η ανάγκη για συντήρηση του περιβάλλοντος πρέπει να υπερκεράσει την οικονομική ανάπτυξη. Αλλά η θεωρία της βιώσιμης ανάπτυξης προσπαθεί να μετατοπίσει την εστίαση στις ευκαιρίες για εισόδημα και απασχόληση μέσα από τη διατήρηση και να εξασφαλίσει ότι οποιαδήποτε απόφαση για τη σχέση ανταλλαγής απεικονίζει πλήρως την αξία του περιβάλλοντος.

Σύμφωνα με τη βιώσιμη ανάπτυξη, προϋπόθεση για τη συνολική βιωσιμότητα είναι η ευημερία τόσο του ανθρώπου, όσο και του οικοσυστήματος.



Πηγή: Chimbuva et. Al., 1997, Copyright IUCN 1997

3.3. Περιβαλλοντική πολιτική της Ε.Ε.

Η πολιτική της Ε.Ε. αποσκοπεί στο σχηματισμό μιας κοινής περιβαλλοντικής πολιτικής η οποία κινείται για την επίτευξη των εξής στόχων:

- Τη διατήρηση, προστασία και βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος.
- Την προστασία της υγείας του ανθρώπου.
- Τη συνετή και ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων.
- Την προώθηση σε διεθνές επίπεδο μέτρων για την αντιμετώπιση των περιφερειακών ή παγκόσμιων περιβαλλοντικών προβλημάτων.

Η Ε.Ε. με την πολιτική της αποβλέπει σε ένα υψηλό επίπεδο προστασίας λαμβάνοντας υπόψη και τις ιδιομορφίες που υπάρχουν στα διάφορα Κ-Μ. Για να αντιμετωπισθεί όσο ήταν αυτό δυνατό, τα Κ-Μ συμφώνησαν ότι όταν η Ε.Ε. παράγει πολιτική στον τομέα του περιβάλλοντος θα λαμβάνει υπόψη:

- Τα διαθέσιμα επιστημονικά και τεχνικά στοιχεία.
- Τις συνθήκες του περιβάλλοντος στις διάφορες περιοχές της κοινότητας.
- Τα πλεονεκτήματα και τις επιβαρύνσεις που μπορούν να προκύψουν από τη δράση ή την απουσία δράσης.
- Την ισόρροπη οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της Κοινότητας.

Βάσει των ανωτέρω θεσπίσθηκαν αρχές που διέπουν την πολιτική της Κοινότητας όπως:

- Η αρχή της ενσωμάτωσης
- Η αρχή της προφύλαξης και της προληπτικής δράσης.
- Η αρχή της επανόρθωσης των καταστροφών του περιβάλλοντος κατά προτεραιότητα στην πηγή.
- Η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει».
- Η αρχή σύμφωνα με την οποία, οι ανάγκες της προστασίας του περιβάλλοντος πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στον καθορισμό και την εφαρμογή των άλλων πολιτικών της Κοινότητας.

3.3.1. Η αρχή της ενσωμάτωσης

Σύμφωνα με την αρχή της ενσωμάτωσης, η πολιτική της Κοινότητας, σε κάθε τομέα της αρμοδιότητάς της, πρέπει να διαμορφώνεται μετά από συνεκτίμηση των απαιτήσεων της προστασίας του περιβάλλοντος. Η αρχή αυτή συνιστά, ίσως, το σημαντικότερο εργαλείο που προβλέπει το πρωτογενές κοινοτικό δίκαιο για τη διασφάλιση του εννόμου αγαθού περιβάλλοντος.

Η αρχή αυτή διατυπώθηκε για πρώτη φορά στο πλαίσιο της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης (1986), στο άρθρο 130Π παρ. 2 τελ. εδάφιο. Την εποχή εκείνη, δεν γινόταν μνεία του περιβάλλοντος στο πρώτο μέρος της Συνθήκης, ωστόσο, με την εισαγωγή της αρχής της ενσωμάτωσης, αποδόθηκε στην προστασία του περιβάλλοντος μια ιδιαίτερη θέση στο κοινοτικό σύστημα. Προστέθηκε, δηλαδή, ως ασφαλιστική δικλείδα, λόγω του περιθωριακού χαρακτήρα και των αδυναμιών που εμφάνιζε η προστασία του περιβάλλοντος στην κοινοτική έννομη τάξη.

Με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ (1992), αναδιατυπώθηκε η αρχή της ενσωμάτωσης, διατηρούμενη στην τελευταία πρόταση της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 130P, μετατρέποντας μια απλή «ευχή» σε συγκεκριμένη υποχρέωση των κοινοτικών οργάνων: οι ανάγκες της προστασίας του περιβάλλοντος δεν αποτελούν πια απλώς συνιστώσα των άλλων πολιτικών της Κοινότητας, αλλά πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τη διαμόρφωση των κοινοτικών πολιτικών.

Με την αναθεώρηση του Άμστερνταμ (1997), η υποχρέωση ενσωμάτωσης μεταφέρθηκε από το άρθρο 130P ΣυνθΕΚ στο πρώτο μέρος της Συνθήκης και συγκεκριμένα στο άρθρο 6. Η ενσωμάτωση μετατρέπεται σε θεμελιώδη κοινοτική αρχή, γιατί αναγνωρίζεται η σπουδαιότητα του εννόμου αγαθού του περιβάλλοντος για την Κοινότητα. Η ενσωμάτωση επιβάλλεται «ιδίως προκειμένου να προωθηθεί η αιεφόρος ανάπτυξη», πράγμα που σημαίνει ότι η αιεφόρος ανάπτυξη επιβάλλει, πριν από κάθε κοινοτική δράση, να λαμβάνεται υπόψη η παράμετρος του περιβάλλοντος.

Η αρχή του άρθρου 6 ΣυνθΕΚ αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της περιβαλλοντικής προστασίας, ενώ η ίδια η εισαγωγή ειδικού άρθρου στο πρώτο μέρος της Συνθήκης συνιστά επιβεβαίωση της ιδιαιτερότητας του περιβάλλοντος ως εννόμου αγαθού. Περαιτέρω, η επιταγή αυτή κατοχυρώνει παράλληλα, στη

βαθμίδα του πρωτογενούς κοινοτικού δικαίου, τη γενικότητα της περιβαλλοντικής προστασίας : κάθε ρυθμιστικό αντικείμενο έχει άμεση ή έμμεση σχέση με τη διαφύλαξη του περιβάλλοντος.

Ακόμα και με την αναβάθμισή της, με την αναθεώρηση του Άμστερνταμ, η συζητούμενη αρχή δεν αποτελεί ούτε την αφετηρία ούτε το κεντρικό σημείο αναφοράς της ευρωπαϊκής πολιτικής, αλλά το όριό της. Η επιδίωξη της ανάπτυξης δεν μπορεί να ξεφύγει από μια σημαντική σταθερά, εκείνης της προάσπισης του περιβάλλοντος. Κατοχυρώνεται, επομένως, η αρνητική διάσταση της περιβαλλοντικής προστασίας, ως απαράβατου εμποδίου στην υποβάθμιση του εννόμου αυτού αγαθού. Λειτουργεί, δηλαδή, ως εμπόδιο στην άσκηση δραστηριοτήτων με συνέπειες στο περιβάλλον.

Η αρχή της ενσωμάτωσης έχει δεσμευτικό χαρακτήρα και άμεσο αποτέλεσμα. Τα κοινοτικά όργανα, τα κράτη μέλη αλλά και κάθε υποκείμενο δικαίου μπορούν να προβάλουν την παράλειψη τήρησης της υποχρέωσης αυτής ως λόγο ακυρότητας μιας κοινοτικής πράξης η οποία εντάσσεται στο πλαίσιο άσκησης μιας άλλης πολιτικής της κοινότητας, δεν λαμβάνει, όμως, υπόψη την παράμετρο της προστασίας του περιβάλλοντος. Περαιτέρω, η αρχή της ενσωμάτωσης μπορεί να συνδεθεί με ειδικότερες υποχρεώσεις που βαρύνουν τα κοινοτικά όργανα, δεδομένου ότι διάφορες διατάξεις -όπως π.χ. αυτές των Κανονισμών- θεωρούνται ότι υλοποιούν στην πράξη την αρχή αυτή και της αποδίδουν συγκεκριμένο περιεχόμενο.

Τέλος, μέσα από την εφαρμογή της αρχής της ενσωμάτωσης, η προστασία του περιβάλλοντος μετατρέπεται σε θεμιτό περιορισμό της οικονομικής ελευθερίας, ακόμα κι αν τέτοιος περιορισμός δεν είχε προβλεφθεί ρητώς από τον κοινοτικό νομοθέτη.

Το ΔΕΚ και η ερμηνεία της αρχής της ενσωμάτωσης

Με την απόφαση C-240/83 (ADBHU), εκφράζεται η ιδέα που υπάρχει στη συνείδηση του κοινοτικού δικαστή, ότι η προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί συνιστώσα του κοινοτικού δημοσίου συμφέροντος και ως εκ τούτου είναι απαραίτητο να λαμβάνεται υπόψη κατά τη διαμόρφωση των υπολοίπων πολιτικών της Κοινότητας. Αυτό το νόημα έχει η αναγόρευση της διαφύλαξης του περιβάλλοντος σε *«έναν από τους ουσιώδεις στόχους της Κοινότητας»*.

Η ιδέα της ενσωμάτωσης υπονοείται, επίσης, και στην απόφαση C-17/90 (της 7.11.1991), με την οποία έγινε δεκτό ότι ο στόχος της εξασφάλισης ελεύθερης παροχής υπηρεσιών στον τομέα των οδικών μεταφορών μπορεί να επιτευχθεί μόνο *«στο πλαίσιο μιας κοινής πολιτικής μεταφορών που θα λαμβάνει υπόψη τα προβλήματα οικονομικής, κοινωνικής και οικολογικής φύσεως και θα εξασφαλίζει ίσους όρους ανταγωνισμού»*.

Επίκληση της αρχής της ενσωμάτωσης έγινε από το ΔΕΚ και στην απόφαση C-62/88 (της 29.3.1990, Ελλάδα κατά Συμβουλίου), αυτή τη φορά όμως όχι για να αναδειχθεί η αξία της περιβαλλοντικής προστασίας, αλλά για να δικαιολογηθεί η μη επιλογή των άρθρων 130P επ. (νυν 174) ως νομικού ερείσματος διατάξεων του παραγώγου δικαίου που ενδιαφέρουν τη διαφύλαξη του περιβάλλοντος.

Ειδικότερα, το ΔΕΚ αναφέρθηκε για πρώτη φορά στη ρήτρα της ενσωμάτωσης, αποδίδοντάς της το χαρακτήρα αρχής και την εξέλαβε ως ερμηνευτική ένδειξη για τον προσδιορισμό της κατάλληλης νομικής βάσης του προσβληθέντος στην υπόθεση αυτή κανόνα. Ειδικότερα, θεώρησε ότι ο Κανονισμός που έθετε τους όρους εισαγωγής γεωργικών προϊόντων μετά το ατύχημα του Τσερνομπίλ ορθώς είχε θεμελιωθεί στο άρθρο 113 και όχι στα 130Π επ., κρίνοντας, μεταξύ άλλων, ότι από τη στιγμή που η αρχή της ενσωμάτωσης επιβάλλει την εκτίμηση των αναγκών του περιβάλλοντος κατά την εν γένει διαμόρφωση κοινοτικών πολιτικών, δεν είναι απαραίτητο κάθε ρυθμιστικό αντικείμενο που άπτεται του περιβάλλοντος να έχει ως νομικό έρεισμα αποκλειστικά τα άρθρα 130Π επ.

Αυτού του είδους η συλλογιστική ακολουθήθηκε και στην απόφαση C-405/92 (της 24.11.1993, Mondiet), όπου τέθηκε ξανά θέμα νομιμότητας κανονισμού που τάσσει περιορισμούς στη χρήση συρόμενων δικτύων για την αλιεία. Στην περίπτωση αυτή το ΔΕΚ χρησιμοποιώντας κατά γράμμα την επιχειρηματολογία της απόφασης C-62/88 έκρινε πως οι διατάξεις της πολιτικής για τη γεωργία αποτελούσαν την ορθή νομική βάση, παρά το ότι ο επίδικος Κανονισμός άπτεται και της προστασίας του περιβάλλοντος.

Στις παραπάνω αποφάσεις αναγνωρίζεται η σημασία της εκτίμησης των περιβαλλοντικών αναγκών κατά την άσκηση των κοινοτικών πολιτικών, ωστόσο, δεν ακολουθείται ρητή και ευθεία εφαρμογή της αρχής της ενσωμάτωσης.

3.3.2. Η αρχή της προφύλαξης και της προληπτικής δράσης (άρθρο 174 παρ. 2 ΣυνθΕΚ, πρώην 130Ρ)

Η αρχή της προφύλαξης και της προληπτικής δράσης στηρίζεται στην ιδέα ότι η εκ των προτέρων αποφυγή των προσβολών στο περιβάλλον και η αντίστοιχη αντιμετώπιση των κινδύνων πριν την επέλευσή τους είναι, συνήθως, η αποτελεσματικότερη μέθοδος περιβαλλοντικής προστασίας, άρα και προτιμότερη από την εκ των υστέρων επέμβαση για παύση και ανόρθωση των βλαβών.

Συχνά η αρχή της πρόληψης συγχέεται με την αρχή της προφύλαξης, παρόλο που, κατ' ακρίβεια, πρόκειται για δύο αρχές με διαφορετικό περιεχόμενο η καθεμία που, ωστόσο, σε μεγάλο βαθμό αλληλοσυμπληρώνονται.

Στην αλυσίδα της περιβαλλοντικής προστασίας η αρχή της προφύλαξης λειτουργεί σε προγενέστερο χρονικά στάδιο, όταν, δηλαδή, υπάρχει επιστημονική αβεβαιότητα ως προς την ύπαρξη και την έκταση του κινδύνου, ο οποίος πιθανολογείται ως αποτέλεσμα μιας νέας δραστηριότητας. Στην αρχή της προφύλαξης δεν υπάρχει η επιστημονική βεβαιότητα για τον κίνδυνο, υπάρχει, όμως, μια επιστημονική αφετηρία για να διαπιστωθεί ότι η συγκεκριμένη δραστηριότητα μπορεί εν δυνάμει να οδηγήσει σε κάποιες δυσμενείς επιπτώσεις για την υγεία ή/και το περιβάλλον. Σχετική με το ζήτημα της επιστημονικής αβεβαιότητας είναι η διάταξη του Πρωτοδικείου στην απόφαση T-13/99 (σκ.146), σύμφωνα με την οποία, «η αρχή της προφύλαξης μπορεί, επομένως, να εφαρμοστεί μόνον σε καταστάσεις κινδύνου, ιδίως για την υγεία του ανθρώπου, οι οποίες

χωρίς να στηρίζονται σε απλές υποθέσεις που δεν έχουν ελεγχθεί επιστημονικά, δεν έχουν πλήρως αποδειχθεί.

Η αρχή της πρόληψης ενεργοποιείται, όταν είναι επιστημονικά βέβαιο ότι μια συγκεκριμένη δραστηριότητα έχει δυσμενείς επιπτώσεις στο περιβάλλον και στην υγεία· ο κοινοτικός νομοθέτης ή ο δικαστής έρχεται εδώ να περιορίσει τις επιπτώσεις αυτές επιτρέποντας την άσκηση μιας συγκεκριμένης δραστηριότητας μέσα από έναν ελεγχόμενο τρόπο άσκησής της. Νομοθετικές προσπάθειες για την εξασφάλιση της πρόσβασης των ενδιαφερομένων πολιτών σε πληροφορίες που έχουν σχέση με το περιβάλλον βρίσκονται σε άμεση συνάρτηση με την αρχή της πρόληψης: η γνώση του περιβαλλοντικού κινδύνου είναι το πρώτο βήμα για την προληπτική υπεράσπιση του εννόμου αυτού αγαθού. Για παράδειγμα, στο πλαίσιο της Οδηγίας 85/337/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 27.6.1985 για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημόσιων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον, με την οποία τάσσεται η υποχρέωση προηγούμενης εκπόνησης μελετών, το ενδιαφερόμενο κοινό δικαιούται να πληροφορηθεί για το σχεδιαζόμενο έργο και να εκφράσει τη γνώμη του.

Κατά συνέπεια, η σωρευτική χρησιμοποίηση των όρων της προφύλαξης και της πρόληψης δεν είναι τυχαία ούτε συνιστά ταυτολογία, αλλά εκφράζει τη σχέση αλληλοσυμπλήρωσης που χαρακτηρίζει αυτές τις δύο αρχές. Ενώ η πρόληψη ενέχει την ιδέα της εκ των προτέρων αρνητικής δράσης (π.χ. τη θέσπιση ορίων για τη ρύπανση ή καθεστώς προηγούμενης αδειας για την άσκηση ορισμένων δραστηριοτήτων), η ορθή προφύλαξη απαιτεί οργανωμένη επέμβαση στο πρόβλημα με θετικά, ως επί το πλείστον, μέτρα. Η πρόληψη εξαντλείται σε απαγορεύσεις, η προφύλαξη προϋποθέτει όχι μόνο τη ρυθμιστική παρέμβαση αλλά και την εκπόνηση συγκεκριμένων έργων που μπορούν να αποτρέψουν οικολογικές καταστροφές.

Η αρχές της προφύλαξης και της προληπτικής δράσης καθιερώνονται στο άρθρο 174 παρ. 2 εδ. 1 ΣυνθΕΚ. Παράλληλα, θεωρείται πως οι αρχές αυτές προσλαμβάνουν οριζόντια εμβέλεια μέσω του άρθρου 6 ΣυνθΕΚ, το οποίο ορίζει ότι οι απαιτήσεις της περιβαλλοντικής προστασίας πρέπει να ενταχθούν στον καθορισμό και την εφαρμογή των κοινοτικών πολιτικών και δράσεων, προκειμένου να προωθηθεί η αειφόρος ανάπτυξη. Θα πρέπει, επίσης, να σημειωθεί ότι πολλές παράγωγες κοινοτικές ρυθμίσεις σχετικά με επικίνδυνες ουσίες για τον άνθρωπο και το περιβάλλον εκφράζουν την ανησυχία να προληφθούν οι κίνδυνοι (βλ. για παράδειγμα την Οδηγία 93/67 της Επιτροπής σχετικά με την εκτίμηση των κινδύνων για τον άνθρωπο και το περιβάλλον των επικίνδυνων ουσιών).

3.3.3. Η αρχή της επανόρθωσης των προσβολών του περιβάλλοντος κατά προτεραιότητα στην πηγή τους (άρθρο 174 παρ. 2, πρώην 130P)

Με την αρχή της επανόρθωσης των προσβολών του περιβάλλοντος κατά προτεραιότητα στην πηγή τους διατυπώνονται στην πραγματικότητα δύο θέσεις : από την μια μεριά, η ανάγκη για κατασταλτικά μέτρα ως προς την προστασία του περιβάλλοντος και από την άλλη μεριά, εκείνη η θέση, σύμφωνα με την οποία η

κοινοτική προσπάθεια θα πρέπει να τείνει σε επανόρθωση κατά προτεραιότητα στην πηγή της προσβολής.

Η ανάγκη για κατασταλτικά μέτρα ως προς την προστασία του περιβάλλοντος εκφράζει μια θέση που απορρέει και από τις υπόλοιπες διατάξεις του πρωτογενούς κοινοτικού δικαίου με περιβαλλοντικό αντικείμενο. Αποτελεί τη θετική συνιστώσα της απαγόρευσης υποβάθμισης του περιβάλλοντος αλλά και την απαραίτητη προϋπόθεση για τη διατήρηση και βελτίωση της ποιότητας του. Είναι, ωστόσο, αμφίβολο αν μπορεί να θεωρηθεί ως δεσμευτικός κανόνας δικαίου, δεδομένου ότι διατυπώνεται με αόριστο τρόπο.

Αντιθέτως, η θέση της επανόρθωσης κατά προτεραιότητα στην πηγή έχει συγκεκριμένο περιεχόμενο, διότι υποδεικνύει τον ενδεδειγμένο τρόπο επέμβασης. Αποικτά ιδιαίτερη σημασία σε περιπτώσεις διασυνοριακών ρυπάνσεων, μεταφοράς επικινδύνων υλικών ή διαχείρισης αποβλήτων, βρίσκεται δε σε άμεση σχέση με τις αρχές της αυτάρκειας και της γεινίασης που κατοχυρώνονται με τη Σύμβαση της Βασιλείας της 22^{ης} Μαρτίου 1989 «περί του ελέγχου των διασυνοριακών μεταφορών επικινδύνων αποβλήτων και της διαθέσεώς τους».

3.3.4. Η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει»

Η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» έχει ως περιεχόμενο την επίριψη στο φορέα έργου ή δραστηριότητας από την οποία προκαλείται οικολογική ζημία του κόστους της αποκατάστασής της.

Διατυπώθηκε για πρώτη φορά το 1972 σε μία σύσταση του ΟΟΣΑ με τη μορφή αμιγώς οικονομικού κανόνα και περιλαμβάνεται πλέον στην διακήρυξη του Ρίο. Στο κοινοτικό δίκαιο καθιερώθηκε πριν από την ένταξή της στη Συνθήκη. Εμφανίστηκε για πρώτη φορά στη Σύσταση 75/436 του Συμβουλίου με τον ακόλουθο ορισμό: «Φυσικά ή νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου που είναι υπεύθυνα για την πρόκληση μόλυνσης οφείλουν να αναλάβουν τα έξοδα των μέτρων εκείνων που είναι απαραίτητα για την εξάλειψη της μόλυνσης ή για τον περιορισμό της σε συμμόρφωση προς τις προδιαγραφές ή τις αντίστοιχες ρυθμίσεις οι οποίες καθιερώνουν ποιοτικούς στόχους ή ελλείψει αυτών, σε συμμόρφωση προς τις προδιαγραφές ή αντίστοιχα μέτρα που τίθενται από τις δημόσιες αρχές».

Επίσης, η αρχή αυτή μνημονεύεται ρητά σε διάφορα κείμενα του παραγώγου κοινοτικού δικαίου, ωστόσο, ο νομοθέτης έχει αμελήσει να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για την εφαρμογή της στην πράξη.

3.3.4.1. Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει»

Με την επιβολή στον προκαλούντα την περιβαλλοντική ζημία του κόστους επανόρθωσής της οι επιχειρηματίες αναγκάζονται να μειώσουν τα επίπεδα ρύπανσης που οφείλονται στη δική τους δραστηριότητα ή να επιδεικνύουν περισσότερη προσοχή, όταν προβαίνουν σε ενέργειες επικίνδυνες για το περιβάλλον, ενώ αποκτούν και το κίνητρο της ενίσχυσης της έρευνας προς

αναζήτηση των λεγόμενων καθαρών τεχνολογιών. Ωστόσο, η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» παρουσιάζει και μειονεκτήματα, συγκεκριμένα:

Εξαιτίας του γεγονότος ότι για την υλοποίησή της απαιτούνται στέρεες γνώσεις στον τομέα της οικονομίας, η εν λόγω αρχή δεν είναι εύχρηστη ως προς την άσκηση του δικαστικού ελέγχου. Επιπλέον, η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» στη διεθνή πρακτική καταλήγει, συνήθως, να επιβαρύνει τον παραγωγό, τη στιγμή που ο περιβαλλοντικός κίνδυνος μπορεί να προέρχεται κυρίως από καταναλωτές. Και μπορεί το οικονομικό βάρος του βιομηχανικού παραγωγού να μετατοπίζεται στους καταναλωτές κατά τον προσδιορισμό της τιμής του προϊόντος, όμως η λύση αυτή καταλήγει να ευνοεί τον καταναλωτή εκείνο που ρυπαίνει σε βάρος του καταναλωτή που δεν ρυπαίνει. Επίσης, η εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει» δεν βοηθά σε περιπτώσεις «αλυσιδωτής» ή «σωρευτικής» μόλυνσης, όταν, δηλαδή, στην προσβολή του περιβάλλοντος συνετέλεσαν από κοινού ή διαδοχικά πολλά φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Εξάλλου, δεν είναι σαφές τι καλείται ο ρυπαίνων να πληρώσει. Μια περιβαλλοντική καταστροφή έχει πολλές και ποικίλες, παρούσες ή μέλλουσες, συντελεσθείσες ή πιθανολογούμενες αρνητικές προεκτάσεις, με αποτέλεσμα ο ρυπαίνων να κινδυνεύει να αναλάβει την επανόρθωση και ζημιών που δεν εντάσσονται στο πεδίο της ευθύνης του. Τέλος, η κυριότερη ένσταση έναντι της εν λόγω αρχής είναι ότι αυτή ενδέχεται να υπερτονίσει την οικονομική διάσταση της ρύπανσης σε βάρος της οικολογικής της διάστασης. Υπάρχει, δηλαδή, ο κίνδυνος το περιβάλλον να υποβιβαστεί από ιδανικό σε ανταλλάξιμο είδος, δεδομένου ότι για παράδειγμα στις Η.Π.Α. υπάρχει ήδη σύστημα, σύμφωνα με το οποίο ένας επιχειρηματίας μπορεί να «αγοράσει» το δικαίωμα ρύπανσης του περιβάλλοντος.

Η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» αποτελεί τη δικαιολογητική βάση για την επιβολή ειδικών φορολογικών ή άλλων οικονομικών επιβαρύνσεων σχετικών με τη διαφύλαξη του περιβάλλοντος. Βέβαια, η ιδέα των eco-taxes, παρόλο που έχει με επιτυχία εφαρμοστεί σε ορισμένα κράτη μέλη, δεν έχει συγκεντρώσει το απαραίτητο consensus προκειμένου να εφαρμοσθεί σε κοινοτικό επίπεδο. Επίσης, η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» συνδέεται και με την ασφάλιση των επιχειρήσεων για το ενδεχόμενο πρόκλησης ζημίας στο περιβάλλον, δεδομένου ότι υπάρχουν κάποιες δραστηριότητες που από τη φύση τους είναι πιο επικίνδυνες από άλλες (π.χ. χημικές βιομηχανίες, πυρηνικοί αντιδραστήρες κ.α.). Ωστόσο, μεγάλη σημασία αποκτά η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» αναφορικά με την αστική ευθύνη. Οι ιδιαιτερότητες που χαρακτηρίζουν την επέλευση της ζημίας στο περιβάλλον, π.χ. ο σύνδεσμός της με πολλά πρόσωπα και πολλούς γεωγραφικούς τόπους ταυτόχρονα ή οι ιδιομορφίες της αποκατάστασής της, καθιστούν ιδιαίτερος δυσχερή την προσπάθεια για εγκαθίδρυση ενός λειτουργικού συστήματος υποκειμενικής αστικής ευθύνης. Η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» δικαιολογεί την αντικειμενική ευθύνη του προσώπου που προκάλεσε τη ρύπανση.

3.4. Η Κοινή Αλιευτική Πολιτική και η ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης

Η ενσωμάτωση των απαιτήσεων περιβαλλοντικής προστασίας στις κοινοτικές πολιτικές αποτελεί υποχρέωση βάσει του άρθρου 6 της Συνθήκης. Η ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στην ΚΑΛΠ στηρίζεται στις ακόλουθες αρχές⁶⁸.

- ❖ Η Κοινή Αλιευτική Πολιτική συμβάλλει στην επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων που καθορίζονται στο άρθρο 174 Συνθήκης, υπό την επιφύλαξη των οικονομικών και κοινωνικών της στόχων.
- ❖ Η Κοινή Αλιευτική Πολιτική στηρίζεται στις αρχές της πρόληψης, παρεμπόδισης, αποκατάστασης στην πηγή καθώς και στην αρχή που προβλέπει ότι ο «ρυπαίνων πληρώνει».
- ❖ Η Κοινή Αλιευτική Πολιτική αποσκοπεί στην προοδευτική εφαρμογή μιας προσέγγισης που να στηρίζεται στο οικοσύστημα, στο βαθμό που επιτρέπεται από τις επιστημονικές γνώσεις.
- ❖ Η Κοινότητα διατηρεί το ίδιο επίπεδο δέσμευσης προς τις αρχές αυτές τόσο σε επίπεδο αποφάσεων σχετικά με τη διαχείριση της αλιείας της όσο και σε διεθνές επίπεδο.

Η διαχειριστική δράση στο πλαίσιο της ΚΑΛΠ που έχει ως στόχο την ενσωμάτωση απαιτήσεων περιβαλλοντικής προστασίας θα πρέπει να δώσει μεγαλύτερο βαθμό προτεραιότητας στην :

- ❖ Μείωση σε βιώσιμα επίπεδα της αλιευτικής πίεσης στα αλιευτικά πεδία στο πλαίσιο πολυετών σχεδίων διαχείρισης, όπου είναι δυνατόν και με βάση τις επιστημονικές συμβουλές. Η μείωση θα πρέπει να έχει ως στόχο αλιευτικές δραστηριότητες που προκαλούν δυσμενείς τόσο στη βιωσιμότητα των ιχθυαποθεμάτων όσο και στην ευνοϊκή κατάσταση διατήρησης μη εμπορικών ειδών και οικοτόπων.
- ❖ Βελτίωση των αλιευτικών μεθόδων με σκοπό τη μείωση των απορρίψεων, των παρεμπιπτόντων αλιευμάτων και της επίπτωσης επί των οικοτόπων.
- ❖ Κατάργηση δημοσίων ενισχύσεων για τον εκσυγχρονισμό ή την ανανέωση του αλιευτικού στόλου, εκτός από ενισχύσεις για τη βελτίωση της ασφάλειας ή της ποιότητας των προϊόντων που δεν παρουσιάζουν πιθανότητες αύξησης της αλιευτικής ικανότητας.

Επιπλέον η ΚΑΛΠ θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη της τα μέτρα που καθορίζονται στο σχέδιο δράσης για τη βιοποικιλότητα στην Αλιεία⁶⁹.

Η Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τη βιοποικιλότητα⁷⁰ (Φεβρουάριος 1998), απότοκος της Σύμβασης του Ρίο, που επικυρώθηκε από την Ε.Ε. το Δεκέμβριο

⁶⁸ COM(1999) 363 (Διατήρηση της φύσεως και διαχείριση της αλιείας), COM(2001) 143 (στοιχεία για μια στρατηγική ενσωμάτωσης)

⁶⁹ COM(2001), 164

⁷⁰ Η Σύμβαση του Ρίο, άρθρο 2 αυτής ορίζει τη βιοποικιλότητα ως εξής: «Ως βιολογική ποικιλότητα ορίζεται/ εννοείται η ποικιλομορφία που εμφανίζεται ανάμεσα στους ζωντανούς οργανισμούς όλων των ειδών, των χερσαίων, θαλάσσιων και άλλων υδάτινων οικοσυστημάτων και οικολογικών συμπλεγμάτων στα οποία οι οργανισμοί αυτοί ανήκουν. Ο ορισμός περιλαμβάνει την ποικιλότητα μέσα σε ένα είδος όπως και εκείνη, μεταξύ, διαφορετικών ειδών και μεταξύ των οικοσυστημάτων»

του 1993, έχει σαν σκοπό να προβλέψει, να εμποδίσει και να αντιμετωπίσει τις αιτίες της σημαντικής ελάττωσης ή της απώλειας της βιοποικιλότητας στην πηγή. Καθορίζει ένα πλαίσιο για τις δράσεις που είναι απαραίτητες ώστε να εκπληρωθούν οι νομικές υποχρεώσεις της Ε.Ε. στο πλαίσιο της Σύμβασης για τη βιοποικιλότητα και απαιτεί την ανάπτυξη και εφαρμογή ειδικών πλάνων δράσης στα οποία επιβάλλεται να βασιστούν οι υπάρχουσες πολιτικές και οι προγραμματιζόμενες πρωτοβουλίες από τα Κ-Μ, προκειμένου να διασφαλιστεί η συνοχή και η συμπληρωματικότητα.

Τα θέματα της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής είναι τέσσερα:

- Διατήρηση και αειφόρος χρήση της βιολογικής ποικιλότητας
- Διανομή των ωφελειών που προκύπτουν από τη χρήση γενετικών πόρων
- Έρευνα, ανάγνωση, καταγραφή και ανταλλαγή πληροφοριών
- Εκπαίδευση, κατάρτιση και ενημέρωση

Έτσι η βιοποικιλότητα καθίσταται συναφής με περιοχές πολιτικής όπως: γεωργία, αλιεία, διατήρηση φυσικών πόρων κλπ. Ειδική προσοχή θα πρέπει να δίνεται στην κατάρτιση μακροπρόθεσμων σχεδίων διαχείρισης για τα σημαντικότερα και πλέον ευπαθή ιχθυαποθέματα, την ταυτοποίηση βασικών οικοτόπων και βιοτόπων, τον καθορισμό χρονικών και χωρικών περιορισμών και την ανάπτυξη των κατευθυντήριων γραμμών για μια ορθότερη αλιευτική πολιτική. Συμπληρωματικά με τα παραπάνω, τα Κ-Μ θα πρέπει να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους σε ό,τι αφορά τις οδηγίες προστασίας της φύσης, ιδιαίτερα εκείνες που αφορούν τον καθορισμό και τη διαχείριση θαλάσσιων περιοχών που αποτελούν μέρος του πλαισίου «Φύση 2000».⁷¹

Η διαδικασία ενσωμάτωσης απαιτήσεων περιβαλλοντικής προστασίας στην ΚΑΛΠ θα πρέπει να παρακολουθείται μέσω ενός συστήματος που θα στηρίζεται σε δείκτες.

Στο πλαίσιο του 6^{ου} ερευνητικού προγράμματος-πλαισίου και σε στενή συνεργασία με περιβαλλοντικούς και ερευνητικούς φορείς, τα κράτη μέλη καλούνται να ενθαρρύνουν τη μελέτη απόδοσης του συστήματος παρακολούθησης, σε ό,τι αφορά την παροχή κατάλληλων πληροφοριών για την Κοινή Αλιευτική Πολιτική, με στόχο την εξέλιξη του προς ένα πληρέστερο σύστημα παρακολούθησης που θα περιλαμβάνει δοκιμές και δείκτες των κινητήριων δυνάμεων, της αλιευτικής πίεσης, της κατάστασης, των επιπτώσεων και της ανταπόκρισης.

⁷¹ Οδηγία αριθ. 79/409/ΕΟΚ για τη διατήρηση των άγριων πτηνών και Οδηγία αριθ. 92/43/ΕΟΚ για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων και της άγριας πανίδας και χλωρίδας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 **Η ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ ΣΤΗΝ ΚΑΛΠ**

Η Μεσόγειος Θάλασσα είναι η μεγαλύτερη από τις ημίκλειστες Ευρωπαϊκές θάλασσες. Περιβάλλεται από 18 Χώρες και έχει παράλια στις τρεις ηπείρους (Ε.Ε., Ασία και Αφρική), με μια ακτογραμμή 46.000χιλιομέτρων, όπου ζουν 129 εκατομμύρια άνθρωποι. Έχει μέσο βάθος 1,5 χιλιομέτρων και ένα ποσοστό περισσότερο του 20% της συνολικής έκτασης καλύπτεται από ύδατα βάθους μικρότερου των 200 μέτρων (UNEP, 1989).

Η ανεπαρκής κατάσταση διαφόρων ιχθυαποθεμάτων της Μεσογείου καθώς και η μη αποτελεσματικότητα του εφαρμοζόμενου υποδείγματος εκμετάλλευσης για τη διασφάλιση της βιώσιμης αλιείας έχουν επανειλημμένως επισημανθεί από την επιστημονική κοινότητα (Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για τη θέσπιση Κοινοτικού Σχεδίου Δράσης για τη διατήρηση και τη βιώσιμη εκμετάλλευση των αλιευτικών πόρων στη Μεσόγειο Θάλασσα στο πλαίσιο της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής⁷²).

Η αλιεία της Μεσογείου αντιπροσωπεύει ένα σημαντικό τομέα της κοινοτικής αλιείας.

Ο κοινοτικός μεσογειακός στόλος αποτελεί το 22% περίπου του συνολικού κοινοτικού στόλου από απόψεως χωρητικότητας και το 34% από απόψεως ισχύος μηχανών.

Από απόψεως αριθμού σκαφών αντιπροσωπεύει το 46% περίπου των κοινοτικών αλιευτικών σκαφών.

Κατά μέσον όρο, τα αλιευτικά σκάφη της Μεσογείου είναι μικρότερα από τα σκάφη των υπόλοιπων περιοχών της κοινότητας. Το 80% περίπου των μεσογειακών σκαφών, έχουν μήκος μικρότερο των 12 μέτρων, δίνοντας στο στόλο της Μεσογείου τα χαρακτηριστικά ενός τύπου αλιείας περιορισμένης κλίμακας, παρά το γεγονός ότι ένα μεγάλο μέρος των αλιευμάτων αλιεύεται από μεγαλύτερα σκάφη.

Η παραγωγή της Μεσογείου παρουσιάζεται στον ΠΙΝΑΚΑ 16 του Παραρτήματος 1.

Το 1997, τα τέσσερα μεσογειακά κράτη μέλη (Ελλάδα, Ιταλία, Γαλλία, Ισπανία) συγκέντρωναν περισσότερες από 106.000 θέσεις απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένων των αλιέων μερικής απασχόλησης ή το 42% του συνόλου των θέσεων απασχόλησης της Ε.Ε. στον τομέα της αλιείας⁷³.

Στοιχεία παραγωγής της Μεσογείου περιέχονται στο σχετικό πίνακα του παραρτήματος.

Το χαμηλό επίπεδο της βιομάζας αναπαραγωγικού αποθέματος προκαλεί ανησυχίες για διάφορα σημαντικά αποθέματα. Η προστασία των ιχθυδίων διαδραματίζει θεμελιώδη ρόλο στη διασφάλιση τόσο του δυναμικού παραγωγής των αποθεμάτων όσο και ενός επιπέδου ασφάλειας των ενηλίκων ατόμων ψαριών

⁷² Com (2002), 9.10.2002

⁷³ Πηγή στοιχείων: « Περιφερειακές κοινωνικοοικονομικές μελέτες για την απασχόληση και το επίπεδο εξάρτησης από την αλιεία»(1999)

των διαφόρων πληθυσμών. Η προστασία αυτή μπορεί να επιτευχθεί τόσο με τη βελτίωση της επιλεκτικότητας των αλιευτικών μεθόδων όσο και με την προστασία περιοχών στις οποίες υπάρχει γόνος.

Στο πλαίσιο της αλιείας της Μεσογείου, αλιεύονται τώρα, με ταυτόχρονη ή διαδοχική χρήση διαφόρων αλιευτικών πρακτικών, όλα τα ψάρια και τα αλιευτικά πεδία που διατίθενται μέχρι βάθους μεγαλύτερου των 800 μέτρων. Η σταδιακή επέκταση των αλιευτικών δραστηριοτήτων σε αλιευτικά πεδία ανοικτής θαλάσσης, στα οποία αλιεύονται είτε νέα αποθέματα είτε νέα τμήματα υπεραλιευθέντων ήδη αποθεμάτων, διασφάλιζε μέχρι πρόσφατα τις δυνατότητες ανάπτυξης της μεσογειακής αλιείας.

Ωστόσο, η εκμετάλλευση βαθύτερων αλιευτικών πεδίων απαιτεί προσεκτικότερη προσέγγιση λόγω της χαμηλής παραγωγικότητας των εν λόγω βιολογικών συστημάτων, η οποία καθιστά τα ψάρια βαθέν υδάτων περισσότερο τρωτά στην αλιεία, καθώς και της παρουσίας σημαντικών αλλά όχι ακόμη σαφώς προσδιορισθέντων ενδιαιτημάτων.

Στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για τη θέσπιση κοινοτικού σχεδίου δράσης για τη διατήρηση και βιώσιμη εκμετάλλευση των αλιευτικών πόρων στη Μεσόγειο Θάλασσα στο πλαίσιο της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής⁷⁴.

Στο εν λόγω σχέδιο δράσης, η Επιτροπή επισήμανε τα κυριότερα στοιχεία της μελλοντικής αλιευτικής πολιτικής για τη Μεσόγειο, δίδοντας ιδιαίτερη έμφαση στην πολιτική διατήρησης.

Το σχέδιο δράσης υπογράμμισε την ιδιαιτερότητα της Μεσογείου. Η ιδιαιτερότητα αυτή σημαίνει ότι, παρά το γεγονός ότι οι στόχοι της κοινοτικής διαχείρισης της αλιείας, όπως καθορίζονται στον κανονισμό του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 2371/2002, πρέπει να είναι οι ίδιοι για τη Μεσόγειο όπως και για τις άλλες περιοχές τη Κοινότητας, τα μέσα για την επίτευξη των στόχων αυτών πρέπει να είναι προσαρμοσμένα στην ιδιαιτερότητα της μεσογειακής αλιείας προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι διαφορετικές βιολογικές, γεωγραφικές και νομικές καταστάσεις της περιφέρειας αυτής και προκειμένου να ληφθεί υπόψη η εμπειρία και οι πρακτικές των οργανώσεων αλιέων.

Το Συμβούλιο ενέκρινε τα συμπεράσματα του εν λόγω σχεδίου δράσης τον Δεκέμβριο το 2002. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή εξέδωσε γνώμη στις 26 Μαρτίου 2003. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εξέδωσε ψήφισμα στις 19 Ιουνίου 2003. Τα συμπεράσματα αυτά συμφωνούν σε μεγάλο βαθμό με την προσέγγιση της Επιτροπής, τονίζοντας ταυτόχρονα κατά διαφορετικό τρόπο ορισμένα σημεία.

Δύο στοιχεία του σχεδίου δράσης παρουσιάζουν ιδιαίτερη σπουδαιότητα:

Πρώτον, η επικαιροποίηση του κανονισμού τεχνικών μέτρων που εφαρμόζονται στη Μεσόγειο (Κανονισμός 1626/94) και η εισαγωγή κοινοτικής διαχείρισης της αλιευτικής προσπάθειας στην περιοχή αυτή και, δεύτερον, η συζήτηση σχετικά με την πιθανή επέκταση της αλιευτικής δικαιοδοσίας των κρατών μελών της

⁷⁴ (COM (2002) 535 τελικό της 9ης Οκτωβρίου 2002)

Κοινότητας στη Μεσόγειο, εφόσον είναι δυνατόν, στο πλαίσιο μιας ευρύτερης πολυμερούς πρωτοβουλίας στην οποία θα συμμετέχουν τα άλλα παράκτια κράτη της περιφέρειας.

Η διπλωματική διάσκεψη που συγκλήθηκε από την Κοινότητα το Νοέμβριο του 2003 στη Βενετία, αποφάσισε να εντατικοποιηθεί η συνεργασία μεταξύ της Κοινότητας και των μεσογειακών της εταίρων για την αειφόρο διαχείριση των αλιευτικών πόρων στη Μεσόγειο, ιδίως στους κόλπους των αρμόδιων περιφερειακών οργάνων (Γενική Επιτροπή Αλιείας για τη Μεσόγειο και Διεθνής Επιτροπή για τη Διατήρηση των Τονοειδών του Ατλαντικού), ενώ από το 2007 ισχύει νέος Κανονισμός για τη διατήρηση και τη βιώσιμη εκμετάλλευση των πόρων της Μεσογείου.

Ο νέος Κανονισμός (**Κανονισμός 1967/2006**)⁷⁵ αναθεωρεί και αντικαθιστά τα μέτρα που θεσπίστηκαν με τον κανονισμό 1626/94 ενώ διατηρεί ορισμένα από τα στοιχεία του, τα οποία έχουν γίνει ευρέως αποδεκτά από τους παράγοντες της μεσογειακής αλιείας καθώς και από την κοινή γνώμη.

Ο Κανονισμός λαμβάνει υπόψη τις συστάσεις ή/ και τις γνώμες που εκφράστηκαν από την Επιστημονική, Τεχνική και Οικονομική Επιτροπή Αλιείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (STEFEC), από τη Γενική Επιτροπή Αλιείας του FAO για τη Μεσόγειο (GFCM) και από τη Διεθνή Επιτροπή για τη Διατήρηση του Τόνου του Ατλαντικού (ICCAT), καθώς, επίσης, και από τα κράτη μέλη στις προτάσεις τους για ειδικά σχέδια αποκατάστασης. Ωστόσο, όμως, προσθέτει επίσης ορισμένα σημαντικά νέα στοιχεία τα οποία έθεσαν υπόψη της Επιτροπής οι παράγοντες του κλάδου, τόσο κατά τη διάρκεια περιφερειακών εργαστηρίων όσο και με επιστολές τους.

Ο Κανονισμός, ιδίως:

- εισάγει νέα τεχνικά μέτρα για τη βελτίωση της επιλεκτικότητας του ισχύοντος μεγέθους ματιών για συρόμενα δίχτυα ·
- ενισχύει την ισχύουσα απαγόρευση της χρήσης συρόμενων εργαλείων σε παράκτιες περιοχές ·
- περιορίζει τα συνολικά μεγέθη ορισμένων αλιευτικών εργαλείων τα οποία επηρεάζουν την αλιευτική προσπάθεια ·
- εισάγει μία διαδικασία για τη θέσπιση προσωρινών ή μόνιμων απαγορεύσεων συγκεκριμένων αλιευτικών μεθόδων σε ορισμένες περιοχές, είτε εντός της Κοινότητας είτε σε διεθνή ύδατα ·
- θεσπίζει την υιοθέτηση στην περιοχή της Μεσογείου σχεδίων διαχείρισης που θα συνδυάζουν τη διαχείριση της αλιευτικής προσπάθειας με τεχνικά μέτρα ·
- εισάγει διατάξεις έτσι ώστε να διασφαλιστεί η διεξαγωγή της ερασιτεχνικής αλιείας κατά τρόπο ο οποίος να μειώνει την παρεμπόδιση της επαγγελματικής αλιείας και να μην θέτει σε κίνδυνο τη βιωσιμότητα ορισμένων πόρων ·
- τέλος, αναθέτει εξουσίες στα κράτη μέλη για ρύθμιση, στα χωρικά ύδατά τους και υπό ορισμένους όρους, αλιευτικών δραστηριοτήτων που δεν έχουν σημαντική κοινοτική διάσταση ή περιβαλλοντική επίπτωση, συμπεριλαμβανομένων

⁷⁵ EL, L 409/11 30.12.2006

ορισμένων τοπικών τύπων αλιείας, οι οποίοι επιτρέπονται επί του παρόντος από το κοινοτικό δίκαιο.

Ο Κανονισμός εισάγει επίσης μέτρα διατήρησης στη ζώνη διαχείρισης των 25 μιλίων γύρω από τη Μάλτα σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές που καθορίστηκαν στη συνθήκη προσχώρησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2003.

Στην περιοχή της Μεσογείου μπορούν να διακριθούν τρεις κατηγορίες τύπων με διαφορετικό βαθμό κοινοτικής παρέμβασης:

- Αλιεία που έχει σαν στόχο άκρως μεταναστευτικά ψάρια (π.χ τόνος, ξιφίας) και αποτελεί αντικείμενο διαχείρισης σε κοινοτικό επίπεδο, ιδίως στο πλαίσιο των οικείων περιφερειακών οργανώσεων.
- Αλιεία που έχει σαν στόχο διαμοιραζόμενα αλιεύματα (Shared Stocks) (π.χ γαύρος, σαρδέλα) και η οποία θα πρέπει να αποτελεί αντικείμενο κοινοτικού/ διεθνούς ρυθμιστικού πλαισίου.
- Αλιεία με στόχο αποθέματα που συναντώνται κυρίως σε εθνικά ύδατα και αλιεύονται μόνο σε ένα κράτος μέλος, και η οποία θα πρέπει να συνεχίσει να αποτελεί αντικείμενο διαχείρισης σε εθνικό επίπεδο.

Στην περιοχή της Μεσογείου δραστηριοποιούνται δύο περιφερειακές οργανώσεις αλιείας, η ICCAT και η GFCM.

Η ICCAT παίζει σπουδαίο ρόλο για τη διατήρηση και διαχείριση των άκρως μεταναστευτικών ειδών στην περιοχή, ενώ η GFCM για τη διαχείριση των βαθυπελαγικών και μικρών πελαγικών ειδών ψαριών.

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα είναι μέλος της ICCAT (απόφαση 86/238/ΕΟΚ)⁷⁶, που προβλέπει ένα πλαίσιο για την περιφερειακή συνεργασία στον τομέα. Η εν λόγω ΠΟΑ εκδίδει συστάσεις, ιδίως τεχνικά μέτρα που αποσκοπούν στον καθορισμό του ελάχιστου μεγέθους των ψαριών, των ζωνών και των περιόδων απαγόρευσης της αλιείας καθώς και των περιορισμών της αλιευτικής προσπάθειας για τη διατήρηση και διαχείριση ιχθυοαποθεμάτων άκρως μεταναστευτικών ειδών. Οι συστάσεις αυτές καθίστανται δεσμευτικές για τα συμβαλλόμενα μέρη τα οποία δεν έχουν προβάλλει αντιρρήσεις. Με την ιδιότητά της ως συμβαλλόμενο μέρος στην εν λόγω ΠΟΑ, εναπόκειται κατά συνέπεια στην Κοινότητα να εφαρμόσει τις εκδιδόμενες συστάσεις για τις οποίες δεν έχει προβάλλει αντιρρήσεις. Ορισμένες από τις συστάσεις αυτές που έχουν εκδοθεί έχουν ήδη αποτελέσει αντικείμενο ενσωμάτωσης στο κοινοτικό δίκαιο. Η ενσωμάτωση στο κοινοτικό δίκαιο τεχνικών μέτρων που εκδίδονται από τις εν λόγω ΠΟΑ διασφαλίζεται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 973/2001⁷⁷ του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2001, για την πρόβλεψη τεχνικών μέτρων διατήρησης ορισμένων αποθεμάτων άκρως μεταναστευτικών ειδών, ο οποίος τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 831/2004⁷⁸ και αντικαταστάθηκε πρόσφατα με τον κανονισμό (ΕΚ) 520/2007 του Συμβουλίου⁷⁹.

⁷⁶ ΕΕ L.162 της 18.6.1986, σ. 33

⁷⁷ ΕΕ L.137 της 19.5.2001

⁷⁸ ΕΕ L.127 της 29.4.2004

⁷⁹ ΕΕ L.123/3/12.5.2007

Ενσωμάτωση στο κοινοτικό δίκαιο τεχνικών μέτρων που θεσπίστηκαν από Περιφερειακές Οργανώσεις Αλιείας που είναι αρμόδιες στον τομέα της διαχείρισης τονοειδών, και στις οποίες η Ευρωπαϊκή Κοινότητα είναι συμβαλλόμενο μέρος, έχει νομική βάση σύμφωνα με το Άρθρο 37 της Συνθήκης και, επομένως, γίνεται με κανονισμό, ενώ λεπτομέρειες εφαρμογής καθορίζονται με κανονισμό της Επιτροπής και αφορά έναν τομέα που υπάγεται στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Κοινότητας. Κατά συνέπεια, δεν έχει εφαρμογή η αρχή της επικουρικότητας.

Η Κοινότητα είναι μέλος της GFCM (Απόφαση 98/416/ΕΚ του Συμβουλίου, της 16ης Ιουνίου 1998, για την προσχώρηση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στη γενική επιτροπή αλιείας για τη Μεσόγειο)⁸⁰.

Η GFCM εξαρτιόταν μέχρι πρόσφατα εξ ολοκλήρου από τον προϋπολογισμό του Οργανισμού Επισιτισμού και Γεωργίας του ΟΗΕ (FAO). Οι περιορισμοί στον εν λόγω προϋπολογισμό δεν επέτρεπαν την χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων της GFCM που είναι απαραίτητες για την ολοκλήρωση του νέου ενισχυμένου ρόλου της· επομένως είναι απαραίτητο να διαθέτει η GFCM δικό της ανεξάρτητο προϋπολογισμό.

Η GFCM ενέκρινε, κατά τη συνεδρίασή της από 13 έως 16 Οκτωβρίου 1997, τις τροποποιήσεις στο κείμενο της συμφωνίας για θέσπιση ανεξάρτητου προϋπολογισμού· ο εν λόγω προϋπολογισμός αποτελεί νέα υποχρέωση για τα συμβαλλόμενα μέρη της GFCM κατά την έννοια του άρθρου X παράγραφος 2 της συμφωνίας για την ίδρυση της GFCM.

Αυτές οι νέες υποχρεώσεις μπορούσαν να αρχίσουν να ισχύουν μόνον αφού γίνονταν δεκτές από τα δύο τρίτα των μελών της GFCM.

Η Κοινότητα εξέδωσε έγγραφο αποδοχής του ανεξάρτητου προϋπολογισμού της GFCM (Απόφαση του Συμβουλίου της 17ης Ιουλίου 2000 σχετικά με την αποδοχή από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα της τροποποίησης του κειμένου της συμφωνίας για την ίδρυση της Γενικής Επιτροπής Αλιείας για τη Μεσόγειο, για την θέσπιση ανεξάρτητου προϋπολογισμού της εν λόγω οργάνωσης⁸¹). Επίσης ο FAO υποστηρίζει επιστημονικά προγράμματα στην περιοχή (ADRIAMED, COPEMED, MED-SUD-MED και EAST MED). Το τελευταίο με έδρα την Αθήνα πρόκειται να αρχίσει να δραστηριοποιείται στο τέλος του 2008.

⁸⁰ (EE L 190 της 4.7.1998, σ. 34

⁸¹ (2000/487/ΕΚ)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 **ΤΡΟΠΟΣ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ**

5.1. Ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και άλλοι οργανισμοί

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν είναι ομοσπονδία, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες, ούτε είναι απλώς ένας οργανισμός συνεργασίας μεταξύ κυβερνήσεων, όπως τα Ηνωμένα Έθνη. Στην πραγματικότητα, είναι μοναδική στον κόσμο. Οι χώρες που αποτελούν την Ένωση (τα «κράτη μέλη» της) συνεχίζουν να είναι ανεξάρτητα κυρίαρχα έθνη, αλλά συνενώνουν τις εθνικές κυριαρχίες τους ούτως ώστε να αποκτήσουν ισχύ και παγκόσμια επιρροή την οποία καμία δεν θα μπορούσε να έχει μόνη της. Ο συγκερασμός αυτός των εθνικών κυριαρχιών σημαίνει πρακτικά ότι τα κράτη μέλη μεταβιβάζουν ορισμένες από τις εξουσίες λήψης αποφάσεων που διαθέτουν σε κοινά θεσμικά όργανα τα οποία έχουν συσταθεί από τα ίδια, ούτως ώστε οι αποφάσεις για συγκεκριμένα θέματα κοινού ενδιαφέροντος να μπορούν να λαμβάνονται δημοκρατικά σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων της Ένωσης γενικά, και στη διαδικασία συναπόφασης ειδικότερα, συμμετέχουν τα τρία κύρια θεσμικά όργανα :

- το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (ΕΚ), το οποίο αντιπροσωπεύει τους πολίτες της Ένωσης και ελέγεται άμεσα από αυτούς ·
- το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο αντιπροσωπεύει τα μεμονωμένα κράτη μέλη ·
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, καθήκον της οποίας είναι να προασπίζει τα συμφέροντα της Ένωσης συνολικά.

Αυτό το «θεσμικό τρίγωνο» παράγει τις πολιτικές και τους νόμους που ισχύουν σε όλη την Ένωση. Κατ' αρχήν, η Επιτροπή είναι εκείνη που προτείνει νέα ευρωπαϊκή νομοθεσία, αλλά το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο είναι εκείνα που την εγκρίνουν. Στη συνέχεια, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη υλοποιούν τη νέα νομοθεσία και η Επιτροπή την επιβάλλει.

Ζωτικό ρόλο διαδραματίζουν και δύο άλλα θεσμικά όργανα: το Δικαστήριο εξασφαλίζει την τήρηση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας, ενώ το Ελεγκτικό Συνέδριο ελέγχει τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων της Ένωσης.

Οι εξουσίες και υποχρεώσεις των εν λόγω θεσμικών οργάνων θεσπίζονται από τις συνθήκες, που αποτελούν τη βάση κάθε ενέργειας της Ένωσης. Οι συνθήκες θεσπίζουν επίσης τους κανόνες και τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούν τα θεσμικά όργανα της Ένωσης. Εγκρίνονται από τους προέδρους και /ή τους πρωθυπουργούς όλων των χωρών της Ένωσης και επικυρώνονται από τα κοινοβούλιά τους.

Εκτός από τα θεσμικά όργανα, η Ένωση διαθέτει ορισμένους άλλους οργανισμούς που διαδραματίζουν ειδικευμένο ρόλο:

- την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή που εκπροσωπεί την κοινωνία των πολιτών, τους εργαζομένους και τους εργοδότες ·

- την Επιτροπή των Περιφερειών που εκπροσωπεί την τοπική αυτοδιοίκηση και την περιφερειακή διοίκηση·
- την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων που χρηματοδοτεί τα επενδυτικά σχέδια της Ένωσης και παρέχει βοήθεια στις μικρές επιχειρήσεις μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων.
- την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα που είναι υπεύθυνη για την ευρωπαϊκή νομισματική πολιτική·
- τον Ευρωπαϊό Διαμεσολαβητή που εξετάζει καταγγελίες για περιπτώσεις κακοδιοίκησης από θεσμικά όργανα και οργανισμούς της Ένωσης·
- τον Ευρωπαϊό Επόπτη Προστασίας Δεδομένων που διασφαλίζει το απόρρητο των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα·
- την Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων που δημοσιεύει πληροφορίες σχετικά με την Ένωση·
- την Υπηρεσία Επιλογής Προσωπικού των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων που προσλαμβάνει προσωπικό για τα θεσμικά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης.
- αποστολή της Ευρωπαϊκής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης είναι η παροχή κατάρτισης σε μέλη του προσωπικού της Ε.Ε. επί μιας σειράς εξειδικευμένων θεμάτων.

Επίσης, έχουν συσταθεί ειδικευμένοι οργανισμοί που εκτελούν ορισμένα τεχνικά, επιστημονικά ή διαχειριστικά καθήκοντα.

Όλα τα όργανα έχουν σχέση, σε κάποιο βαθμό, με κάποια άποψη διαχείρισης της αλυσίδας. Τα όργανα αυτά είναι:

5.1.1. Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Γνωστό συνήθως ως Συμβούλιο των Υπουργών, συνίσταται από εθνικούς αντιπροσώπους, γενικά Υπουργούς. Οι Υπουργοί είναι υπεύθυνοι προς τα εθνικά κοινοβούλια, καθώς επίσης και προς την κοινή γνώμη. Το Συμβούλιο, με βάση μια πρόταση της Επιτροπής και τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, εκδίδει την κοινοτική νομοθεσία. Οι αποφάσεις λαμβάνονται με ενισχυμένη πλειοψηφία: η ψήφος κάθε Κ-Μ σταθμίζεται ανάλογα με τον πληθυσμό του. Τα μέτρα ψηφίζονται εφόσον επιτευχθεί ένα ορισμένο ποσοστό ψήφων. Το Συμβούλιο διαθέτει ομάδες εργασίας καθώς και μόνιμες και ειδικές επιτροπές που συνίστανται από αντιπροσώπους των Κ-Μ, οι οποίες προετοιμάζουν τις συνεδριάσεις του Συμβουλίου. Η περισσότερο γνωστή είναι η Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων των Κ-Μ (Coreper).

Οι κύριες αρμοδιότητες του Συμβουλίου είναι οι εξής:

1. Θεσπίζει ευρωπαϊκούς νόμους, από κοινού με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σε πολλούς τομείς πολιτικής.
2. Συντονίζει τη γενική οικονομική πολιτική των κρατών μελών.

3. Συνομολογεί διεθνείς συμφωνίες μεταξύ της Ένωσης και ενός ή περισσοτέρων κρατών ή διεθνών οργανισμών.
4. Εγκρίνει τον προϋπολογισμό της Ένωσης από κοινού με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.
5. Αναπτύσσει την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας της Ένωσης, βάσει γενικών προσανατολισμών που καθορίζει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.
6. Συντονίζει τη συνεργασία μεταξύ των εθνικών δικαστικών και αστυνομικών αρχών σε ποινικές υποθέσεις.
7. Οι περισσότερες από τις αρμοδιότητες αυτές αφορούν τον «κοινοτικό» τομέα – δηλαδή τομείς δραστηριότητας όπου τα κράτη μέλη έχουν αποφασίσει να εκχωρήσουν την κυριαρχία τους και να αναθέσουν εξουσίες λήψης αποφάσεων στα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα. Ο τομέας αυτός αποτελεί τον «πρώτο πυλώνα» της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εντούτοις, οι τελευταίες δύο αρμοδιότητες αφορούν κατά μέγα μέρος τομείς στους οποίους τα κράτη μέλη δεν έχουν εκχωρήσει τις εξουσίες τους, αλλά απλώς συνεργάζονται. Αυτό αποκαλείται «διακυβερνητική συνεργασία» και καλύπτει τον δεύτερο και τον τρίτο «πυλώνα» της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το έργο του Συμβουλίου περιγράφεται λεπτομερέστερα στη συνέχεια.

5.1.1.1. Νομοθεσία

Μεγάλο μέρος της ευρωπαϊκής νομοθεσίας εκδίδεται από το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο από κοινού.

Κατά κανόνα, το Συμβούλιο ενεργεί μόνον κατόπιν πρότασης της Επιτροπής, ενώ η Επιτροπή φυσιολογικά είναι υπεύθυνη να εξασφαλίζει ότι η ευρωπαϊκή νομοθεσία, αφ' ής στιγμής εκδοθεί, εφαρμόζεται σωστά.

5.1.1.2. Συντονισμός της οικονομικής πολιτικής των κρατών-μελών

Οι χώρες της Ένωσης έχουν αποφασίσει ότι επιθυμούν μια γενική οικονομική πολιτική που να βασίζεται σε στενό συντονισμό μεταξύ των εθνικών οικονομικών πολιτικών τους. Ο συντονισμός αυτός εξασφαλίζεται από τους υπουργούς οικονομίας και οικονομικών που αποτελούν συλλογικά το Συμβούλιο Οικονομικών και Δημοσιονομικών Υποθέσεων («ECOFIN»).

Οι χώρες της Ένωσης επιθυμούν επίσης να δημιουργήσουν περισσότερες θέσεις απασχόλησης και να βελτιώσουν τα εκπαιδευτικά τους συστήματα καθώς και τα συστήματα υγείας και κοινωνικής προστασίας. Μολονότι κάθε χώρα της Ένωσης είναι υπεύθυνη για την πολιτική της στους τομείς αυτούς, οι χώρες της Ένωσης μπορούν να καθορίσουν κοινούς στόχους και να διδαχθούν η μία από την εμπειρία της άλλης για να επιτύχουν τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα. Η εν λόγω διαδικασία αποκαλείται «ανοικτή μέθοδος συντονισμού», και λαμβάνει χώρα στο πλαίσιο του Συμβουλίου.

5.1.1.3. Σύναψη διεθνών συμφωνιών

Κάθε χρόνο, το Συμβούλιο «συνομολογεί» (δηλ. υπογράφει επισήμως) διάφορες συμφωνίες μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τρίτων χωρών, ή διεθνών οργανισμών. Οι συμφωνίες αυτές μπορούν να καλύπτουν ευρείς τομείς, όπως το εμπόριο, η συνεργασία και η ανάπτυξη ή να αφορούν ειδικά θέματα όπως η κλωστοϋφαντουργία, η αλιεία, οι επιστήμες και η τεχνολογία, οι μεταφορές κλπ. Επιπλέον, το Συμβούλιο συνομολογεί συμβάσεις μεταξύ των κρατών μελών της Ένωσης σε τομείς όπως η φορολογία, το εταιρικό δίκαιο ή η προξενική προστασία. Οι συμβάσεις μπορούν να αφορούν επίσης τη συνεργασία για θέματα ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης.

5.1.1.4. Έγκριση του προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ο ετήσιος προϋπολογισμός της Ένωσης εγκρίνεται από κοινού από το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

5.1.1.5. Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας

Τα κράτη μέλη συνεργάζονται για την ανάπτυξη μιας Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ). Αλλά η εξωτερική πολιτική, η ασφάλεια και η άμυνα είναι ζητήματα τα οποία παραμένουν υπό τον ανεξάρτητο έλεγχο των κρατών μελών. Τα κράτη μέλη δεν έχουν εκχωρήσει την εθνική κυριαρχία τους στους τομείς αυτούς, πράγμα που σημαίνει ότι ο ρόλος του Κοινοβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι περιορισμένος. Εντούτοις, οι χώρες της Ένωσης μπορούν να κερδίσουν πολλά αν συνεργαστούν στους τομείς αυτούς, ενώ το κύριο βήμα γι' αυτή τη «διακυβερνητική συνεργασία» είναι το Συμβούλιο.

Για να είναι σε θέση να αντιδρά αποτελεσματικότερα στις διεθνείς κρίσεις, η Ευρωπαϊκή Ένωση δημιούργησε μια «Δύναμη Ταχείας Αντίδρασης». Δεν πρόκειται για έναν ευρωπαϊκό στρατό. Το προσωπικό της συνεχίζει να ανήκει στις εθνικές ένοπλες δυνάμεις και να τελεί υπό εθνική διοίκηση, ενώ ο ρόλος της περιορίζεται στην εκπλήρωση ανθρωπιστικών ή ειρηνευτικών καθηκόντων και άλλων επιχειρήσεων διάσωσης και αντιμετώπισης κρίσεων. Το 2003, για παράδειγμα, η Ένωση διεξήγαγε στρατιωτική επιχείρηση (με κωδικό όνομα Άρτεμις) στη Λαϊκή Δημοκρατία του Κογκό, και το 2004 άρχισε ειρηνευτική επιχείρηση (κωδικό όνομα Αλθαία) στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη.

Στις επιχειρήσεις αυτές το Συμβούλιο επικουρείται από :

- την Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας (PSC),
- τη Στρατιωτική Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EUMC) και
- το Επιτελείο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EUMS), το οποίο αποτελείται από στρατιωτικούς εμπειρογνώμονες αποσπασμένους στη Γραμματεία του Συμβουλίου από τα κράτη μέλη.

5.1.1.6. *Ελευθερία, ασφάλεια και δικαιοσύνη*

Οι πολίτες της Ένωσης είναι ελεύθεροι να εγκατασταθούν και να εργασθούν σε οποιαδήποτε χώρα της Ένωσης που θα επιλέξουν. Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να έχουν ισότιμη πρόσβαση στην πολιτική δικαιοσύνη σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Για το λόγο αυτό τα εθνικά δικαστήρια πρέπει να συνεργαστούν ώστε, για παράδειγμα, μια δικαστική απόφαση που εκδίδεται σε χώρα της Ένωσης για υπόθεση διαζυγίου ή επιμέλειας παιδιού να αναγνωρίζεται σε όλες τις άλλες χώρες της Ένωσης.

Η ελεύθερη κυκλοφορία στην Ένωση είναι προς μεγάλο όφελος των νομοταγών πολιτών, αλλά μπορεί επίσης να αποτελέσει αντικείμενο εκμετάλλευσης εκ μέρους των διεθνών εγκληματιών και τρομοκρατών. Η αντιμετώπιση του διασυνοριακού εγκλήματος απαιτεί τη διασυνοριακή συνεργασία μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων, των αστυνομικών δυνάμεων, των τελωνειακών υπαλλήλων και των αρχών μετανάστευσης όλων των χωρών της Ένωσης.

Θα πρέπει να εξασφαλιστεί, για παράδειγμα,

- ότι τα εξωτερικά σύνορα της Ένωσης αστυνομεύονται αποτελεσματικά,
- ότι οι τελωνειακές και οι αστυνομικές αρχές ανταλλάσσουν πληροφορίες όσον αφορά τις κινήσεις υπόπτων για λαθρεμπόριο ναρκωτικών ή διακίνηση ανθρωπών,
- ότι οι αιτήσεις ασύλου αξιολογούνται και διεκπεραιώνονται κατά τον ίδιο τρόπο σε ολόκληρη την Ένωση, ώστε να αποτραπεί το φαινόμενο της «αναζήτησης ασύλου» («forum shopping»).

Των θεμάτων αυτών επιλαμβάνεται το Συμβούλιο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων – δηλαδή, οι υπουργοί Δικαιοσύνης και Εσωτερικών. Στόχος είναι να δημιουργηθεί ένας ενιαίος «χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης» εντός των συνόρων της Ένωσης.

5.1.2. *Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή*

Η Επιτροπή είναι η καρδιά της Ένωσης. Καταρτίζει προτάσεις για νέους νόμους και τις διαβιβάζει στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Εξασφαλίζει επίσης την εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου στα Κ-Μ. Επιπροσθέτως, διαχειρίζεται τον κοινοτικό προϋπολογισμό. Η Επιτροπή διαιρείται σε διοικητικά τμήματα που είναι γνωστά ως Γενικές Διευθύνσεις (ΓΔ).

Η ΓΔ XIV ασχολείται με την αλιεία.

Οι κύριες αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι τέσσερις :

1. προτείνει νομοθεσία στο Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο,
2. διαχειρίζεται και εκτελεί τις πολιτικές και τον προϋπολογισμό της Ένωσης,
3. επιβάλλει το ευρωπαϊκό δίκαιο (από κοινού με το Δικαστήριο),
4. εκπροσωπεί την Ευρωπαϊκή Ένωση στη διεθνή σκηνή, για παράδειγμα διεξάγοντας διαπραγματεύσεις για τη σύναψη συμφωνιών μεταξύ της Ένωσης και τρίτων χωρών.

5.1.2.1. Προτάσεις νέας νομοθεσίας

Η Επιτροπή έχει «δικαίωμα πρωτοβουλίας». Με άλλα λόγια, η Επιτροπή είναι η μόνη υπεύθυνη για την εκπόνηση προτάσεων νέας ευρωπαϊκής νομοθεσίας, τις οποίες υποβάλλει στο Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο. Οι προτάσεις αυτές πρέπει να αποβλέπουν στην προώθηση των συμφερόντων της Ένωσης και των πολιτών της, και όχι των συμφερόντων συγκεκριμένων χωρών ή κλάδων της οικονομίας.

Πριν εκπονήσει κάποια πρόταση, η Επιτροπή πρέπει να γνωρίζει τις νέες καταστάσεις και τα νέα προβλήματα που έχουν εμφανισθεί στην Ευρώπη, ώστε να εξετάσει αν η θέσπιση ευρωπαϊκής νομοθεσίας είναι ο καλύτερος τρόπος για την αντιμετώπισή τους. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Επιτροπή είναι σε συνεχή επαφή με ευρύ φάσμα ομάδων συμφερόντων και με δύο συμβουλευτικά όργανα, συγκεκριμένα με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών. Ζητά επίσης τη γνώμη των εθνικών κοινοβουλίων και κυβερνήσεων.

Η Επιτροπή προτείνει την ανάληψη δράσης στο επίπεδο της Ένωσης μόνον αν κρίνει ότι ένα πρόβλημα δεν μπορεί να επιλυθεί αποτελεσματικότερα με την ανάληψη εθνικής, περιφερειακής ή τοπικής δράσης. Αυτή η αρχή αντιμετώπισης των ζητημάτων στο χαμηλότερο δυνατό επίπεδο καλείται «αρχή της επικουρικότητας».

Αν, εντούτοις, η Επιτροπή καταλήξει στο συμπέρασμα ότι απαιτείται να θεσπιστεί ευρωπαϊκή νομοθεσία, εκπονεί μια πρόταση η οποία πιστεύει ότι αποτελεί αποτελεσματική αντιμετώπιση του προβλήματος και θα ικανοποιήσει το ευρύτερο δυνατό φάσμα συμφερόντων. Για να εξασφαλίσει την ορθότητα των τεχνικών λεπτομερειών η Επιτροπή συμβουλευέται εμπειρογνώμονες, μέσω των διαφόρων επιτροπών και ομάδων της.

5.1.2.2. Εκτέλεση των πολιτικών και του προϋπολογισμού της Ένωσης

Ως το εκτελεστικό όργανο της Ένωσης η Επιτροπή είναι υπεύθυνη για τη διαχείριση και την εκτέλεση του προϋπολογισμού της Ένωσης. Οι περισσότερες δαπάνες πραγματοποιούνται από τις εθνικές και τοπικές αρχές, αλλά η Επιτροπή είναι υπεύθυνη για την επίβλεψή τους, υπό το άγρυπνο μάτι του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Στόχος και των δύο οργάνων είναι να εξασφαλίζουν χρηστή δημοσιονομική διαχείριση. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο χορηγεί στην Επιτροπή απαλλαγή για την εκτέλεση του προϋπολογισμού μόνον αν η ετήσια έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου είναι θετική.

Η Επιτροπή επίσης διαχειρίζεται τις πολιτικές που έχουν εγκριθεί από το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, όπως την κοινή γεωργική πολιτική. Ένα άλλο παράδειγμα είναι η πολιτική ανταγωνισμού, όπου η Επιτροπή έχει την εξουσία να επιτρέπει ή να απαγορεύει συγχωνεύσεις μεταξύ εταιριών. Η Επιτροπή πρέπει επίσης να εξασφαλίζει ότι οι χώρες της Ένωσης δεν επιδοτούν τις βιομηχανίες τους με τρόπο που συνεπάγεται νόθευση του ανταγωνισμού.

5.1.2.3. Επιβολή της ευρωπαϊκής νομοθεσίας

Η Επιτροπή ενεργεί ως «θεματοφύλακας των Συνθηκών». Αυτό σημαίνει ότι η Επιτροπή, μαζί με το Δικαστήριο, είναι αρμόδια να εξασφαλίζει ότι η ευρωπαϊκή νομοθεσία εφαρμόζεται ορθά σε όλα τα κράτη μέλη.

Αν διαπιστώσει ότι μια χώρα της Ένωσης δεν εφαρμόζει έναν ευρωπαϊκό νόμο και συνεπώς δεν τηρεί τις έννομες υποχρεώσεις της, η Επιτροπή λαμβάνει μέτρα για τη διόρθωση της κατάστασης.

Πρώτα, κινεί μια νομική διαδικασία που ονομάζεται «διαδικασία επί παραβάσει». Αποστέλλει στην οικεία κυβέρνηση επίσημη επιστολή όπου αναφέρονται οι λόγοι για τους οποίους η Επιτροπή πιστεύει ότι η συγκεκριμένη χώρα παραβιάζει την ευρωπαϊκή νομοθεσία και τάσσεται προθεσμία για την αποστολή λεπτομερούς απάντησης στην Επιτροπή.

Αν η κατάσταση δεν διορθωθεί με τη διαδικασία αυτή, η Επιτροπή πρέπει στη συνέχεια να προσφύγει στο Δικαστήριο, το οποίο μπορεί να επιβάλλει χρηματικές ποινές. Οι αποφάσεις του Δικαστηρίου είναι δεσμευτικές για τα κράτη μέλη και για τα θεσμικά όργανα της Ένωσης.

5.1.2.4. Εκπροσώπηση της Ένωσης στη διεθνή σκηνή

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μεταφέρει τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη διεθνή σκηνή. Επιτρέπει στα 15 κράτη μέλη να μιλούν «με μια φωνή» σε διεθνή φόρα όπως ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου.

Η Επιτροπή είναι επίσης αρμόδια για τη διαπραγμάτευση διεθνών συμφωνιών εξ ονόματος της Ένωσης. Παράδειγμα μιας τέτοιας συμφωνίας είναι η Συμφωνία του Κοτονού, η οποία θέτει τους όρους μιας σημαντικής εταιρικής σχέσης βοήθειας και εμπορίου μεταξύ της Ένωσης και αναπτυσσομένων χωρών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού.

5.1.3. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο απαρτίζεται από εκλεγμένους αντιπροσώπους των Κ-Μ. Ο ρόλος τους είναι να συμμετέχουν στη νομοθετική διαδικασία της Κοινότητας, να μεριμνούν ώστε η Επιτροπή να κάνει κατάλληλη χρήση της εξουσίας της και, μαζί με το Συμβούλιο, να λαμβάνει αποφάσεις για τον κοινοτικό προϋπολογισμό.

Οι κύριες αρμοδιότητες του Κοινοβουλίου είναι τρεις:

1. Θέσπιση ευρωπαϊκών νόμων, από κοινού με το Συμβούλιο σε πολλούς τομείς πολιτικής. Το γεγονός ότι το ΕΚ εκλέγεται άμεσα από τους πολίτες αποτελεί ένα από τα στοιχεία που εγγυώνται τη δημοκρατική νομιμότητα της ευρωπαϊκής νομοθεσίας.
2. Ασκει δημοκρατικό έλεγχο επί όλων των θεσμικών οργάνων της Ένωσης, και ιδίως επί της Επιτροπής. Έχει την εξουσία να εγκρίνει ή να απορρίπτει

το διορισμό των Επιτρόπων, καθώς και να κάνει δεκτή πρόταση μομφής κατά της Επιτροπής συλλογικά.

3. Η δύναμη του χρήματος. Το Κοινοβούλιο μοιράζεται με το Συμβούλιο την εξουσία σχετικά με τον προϋπολογισμό της Ένωσης και συνεπώς μπορεί να επηρεάζει τις δαπάνες της. Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας, εγκρίνει ή απορρίπτει τον προϋπολογισμό στο σύνολό του.

Οι τρεις αυτοί ρόλοι περιγράφονται λεπτομερέστερα στη συνέχεια.

5.1.3.1. Θέσπιση ευρωπαϊκών νόμων

Η συνηθέστερη διαδικασία για την έγκριση (δηλ. τη θέσπιση) ευρωπαϊκής νομοθεσίας είναι η «συναπόφαση». Η εν λόγω διαδικασία τοποθετεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σε ισότιμη βάση και εφαρμόζεται για τη θέσπιση νομοθεσίας σε ένα ευρύ φάσμα τομέων.

Σε ορισμένους τομείς (για παράδειγμα γεωργία, οικονομική πολιτική, θεωρήσεις και μετανάστευση) μόνο το Συμβούλιο νομοθετεί, αλλά πρέπει να ζητήσει τη γνώμη του Κοινοβουλίου. Επιπλέον, η σύμφωνη γνώμη του Κοινοβουλίου απαιτείται για ορισμένες σημαντικές αποφάσεις, όπως για παράδειγμα την προσχώρηση νέων χωρών στην Ένωση.

Το Κοινοβούλιο κινεί επίσης τη διαδικασία θέσπισης νέας νομοθεσίας εξετάζοντας το ετήσιο πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής, μελετώντας ποιοι νέοι νόμοι θα ήταν σκόπιμο να θεσπιστούν και ζητώντας από την Επιτροπή να υποβάλει προτάσεις.

5.1.3.2. Δημοκρατικός έλεγχος

Το Κοινοβούλιο ασκεί δημοκρατικό έλεγχο επί των υπολοίπων ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων με διάφορους τρόπους.

Όταν μια νέα Επιτροπή αναλαμβάνει καθήκοντα, τα μέλη της ορίζονται από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών της Ένωσης αλλά δεν μπορούν να διοριστούν χωρίς την έγκριση του Κοινοβουλίου. Το Κοινοβούλιο καλεί σε ακρόαση κάθε μέλος της Επιτροπής χωριστά, συμπεριλαμβανομένου του μελλοντικού Προέδρου της Επιτροπής, και στη συνέχεια αποφασίζει με ψηφοφορία εάν θα εγκρίνει την Επιτροπή ως σύνολο.

Καθ' όλη τη διάρκεια της θητείας της, η Επιτροπή παραμένει πολιτικά υπόλογη στο Κοινοβούλιο, το οποίο μπορεί να εγκρίνει «πρόταση μομφής» ζητώντας τη συλλογική παραίτηση της Επιτροπής.

Γενικότερα, το Κοινοβούλιο ασκεί έλεγχο εξετάζοντας τακτικά εκθέσεις που υποβάλλει η Επιτροπή (την ετήσια γενική έκθεση, εκθέσεις για την εκτέλεση του προϋπολογισμού κλπ). Επιπλέον, οι ευρωβουλευτές υποβάλλουν τακτικά ερωτήσεις προς την Επιτροπή, τις οποίες οι Επίτροποι υποχρεούνται νομικά να απαντήσουν.

Το Κοινοβούλιο παρακολουθεί επίσης το έργο του Συμβουλίου: οι βουλευτές του υποβάλλουν τακτικά γραπτές και προφορικές ερωτήσεις προς το Συμβούλιο, ενώ ο Πρόεδρος του Συμβουλίου παρευρίσκεται στις συνόδους της ολομέλειας και συμμετέχει σε σημαντικές συζητήσεις.

Το Κοινοβούλιο μπορεί επίσης να ασκεί δημοκρατικό έλεγχο μέσω της εξέτασης αναφορών που του υποβάλλουν πολίτες και της σύστασης προσωρινών εξεταστικών επιτροπών.

Τέλος, το Κοινοβούλιο συμμετέχει σε όλες τις συνόδους κορυφής της Ένωσης (τις συνεδριάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου). Κατά την έναρξη κάθε συνόδου κορυφής, ο Πρόεδρος του Κοινοβουλίου καλείται να διατυπώσει τις απόψεις και τις ανησυχίες του Κοινοβουλίου για επίκαιρα ζητήματα και για θέματα της ημερήσιας διάταξης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

5.1.3.3. Η δύναμη του χρήματος

Ο ετήσιος προϋπολογισμός της Ένωσης αποφασίζεται από κοινού από το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. Το Κοινοβούλιο, σε δύο διαδοχικές αναγνώσεις, συζητά τον προϋπολογισμό ο οποίος δεν θεωρείται οριστικώς εγκεκριθείς πριν υπογραφεί από τον Πρόεδρο του Κοινοβουλίου.

Η επιτροπή ελέγχου του προϋπολογισμού του Κοινοβουλίου παρακολουθεί την εκτέλεση του προϋπολογισμού και, κάθε χρόνο, το Κοινοβούλιο αποφασίζει αν θα εγκρίνει την εκτέλεση του προϋπολογισμού του προηγούμενου οικονομικού έτους από την Επιτροπή. Αυτή η διαδικασία έγκρισης είναι γνωστή με τον όρο «απαλλαγή».

Ορισμένες προτάσεις της Επιτροπής πρέπει να υποβάλλονται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το οποίο διαθέτει ειδική επιτροπή αλιείας.

Η Επιτροπή αυτή είναι αρμόδια για:

1. τη λειτουργία και την ανάπτυξη της κοινής αλιευτικής πολιτικής και τη διαχείρισή της ·
2. τη διατήρηση των αλιευτικών πόρων ·
3. την κοινή οργάνωση της αγοράς αλιευτικών προϊόντων ·
4. τη διαρθρωτική πολιτική στους τομείς της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, συμπεριλαμβανομένων των χρηματοδοτικών μέσων προσανατολισμού της αλιείας ·
5. τις διεθνείς συμφωνίες αλιείας.

5.1.4. Δικαστήριο

Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων συνιστά το **κοινοτικό δικαιοδοτικό όργανο**. Αποτελείται από τρία επιμέρους δικαιοδοτικά όργανα : το Δικαστήριο, το Πρωτοδικείο και το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης. Κύρια αποστολή του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων είναι ο έλεγχος της νομιμότητας των κοινοτικών πράξεων και η **διασφάλιση ενιαίας ερμηνείας και εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου**.

Με τη νομολογία του, το Δικαστήριο υπογράμμισε την υποχρέωση των **εθνικών διοικητικών και δικαιοδοτικών οργάνων να εφαρμόζουν πλήρως το κοινοτικό δίκαιο** στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους και να προασπίζουν τα δικαιώματα που αυτό παρέχει στους πολίτες (απευθείας εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου), απέχοντας από την εφαρμογή οποιασδήποτε αντίθετης διάταξης του εθνικού δικαίου, είτε προγενέστερης είτε μεταγενέστερης του κοινοτικού κανόνα (υπεροχή του κοινοτικού δικαίου έναντι του εθνικού δικαίου).

Το Δικαστήριο διατύπωσε επίσης την αρχή της ευθύνης των κρατών μελών λόγω παραβίασεως του κοινοτικού δικαίου, η οποία συνιστά, αφενός, στοιχείο που ενισχύει αποφασιστικά την προστασία των δικαιωμάτων που παρέχουν στους ιδιώτες οι κανόνες του κοινοτικού δικαίου και, αφετέρου, παράγοντα δυνάμενο να συμβάλει αποτελεσματικότερα στην εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου εκ μέρους των κρατών μελών. Δυνάμει αυτής της αρχής οι παραβάσεις των κρατών μελών δύνανται να θεμελιώσουν την υποχρέωση αποζημίωσης η οποία, σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδέχεται να έχει σοβαρές δημοσιονομικές συνέπειες. Επιπροσθέτως, οι εκ μέρους των κρατών μελών παραβιάσεις του κοινοτικού δικαίου δύνανται να παραπέμπονται ενώπιον του Δικαστηρίου, σε περίπτωση δε μη εκτελέσεως αποφάσεως που διαπιστώνει μια τέτοια παράβαση, το Δικαστήριο έχει τη δυνατότητα να επιβάλει χρηματικό πρόστιμο ή να καταδικάσει το οικείο κράτος μέλος στην καταβολή ενός κατ' αποκοπή ποσού.

Το Δικαστήριο συνεργάζεται επίσης με τα εθνικά δικαστήρια, τα οποία αποτελούν τα κοινά δικαστήρια του κοινοτικού δικαίου. Όλα τα εθνικά δικαστήρια που καλούνται να επιλύσουν διαφορά που άπτεται του κοινοτικού δικαίου δύνανται, και σε ορισμένες περιπτώσεις υποχρεούνται, να υποβάλλουν στο Δικαστήριο προδικαστικά ερωτήματα. Στο πλαίσιο αυτό το Δικαστήριο προβαίνει στην ερμηνεία ενός κανόνος του κοινοτικού δικαίου ή στον έλεγχο της νομιμότητάς του.

Η εξελικτική πορεία της νομολογίας του Δικαστηρίου σηματοδοτεί τη συμβολή του στη δημιουργία ενός δικαιικού χώρου που άπτεται των πολιτών και προασπίζει τα δικαιώματα που τους παρέχει η κοινοτική νομοθεσία στις διάφορες πτυχές του καθημερινού τους βίου.

5.1.5. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΟΚΕ) είναι μια συμβουλευτική συνέλευση που συνίσταται από αντιπροσώπους οικονομικών και κοινωνικών ομάδων των Κ-Μ. Οι ομάδες αυτές εξετάζουν τις προτάσεις της Επιτροπής και παρέχουν γνώμη στο Συμβούλιο και στο ΕΚ.

5.1.6. Η Επιτροπή των Περιφερειών

Η επιτροπή αυτή αντιπροσωπεύει τα περιφερειακά συμφέροντα κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

5.1.7. Το Ελεγκτικό Συνέδριο

Το Ελεγκτικό Συνέδριο ελέγχει εάν ο κοινοτικός προϋπολογισμός δαπανήθηκε σύμφωνα με το πρόγραμμα και εάν παρήγαγε τα προβλεπόμενα αποτελέσματα.

5.1.8. Επιτροπές Αλιείας

Διάφορες επιτροπές, οι οποίες συνίστανται από αντιπροσώπους των Κ-Μ και του κλάδου, καθώς επίσης και από επιστημονικούς εμπειρογνώμονες, συστήθηκαν προκειμένου να βοηθήσουν στην εφαρμογή της ΚΑΛΠ με την παροχή συμβουλών σχετικά με την προτεινόμενη νομοθεσία.

Υπάρχουν **Επιτροπές Διαχείρισης** που συνίστανται από αντιπροσώπους Κ-Μ, οι οποίοι ασχολούνται με αποφάσεις όσον αφορά λεπτομερείς κανόνες εφαρμογής, καθώς και **Συμβουλευτικές Επιτροπές**, οι οποίες παρέχουν συμβουλές.

5.1.8.1. Συμβουλευτική Επιτροπή Αλιείας

Η Συμβουλευτική Επιτροπή Αλιείας, η οποία δημιουργήθηκε το 1971, καθιστά δυνατή τη συνεργασία της Επιτροπής με αντιπροσώπους των κλάδων της αλιείας, καθώς επίσης και των ομάδων καταναλωτών. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε το 1999 ένα σχέδιο δράσης με στόχο τη δημιουργία των απαιτούμενων όρων για την αποτελεσματική διαβούλευση και επικοινωνία μεταξύ όλων όσων ενδιαφέρονται άμεσα και έμμεσα για την ΚΑΛΠ. Έτσι, η Συμβουλευτική Επιτροπή Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας (ΣΕΑΥ) αναδιαρθρώθηκε με την είσοδο αντιπροσώπων συμφερόντων, όπως είναι ο κλάδος της υδατοκαλλιέργειας, οίκοι δημοπρασιών, επιστημονικοί εμπειρογνώμονες και ΜΚΟ⁸² (μη κυβερνητικές οργανώσεις) περιβάλλοντος και ανάπτυξης. Επιπλέον ο Καν(ΕΚ) αριθ. 657/2000 του Συμβουλίου για στενότερο διάλογο με το κλάδο της αλιείας και τις ομάδες που επηρεάζονται από την ΚΑΛΠ προβλέπει κοινοτική χρηματοδότηση για ορισμένες δαπάνες των ευρωπαϊκών επαγγελματικών οργανώσεων που αφορούν την προετοιμασία συναντήσεων της ΣΕΑΥ, καθώς και τη διάδοση των πληροφοριών της ΚΑΛΠ στον κλάδο καθώς και στις ενδιαφερόμενες ομάδες.⁸³

Η ΣΕΑΥ απαρτίζεται από 21 αντιπροσώπους των ακόλουθων τομέων ενδιαφερόντων: επαγγελματικές οργανώσεις που αντιπροσωπεύουν τον τομέα παραγωγής, τον κλάδο της μεταποίησης και τους εμπορευόμενους προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, καθώς και μη επαγγελματικές οργανώσεις που εκπροσωπούν τα συμφέροντα των καταναλωτών, το περιβάλλον και την ανάπτυξη. Τα μέλη της ΣΕΑΥ διορίζονται από την Επιτροπή προτάσει των οργανώσεων που έχουν συσταθεί σε κοινοτικό επίπεδο, οι οποίες πρέπει να είναι και οι πλέον αντιπροσωπευτικές των σχετικών συμφερόντων. Συνεδριάζουν σύμφωνα με ένα

⁸² Απόφαση 1999/478/ΕΚ της Επιτροπής

⁸³ Καν(ΕΚ) αριθ. 657/2000 του Συμβουλίου της 27^{ης} Μαρτίου 2000, σχετικά με την ενίσχυση του διαλόγου μεταξύ του τομέα της αλιείας και των κίνδων που αφορά η κοινή αλιευτική πολιτική (ΕΕ L 80 της 31.3.2000)

ετήσιο πρόγραμμα εργασίας που καταρτίζεται κατόπιν συμφωνίας με την Επιτροπή.

Η Ολομέλεια της ΣΕΑΥ περιλαμβάνει επίσης αντιπροσώπους τεσσάρων ομάδων εργασίας που προετοιμάζουν τις γνωμοδοτήσεις της, καθώς και εκπροσώπους της Επιτροπής Τομεακού Διαλόγου η οποία αντιπροσωπεύει τους κοινωνικούς εταίρους.

Οι εν λόγω ομάδες εργασίας είναι οι εξής:

Ομάδα 1 : Πρόσβαση σε αλιευτικούς πόρους και διαχείριση των αλιευτικών δραστηριοτήτων.

Ομάδα 2 : Υδατοκαλλιέργεια, ψάρια, μαλακόστρακα και μαλάκια.

Ομάδα 3 : Αγορές και εμπορική πολιτική.

Ομάδα 4 : Γενικά θέματα : οικονομικά και τομεακή ανάλυση.

Κατόπιν πρωτοβουλίας του προέδρου της ή κατόπιν αιτήσεως ενός ή περισσότερων των μελών της, η επιτροπή δύναται να επιλαμβάνεται ή να διαβουλεύεται με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για μέτρα που προτίθεται να λάβει αυτή στα πλαίσια της ΚΑΛΠ, καθώς επίσης και για οικονομικά και κοινωνικά θέματα στον τομέα της αλιείας εκτός εκείνων που αφορούν τους κοινωνικούς εταίρους, τους εργοδότες και τους εργαζόμενους.

5.1.8.2. Επιστημονική, Τεχνική και Οικονομική Επιτροπή Αλιείας – ΕΤΟΕΑ

Η εφαρμογή της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής απαιτεί την αρωγή επιστημονικού προσωπικού υψηλών προσόντων, εξειδικευμένου σε θέματα του τομέα της θαλάσσιας βιολογίας, της θαλάσσιας οικολογίας, της επιστήμης της αλιείας, της τεχνολογίας αλιευτικών εργαλείων και της οικονομικής της αλιείας. Για το σκοπό αυτό, ιδρύθηκε η Επιστημονική, Τεχνική και Οικονομική Επιτροπή Αλιείας (ΕΤΟΕΑ) με την Απόφαση της Επιτροπής αριθ. 93/619/ΕΚ και ανανεώθηκε το 2005 με την απόφαση της Επιτροπής αριθμ. 2005/629/ΕΚ.

Τα μέλη της ΕΤΟΕΑ διορίζονται από την Επιτροπή και επιλέγονται μεταξύ επιστημόνων με υψηλά προσόντα που έχουν ειδίκευση στους τομείς αυτούς. Η θητεία των μελών της επιτροπής αυτής είναι τριετής και ανανεώσιμη.

Ενεργώντας σε συνεργασία με υπαλλήλους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η εν λόγω επιτροπή μπορεί να συγκροτεί εσωτερικές ομάδες εργασίας, στις συνεδριάσεις των οποίων μπορούν να παρευρίσκονται προσκεκλημένοι εμπειρογνώμονες.

Η Επιτροπή δύναται να ζητεί τη γνώμη της ΕΤΟΕΑ για όλα τα προβλήματα τα συναφή με τις ρυθμίσεις που διέπουν την πρόσβαση σε ζώνες και πόρους της αλιείας στην Ε.Ε. καθώς και με τη ρύθμιση αλιευτικών δραστηριοτήτων. Η γνώμη της ΕΤΟΕΑ είναι κρίσιμης σημασίας στα πλαίσια της διαδικασίας καθορισμού των ετήσιων ΤΑCS και ποσοστώσεων.

Η ΕΤΟΕΑ υποβάλλει ετήσια έκθεση για την κατάσταση των αλιευτικών πόρων και για τις εξελίξεις των αλιευτικών δραστηριοτήτων. Συντάσσει επίσης αναφορά σχετικά με τις οικονομικές επιπτώσεις της κατάστασης των αλιευτικών πόρων.

5.1.8.3. Επιτροπή τομεακού κοινωνικού διαλόγου για τη θαλάσσια αλιεία

Ο κοινωνικός διάλογος αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του θεσμικού συστήματος της Ε.Ε. Σύμφωνα με τη συνθήκη, η Επιτροπή προωθεί τη διαβούλευση με εργοδότες και εργαζομένους και διευκολύνει το διάλογο μεταξύ τους. Ως εκ τούτου, προτού να υποβάλει προτάσεις στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής, η Επιτροπή διαβουλεύεται με τους κοινωνικούς εταίρους για την ενδεχόμενη κατεύθυνση της κοινοτικής δράσης.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι ο τομεακός διάλογος αποτελεί το κατάλληλο επίπεδο για τη συζήτηση θεμάτων που σχετίζονται, για παράδειγμα, με την απασχόληση, τις συνθήκες εργασίας, την επαγγελματική κατάρτιση, τις βιομηχανικές μεταλλάξεις, την κοινωνία της γνώσης, τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, τη διεύρυνση και την παγκοσμιοποίηση.

Μετά την ανακοίνωση της Επιτροπής του 1998 για την *Προσαρμογή και προώθηση του κοινωνικού διαλόγου σε κοινοτικό επίπεδο*, με την οποία θεσπίστηκαν συγκεκριμένες διατάξεις σχετικά με την ίδρυση, την αντιπροσωπευτικότητα και τη λειτουργία τομεακών επιτροπών, η ανακοίνωση του 2002 με τίτλο *‘‘Ο Ευρωπαϊκός κοινωνικός διάλογος, δύναμη εκσυγχρονισμού και αλλαγής’’*, βελτίωσε σημαντικά τις υφιστάμενες δομές και προώθησε έναν αποτελεσματικότερο διάλογο για την καλύτερη διαχείριση σε επίπεδο Ε.Ε.

Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή προωθεί τον τομεακό κοινωνικό διάλογο ως φόρουμ συζήτησης και διαπραγμάτευσης με στόχο τη συμπλήρωση του διαλόγου που διεξάγεται ήδη σε επίπεδο εταιρειών καθώς και σε διεπαγγελματικό επίπεδο. Δεδομένου ότι βρίσκονται πιο κοντά στη βάση, οι κοινωνικοί εταίροι είναι σε θέση να γνωρίζουν καλύτερα τα προβλήματα ο καθένας στον δικό του τομέα.

Τα κυριότερα θέματα που εξετάζει η επιτροπή τομεακού κοινωνικού διαλόγου είναι η επαγγελματική κατάρτιση και διάφορα θέματα υγείας, υγιεινής, ασφάλειας και περιβάλλοντος.

5.1.8.4. Επιτροπές Επιτροπολογίας

Για την εφαρμογή της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής, η Επιτροπή επικουρείται από 3 Επιτροπές Επιτροπολογίας:

- Επιτροπή Διαρθρώσεων Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας⁸⁴

Οι εργασίες της επιτροπής αυτής διέπονται από τους κανόνες συμβουλευτικής και διαχειριστικής διαδικασίας. Η επιτροπή αυτή συγκαλείται για θέματα που έχουν σχέση με το Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας, και ιδίως για θέματα που έχουν σχέση με κοινές επιχειρήσεις, οργανώσεις παραγωγών και κανόνες εφαρμογής.

⁸⁴ (Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1260/1999 του Συμβουλίου, της 21ης Ιουνίου 1999 για τη θέσπιση γενικών διατάξεων για τα Διαρθρωτικά Ταμεία, άρθρο 51)

- Επιτροπή του τομέα της Αλιείας και της Υδατοκαλλιέργειας⁸⁵

Οι εργασίες της επιτροπής αυτής διέπονται από τους κανόνες διαχειριστικής και κανονιστικής διαδικασίας. Η γνώμη της επιτροπής αυτής ζητείται για θέματα σχετιζόμενα με τη γενική εφαρμογή της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής, όπως είναι τα μέτρα διατήρησης, ελέγχου και επιβολής κανόνων, ορισμένα διαρθρωτικά μέτρα καθώς και προγράμματα συλλογής δεδομένων.

- Επιτροπή προϊόντων αλιείας⁸⁶

Οι εργασίες της επιτροπής αυτής διέπονται από τους κανόνες της διαχειριστικής διαδικασίας. Η Επιτροπή επικουρείται από την επιτροπή αυτή σε θέματα που έχουν σχέση με την κοινή οργάνωση αγορών προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, όπως για παράδειγμα το επίπεδο των καθεστώτων παρέμβασης.

Και στις τρεις ανωτέρω επιτροπές ακολουθείται η εξής διαδικασία: ο αντιπρόσωπος της Επιτροπής υποβάλλει στην επιτροπή σχέδιο των μέτρων που θα ληφθούν. Η επιτροπή διατυπώνει τη γνώμη της επί του σχεδίου εντός προθεσμίας την οποία δύναται να τάξει ο πρόεδρος της ανάλογα με τον επείγοντα χαρακτήρα του ζητήματος.

5.1.8.5. Περιφερειακά Γνωμοδοτικά Συμβούλια

Η ίδρυση των ΠΓΣ απετέλεσε έναν από τους πυλώνες της μεταρρύθμισης της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής του 2002 και είχε ως στόχο την ικανοποίηση της επιθυμίας της Ε.Ε. και των παραγόντων του κλάδου να αυξηθεί η συμμετοχή των τελευταίων στη διαδικασία της ΚΑΛΠ.

Τα ΠΓΣ καταρτίζουν συστάσεις και υποδείξεις σε θέματα αλιείας της περιοχής ή του τομέα τον οποίο καλύπτουν και τις διαβιβάζουν στην Επιτροπή ή στις οικείες εθνικές αρχές. Οι συστάσεις και οι υποδείξεις αυτές διαβιβάζονται είτε κατόπιν αιτήματος των εν λόγω οργάνων είτε κατόπιν πρωτοβουλίας του ίδιου του ΠΓΣ. Τα ΠΓΣ απαρτίζονται από αντιπροσώπους του κλάδου της αλιείας και άλλων ομάδων που επηρεάζονται από την ΚΑΛΠ, ενώ οι επιστήμονες προσκαλούνται να συμμετάσχουν στις συνεδριάσεις των ΠΓΣ ως εμπειρογνώμονες. Αντιπρόσωπος της Επιτροπής καθώς και περιφερειακοί και εθνικοί αντιπρόσωποι κρατών μελών μπορούν να παρακολουθούν τις συνεδριάσεις ως παρατηρητές.

Η νομική βάση των ΠΓΣ καθορίστηκε από το Συμβούλιο, αλλά εναπόκειται στους παράγοντες του κλάδου να διασφαλίσουν την πραγματική σύσταση των νέων αυτών οργάνων. Τα ενδιαφερόμενα μέρη πρέπει να υποβάλουν τεκμηριωμένη αίτηση για τη δημιουργία ενός ΠΓΣ στις αρχές του οικείου κράτους μέλους και στην Επιτροπή. Μετά τη διατύπωση γνώμης εκ μέρους των ενδιαφερομένων

⁸⁵ (Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2371/2002 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 2002, για τη διατήρηση και βιώσιμη εκμετάλλευση των αλιευτικών πόρων στο πλαίσιο της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής)

⁸⁶ (Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 104/2000 του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2000 για την κοινή οργάνωση αγορών προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, άρθρο 38)

κρατών μελών, η Επιτροπή εκδίδει απόφαση η οποία προβλέπει την ημερομηνία έναρξης λειτουργίας του ΠΓΣ.

Έχουν ιδρυθεί επτά ΠΓΣ για να καλύψουν τις εξής περιοχές ή τύπους αλιείας:

- Βαλτική Θάλασσα (λειτουργεί από τον Μάρτιο του 2006)
- Μεσόγειος Θάλασσα
- ΠΓΣ Βορείου Θαλάσσης (λειτουργεί από τον Νοέμβριο του 2004)
- Βορειοδυτικά ύδατα (λειτουργεί από το Σεπτέμβριο του 2005)
- Νοτιοδυτικά ύδατα (λειτουργεί από τον Απρίλιο του 2007)
- Πελαγικά αποθέματα (προσφυγάκι, σκουμπρί, σαυρίδι και ρέγγα) σε όλες τις περιοχές (λειτουργεί από τον Αύγουστο του 2005)
- Υπερπόντια αλιεία (λειτουργεί από τον Μάρτιο του 2007)

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συσκέπτεται σε τακτική βάση με τα ήδη λειτουργούντα ΠΓΣ για τη συζήτηση των προτεραιοτήτων και για τη διασφάλιση του συντονισμού θεμάτων που αφορούν όλα τα ΠΓΣ.

Τα ΠΓΣ έχουν επίσης αποφασίσει να συγκροτήσουν Μεικτή Επιτροπή για την εξέταση θεμάτων κοινού ενδιαφέροντος, όπως είναι η συμμετοχή τους στην Υπηρεσία Ελέγχου.

5.1.8.6. Κοινοτική Υπηρεσία Ελέγχου της Αλιείας

Τέλος στο πλαίσιο της αναμορφωμένης ΚΑΛΠ συστάθηκε Κοινοτική Υπηρεσία Ελέγχου Της Αλιείας⁸⁷.

Αποστολή και καθήκοντα της Υπηρεσίας

Η Υπηρεσία είναι ένας διοικητικός και τεχνικός κοινοτικός οργανισμός με σκοπό τη διοργάνωση του συντονισμού των δραστηριοτήτων ελέγχου και επιθεώρησης των κρατών μελών. Οφείλει επίσης να συντονίζει τις ενέργειες καταπολέμησης της παράνομης αλιείας και την ανάπτυξη των εθνικών μέσων που έχουν διατεθεί σε κοινή χρήση από τα κράτη μέλη. Συμβάλλει επίσης στις εργασίες έρευνας και ανάπτυξης που διεξάγονται από τα κράτη μέλη και την Επιτροπή σε τεχνικά θέματα ελέγχου και επιθεώρησης. Βοηθά τα κράτη μέλη να γνωστοποιούν στην Επιτροπή και προς τρίτα μέρη πληροφορίες σχετικά με τις δραστηριότητες ελέγχου και εποπτείας και τις αλιευτικές δραστηριότητες.

Τα στηρίζει επίσης κατά την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους και κατά την εναρμόνιση της θέσης σε εφαρμογή της ΚΑΛΠ. Ειδικότερα, η Υπηρεσία δύναται να παρέμβει:

- στην κατάρτιση των επιθεωρητών αλιείας ·
- στην ανάθεση από κοινού δημόσιων συμβάσεων για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών σχετικών με τις δραστηριότητες ελέγχου και επιθεώρησης ·

⁸⁷ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 768/2005 του Συμβουλίου, της 26ης Απριλίου 2005, για την ίδρυση Κοινοτικής Υπηρεσίας Ελέγχου της Αλιείας και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2847/93 για τη θέσπιση συστήματος ελέγχου που εφαρμόζεται στην Κοινή Αλιευτική Πολιτική.

- στην εκπόνηση κοινών επιχειρησιακών διαδικασιών που αφορούν διάφορα κράτη μέλη ·
- στον καθορισμό κριτηρίων για την παροχή και ανταλλαγή μέσων ελέγχου και επιθεώρησης μεταξύ των κρατών μελών και μεταξύ των τελευταίων αυτών και των τρίτων χωρών.

Εξάλλου, η Υπηρεσία δύναται να παρέχει υπηρεσίες μέσω συμβάσεων, παραδειγματος χάρη για τη ναύλωση και τη διαχείριση περιπολικών σιαφών.

Εφόσον το ζητήσει η Επιτροπή, η Υπηρεσία οφείλει επίσης να εκτελεί καθήκοντα σχετικά με τις διεθνείς υποχρεώσεις της Κοινότητας και των κρατών μελών. Τα βοηθά στις σχέσεις με τις τρίτες χώρες και τις διεθνείς περιφερειακές οργανώσεις στις οποίες συμμετέχει η Κοινότητα ως μέλος. Η Υπηρεσία δύναται επίσης να συνεργάζεται με τις αρμόδιες αρχές των τρίτων χωρών ή τις διεθνείς οργανώσεις στο πλαίσιο ειδικών συμφωνιών. Μπορεί επίσης να εκτελεί, εξ ονόματος των κρατών μελών, καθήκοντα δυνάμει διεθνών συμφωνιών.

Επιχειρησιακός συντονισμός

Οι κοινές δραστηριότητες ελέγχου και επιθεώρησης των κρατών μελών διεξάγονται με βάση διεθνή ή ειδικά προγράμματα ελέγχου και επιθεώρησης.

Η Υπηρεσία συντονίζει τη θέση σε εφαρμογή των προγραμμάτων αυτών καταρτίζοντας σχέδια από κοινού ανάπτυξης, μετά από συνεννόηση με τα οικεία κράτη μέλη.

Τα κράτη μέλη οφείλουν να ανακοινώνουν τα μέσα που διαθέτουν και όσα έχουν την πρόθεση να χρησιμοποιήσουν για να θέσουν σε εφαρμογή το πρόγραμμα ελέγχου και επιθεώρησης που τα αφορά. Ένα σχέδιο προγράμματος ανάπτυξης καταρτίζεται στην περίπτωση αυτή από τον εκτελεστικό διευθυντή της Υπηρεσίας σε συνεννόηση με τα εν λόγω κράτη μέλη.

Ο εκτελεστικός διευθυντής ανακοινώνει το σχέδιο του προγράμματος στα οικεία κράτη μέλη και στην Επιτροπή. Το εγκρίνει εάν δεν υπάρξει καμία αντίρρηση εντός πέντε εργάσιμων ημερών. Σε περίπτωση αντιρρήσεως, ο διευθυντής απευθύνεται στην Επιτροπή η οποία δύναται να επιφέρει κάθε αναγκαία προσαρμογή και να εγκρίνει το πρόγραμμα.

Τα προγράμματα αυτά θέτουν σε εφαρμογή τα κριτήρια, τους δείκτες αναφοράς, τις προτεραιότητες και τις κοινές διαδικασίες επιθεώρησης που καθορίζονται από την Επιτροπή στα προγράμματα.

Οργανώνουν την ανάπτυξη εθνικών μέσων ελέγχου και επιθεώρησης και διοργανώνουν τη χρήση των ανθρώπινων και υλικών πόρων κατά τις περιόδους και τις ζώνες όπου οι πόροι αυτοί πρέπει να αναπτυχθούν.

Τα προγράμματα από κοινού ανάπτυξης ορίζουν επίσης τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες τα μέσα ελέγχου και επιθεώρησης ενός κράτους μέλους μπορούν να εισέλθουν στα ύδατα που υπάγονται στην κυριαρχία ενός άλλου κράτους μέλους.

Τα κράτη μέλη έχουν διάφορες υποχρεώσεις όσον αφορά τη θέση σε εφαρμογή των προγραμμάτων αυτών σε συνεργασία με την Υπηρεσία. Οφείλουν να θέτουν στη διάθεση και να αναπτύσσουν τα προβλεπόμενα στο πλαίσιο αυτό μέσα. Ορίζουν επίσης ένα σημείο επαφής ή έναν εθνικό συντονιστή ο οποίος είναι σε

θέση να ανταποκρίνεται στα αιτήματα της Υπηρεσίας τα σχετικά με τη θέση σε εφαρμογή του προγράμματος. Οφείλουν επίσης να παρέχουν στην Υπηρεσία ηλεκτρονική πρόσβαση στις πληροφορίες που είναι αναγκαίες γι' αυτήν τη θέση σε εφαρμογή.

Η Υπηρεσία πραγματοποιεί ετήσια αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας κάθε προγράμματος από κοινού ανάπτυξης και προβαίνει σε ανάλυση με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία, η οποία αποσκοπεί στον προσδιορισμό της ύπαρξης κινδύνου μη συμμόρφωσης των αλιευτικών δραστηριοτήτων με τα εφαρμοστέα μέτρα διατήρησης και ελέγχου.

Εσωτερική δομή και λειτουργία

Η Υπηρεσία είναι ένας οργανισμός της Κοινότητας, διαθέτει νομική προσωπικότητα και έδρα της είναι το Vigo στην Ισπανία.

Το προσωπικό της αποτελείται από υπαλλήλους προσωρινά αποσπασμένους ή μετατεθειμένους, καθώς και άλλους μη μόνιμους υπαλλήλους οι οποίοι προσλαμβάνονται από την Υπηρεσία ανάλογα με τις ανάγκες της.

Η Υπηρεσία διαθέτει ένα διοικητικό συμβούλιο το οποίο εγκρίνει τις αναγκαίες διαδικασίες προκειμένου να μπορέσει να εκπληρώσει την αποστολή της. Αποτελείται από έξι αντιπροσώπους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και έναν εκπρόσωπο ανά κράτος μέλος, οι οποίοι διορίζονται με βάση την εμπειρία τους.

Διορίζει και ανακαλεί τον εκτελεστικό διευθυντή ο οποίος είναι επιφορτισμένος με τη διαχείριση της Υπηρεσίας και τη διασφάλιση της θέσης σε εφαρμογή των αρχών της ΚΑΛΠ. Ο τελευταίος αυτός εγκρίνει το πρόγραμμα εργασίας καθώς και τον οριστικό προϋπολογισμό της Υπηρεσίας για το επόμενο έτος και τη γενική έκθεση του προηγούμενου έτους.

Η θητεία του εκτελεστικού διευθυντή είναι πενταετής και ανανεώσιμη μία μόνο φορά. Αν το ζητήσει, μπορεί να συμβουλευθεί το γνωμοδοτικό συμβούλιο. Το συμβούλιο αυτό αποτελείται από εκπροσώπους των περιφερειακών γνωμοδοτικών συμβουλίων.

Δημοσιονομικές διατάξεις

Η χρηματοδότηση της Υπηρεσίας προέρχεται από τρεις πηγές: τον κοινοτικό προϋπολογισμό, τις αμοιβές για παροχή υπηρεσιών στα κράτη μέλη καθώς και τις αμοιβές για τις δημοσιεύσεις, την κατάρτιση και τις άλλες παρεχόμενες υπηρεσίες.

Αξιολόγηση

Η διεξαγωγή ανεξάρτητης εξωτερικής αξιολόγησης της εφαρμογής του κανονισμού ανατίθεται μετά από αίτηση του διοικητικού συμβουλίου εντός πέντε ετών από την έναρξη λειτουργίας της Υπηρεσίας και στη συνέχεια ανά πενταετία.

Κάθε αξιολόγηση εξετάζει τον αντίκτυπο του κανονισμού προκειμένου να εκτιμήσει τη χρησιμότητα, τη συνεκτικότητα και την αποτελεσματικότητα της Υπηρεσίας και στο βαθμό που η τελευταία αυτή συμβάλλει στο στόχο διασφάλισης της αποτελεσματικής και ενιαίας εφαρμογής της ΚΑΛΠ.

5.2. Κατανομή αρμοδιοτήτων

Ως γνωστόν η κοινοτική αρμοδιότητα θεμελιώνεται ειδικά στα επί μέρους άρθρα των Συνθηκών από τα οποία προσδιορίζεται η φύση και η υφή της συγκεκριμένης αρμοδιότητας που αναγνωρίζεται στην Ένωση/ Κοινότητες.

Η αρχή της ειδικότητας ή της ειδικής εξουσιοδότησης (*principe de spécialité*) των κοινοτικών αρμοδιοτήτων αποτυπώνεται στο αρθ.5 παρ.1 ΣυνθΕΚ, κατά το οποίο, « η Κοινότητα δρα μέσα στα όρια των αρμοδιοτήτων που της αναθέτει και των στόχων που της ορίζει η παρούσα συνθήκη». Έμφανση της αρχής αποτελεί και η διάταξη του αρθ. 7 ΣυνθΕΚ, κατά την οποία «κάθε όργανο ενεργεί εντός των ορίων των εξουσιών που του παρέχονται από την παρούσα συνθήκη».

Η αρχή της ειδικότητας των αρμοδιοτήτων της Κοινότητας δεν σημαίνει βέβαια ότι οι κοινοτικές αρμοδιότητες προδιαγράφονται λεπτομερειακά σε κάθε άρθρο των Συνθηκών. Οι Συνθήκες περιέχουν και διατάξεις με ευρύτατες εξουσιοδοτήσεις προς τα κοινοτικά όργανα, όπως π.χ. το αρθ. 94 ΣυνθΕΚ για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών, οι οποίες έχουν άμεση επίπτωση στην εγκαθίδρυση ή λειτουργία της κοινής αγοράς.

Αν και οι Συνθήκες μέχρι πρόσφατα δεν έκαναν καμιά διάκριση ως προς το είδος των αρμοδιοτήτων που εκχωρούνται στην Κοινότητα, η θεωρία είχε προβεί σε μια κατηγοριοποίηση των αρμοδιοτήτων και τις διέκρινε σε αποκλειστικές, συντρέχουσες και παράλληλες, χωρίς όμως να υπάρχει ομοφωνία ως προς τον χαρακτηρισμό για το σύνολο των αρμοδιοτήτων. Το Δικαστήριο ήταν εκείνο το οποίο με τη νομολογία του προσδιόρισε συγκεκριμένες αρμοδιότητες ως αποκλειστικές. Έτσι οι αρμοδιότητες που αφορούν τη διατήρηση των βιολογικών πόρων της θάλασσας στα πλαίσια της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής (άρθρο 102 της Πράξης Προσχώρησης του 1972) έχουν χαρακτηριστεί ως αποκλειστικές, δηλαδή η Κοινότητα και μόνο αυτή είναι αρμόδια για τη ρύθμιση των συγκεκριμένων ζητημάτων.

Σύμφωνα με τη Συνθήκη της Λισσαβόνας και σε ό,τι αφορά το θέμα των αρμοδιοτήτων ισχύουν τα εξής:

«ΤΙΤΛΟΣ Ι ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΤΟΜΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ «.....»

Άρθρο 2

1. Όταν οι Συνθήκες απονέμουν στην Ένωση αποκλειστική αρμοδιότητα σε συγκεκριμένο τομέα, μόνον η Ένωση δύναται να νομοθετεί και να εκδίδει νομικά δεσμευτικές πράξεις, ενώ τα κράτη μέλη έχουν την εν λόγω δυνατότητα μόνο εάν εξουσιοδοτούνται προς τούτο από την Ένωση ή μόνο για να εφαρμόσουν τις πράξεις της Ένωσης.

2. Όταν οι Συνθήκες απονέμουν στην Ένωση συντρέχουσα αρμοδιότητα με τα κράτη μέλη σε συγκεκριμένο τομέα, η Ένωση και τα κράτη μέλη δύνανται να νομοθετούν και να εκδίδουν νομικά δεσμευτικές πράξεις στον τομέα αυτό. Τα κράτη μέλη ασκούν τις αρμοδιότητές τους κατά το μέτρο που η Ένωση δεν έχει

ασκήσει τη δική της. Τα κράτη μέλη ασκούν εκ νέου τις αρμοδιότητές τους κατά το μέτρο που η Ένωση αποφάσισε να παύσει να ασκεί τη δική της.

3. Τα κράτη μέλη συντονίζουν τις οικονομικές τους πολιτικές και τις πολιτικές τους στον τομέα της απασχόλησης σύμφωνα με τις ρυθμίσεις της παρούσας συνθήκης, για τον καθορισμό των οποίων αρμόδια είναι η Ένωση.

4. Η Ένωση έχει αρμοδιότητα, σύμφωνα με τις διατάξεις της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, να καθορίζει και να θέτει σε εφαρμογή κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένου του προοδευτικού καθορισμού κοινής αμυντικής πολιτικής.

5. Σε ορισμένους τομείς και υπό τους όρους που προβλέπουν οι Συνθήκες, η Ένωση έχει αρμοδιότητα να αναλαμβάνει δράσεις για την υποστήριξη, τον συντονισμό ή τη συμπλήρωση της δράσης των κρατών μελών, χωρίς ωστόσο να αντικαθιστά την αρμοδιότητά τους στους εν λόγω τομείς. Οι νομικά δεσμευτικές πράξεις της Ένωσης οι οποίες θεσπίζονται βάσει των διατάξεων των Συνθηκών που αφορούν τους τομείς αυτούς δεν μπορούν να περιλαμβάνουν εναρμόνιση των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών.

6. Η έκταση και οι όροι άσκησης των αρμοδιοτήτων της Ένωσης καθορίζονται από τις οικείες για κάθε τομέα διατάξεις των Συνθηκών.

Άρθρο 3

1. Η Ένωση έχει αποκλειστική αρμοδιότητα στους ακόλουθους τομείς: α) τελωνειακή ένωση, β) θέσπιση των κανόνων ανταγωνισμού που είναι αναγκαίοι για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, γ) νομισματική πολιτική για τα κράτη μέλη με νόμισμα το ευρώ, δ) διατήρηση των βιολογικών πόρων της θάλασσας στο πλαίσιο της κοινής αλιευτικής πολιτικής, ε) κοινή εμπορική πολιτική.

2. Η Ένωση έχει επίσης αποκλειστική αρμοδιότητα για τη σύναψη διεθνούς συμφωνίας όταν η σύναψη αυτή προβλέπεται σε νομοθετική πράξη της Ένωσης ή είναι απαραίτητη για να μπορέσει η Ένωση να ασκήσει την εσωτερική της αρμοδιότητα, ή κατά το μέτρο που ενδέχεται να επηρεάσει τους κοινούς κανόνες ή να μεταβάλει την εμβέλειά τους.

Άρθρο 4

1. Η Ένωση έχει συντρέχουσα αρμοδιότητα με τα κράτη μέλη όταν οι Συνθήκες της απονέμουν αρμοδιότητα μη επίπτουσα στους τομείς των άρθρων 3 και 6.

2. Οι συντρέχουσες αρμοδιότητες της Ένωσης και των κρατών μελών αφορούν τους εξής κύριους τομείς: α) την εσωτερική αγορά, β) την κοινωνική πολιτική, για τις πτυχές που καθορίζονται στην παρούσα συνθήκη, γ) την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή, δ) την γεωργία και την αλιεία, με την εξαίρεση της διατήρησης των βιολογικών πόρων της θάλασσας, ε) το περιβάλλον, στ) την προστασία των καταναλωτών, ζ) τις μεταφορές, η) τα διευρωπαϊκά δίκτυα, θ) την ενέργεια, ι) τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, ια) τις κοινές προκλήσεις για την ασφάλεια στον τομέα της δημόσιας υγείας, για τις πτυχές που καθορίζονται στην παρούσα συνθήκη.....»

Στους τομείς της αποκλειστικής κοινοτικής αρμοδιότητας τα κράτη μέλη δεν είναι πλέον αρμόδια να λάβουν οποιοδήποτε εθνικό μέτρο, τυχόν δε δραστηριοποίησή

τους θα νομιμοποιούσε της Επιτροπή να στραφεί εναντίον τους για παράβαση του κοινοτικού δικαίου (αρθ. 226 ΣυνθΕΚ). Η ρύθμιση αυτή αποβαίνει προβληματική στις περιπτώσεις εκείνες, όπου παρίσταται άμεση ανάγκη για λήψη μέτρων και το αρμόδιο κοινοτικό όργανο ή αρνείται να λάβει το μέτρο ή αποδεικνύεται ανίκανο να παρέμβει αποτελεσματικά. Το Δικαστήριο με αφορμή την αδυναμία του Συμβουλίου να λάβει τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία και τη διατήρηση των αλιευμάτων στη Βόρεια Θάλασσα και τη μονομερή ανάληψη δράσης εκ μέρους του Ηνωμένου Βασιλείου, αποφάνθηκε ότι τα κράτη μέλη νομιμοποιούνται να λάβουν τα αναγκαία μέτρα « ως διαχειριστές του κοινοτικού συμφέροντος»⁸⁸, υπό την προϋπόθεση ότι τα κράτη μέλη θα συνεννοηθούν και θα συνεργασθούν με την Επιτροπή, τα δε μέτρα που θα λάβουν θα πρέπει να έχουν προσωρινό συντηρητικό χαρακτήρα και θα δικαιολογούνται από τις συγκεκριμένες περιστάσεις.

Συντρέχουσες αρμοδιότητες είναι οι ρυθμίσεις του αρθ. 33 επ. ΣυνθΕΚ για την αγροτική και αλιευτική πολιτική καθώς και οι ρυθμίσεις που αφορούν την εσωτερική αγορά, τις κρατικές ενισχύσεις κλπ. Συντρέχουσες αρμοδιότητες νοούνται οι αρμοδιότητες για τις οποίες τα κράτη μέλη παραμένουν αρμόδια εφόσον και καθόσον οι Κοινότητες δεν κάνουν χρήση της συγκεκριμένης αρμοδιότητας. Αν οι Κοινότητες κάνουν εξαντλητική χρήση της συγκεκριμένης αρμοδιότητας, τότε στα κράτη μέλη δεν μένει κανένα περιθώριο για οποιαδήποτε δραστηριότητα και η σχετική αρμοδιότητα λαμβάνει χαρακτήρα αποκλειστικής κοινοτικής αρμοδιότητας (θεωρία του καταληφθέντος χώρου «*terrain occupé*»)⁸⁹.

Παράλληλες αρμοδιότητες δηλαδή αρμοδιότητες που μπορούν να ασκηθούν παράλληλα και από τις Κοινότητες και από τα κράτη μέλη, νοούνται π.χ. οι ρυθμίσεις του αρθ. 81 ΣυνθΕΚ για τον ανταγωνισμό, αντικείμενο για το οποίο τα κράτη μέλη νομιμοποιούνται να λαμβάνουν παράλληλα νομοθετικά μέτρα και να ρυθμίζουν αυτοδύναμα το συγκεκριμένο θέμα. Κατά το Δικαστήριο ακόμη και όταν στα κράτη μέλη αναγνωρίζεται αυτόνομη και παράλληλη αρμοδιότητα, το εθνικό μέτρο «μπορεί να γίνει δεκτό μόνο στο μέτρο που θίγει την ομοιόμορφη εφαρμογή, στο σύνολό της κοινής αγοράς, των κοινοτικών κανόνων... και την πλήρη αποτελεσματικότητα των πράξεων που έχουν εκδοθεί κατ' εφαρμογή των κανόνων αυτών».⁹⁰

5.3. Λήψη αποφάσεων

Στη διαδικασία λήψης αποφάσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο συμμετέχουν διάφορα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, και ιδίως

- η Ευρωπαϊκή Ένωση,
- το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (ΕΚ),
- το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

⁸⁸ ΔΕΚ υπ. 804/79 (ΕΠ/Η.Β 0 Σωλλ.1981, 1045

⁸⁹ ΔΕΚ υπ. 22/70 (ΑΕΤΡ) Σωλλ. 1971,263.

⁹⁰ ΔΕΚ υπ. 14/68 (Wilhelm)Σωλλ.1969, 1, υπ. 253/78 (Rochas, Lamin, Ricci) Σωλλ. 1980, 2327

Γενικά, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι εκείνη που προτείνει τη νέα νομοθεσία, αλλά η αρμοδιότητα για τη θέσπιση των νόμων εμπίπτει στο Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. Σε ορισμένες περιπτώσεις, το Συμβούλιο μπορεί να ενεργεί χωρίς τη σύμπραξη άλλων οργάνων. Στη διαδικασία θέσπισης νομοθεσίας συμμετέχουν και άλλα θεσμικά όργανα.

Οι κύριες μορφές νομοθεσίας της Ε.Ε. είναι οι οδηγίες και οι κανονισμοί. Οι κανόνες και οι διαδικασίες λήψης αποφάσεων στην Ένωση θεσπίζονται από τις συνθήκες. Κάθε πρόταση νέου ευρωπαϊκού νόμου βασίζεται σε συγκεκριμένο άρθρο της συνθήκης, που αναφέρεται ως η «νομική βάση» της πρότασης. Αυτό καθορίζει ποια νομοθετική διαδικασία πρέπει να εφαρμοσθεί.

Οι τρεις κύριες διαδικασίες είναι η «συναπόφαση», η «σύμφωνη γνώμη» και η «διαβούλευση».

1. Συναπόφαση

Εάν το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο δεν μπορέσουν να συμφωνήσουν όσον αφορά πρόταση νομοθετικής πράξης, η πρόταση δεν γίνεται νόμος. Η διαδικασία προβλέπει δύο διαδοχικές «αναγνώσεις» σε κάθε θεσμικό όργανο. Αν επιτευχθεί συμφωνία κατά τις αναγνώσεις αυτές, η πρόταση γίνεται νόμος. Διαφορετικά, υποβάλλεται σε επιτροπή συνδιαλλαγής, η οποία αποτελείται από ίσο αριθμό εκπροσώπων του Συμβουλίου και του Κοινοβουλίου. Μόλις επιτευχθεί συμφωνία σ' αυτή την επιτροπή συνδιαλλαγής, το εγκεκριμένο κείμενο διαβιβάζεται πάλι στο Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο, έτσι ώστε να αποκτήσει τελικά ισχύ νόμου. Η συνδιαλλαγή γίνεται όλο και πιο σπάνια. Πράγματι, οι περισσότεροι νόμοι που θεσπίζονται με τη διαδικασία της συναπόφασης εγκρίνονται είτε κατά την πρώτη είτε κατά τη δεύτερη ανάγνωση ως αποτέλεσμα της καλής συνεργασίας μεταξύ των τριών θεσμικών οργάνων.

2. Σύμφωνη γνώμη

Στο πλαίσιο της διαδικασίας σύμφωνης γνώμης, το Συμβούλιο οφείλει να λάβει τη σύμφωνη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου πριν τη λήψη ορισμένων πολύ σημαντικών αποφάσεων.

Η διαδικασία συμπίπτει με τη διαδικασία διαβούλευσης, αλλά το Κοινοβούλιο δεν μπορεί να τροποποιήσει την πρόταση: πρέπει είτε να την εγκρίνει είτε να την απορρίψει. Για την έγκριση («σύμφωνη γνώμη») απαιτείται απόλυτη πλειοψηφία των ψηφισάντων.

Η διαδικασία σύμφωνης γνώμης χρησιμοποιείται κυρίως για συμφωνίες με άλλες χώρες, συμπεριλαμβανομένων των συμφωνιών προσχώρησης νέων χωρών στην Ε.Ε.

3. Διαβούλευση

Η διαδικασία διαβούλευσης χρησιμοποιείται σε τομείς όπως η γεωργία, η φορολογία και ο ανταγωνισμός. Ύστερα από πρόταση της Επιτροπής, το Συμβούλιο ζητεί τη γνώμη του Κοινοβουλίου και της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής καθώς και της Επιτροπής των Περιφερειών.

Το Κοινοβούλιο μπορεί :

- να εγκρίνει την πρόταση της Επιτροπής,
- να την απορρίψει,
- ή να ζητήσει τροποποιήσεις.

Αν το Κοινοβούλιο ζητήσει τροποποιήσεις, η Επιτροπή οφείλει να εξετάσει όλες τις αλλαγές που εισηγείται το Κοινοβούλιο. Εάν δεχθεί κάποιες από αυτές, υποβάλλει στο Συμβούλιο ανάλογα τροποποιημένη πρόταση.

Το Συμβούλιο εξετάζει την τροποποιημένη πρόταση και ή την εγκρίνει ως έχει ή την τροποποιεί περαιτέρω. Στην παρούσα διαδικασία, όπως και σε όλες τις άλλες, αν το Συμβούλιο τροποποιήσει πρόταση της Επιτροπής, αυτό πρέπει να γίνει με ομόφωνη απόφαση.

5.3.1. Λήψη αποφάσεων από το Συμβούλιο

Η διαδικασία λήψης αποφάσεων αρχίζει με πρόταση της Επιτροπής, η οποία καταρτίζει κατόπιν διαβούλευσης με τις αρμόδιες υπηρεσίες της. Προκειμένου να καταρτισθεί ένα σχέδιο πρότασης της Επιτροπής, οι υπηρεσίες της συλλέγουν στοιχεία από διάφορες. Οι υπηρεσίες αυτές μπορούν να ζητήσουν ειδικές μελέτες και συνήθως πραγματοποιούν εκτεταμένες διαβουλεύσεις με τις ενδιαφερόμενες ομάδες. Η Επιτροπή διαθέτει τη δική της Επιστημονική, Τεχνική και Οικονομική Επιτροπή Αλιείας (ΕΤΟΕΑ). Ανάλογα με το περιεχόμενο των προτάσεων, οι προαναφερόμενες επιτροπές μπορούν να κληθούν να εκφράσουν τη γνώμη τους. Άλλες υπηρεσίες της Επιτροπής, όπως εκείνες που είναι αρμόδιες για το περιβάλλον και την περιφερειακή πολιτική, μπορούν επίσης να κληθούν να εκφράσουν τη γνώμη τους. Όταν συμπληρωθεί η πρόταση, παρουσιάζεται σε συνεδρίαση των Επιτρόπων. Υπάρχει ειδικός Επίτροπος για την αλιεία. Εάν εγκριθεί από τους Επιτρόπους η πρόταση διαβιβάζεται στο Συμβούλιο, όπου εξετάζεται από ομάδες και επιτροπές εργασίας. Ανάλογα με τη φύση της πρότασης, το Συμβούλιο ζητεί τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής ή/ και της Επιτροπής Περιφερειών.

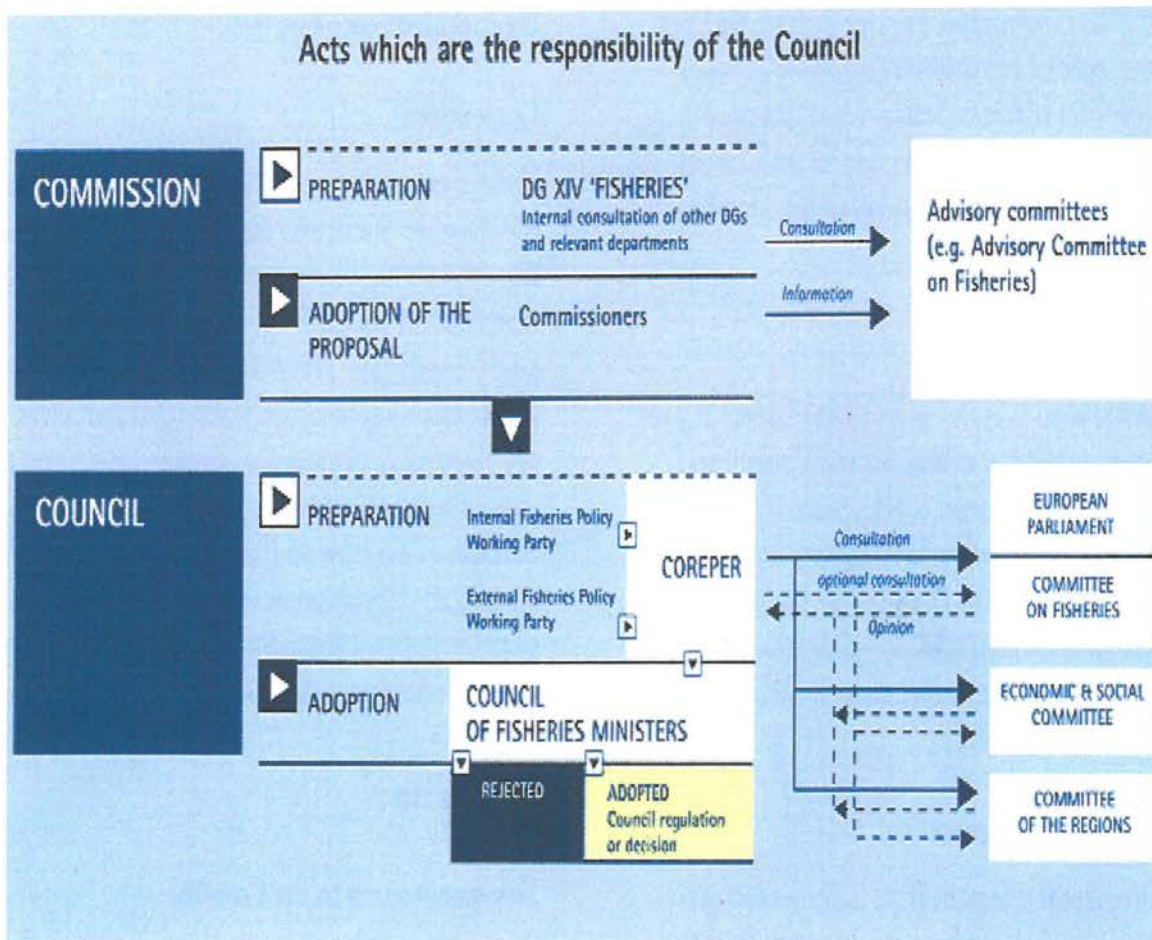
Εάν η Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων των Κ-Μ (Core per) συμφωνεί με την πρόταση, ψηφίζεται κατά την επόμενη συνεδρίαση του Συμβουλίου χωρίς συζήτηση (Σημείο Α). Εάν, εντούτοις, δεν υπάρξει συμφωνία μεταξύ της Core per και της Επιτροπής, η πρόταση συζητείται σε συνεδρίαση του Συμβουλίου προκειμένου να επιτευχθεί συμφωνία. Εάν μπορεί να υπάρξει συμβιβασμός η πρόταση καθίσταται κοινοτικός νόμος. Εάν το θέμα δεν διευθετηθεί, η Επιτροπή πρέπει να αποφασίσει εάν θα διατηρήσει την πρότασή της, θα την τροποποιήσει ή θα την αποσύρει.

5.3.2. Λήψη αποφάσεων από την Επιτροπή

Η Επιτροπή, επίσης, μπορεί να λάβει μέτρα σε συγκεκριμένους τομείς κατόπιν εξουσιοδότησης του Συμβουλίου Υπουργών. Για ένα μέτρο της Επιτροπής, η πρόταση της Επιτροπής εξετάζεται από αντιπροσώπους των Κ-Μ στις

διαχειριστικές επιτροπές και ανάλογα με τη φύση της πρότασης, στις συμβουλευτικές επιτροπές. Η πρόταση της Επιτροπής καθίσταται μέτρο της Επιτροπής εφόσον υποστηριχθεί από τα Κ-Μ.

Στο παρακάτω σχήμα απεικονίζονται οι δράσεις αρμοδιότητας του Συμβουλίου για τη λήψη Αποφάσεων επί θεμάτων αλιείας κοινοτικού ενδιαφέροντος.



Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή/ Γενική Δ/νση Αλιείας

Συμπεράσματα

Από την ανασκόπηση των θεσμικών οργάνων και τον τρόπο λήψης αποφάσεων που επιχειρήθηκε στο παρόν κεφάλαιο, βγαίνει το συμπέρασμα ότι ο οργανισμός της Ε.Ε. αν και εμφανίζεται να είναι γραφειοκρατικός - γεγονός για το οποίο άλλωστε έχει υποστεί κριτική - εν τούτοις προσφέρει ένα περιεκτικό πλαίσιο για τη διαμόρφωση πολιτικών και την ανάπτυξη διαλόγου μεταξύ διαφορετικών χωρών και ομάδων συμφερόντων.

Τα τελευταία χρόνια οι σημαντικές αλλαγές που έχουν συμβεί, εξυπηρετούν την παγίωση και την ενδυνάμωση της νομικής βάσης, του θεσμικού πλαισίου και την πολιτική-αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, παρά τις συνεχείς εξωτερικές πιέσεις ή τις εθνικές πολιτικές και τα οικονομικά συμφέροντα, που συνεχίζουν να περιορίζουν τα όρια της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Η ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Η αποστολή της Γενικής Διεύθυνσης Αλιείας και Ναυτιλιακών Υποθέσεων συνίσταται στη διασφάλιση της χάραξης των πολιτικών προτεραιοτήτων της Επιτροπής στους τομείς της Αλιείας, του Δικαίου της Θαλάσσης και των Ναυτιλιακών Υποθέσεων.

Η Γενική Διεύθυνση Αλιείας και Ναυτιλιακών Υποθέσεων είναι υπεύθυνη για τη διαχείριση, για λογαριασμό της Επιτροπής, της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής (ΚΑΛΠ), με στόχο να δημιουργηθεί η βάση για την επίτευξη βιώσιμης αλιείας εντός και εκτός των κοινοτικών υδάτων, λαμβάνοντας υπόψη περιβαλλοντικές, οικονομικές και κοινωνικές πτυχές και εφαρμόζοντας αρχές ορθής διαχείρισης.

Τα σημαντικότερα καθήκοντα της Γενικής Διεύθυνσης Αλιείας και Ναυτιλιακών Υποθέσεων που έχουν σχέση με την Κοινή Αλιευτική Πολιτική είναι τα εξής:

- Διατύπωση και πρόταση μέτρων για τη διατήρηση και διαχείριση των αλιευτικών πόρων με στόχο τη διασφάλιση της βιώσιμης εκμετάλλευσής τους.
- Διασφάλιση της καθημερινής διαχείρισης των πόρων μέσω της υποβολής εκθέσεων αλιευμάτων και αλιευτικής προσπάθειας καθώς και ανταλλαγών και προσαρμογών των διαθέσιμων αλιευτικών δυνατοτήτων.
- Διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής των μέτρων της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής και της δημιουργίας και εφαρμογής, εκ μέρους των κρατών μελών, κατάλληλων συστημάτων και κανόνων για τη διαχείριση, τον έλεγχο και την επιβολή των περιορισμών που αφορούν τις αλιευτικές δυνατότητες και την αλιευτική προσπάθεια που απαιτούνται από την Κοινή Αλιευτική Πολιτική.
- Προώθηση του διαλόγου μεταξύ των αλιέων, των επιστημόνων και των διαχειριστών του τομέα της αλιείας, ιδίως στο πλαίσιο των πρόσφατα ιδρυθέντων Περιφερειακών Γνωμοδοτικών Συμβουλίων.
- Αντιπροσώπευση της Κοινότητας στις αντίστοιχες διεθνείς και περιφερειακές οργανώσεις αλιείας για την προώθηση, μεταξύ άλλων, μέτρων για την καταπολέμηση της παράνομης αλιείας.
- Διαπραγμάτευση και διαχείριση αλιευτικών συμφωνιών με τρίτες χώρες, ιδίως συμφωνιών εταιρικής σχέσεως στον τομέα της αλιείας με αναπτυσσόμενες χώρες.
- Διαχείριση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Αλιείας (ΕΤΑ), το οποίο χορηγεί χρηματοδοτική στήριξη για την επίτευξη των βασικών στόχων της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής και παρέχει πρωτοβουλίες για την κατάρτιση συνοδευτικών μέτρων της εν λόγω πολιτικής στο πλαίσιο της πολιτικής στον τομέα της συνοχής.
- Προώθηση της συλλογής δεδομένων, επιστημονικών αξιολογήσεων και έρευνας στον τομέα της αλιείας.

- Διαχείριση της κοινής οργάνωσης αγορών και κάλυψη αλιευτικών θεμάτων του διεθνούς εμπορίου.

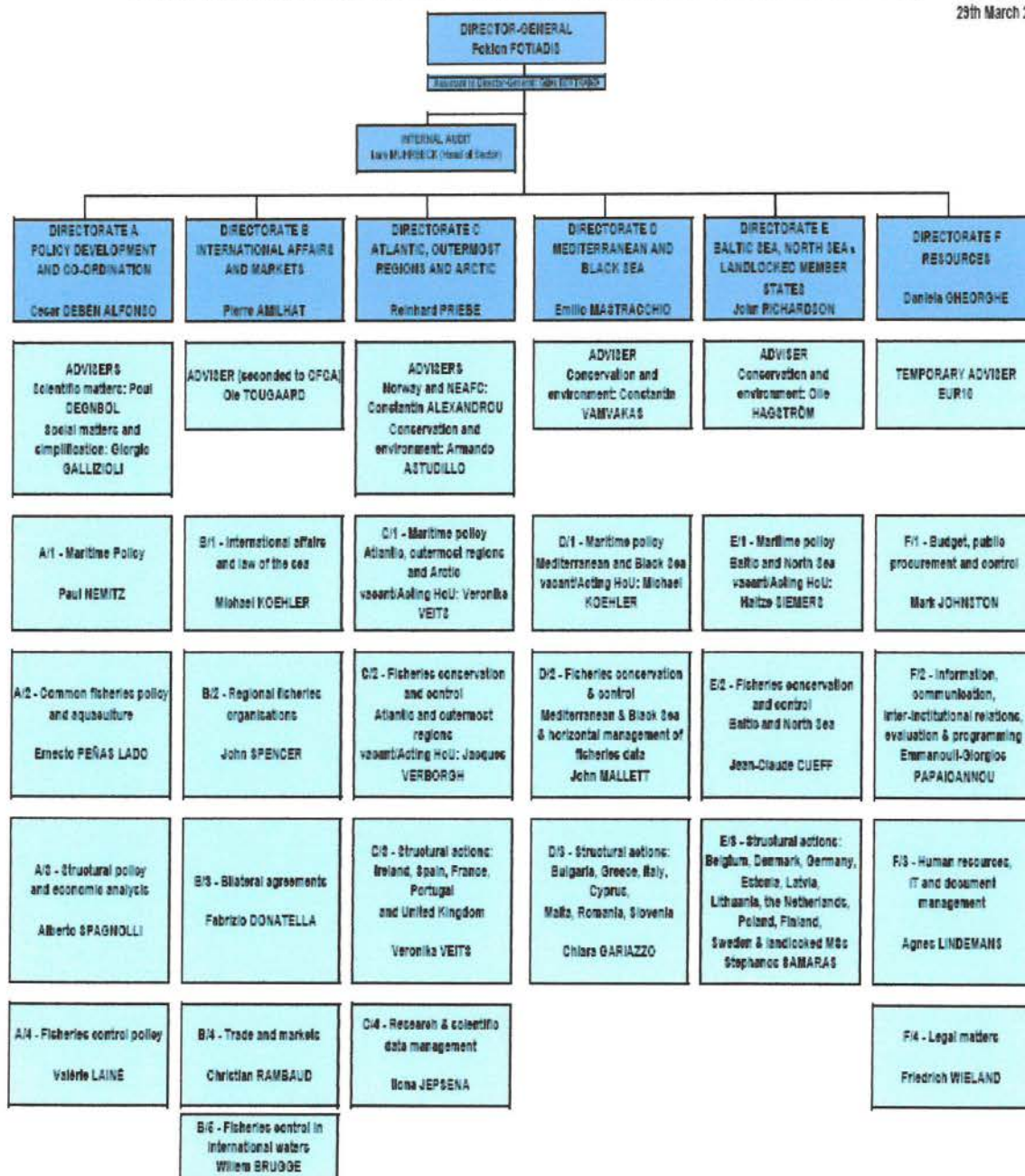
Ο Γενικός Διευθυντής Αλιείας και Ναυτιλιακών Υποθέσεων είναι επίσης υπεύθυνος για την Ειδική Ομάδα Δράσης στον τομέα των Ναυτιλιακών Υποθέσεων, η οποία επικουρεί τη Διευθύνουσα Ομάδα της Επιτροπής, πρόεδρος της οποίας είναι ο Επίτροπος Αλιείας και Ναυτιλιακών Υποθέσεων, καθώς και για το συντονισμό των εργασιών για την κατάρτιση Πράσινης Βίβλου για μία μελλοντική ναυτιλιακή πολιτική της Ε.Ε.

Εκτός από τη διαχείριση των τομέων που παρουσιάζονται ανωτέρω, η Γενική Διεύθυνση Αλιείας και Ναυτιλιακών Υποθέσεων είναι επίσης υπεύθυνη για την κατάρτιση και βελτίωση πολιτικών στον τομέα αρμοδιοτήτων της και για την πρόταση στον Επίτροπο των κατάλληλων αλλαγών στη νομοθεσία.

Στο παρακάτω σχήμα απεικονίζεται το οργανόγραμμα της Γενικής Διεύθυνσης Αλιείας και Ναυτιλιακών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

ORGANISATION CHART DG MARITIME AFFAIRS AND FISHERIES (DG MARE)

29th March 2008



ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΜΕΡΟΥΣ

Στο παρόν τμήμα της εργασίας καταβλήθηκε προσπάθεια να εξεταστεί – παρουσιαστεί όσο το δυνατόν πληρέστερα η αλιευτική πολιτική που ασκήθηκε – αναπτύχθηκε από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα ιδίως, από το 1983 έως σήμερα.

Παρά τις μεγάλες προσπάθειες που έχουν γίνει, στην κοινή αλιευτική πολιτική παραμένουν πολλά προβλήματα. Η εξάντληση των αλιευτικών πόρων κυρίως από την καταχρηστική άσκηση της αλιείας και η υπερικανότητα του στόλου, καθιστούν τους κοινοτικούς αλιείς ιδιαίτερα ευαίσθητους. Για να αντιμετωπιστεί αυτή η κατάσταση χρειάζεται μείωση της αλιευτικής προσπάθειας και δυναμικότητας, σε συνδυασμό με καλύτερη ρύθμιση της πρόσβασης στους πόρους και αυστηρότερο έλεγχο των αλιευτικών σκαφών.

Για να αντιμετωπιστούν τα ποικίλα προβλήματα χρειάζεται ενδυνάμωση της πολιτικής διαχείρισης των αλιευτικών πόρων με ταυτόχρονη αναδιάρθρωση του τομέα. Οι δράσεις που αναπτύσσει η Ε.Κ. πρέπει να στοχεύουν στην αποφυγή καταστροφής των διαθέσιμων αλιευτικών πόρων, με παράλληλη ισορροπία μεταξύ των αλιευτικών πόρων και της αλιευτικής προσπάθειας αλλά την ίδια στιγμή να λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες των εξαρτημένων από την αλιεία περιοχών. Για να μειωθούν, δε, ποικίλες αντιδράσεις σε οικονομικό και κοινωνικό πεδίο από τη μείωση της αλιευτικής προσπάθειας, κρίνεται απαραίτητη η θέσπιση κοινωνικών μέτρων, έτσι ώστε τα κοινοτικά μέσα να συγκεντρωθούν στις λιγότερο ανεπτυγμένες και πιο εξαρτημένες από την αλιεία περιοχές.

Οι αλιευτικές δυνατότητες έχουν καθοριστεί σε επίπεδα πέραν εκείνων που καθιστούν τα αποθέματα βιώσιμα. Όταν υπάρχει μια διαφωνία μεταξύ της ανάγκης να προστατευθεί το απόθεμα και της ανάγκης να προστατευθούν τα εισοδήματα των ψαράδων, οι πολιτικοί είναι ικανοί να διογκώσουν τα ΤΑCS. Ως εκ τούτου, τα συστήματα διαχείρισης της προσπάθειας δεν αποδίδουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Παρουσιάζονται σοβαρά προβλήματα στην επιβολή των αλιευτικών δυνατοτήτων, ενώ πρέπει να επιλυθούν προβλήματα εφαρμογής.

Η επίτευξη της αποτελεσματικής εφαρμογής των κανόνων της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής αποτελεί προϋπόθεση για την επιτυχία της μεταρρύθμισής της. Για το σκοπό αυτό, κάθε κράτος μέλος πρέπει να τηρεί τις υποχρεώσεις του στον τομέα του ελέγχου και της εφαρμογής των κανόνων της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής.

Η Επιτροπή διευκολύνει, όπου κρίνεται σκόπιμο, τα σχετικά καθήκοντα των κρατών μελών και λαμβάνει μέτρα προκειμένου να διασφαλίζει την ισότιμη, αποτελεσματική, και ομοιόμορφη εφαρμογή των κανόνων της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής. Η πολιτική αυτή δεν μπορεί να επιτύχει στους στόχους της, εφόσον συνεχίζουν να υπάρχουν αδυναμίες στα εθνικά συστήματα ελέγχου και εφαρμογής. Κατά τις συζητήσεις για τη μεταρρύθμιση της εν λόγω πολιτικής, προέκυψε ιδίως το συμπέρασμα ότι :

– η ανεπαρκής εφαρμογή υπονομεύει την αποτελεσματικότητα των μέτρων διατήρησης·

— υπάρχει έλλειψη ομοιόμορφων αποτελεσμάτων όσον αφορά την απουσία ισοτιμίας στον τομέα του ελέγχου και της εφαρμογής σε κοινοτικό επίπεδο.

Οι περιορισμοί των αλιευμάτων (TACS και ποσοτώσεις) ή της αλιευτικής προσπάθειας (μείωση των ημερών στη θάλασσα) δεν εφαρμόστηκαν πάντοτε κατάλληλα. Κάθε χώρα έχει την ευθύνη για τις ποσότητες που προσκομίζονται από το στόλο της. Υπάρχει τότε ένα σημαντικό κίνητρο για κάθε χώρα να κάνει τα στραβά μάτια στις παράνομες συλλήψεις που γίνονται από το στόλο της.

Παρά τα σημαντικά βήματα προόδου που σημειώθηκαν κατά τα πρόσφατα έτη, τα κράτη μέλη θα πρέπει να επιδείξουν μεγαλύτερη αποφασιστικότητα και δέσμευση, ώστε να εξασφαλισθεί αποτελεσματικότερη επιβολή των κανόνων.

Οι παράγοντες του κλάδου πρέπει επίσης να παίζουν πρωταρχικό ρόλο, ενθαρρύνοντας τους ενδιαφερομένους να τηρούν τους κανόνες, ειδικά σε μια περίοδο όπου οι ίδιοι συμμετέχουν περισσότερο στην κατάρτισή τους.

Το τρέχον ρυθμιστικό σύστημα με τις συγκεντρωτικές δομές του αποτυγχάνει, επειδή βρίσκεται σε απόσταση από τα προβλήματα. Έχουν τεθεί ποικίλες προτάσεις για αποκεντρωμένες δομές, συμπεριλαμβανομένης της παράκτιας διαχείρισης και της περιφερειακής αποκέντρωσης.

Όλες αυτές οι προτάσεις στηρίζονται στην ιδέα της επικουρικότητας - ότι όσο πιο στενή η επαφή των ιθυνόντων με τα προβλήματα, τόσο καλύτερες είναι οι λύσεις.

Για την αύξηση της αποτελεσματικότητας εφαρμογής απαιτείται:

- βελτίωση της σαφήνειας των υφιστάμενων νομοθετικών κειμένων και της προσβασιμότητας σε αυτά,
- μείωση του διοικητικού φόρτου και των διοικητικών δαπανών των δημοσίων διοικήσεων,
- ελάφρυνση του διοικητικού φόρτου για τους επαγγελματίες του κλάδου.

Στην πολυπλοκότητα των σημερινών κανόνων πρέπει να προστεθεί επίσης και εκείνη της διαδικασίας λήψης αποφάσεων:

- οι διαπραγματεύσεις στο Συμβούλιο και στο Κοινοβούλιο καταλήγουν συχνά σε ένα πολυπλοκότερο από τις αρχικές προτάσεις τελικό κείμενο,
- πολλοί τομείς πολιτικής χρειάστηκε να επανεξεταστούν, δεδομένου ότι τα μέτρα ήταν ανεπαρκή,
- η θέσπιση διατάξεων υψηλότερου νομικού επιπέδου από το απολύτως αναγκαίο δυσκολεύει την τροποποίηση και την απλούστευσή τους,
- ενώπιον αυτών των δυσχερειών, επαγγελματίες του κλάδου έχουν συχνά την εντύπωση ότι πολλές αδικαιολόγητα πολύπλοκες διατάξεις πρέπει να απλουστευθούν.

Απαιτούνται πιο συγκεκριμένα μέτρα, όπως:

- η διαδικασία επεξεργασίας των κειμένων πρέπει να βελτιωθεί,
- η πολύπλοκη ιεράρχηση της νομοθεσίας πρέπει να μειωθεί,
- ορισμένες διατάξεις θα μπορούσαν να θεσπίζονται σε χαμηλότερο επίπεδο,
- ο ρόλος και η συμπληρωματικότητα των αποφάσεων που λαμβάνονται σε εθνικό επίπεδο πρέπει να διευκρινιστούν,

- στο μέτρο του δυνατού, πρέπει να υπάρχει μειωμένος αριθμός συνθετικών κειμένων προκειμένου να βελτιωθεί η συνεκτικότητα και να καταστούν τα κείμενα περισσότερο ευανάγνωστα, δεδομένου ότι συχνά είναι δύσκολο να κατανοηθεί η δομή του συνόλου των κειμένων, οι παραπομπές και η μεταξύ τους διάρθρωση.

Εκτός από τις βελτιώσεις αυτές, τα Περιφερειακά Γνωμοδοτικά Συμβούλια θα μπορούσαν να δημοσιεύουν ενημερωτικά εγχειρίδια προσαρμοσμένα σε συγκεκριμένες ομάδες-στόχους. Τα εγχειρίδια θα περιέχουν αποκλειστικά κανόνες που αφορούν ουσιαστικά τους αλιείς μιας συγκεκριμένης περιοχής, με παραπομπές σε σχετικά νομικά κείμενα.

Πρέπει να βελτιωθεί η παροχή πληροφοριών στις εθνικές διοικήσεις και στους επαγγελματίες του κλάδου, με την προώθηση, μεταξύ άλλων, της χρήσης από τους επιστήμονες των διαβιβαζόμενων δεδομένων, προκειμένου να αποφευχθεί η δημιουργία της αίσθησης ότι τα διαβιβαζόμενα δεδομένα δεν χρησιμοποιούνται επαρκώς. Η μηχανογράφηση των πληροφοριών μπορεί να δώσει απάντηση στην αίσθηση των επαγγελματιών του κλάδου ότι διαβιβάζονται περιττές πληροφορίες.

Η εναρμόνιση του ελέγχου από τα κράτη μέλη, που αποτελεί αίτημα των αλιέων, θα μπορούσε να επιτευχθεί με κανονιστική ρύθμιση. Είναι σκόπιμο να προσδιοριστούν οι πρακτικές και τα επίπεδα των δραστηριοτήτων αναφοράς. Η διαδικασία αυτής της συγκριτικής αξιολόγησης επιδόσεων θα διευκόλυνε εξάλλου το έργο της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Ελέγχου της Αλιείας.

Η εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας στα μέσα που χρησιμοποιούνται μπορεί να αυξήσει τη σχέση κόστους-αποτελεσματικότητας της ΚΑΛΠ στον τομέα των ελέγχων.

Πολλές από τις παραπάνω αναφερόμενες διαπιστώσεις και προτάσεις εμπεριέχονται στην Ανακοίνωση της Επιτροπής, «Προοπτικές απλούστευσης και βελτίωσης του ρυθμιστικού περιβάλλοντος της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής»⁹¹ η οποία αποτελεί συνέχεια της δράσης-πλαισίου για την «ενημέρωση και απλούστευση του κοινοτικού κεκτημένου» του Φεβρουαρίου 2003.⁹²

⁹¹ COM(2004) 820 τελικό της 15ης Δεκεμβρίου 2004

⁹² Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών της 11ης Φεβρουαρίου 2003 - «Ενημέρωση και απλούστευση του κοινοτικού κεκτημένου» [COM(2003) 71]

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 Ο ΤΟΜΕΑΣ ΤΗΣ ΑΛΙΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

7.1. Ο τομέας της Αλιείας ανά δραστηριότητα

Η σημασία που έχει ο τομέας της αλιείας για την Ελλάδα υπερβαίνει την άμεση συμβολή του στο Α.Ε.Π., καθώς συμβάλλει σε σημαντικό βαθμό στη διατήρηση του οικονομικού και κοινωνικού ιστού πολλών παράκτιων και νησιωτικών περιοχών της Χώρας.

Ειδικότερα ο τομέας της Αλιείας, ο οποίος περιλαμβάνει τους κλάδους της θαλάσσιας αλιείας της υδατοκαλλιέργειας και της μεταποίησης –εμπορίας των αλιευτικών προϊόντων συμβάλλει :

- Στη διατήρηση της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής μεγάλων παράκτιων και νησιωτικών περιοχών,
- Στην εξασφάλιση πρωτεϊνών υψηλής βιολογικής αξίας,
- Στην βιώσιμη εκμετάλλευση πλουτοπαραγωγικών πηγών,
- Στην εξασφάλιση θέσεων εργασίας σε σημαντικό αριθμό ατόμων παράκτιων και νησιωτικών περιοχών, στις οποίες δεν υπάρχουν εναλλακτικές λύσεις,
- Στην ανάπτυξη κλάδων (όπως οι υδατοκαλλιέργειες) που έχουν επιδείξει σημαντικές εξαγωγικές επιδόσεις, μειώνοντας το αρνητικό εμπορικό ισοζύγιο της Χώρας.

7.1.1. Θαλάσσια Αλιεία

Ο επαγγελματικός αλιευτικός στόλος (στοιχεία του Κοινοτικού Αλιευτικού Μητρώου) αποτελείται από 17540 σκάφη, συνολικής χωρητικότητας 90625 GT και συνολικής ισχύος 518753 KW, ενώ η μέση ηλικία των αλιευτικών σκαφών είναι τα 26 έτη.

Από το σύνολο των αλιευτικών σκαφών ποσοστό 92,06% του στόλου είναι σκάφη μικρής παράκτιας αλιείας με ολικό μήκος < 12μ, ποσοστό 2,33% του στόλου είναι σκάφη παράκτιας αλιείας > 12μ, το 1,65% είναι γρι-γρι, το 1,81% είναι μηχανότρατες, ενώ μόλις 27 σκάφη (0,15%) δραστηριοποιούνται σε διεθνή ύδατα. Ο ελληνικός στόλος είναι ο πολυπληθέστερος στην Ε.Ε. (αντιπροσωπεύει το 21% του κοινοτικού αλιευτικού στόλου) αλλά από άποψη χωρητικότητας αντιπροσωπεύει μόλις το 5% περίπου του Κοινοτικού αλιευτικού στόλου και από άποψη ισχύος το 8%.

Στον παρακάτω πίνακα αποτυπώνεται η σύνθεση του ελληνικού αλιευτικού στόλου, ενώ στο διάγραμμα που ακολουθεί δίνεται η ανάλυση του στόλου κατά ηλικία

Σύνθεση του στόλου με βάση τον αλιευτικό εξοπλισμό

Κατηγορία εργαλείων	Αριθμός σκαφών	Χωρητικότητα (GT*)	Ισχύς κινητήρα (kW)
Στάσιμο εργαλείο	16 392	37 869	328 237
Συρόμενα εργαλεία	822	40 401	135 370
Κινητό εργαλείο	326	12 355	55 146
Σύνολο	17 540	90 625	518 753

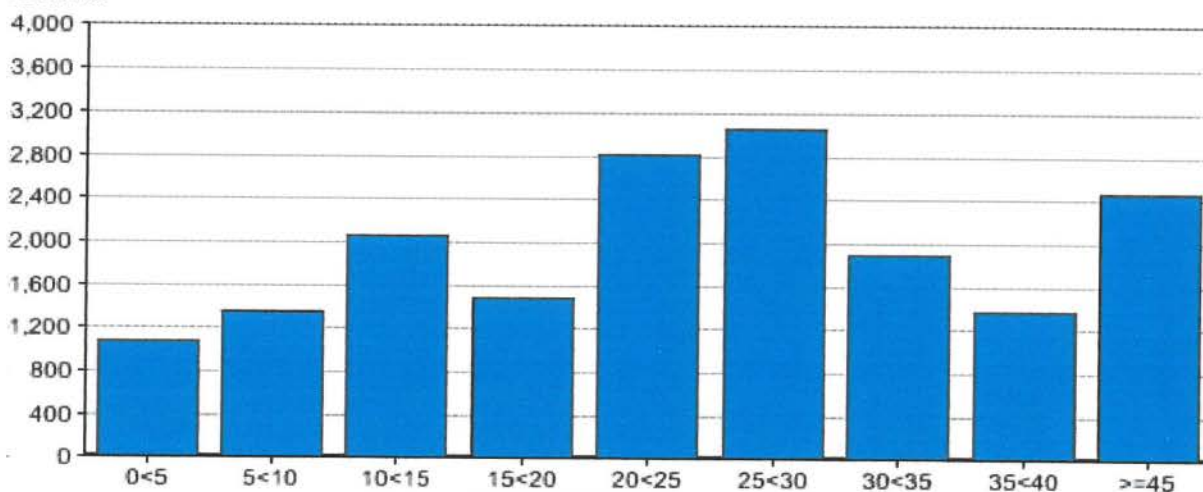
Πηγή: Κοινοτικό Αλιευτικό Μητρώο

*Βάσει της νομοθεσίας της Ε.Ε., τα κράτη μέλη υποχρεούνται να μετρούν τη χωρητικότητα των σκαφών με βάση την Ολική Χωρητικότητα (GT) σύμφωνα με τη Σύμβαση του Λονδίνου (1969) και όχι με βάση την προηγουμένως χρησιμοποιούμενη Χωρητικότητα σε Τόνους Μικτού Βάρους (GRT) σύμφωνα με τη Σύμβαση του Όσλο (1946). Αυτή η αλλαγή στον τρόπο μέτρησης της χωρητικότητας πραγματοποιήθηκε στη διάρκεια αρκετών ετών, κατά τη δεκαετία του 1990, και με διαφορετικούς ρυθμούς στις διάφορες χώρες. Δεδομένου ότι η GT ενός σκάφους είναι γενικά πολύ μεγαλύτερη από την GRT, η σύγκριση των χωρητικοτήτων διαφόρων στόλων σε διαφορετικές χρονικές στιγμές πρέπει να γίνεται με ιδιαίτερη προσοχή. Έως τα τέλη του 2003 η καταγραφή της χωρητικότητας βάσει της GT είχε σε μεγάλο βαθμό ολοκληρωθεί.

Ανάλυση του ελληνικού αλιευτικού στόλου ανά ηλικία

Αριθμός σκαφών

Ηλικία



ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 12

Πηγή: Κοινοτικό Αλιευτικό Μητρώο

Τα παραπάνω αναφερθέντα χαρακτηριστικά του ελληνικού αλιευτικού στόλου «εξηγούν» επίσης τις κύριες δραστηριότητες του στόλου που είναι επικεντρωμένες κυρίως στα παράλια αποθέματα γύρω και μεταξύ των πολυάριθμων νησιών.

<i>Περιφέρεια</i>	<i>Αριθμός</i>	<i>KW</i>	<i>GT</i>
ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔ. ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ	801	35.830	6.724
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	2.029	96.662	16.778
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	907	25.340	3.967
ΗΠΕΙΡΟΣ	627	8.630	1.070
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	1.535	32.342	3.938
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	1.009	23.564	3.189
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	1.997	58.335	9.014
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	1.895	39.863	5.935
ΑΤΤΙΚΗ	1.978	87.517	21.611
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	2.190	41.957	6.195
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ ΚΑΙ ΚΡΗΤΗ	3.301	87.520	14.966

Πηγή: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων/ Γεν. Δ/νση Αλιείας

Η εξέλιξη του ελληνικού αλιευτικού στόλου παρατίθεται στον ΠΙΝΑΚΑ 17 του ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ 1.

7.1.1.1. Έλεγχος των αλιευτικών δραστηριοτήτων

Ο έλεγχος των αλιευτικών δραστηριοτήτων στη θάλασσα ασκείται από το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας και τις υπαγόμενες σ' αυτό λιμενικές αρχές, οι οποίες είναι αρμόδιες για την τήρηση της εθνικής και κοινοτικής αλιευτικής νομοθεσίας. Για την επίτευξη των στόχων ελέγχου εφαρμόζονται στρατηγικές για:

- Την εντατική άσκηση ελέγχων στις θάλασσες.
- Την αυξημένη επιτήρηση του θαλάσσιου χώρου λόγω ολοένα και πιο έντονης παρουσίας αλιευτικών σκαφών τρίτων χωρών στο Αιγαίο και Ιόνιο πέλαγος.
- Την εντατικότερη άσκηση ελέγχων και επιθεωρήσεων κατά τις εκφορτώσεις των αλιευμάτων στα λιμάνια, στις ιχθυόσκαλες κλπ.
- Την άσκηση αλιευτικών επιθεωρήσεων στις άδειες αλιείας, στα αλιευτικά εργαλεία και στα αλιεύματα.
- Την βεβαίωση παραβάσεων και την εφαρμογή των κυρώσεων.

7.1.2. Υδατοκαλλιέργεια

Η υδατοκαλλιέργεια αποτελεί για την Ελλάδα σημαντικό τομέα της πρωτογενούς παραγωγής. Η σχετική μείωση των αποθεμάτων, σε συνδυασμό με την αύξηση της αγοραστικής δύναμης των καταναλωτών των ευρωπαϊκών χωρών, αλλά και η ενίσχυση της τάσης για διατροφή με θαλασσινά προϊόντα ως πλέον υγιεινής διατροφής, είναι αιτίες που ώθησαν την ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας.

Στην Ελλάδα, η θαλάσσια ιχθυοκαλλιέργεια ξεκίνησε ουσιαστικά με την εκτροφή των ευρύαλων φαριών της τσιπούρας και του λαβρακιού, από τα μέσα της δεκαετίας του 1980, και ακολούθησε ραγδαία ανάπτυξη η οποία συνεχίζεται μέχρι και σήμερα. Η αναπτυξιακή πορεία που ακολούθησαν οι ελληνικές θαλάσσιες ιχθυοκαλλιέργειες οδήγησαν τον κλάδο εκτροφής τσιπούρας και λαβρακιού στην πρώτη θέση σε ευρωπαϊκό επίπεδο, με μερίδιο παραγωγής περίπου της τάξεως του 49,55% (FAO, 1999. Μπάτζιος, 1999. Βάση δεδομένων ΣΕΘ-FEAP, 2001). Η ανάπτυξη του κλάδου απετέλεσε, από τη μια πλευρά, σημαντικό σταθμό για πολλά μεγέθη της οικονομίας και της απασχόλησης. Η υδατοκαλλιέργεια κατέχει την πρώτη θέση στην Ευρώπη (σε παραγωγή λαβρακιού και τσιπούρας), στηριζόμενη τόσο στην αξιοποίηση των ευνοϊκών συνθηκών των ελληνικών θαλασσών, όσο και στη διαρθρωτική πολιτική ενισχύσεων της ΕΕ και συμβάλλει στην προσπάθεια εξασφάλισης αυτάρκειας σε αλιευτικά προϊόντα, βελτίωσης του βιοτικού επιπέδου του πληθυσμού, δημιουργίας νέων δυνατοτήτων απασχόλησης, διάνοιξης νέων επενδυτικών ευκαιριών και εξοικονόμησης συναλλάγματος (Conidis & Nengas, 1997). Βάση δεδομένων ΣΕΘ-FEAP, 2001). Τα θαλασσινά ψάρια αποτελούν το δεύτερο εξαγωγικό ελληνικό προϊόν στην κατηγορία «τρόφιμα-ποτά». Η συνολική ετήσια παραγωγή από υδατοκαλλιέργειες το 2005 ήταν 105.511 τόνοι, κατά 42 φορές μεγαλύτερη εκείνης του 1986.

Παρακάτω παρατίθενται ιστογράμματα με την παραγωγή των κρατών της Μεσογείου σε λαβράκι και τσιπούρα.

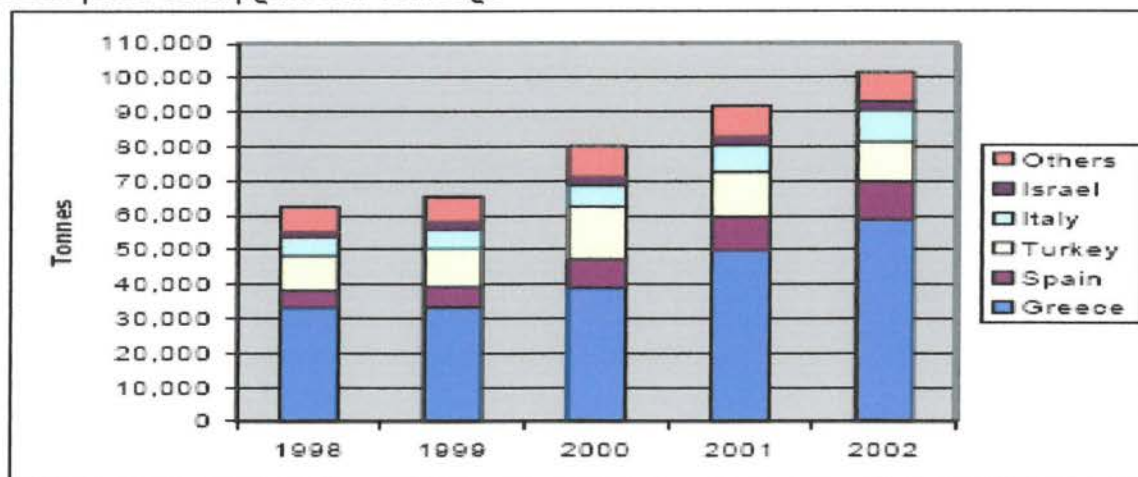


Figure 4. Production of seabream 1998-2002

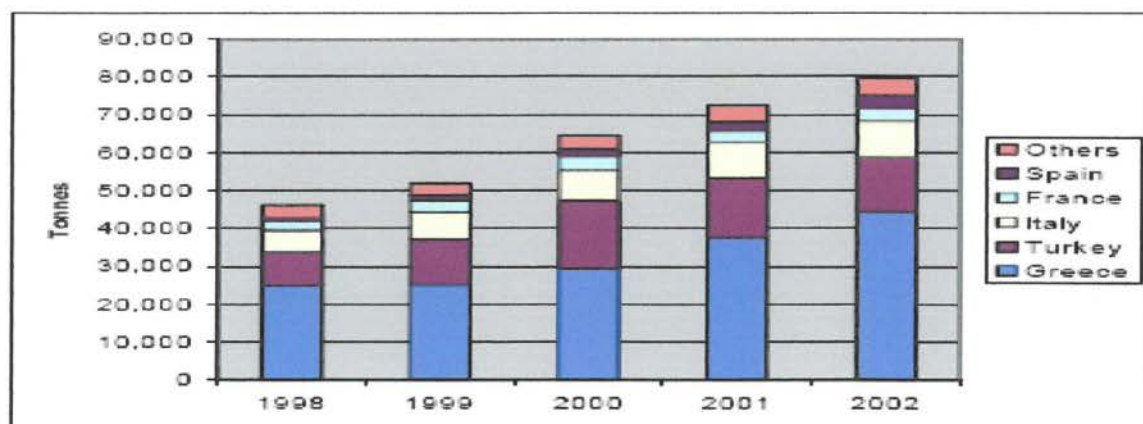
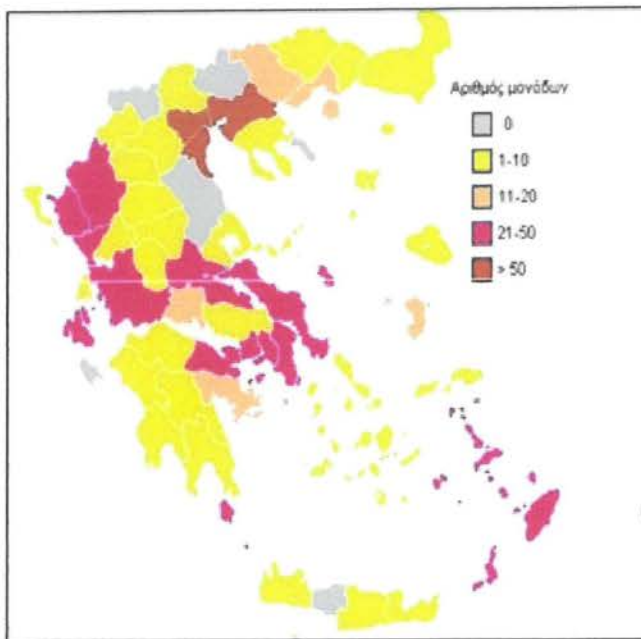


Figure 3. Production of seabass 1998-2002.

Η κατανομή των μονάδων υδατοκαλλιεργειών στον ελλαδικό χώρο απεικονίζεται στον χάρτη.



Πηγή: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων/ Γεν. Δ/νση Αλιείας

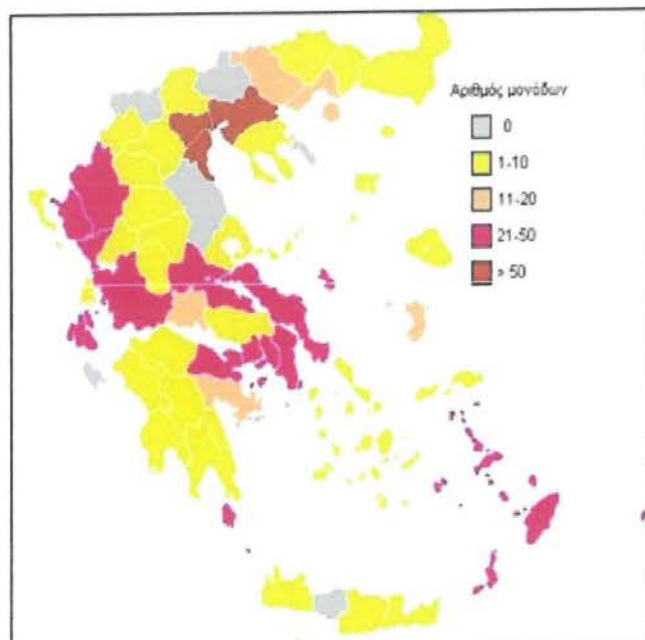
7.1.3. Μεταποίηση και Εμπορία Αλιευτικών Προϊόντων

Η μεταποίηση και επεξεργασία των αλιευτικών προϊόντων αποτελεί δραστηριότητα άρρηκτα συνδεδεμένη με την αλιεία (ιδιαίτερα τη θαλάσσια – συλλεκτική αλιεία) και ακολουθεί στην άνθηση και τον μαρασμό της. Στην Ελλάδα η μεταποίηση αναπτύχθηκε κατ' αρχάς σε περιοχές με παράδοση στην αλιεία, με την ανάπτυξη της τεχνολογίας όμως αλλά και με την ανάγκη σταθερότητας εφοδιασμού με πρώτη ύλη, παρατηρείται επέκταση της δραστηριότητας σε δράσεις επεξεργασίας των αλιευμάτων, κύρια κοντά σε μεγάλα αστικά κέντρα με στόχο την κάλυψη της ζήτησης.

Ο σύγχρονος τρόπος διαβίωσης, επηρέασε τις διατροφικές συνήθειες του πληθυσμού με αποτέλεσμα τα προϊόντα μεταποίησης από διατροφικό συμπλήρωμα να αποτελούν «κύριο πιάτο».

Σήμερα στην Ελλάδα δραστηριοποιούνται περί τις 310 (στοιχεία 2005) μονάδες επεξεργασίας, μεταποίησης και εμπορίας αλιευτικών προϊόντων. Η παραγωγή του κλάδου ανήλθε στους 59.300 τόνους, αντίστοιχης αξίας 294 εκ. €.

Η κατανομή μονάδων μεταποίησης στον ελλαδικό χώρο παρουσιάζεται στον παρακάτω χάρτη.



Πηγή: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων/ Γεν. Δ/νση Αλιείας

Ο κλάδος της εμπορίας συνίσταται από ένα δίκτυο 11 δημόσιων ιχθυοσκαλών, 77 ιδιωτικών συσκευαστηρίων και 11 κέντρων αποστολής οστράκων (Κ.Α.Ο). Από τις ιχθυόσκαλες διακινούνται υπό συνθήκες χονδρικής πώλησης, κυρίως τα προϊόντα συλλεκτικής αλιείας των μεγάλων αλιευτικών σκαφών της μέσης αλιείας (μηχανότρατες & γρι-γρι), αφού η παραγωγή των σκαφών αυτών είναι αρκετά μεγάλη για να διακινηθεί απ' ευθείας μετά την αλίευση και την εκφόρτωση, γεγονός που συνήθως συμβαίνει με την παραγωγή των σκαφών της παράκτιας αλιείας τα οποία πωλούνται τοπικά. Τα συσκευαστήρια και τα Κ.Α.Ο υποστηρίζουν τα προϊόντα ιχθυοκαλλιέργειας και οστράκων.

Στον τομέα δραστηριοποιούνται τρεις αναγνωρισμένες βάσει της Κοινής Οργάνωσης Αγοράς, Οργανώσεις Παραγωγών (Ο.Π.) στις περιοχές Μαγνησίας, Ημαθίας και Καβάλας.

Η εξέλιξη του ισοζυγίου αλιευτικών προϊόντων, η φαινομένη κατανάλωση, καθώς και η εξέλιξη των δεδομένων μεταποίησης εμφανίζεται στους ΠΙΝΑΚΕΣ 18-22 του ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ 1.

7.2. Απασχόληση

Στους τρεις κλάδους του τομέα της αλιείας απασχολούνται μόνιμα (στοιχεία του 2005) περί τα 38.150 άτομα, ενώ με τους εποχιακά απασχολούμενους φθάνουν τα 40.253 άτομα.

Ο κλάδος της συλλεκτικής αλιείας απασχολεί περίπου 31.000 άτομα, ο κλάδος της υδατοκαλλιέργειας 6.600 άτομα και ο κλάδος της μεταποίησης 2.650 άτομα.

Από πλευράς απασχόλησης ο τομέας της αλιείας βρίσκεται στην πέμπτη θέση μεταξύ των 25 Κ-Μ της Ε.Ε., μετά την Ισπανία, Γαλλία, Ιταλία και Ηνωμένο Βασίλειο.

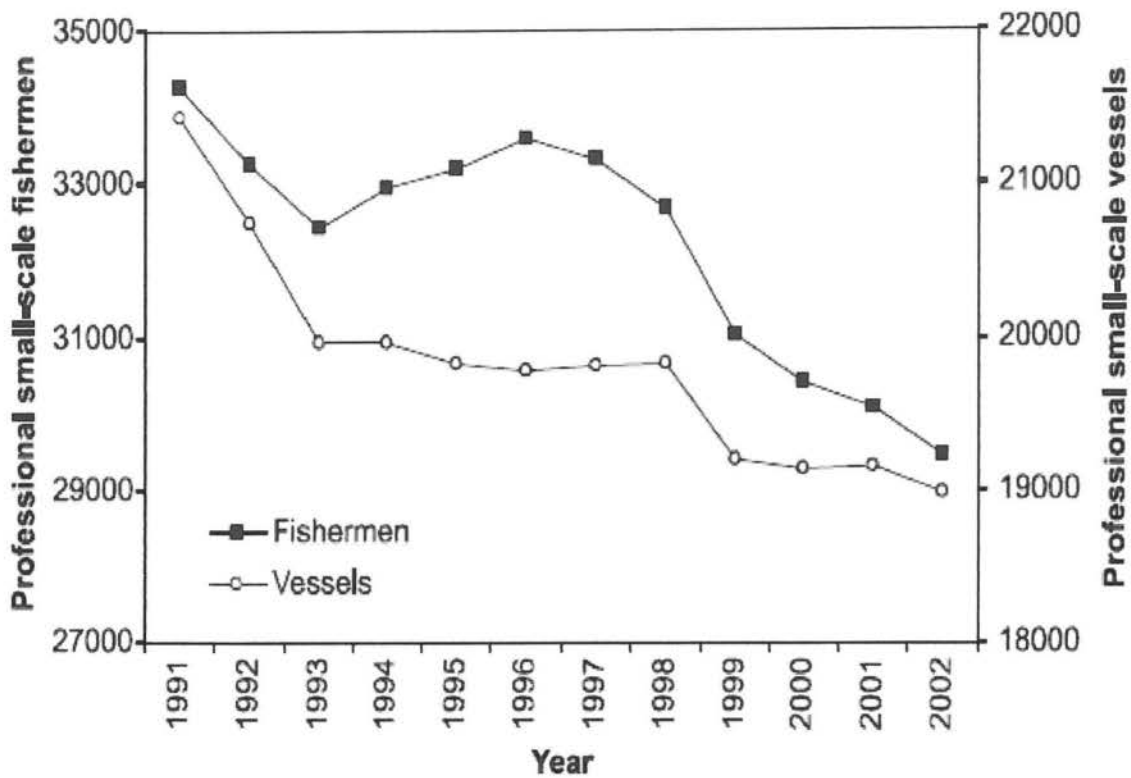
Παρά την πτωτική τάση σε όρους αλιευτικού στόλου, ο τομέας παραμένει ισχυρός σε ορισμένες περιοχές της χώρας. Η αλιευτική δραστηριότητα συγκεντρώνεται σε μεγάλο βαθμό στις νησιωτικές περιφέρειες της χώρας (Βόρειο Αιγαίο, Νότιο Αιγαίο, Ιόνια Νησιά και Κρήτη) οι οποίες συγκεντρώνουν το 45% περίπου της συνολικής απασχόλησης στον τομέα της αλιείας. Αν στις περιοχές αυτές συνυπολογιστούν και τα υπόλοιπα νησιά της χώρας, όπως η Εύβοια (6,4%της συνολικής απασχόλησης) και μικρότερα νησιά όπως οι Σποράδες, η Σαμοθράκη, η Θάσος, τα νησιά του Αργοσαρωνικού κλπ, οι νησιωτικές περιοχές της χώρας συγκεντρώνουν περισσότερο από το 60% της συνολικής απασχόλησης στην αλιεία.

Ο βαθμός εξάρτησης της απασχόλησης στον αλιευτικό τομέα, με βάση τον δείκτη απασχολουμένων στον τομέα προς το συνολικό ενεργό απασχολούμενο δυναμικό κατά περιφέρεια της χώρας παρουσιάζεται στον πίνακα του παραρτήματος. Η απασχόληση μειώνεται σταδιακά καθώς σημειώνεται μείωση του στόλου λόγω των μέτρων της ΚΑΛΠ.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΛΙΕΙΑ	ΜΕΤ/ΣΗ	ΕΣΩΤ. ΥΔΑΤΑ	ΘΑΛ ΚΑΛ/ΓΕΙΑ	ΚΑΛ/ΓΕΙΑ ΓΑΥΚ. ΥΔΑΤ.	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔ.- ΘΡΑΚΗ	1.154%	0.314%	0.144%	0.022%	0.001%	1.635%
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	0.722%	0.114%	0.056%	0.182%	0.004%	1.077%
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	0.000%	0.003%	0.437%	0.000%	0.000%	0.446%
ΗΠΕΙΡΟΣ	0.836%	0.085%	0.251%	0.055%	0.145%	1.372%
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	3.643%	0.000%	0.031%	0.315%	0.000%	3.989%
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	0.794%	0.056%	0.432%	0.072%	0.004%	1.357%
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	1.857%	0.084%	0.013%	0.211%	0.010%	2.175%
ΑΤΤΙΚΗ	0.442%	0.021%	0.000%	0.010%	0.000%	0.473%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	1.531%	0.000%	0.003%	0.094%	0.001%	1.628%
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	8.504%	0.068%	0.000%	0.274%	0.000%	8.846%
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	5.125%	0.000%	0.000%	0.162%	0.000%	5.287%

Πηγή: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων/ Γεν. Δ/ση Αλιείας

Κατωτέρω παρατίθεται διάγραμμα που δείχνει τη μείωση του αλιευτικού στόλου και τη μείωση της απασχόλησης στην πολυπληθέστερη κατηγορία σκαφών της χώρας μας της μικρής παράκτιας αλιείας.



ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 13

Πηγή: Μελέτη *SMALL-SCALE COASTAL FISHERIES IN EUROPE*
No FISH/2005/10 Final report September 2007 σελ72

Στον ΠΙΝΑΚΑ 23 του ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ 1 παρατίθενται στοιχεία σχετικά με την απασχόληση στον αλιευτικό τομέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8 **Η ΑΛΙΕΥΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ** **ΚΑΙ Η ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ**

8.1. Η ελληνική αλιευτική νομοθεσία

Η Ελλάδα, λαμβάνοντας υπόψη το Κοινοτικό Δίκαιο, έχει μεταβιβάσει, σύμφωνα με το άρθρο 28 του Συντάγματος, το σύνολο των αρμοδιοτήτων της σε θέματα αλιείας, συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης και προστασίας των αλιευτικών πόρων.

Επισημαίνεται ότι μεταξύ άλλων η Ελλάδα είναι συμβαλλόμενο μέρος στη Συμφωνία για τα «αλληλεπικαλυπτόμενα αποθέματα», ενώ συμμετέχει ενεργά στις προσπάθειες της Διεθνούς Επιτροπής για τη Διαχείριση των Τονοειδών του Ατλαντικού (ICCAT) και της Γενικής Επιτροπής Αλιείας στη Μεσόγειο (GFCM). Η Ελλάδα, όπως είναι γνωστό, για μία σειρά λόγων δεν έχει καθιερώσει αλιευτική ή αποκλειστική οικονομική ζώνη με αποτέλεσμα να ασκεί δικαίωμα αλιείας μόνο εντός των χωρικών της υδάτων. Συγκεκριμένα ισχύουν οι διατάξεις που περιγράφονται στο άρθρο 32 του αλιευτικού Κώδικα⁹³ όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 59 του Ν. 2538/97⁹⁴.

Στον αλιευτικό κώδικα (Ν.Δ. 420/70) περιλαμβάνονται οι βασικές διατάξεις που διέπουν την άσκηση αλιείας στις ελληνικές θάλασσες. Σημαντικές τροποποιήσεις προβλέπονται στο Ν. 1740/1987⁹⁵, όπου μεταξύ άλλων κατοχυρώνονται τα αποκλειστικά δικαιώματα του δημοσίου επί των κοραλλιών που βρίσκονται σε θαλάσσιες περιοχές που υπόκεινται στην κυριαρχία, κυριαρχικά δικαιώματα ή κυριαρχία του παράκτιου κράτους, ενώ για τη συλλογή, επεξεργασία και εμπορία τους απαιτείται ειδική άδεια.

Το σύνολο των νομοθετημάτων που αφορούν την αλιευτική νομοθεσία έχουν κωδικοποιηθεί στον Αλιευτικό Κώδικα (ΝΔ 420/70), στον οποίο περιγράφονται οι υπεύθυνοι φορείς για την διαχείριση των πόρων και την εφαρμογή της αλιευτικής νομοθεσίας, οι μηχανισμοί και οι διαδικασίες με τις οποίες λαμβάνει χώρα η κατάργηση και η τροποποίηση της νομοθεσίας που αφορά τα διαφορά αλιευτικά εργαλεία, οι κατηγορίες των αλιευτικών πλοίων και εργαλείων, η σχέση ανάμεσα στις διάφορες κατηγορίες αλιείας, η ενίσχυση των μέτρων που προστατεύουν την αλιεία και γενικά το νομοθετικό πλαίσιο για την εύρυθμο λειτουργία του τομέα.

Ο Αλιευτικός Κώδικας είναι ένα σύνολο νομοθετημάτων τα οποία ήδη υπήρχαν. Ήταν το πρώτο επιχείρημα ολοκλήρωσης του διαχειριστικού συστήματος στη χώρα μας, ενοποιώντας, τροποποιώντας και συμπληρώνοντας προϋπάρχοντα νομοθετήματα, πολλά από τα οποία συγκρούονταν μεταξύ τους. Με το πέρας του χρόνου ο Αλιευτικός Κώδικας υπέστη διάφορες τροποποιήσεις και εκσυγχρονίσθηκε, κυρίως όσον αφορά τις ποινές που εφαρμόζονται και την

⁹³ Ν.Δ. 420/70 (ΦΕΚ 27 Α')

⁹⁴ ΦΕΚ 242/Α/1-12-97

⁹⁵ ΦΕΚ 221/Α/87

διαδικασία εφαρμογής τους σ' εκείνους που παρανομούν και αλιεύουν παράνομα (π.χ. Ν. 1740/87 και Ν. 2040/92⁹⁶), αλλά μέχρι σήμερα αποτελεί την βάση της αλιευτικής νομοθεσίας στη χώρα μας.

Για την εγκατάσταση μονάδων υδατοκαλλιέργειας ισχύει το άρθρο 19 του νόμου 3208/2003⁹⁷. Οι μονάδες μεταποίησης ως βιομηχανικές εγκαταστάσεις υπόκεινται ως προς την αδειοδότηση της εγκατάστασης και λειτουργίας τους στις ρυθμίσεις του νόμου 3325/2005 περί «Ίδρυσης και λειτουργίας βιομηχανικών-βιοτεχνικών εγκαταστάσεων στο πλαίσιο της αιεφόρου ανάπτυξης και άλλες διατάξεις»⁹⁸.

Επισημαίνεται επίσης ότι οι μονάδες υδατοκαλλιέργειας και μεταποίησης του αλιευτικού τομέα υπόκεινται σε ότι αφορά την περιβαλλοντική τους αδειοδότηση στις διατάξεις του νόμου 3010/2002⁹⁹, σχετικά «προκαταρκτική περιβαλλοντική εκτίμηση και αξιολόγηση της προμελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων».

Προκειμένου να γίνει προγραμματισμένη ανάπτυξη των παραγωγικών δραστηριοτήτων στο σύνολο της Χώρας εκδόθηκε ο Ν. 2742/1999¹⁰⁰ περί «Χωροταξικού σχεδιασμού και αιεφόρου ανάπτυξης και άλλες διατάξεις». Στο άρθρο 10 του νόμου καθορίζονται οι Περιοχές Οργανωμένης Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων (Π.Ο.Α.Π.Δ.). Με την αριθ. Η.Π. 17239/30.8.2002 Απόφαση ΥΠΕΧΩΔΕ καθορίζονται τα δικαιολογητικά, οι διαδικασίες και οι προϋποθέσεις χωροθέτησης Περιοχών Οργανωμένης Ανάπτυξης Υδατοκαλλιέργειών (Π.Ο.Α.Υ.). Δυστυχώς μέχρι σήμερα δεν έχουν θεσμοθετηθεί τέτοιου είδους ζώνες κυρίως λόγω προβλημάτων που ανακύπτουν για τη σύσταση των φορέων διαχείρισής τους.

Ο Ν. 1650/86 για την προστασία του περιβάλλοντος, στον οποίο καθορίζονται οι τύποι, τα χαρακτηριστικά και η διαδικασία για την ανακήρυξη προστατευόμενων περιοχών, οι ΚΥΑ 414985/1985¹⁰¹ και η 33318/3028/98¹⁰² οι οποίες εναρμονίζουν το Εθνικό Δίκαιο με τις Κοινοτικές Οδηγίες 79/409/ΕΟΚ για την προστασία της ορνιθοπανίδας και 92/43/ΕΟΚ για την προστασία των φυσικών οικοτόπων και των οικοτόπων ειδών γλωρίδας και πανίδας αντίστοιχά, αποτελούν το βασικό θεσμικό πλαίσιο για τη διαμόρφωση του δικτύου προστατευόμενων φυσικών περιοχών στην Ελλάδα στις οποίες εντάσσονται και περιοχές ανάπτυξης των αλιευτικών δραστηριοτήτων.

Κατ' εφαρμογή της συγκεκριμένης Οδηγίας έχει συνταχθεί κατάλογος με περισσότερες από 350 περιοχές (Εθνικός Κατάλογος υποψήφιων προς ένταξη περιοχών στο δίκτυο Natura 2000). Και οι εν λόγω ζώνες όμως δεν έχουν ακόμα θεσμοθετηθεί.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 αναφέρονται βασικά νομοθετήματα (εθνικής & κοινοτικής νομοθεσίας) που αφορούν τις αλιευτικές δραστηριότητες στο σύνολό τους.

⁹⁶ ΦΕΚ 70/Α/92

⁹⁷ ΦΕΚ 303/Α/2003

⁹⁸ ΦΕΚ/68/Α/11.3.2005

⁹⁹ ΦΕΚ 91/Α/2002

¹⁰⁰ ΦΕΚ 207/ Α' 7.10.1999

¹⁰¹ (ΦΕΚ 757/Β/18.12.85)

¹⁰² (ΦΕΚ 1289/Β/98)

Γενικά, θα μπορούσαμε να πούμε ότι η νομοθεσία που ισχύει για τις αλιευτικές δραστηριότητες στο σύνολό τους είναι και περίπλοκη και διασπαρμένη, αφενός μεν γιατί αφορά τη διαχείριση των αλιευτικών δραστηριοτήτων και αφετέρου γιατί αφορά και το αλιευτικό προϊόν, ως τρόφιμο. Έτσι, η ελληνική νομοθεσία προτείνεται και εφαρμόζεται από διάφορους φορείς της ελληνικής διοίκησης κατά τις αρμοδιότητες του καθενός, οι οποίες σημειωτέον δεν είναι πάντα ξεκάθαρες και αφορά και θέματα κοινοτικής αρμοδιότητας που είτε καθορίζονται με Κανονισμούς είτε με Οδηγίες.

Πιο συγκεκριμένα, τα θέματα της διαχείρισης και διατήρησης των πόρων, όπως έχουμε ήδη αναφέρει ανήκουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα της ΕΕ και ρυθμίζονται με Κανονισμούς, οι οποίοι όμως δίδουν περιθώριο δράσης και στην εθνική διοίκηση του Κ-Μ, στο πλαίσιο της αρχής της επικουρικότητας. Θα πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι σύμφωνα με τα άρθρα 9 και 10 του κανονισμού του Συμβουλίου 2371/2002, δηλαδή του κανονισμού - πλαισίου της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής, οποιοδήποτε κράτος μέλος μπορεί, εφόσον τηρήσει τις διαδικασίες κοινοποίησης, να λάβει μέτρα που δεν εισάγουν διακρίσεις για τη διατήρηση και τη διαχείριση αλιευτικών πόρων εντός 12 ναυτικών μιλίων (για την Ελλάδα ισχύουν τα 6 ναυτικά μίλια) από τις γραμμές βάσης του και, όσον αφορά άλλα ύδατα υπό τη δικαιοδοσία του, μέτρα που εφαρμόζονται αποκλειστικά σε αλιευτικά σκάφη που φέρουν τη σημαία του.

Με Κανονισμούς επίσης ρυθμίζονται τα θέματα που αφορούν τις διαρθρώσεις στον τομέα της αλιείας όπου εκεί όπως έχουμε ήδη αναφέρει ισχύει η αρχή της εταιρικής σχέσης, δηλαδή τα προγράμματα εγκρίνονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατόπιν διαβούλευσης, με το Κ-Μ για την ανταπόκρισή τους ως προς τους στόχους της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής και κατόπιν καθορισμού ενός σχήματος παρακολούθησης και υλοποίησής τους, το οποίο πρέπει να είναι κοινά αποδεκτό. Και ο πυλώνας της Κοινής Οργάνωσης Αγορών ρυθμίζεται με Κανονισμούς, ενώ στα Κ-Μ επαφίεται η εφαρμογή τους.

Αντίθετα θέματα που αφορούν την υγιεινή και ασφάλεια του προϊόντος και περιβαλλοντικά ζητήματα ρυθμίζονται ως επί το πλείστον με κοινοτικές οδηγίες και η ενσωμάτωση στο εθνικό Δίκαιο αποτελεί αρμοδιότητα και υποχρέωση της Εθνικής Διοίκησης

8.2. Διοικητική διάρθρωση του τομέα της αλιείας στην Ελλάδα

Υπεύθυνος φορέας για την εθνική αλιευτική πολιτική είναι το Υπουργείο Γεωργίας. Η εθνική αλιευτική πολιτική στοχεύει στην ορθολογική διαχείριση και προστασία των διαθέσιμων βιολογικών πόρων, στην διαρθρωτική καλυτέρευση του αλιευτικού τομέα, στην επέκταση των δραστηριοτήτων σε νέους τομείς, στη διατήρηση της οικονομικής ευρωστίας του τομέα, στη διαβίωση των ελλήνων ψαράδων, στην σταθερότητα της αγοράς και στην ανάπτυξη εμπορικών δικτύων.

Σύμφωνα με την υπάρχουσα νομοθεσία, το σύνολο των νοθετημάτων που αφορούν την διαχείριση και προστασία των αλιευτικών πόρων προτείνονται από το Υπουργείο Γεωργίας. Η εφαρμογή των προτεινομένων μέτρων εποπτεύεται από το

Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας σε ότι αφορά τις θαλάσσιες αλιευτικές δραστηριότητες, ενώ για τις λοιπές δραστηριότητες του τομέα (υδατοκαλλιέργεια-μεταποίηση), ο έλεγχος ασκείται από τις καθ' ύλη υπηρεσίες τις επιφορτισμένες με την έκδοση απαιτούμενων αδειών, όπως περιβαλλοντικών, εγκατάστασης και λειτουργίας κ.λ.π.

Τα κλιμάκια ελέγχου αλιευτικών προϊόντων που προέβλεπε ο νόμος 2538/1997, για την εφαρμογή των κανόνων της κοινής οργάνωσης αγοράς και τις διαδικασίες ελέγχου μετά την αλίευση, μέχρι στιγμής δεν φαίνεται να λειτουργούν.

Ο έλεγχος σύμφωνα με το νόμο αυτό, αφορά όλα τα νωπά αλιευτικά προϊόντα ανεξάρτητα από την προέλευσή τους (εισαγόμενα, ντόπια) που προορίζονται για κατανάλωση και περιλαμβάνει μεταξύ των άλλων τη σωστή κατάταξη του προϊόντος σε κατηγορίες νωπότητας, την εμπορική τους ονομασία (για να αποφεύγονται παραπλανήσεις), τη ζώνη όπου έχουν αλιευθεί, την τήρηση του ημερολογίου του πλοίου που τα ψάρεψε, τη σωστή διακίνηση, τα συνοδευτικά παραστατικά για τη νομιμότητά τους κλπ. Έτσι οι έλεγχοι περιορίζονται στα σημεία εισόδου της Χώρας, για τα προϊόντα προέλευσης Τρίτων Χωρών από υπηρεσίες κατά τομέα αρμοδιότητάς τους π.χ τελωνειακοί έλεγχοι από υπαλλήλους του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, έλεγχοι καταλληλότητας και υγιεινής του προϊόντος από κτηνιάτρους υπαλλήλους των νομαρχιακών υπηρεσιών ή υπαλλήλους του ΕΦΕΤ ή σε οργανωμένες αγορές πχ στις ιχθυόσκαλες ή στις εγκαταστάσεις προορισμού, όπου ελέγχονται και οι εγκαταστάσεις αυτές καθ' εαυτές. Οι έλεγχοι για προϊόντα προερχόμενα από την εσωτερική αγορά στηρίζονται συνήθως στα συνοδευτικά παραστατικά, αφού σύμφωνα με τους κανόνες της ενιαίας αγοράς, αυτοί αποτελούν πρωταρχική αρμοδιότητα του Κ-Μ προέλευσης.

Η ίδια κατάσταση εμφανίζεται και για τις υπηρεσίες οι οποίες εμπλέκονται στο πεδίο της περιβαλλοντικής πολιτικής και διαχείρισης, καθώς και στον έλεγχο της εφαρμογής και υλοποίησης της περιβαλλοντικής νομοθεσίας. Το άρθρο 26 του ν. 1650/86, προβλέπει την συγκρότηση, με απόφαση του οικείου κατά τόπον Νομάρχη, Κλιμακίων Ελέγχου Ποιότητας Περιβάλλοντος (ΚΕΠΠ) από το προσωπικό της Νομαρχίας. Τα κλιμάκια αυτά ελέγχουν την τήρηση των περιβαλλοντικών όρων και γενικά την εφαρμογή της νομοθεσίας για την προστασία του περιβάλλοντος. Ειδικότερα, διενεργούν αυτοψία σε εγκαταστάσεις ή δραστηριότητες, κάνουν τις απαραίτητες συστάσεις και υποδείξεις για τα κατάλληλα προς λήψη μέτρα, συντάσσουν σχετική έκθεση και εισηγούνται τις προς επιβολή κυρώσεις (άρθρο 26 παρ. 2). Σύμφωνα με το άρθρο 30 παρ. 1 το ν. 1650/86 (όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 98 παρ.12 ν. 1892/1990, το άρθρο 30 ν. 2508/1997 και με το άρθρο 4 του ν. 3010/2002), μπορεί να επιβληθεί, σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ως διοικητική κύρωση, για οποιαδήποτε ρύπανση ή υποβάθμιση του περιβάλλοντος ή παράβαση του νόμου 1650/86 ή κανονιστικών πράξεων, πρόστιμο από 50.000 έως 500.000 ευρώ, από τον οικείο Νομάρχη (εφόσον το προτεινόμενο πρόστιμο ανέρχεται έως 60.000 ευρώ), από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας (εφόσον το προτεινόμενο πρόστιμο κυμαίνεται από 60.00 έως 150.000 ευρώ), και, τέλος, από τον Υπουργό

ΠΕΧΩΔΕ (εφόσον το προτεινόμενο πρόστιμο υπερβαίνει τις 150.000 ευρώ). Τα παραπάνω πρόστιμα επιβάλλονται ύστερα από εισήγηση είτε των ΚΕΠΠ (άρθρο 26 του ν. 1650/86), είτε των υπηρεσιών του άρθρου 6 (του ίδιου νόμου) . Πρόστιμο μπορεί να επιβάλει επίσης ο Νομάρχης κατά εγκαταστάσεων που ρυπαίνουν την θάλασσα (κατά την έννοια του άρθρου 1 περ. στ, του νόμου 743/1977, όπως κωδικοποιήθηκε με το π.δ. 55/1998)), μέχρι 120.000 ευρώ. Επίσης , σύμφωνα με τους όρους της παρ. 2 του ίδιου άρθρου , μπορεί να επιβληθεί προσωρινή απαγόρευση λειτουργίας μιας επιχείρησης ή δραστηριότητας ή και οριστική διακοπή με απόφαση του οικείου Νομάρχη ή του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ. Μάλιστα η Διοίκηση δεν έχει διακριτική ευχέρεια να επιβάλει τις παραπάνω κυρώσεις στους παραβάτες αλλά δέσμια υποχρέωση, η οποία κατά περιπτώσεις μπορεί να είναι ιδιαίτερα έντονη (π.χ. υγροβιότοποι) . Ας σημειωθεί ότι η διοικητική κύρωση της προσωρινής ή οριστικής διακοπής λειτουργίας μιας επιχείρησης ή δραστηριότητας (που κανονικά επιβάλλει ο νομάρχης) μπορεί να επιβάλλεται με ΚΥΑ «εν όψει και της σπουδαιότητας της επιχείρησης ή δραστηριότητας». Όμως η απαγόρευση λειτουργίας μπορεί «σε κάθε περίπτωση» να αίρεται αν έχουν ληφθεί «αποτελεσματικά μέτρα, ώστε να παύσει οριστικά η ρύπανση ή υποβάθμιση του περιβάλλοντος .

Είναι αλήθεια ότι η υπολειτουργία των ΚΕΠΠ δεν έχει αποδώσει τα αναμενόμενα σύμφωνα και με τις εξουσίες που διαθέτουν. Η μη επαρκής και εξειδικευμένη στελέχωσή τους φαίνεται να έχει οδηγήσει σε αχρησία ή μαρασμό δεδομένου ότι η σημασία τους ξεπεράσθηκε από την ίδρυση και λειτουργία της Ειδικής Υπηρεσίας Επιθεωρητών Περιβάλλοντος (ΕΥΕΠ, άρθρο 9 νόμου 2947/2001)¹⁰³, η οποία όμως δεν βρίσκεται ακόμα σε πλήρη λειτουργία .

. Στο πλαίσιο προστασίας και διαχείρισης του φυσικού περιβάλλοντος , έχουν συσταθεί μέχρι σήμερα 27 Φορείς διαχείρισης (προστατευόμενων περιοχών. Οι φορείς αυτοί, οι οποίοι λειτουργούν ως ΝΠΔ και εποπτεύονται από τον υπουργό ΠΕΧΩΔΕ, προβλέπονται από το άρθρο 15 του νόμου 2742/1999¹⁰⁴ « Χωροταξικός Σχεδιασμός και αειφόρος ανάπτυξη και άλλες διατάξεις» και ιδρύθηκαν στο πλαίσιο υλοποίησης του ευρωπαϊκού δικτύου Φύση (Natura) 2000 σύμφωνα με την οδηγία 92/43/ΕΟΚ (αλλά και την παλαιότερη για την διατήρηση των άγριων πτηνών 79/409/ΕΟΚ). Ανάμεσα στις πολλές αρμοδιότητες των φορέων αυτών, σύμφωνα με τον παραπάνω νόμο, είναι και α) η κατάρτιση και η ευθύνη της εφαρμογής των κανονισμών διοίκησης και λειτουργίας των προστατευόμενων αντικειμένων καθώς και των σχεδίων διαχείρισης των, και β) η επικουρία των αρμόδιων διοικητικών και δικαστικών αρχών στον έλεγχο της εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και των περιβαλλοντικών και πολεοδομικών όρων που ισχύουν ή επιβάλλονται αντίστοιχα για έργα ή δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στις περιοχές ευθύνης των .

Συμπερασματικά μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι οι υπηρεσίες που εμπλέκονται στον έλεγχο δρουν συνήθως χωρίς συντονισμό μεταξύ τους γεγονός που δυσχεραίνει τον αποτελεσματικό έλεγχο και την εφαρμογή της εθνικής και

¹⁰³ (ΦΕΚ 228/ Α/ 2001)

¹⁰⁴ ΦΕΚ207/Α/99

κοινοτικής νομοθεσίας. Η πολυδιάσπαση των αρμοδιοτήτων σε διάφορους φορείς και ο κατακερματισμός των υπηρεσιών είναι ένα από τα προβλήματα που έχει επισημανθεί και στην έκθεση της Επιτροπής για την αποτελεσματικότητα του ελεγκτικού συστήματος.

Από τα παραπάνω αναφερόμενα επιβεβαιώνεται η μακροχρόνια τάση των υπηρεσιών να περιχαράκωνουν τις αρμοδιότητές τους και να ελαχιστοποιούν τα περιθώρια ανάληψης από κοινού δράσεων για την επίλυση προβλημάτων, τα οποία, όπως είναι πλέον αναμφισβήτητο, χρήζουν αντιμετώπισης σε διεπιστημονική, διατομεακή και διυπηρεσιακή βάση.

Παρακάτω (σημείο 7.5.4) θα αναφερθούμε ιδιαίτερα στους ελέγχους των αλιευτικών δραστηριοτήτων στη θάλασσα και στις προσπάθειες της ελληνικής διοίκησης αφού, όπως έχουμε ήδη αναφέρει αποτελεί σημείο προτεραιότητας της νέας Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής

8.3. Μέτρα αλιευτικής διαχείρισης

Το εθνικό διαχειριστικό σύστημα της χώρας μας λαμβάνει υπόψη του την αφθονία των ιχθυοπληθυσμών, την γεωγραφική και κατά βάθος κατανομή των διαφόρων ειδών, τη γεωμορφολογία των ακτών και του βυθού, την κοινωνικοοικονομική διάρθρωση των κοινωνιών των παρακτίων περιοχών και βασίζεται σ' ένα σημαντικό αριθμό νόμων και διοικητικών αποφάσεων που ελήφθησαν, κυρίως, στην δεκαετία του '50. Μολονότι οι περισσότερες από τις αποφάσεις αυτές δεν βασίζονταν σε αποτελέσματα επιστημονικής έρευνας, ήταν προς την σωστή κατεύθυνση.

Κατά την δεκαετία του '80 υπήρξαν όμως σημαντικές τροποποιήσεις όσο αφορά τον έλεγχο της δυναμικότητας του στόλου, με την εισαγωγή περιορισμών στην έκδοση αδειών αλιείας. Οι περιορισμοί αυτοί σχεδιάστηκαν με σκοπό τη μέγιστη δυνατή προστασία των αποθεμάτων για να αποφευχθεί η υπεραλιεύσή τους και να προληφθούν με τον τρόπο αυτό τα βαριά διαχειριστικά μέτρα που είναι απαραίτητα για την ανόρθωση ενός πληθυσμού που έχει υποστεί κατάρρευση.

Η Ελληνική αλιευτική νομοθεσία περιλαμβάνει μία μεγάλη ποικιλότητα διαχειριστικών μέτρων για την προστασία των αλιευτικών πόρων τα οποία δύναται να χωρισθούν σε δύο κατηγορίες, (α) εκείνα με τα οποία δύναται να επιβληθεί έλεγχος στην αλιευτική ικανότητα, και (β) εκείνα τα οποία στοχεύουν στην ορθολογική διαχείριση των αλιευτικών πόρων.

8.3.1. Μέτρα που στοχεύουν στον έλεγχο της αλιευτικής ικανότητας

Τα μέτρα που περιορίζουν την αλιευτική ικανότητα εισήχθησαν σιγά-σιγά κατά την εξέλιξη της αλιευτικής πολιτικής της χώρας. Μεταξύ των μέτρων αυτών, άλλα στοχεύουν στον περιορισμό του αριθμού των αλιευτικών σκαφών δια μέσου ενός συστήματος αδειών και μπορεί να χαρακτηρισθούν ως άμεσα μέτρα. Άλλα μέτρα στοχεύουν στον καθορισμό ανωτάτου ορίου στην αλιευτική ισχύ εκάστου

σκάφους, εισάγοντας περιορισμούς στην μηχανική ισχύ και χωρητικότητα. Τα μέτρα αυτά χαρακτηρίζονται ως έμμεσα.

Υπό την ισχύουσα αλιευτική πολιτική δύο είδη αδειών απαιτούνται για την εξάσκηση του αλιευτικού επαγγέλματος: (α) προσωπική (του ψαρά), και (β) του σκάφους.

Η πρώτη άδεια εκδίδεται από τα κατά τόπους λιμεναρχεία και δεν είναι δύσκολο να αποκτηθεί, λαμβανομένου υπόψη ότι δεν επιδρά απ' ευθείας στον περιορισμό της αλιευτικής ισχύος. Στην πραγματικότητα αυτές οι άδειες παίζουν ρόλο ταυτότητας για τον ψαρά. Απαραίτητη προϋπόθεση για την έκδοση της άδειας αυτής είναι η επαγγελματική ενασχόληση με την αλιεία, η οποία επιβεβαιώνεται από την συμμετοχή του υποψηφίου στον επαγγελματικό αλιευτικό σύλλογο της περιοχής. Η προϋπόθεση αυτή είναι πολύ ευρεία, με αποτέλεσμα ένας πολύ μεγάλος αριθμός προσωπικών αδειών να εκδίδονται σε άτομα τα οποία έχουν περιορισμένη σχέση με το επάγγελμα του ψαρά.

Ο δεύτερος τύπος αδειας καλύπτει την πραγματική διαδικασία περιορισμού της εισόδου στην αλιεία και αφορά το αλιευτικό σκάφος.

Οι άδειες των σκαφών εκδίδονται από τις Νομαρχίες, ανανεώνονται κάθε δύο χρόνια, εκτός από τις άδειες αλιείας μαλακίων που ανανεώνονται κάθε χρόνο. Αρχεία των αλιευτικών σκαφών διατηρούνται στα λιμεναρχεία. Υπάρχουν δύο τύποι αρχείων: (α) για σκάφη που η χωρητικότητά τους είναι μεγαλύτερη από 10 GT και (β) για σκάφη μικρότερης χωρητικότητας.

Τα σκάφη που είναι εφοδιασμένα με άδεια για δίχτυα- παραγάδια δύναται να χρησιμοποιούν και άλλα "παράκτια" αλιευτικά εργαλεία, όπως παγίδες, δίχτυα-παγίδες, καμάκια κλπ..

Περιορισμοί στην ισχύ της μηχανής και στην χωρητικότητας εφαρμόζεται σε όλα τα αλιευτικά σκάφη. Στη συνέχεια θα αναφερθούμε στους σπουδαιότερους περιορισμούς της ελληνικής νομοθεσίας κατά αλιευτική δραστηριότητα.

8.3.1.1. Παράκτια Αλιεία

Μέχρι το 1988 δεν υπήρχαν σοβαροί περιορισμοί στην έκδοση αδειών για τις δραστηριότητες της παράκτιας αλιείας. Όλες οι άλλες κατηγορίες της παράκτιας αλιείας εμφάνιζαν σταθερή διαχρονική αύξηση μέχρι που ελήφθησαν οι διοικητικές αποφάσεις για περιορισμό τους. Ανάμεσα στο 1983 και 1988, ο μέσος όρος αύξησης του αριθμού των αλιευτικών σκαφών ήταν 6.1% κατ' έτος. Το υψηλότερο ποσοστό αύξησης παρατηρήθηκε στα μέσα της δεκαετίας του '80 και αποδίδεται σε δύο παράγοντες: (α) την ύπαρξη ευνοϊκών χρηματοδοτήσεων για την κατασκευή παρακτίων σκαφών από εθνικούς πόρους (Ν. 1262/82), και (β) την ενίσχυση απαγορεύσεων για την ερασιτεχνική αλιεία (Προεδρικό Διάταγμα 373/85), που είχε ως αποτέλεσμα πολλοί ερασιτέχνες να λάβουν άδεια επαγγελματικής αλιείας για να διατηρήσουν την δυνατότητα να ψαρεύουν επαγγελματικά.

Απαγορεύσεις για την έκδοση νέων αδειών αλιευτικών σκαφών εφαρμόστηκαν για πρώτη φορά το 1988 και είχαν άμεσο αποτέλεσμα στην αύξηση του αλιευτικού

στόλου. Το ποσοστό αύξησης περιορίσθηκε από το 1988 μέχρι το 1990 στο 2,6% κατ' έτος. Την 1η Ιουλίου 1991 εφαρμόσθηκε μία γενική απαγόρευση στην έκδοση νέων αλιευτικών αδειών. Η απαγόρευση αυτή συνοδεύτηκε από δύο επιπλέον μέτρα: (α) οι ιδιοκτήτες σκαφών δεν επιτρέπεται να πωλούν ή να μεταφέρουν την αλιευτική άδεια τους σκάφους τους σε άτομα που δεν κατέχουν επαγγελματική άδεια ψαρά και (β) μέτρα που αποβλέπουν στην διατήρηση της υπάρχουσας κατάστασης του στόλου (οι ιδιοκτήτες σκαφών δεν επιτρέπεται να αντικαταστήσουν την μηχανή τους σκάφους τους με μεγαλύτερη μηχανή, ούτε επίσης να αντικαταστήσουν το σκάφος με άλλο μεγαλύτερης χωρητικότητας ή μηχανικής ισχύος). Τα παραπάνω μέτρα που συμβαδίζουν με το κοινοτικό δίκαιο ισχύουν μέχρι και σήμερα.

8.3.1.2. Μέση Αλιεία

Ο περιορισμός έκδοσης νέων αδειών αλιείας για τα σκάφη της Μέσης Αλιείας – μηχανότρατες και γρι-γρι – εφαρμόσθηκε το 1986 και είχε, γενικά, ευνοϊκά αποτελέσματα στην μέχρι εκείνη εποχή αλόγιστη αύξηση της αλιευτικής ικανότητας της Μέσης Αλιείας. Από το 1988 οι απαγορεύσεις έγιναν αυστηρότερες και ουσιαστικά απαγορεύθηκε εντελώς η έκδοση νέων αδειών. Παρόλα αυτά η συνολική μηχανική ισχύς και χωρητικότητα της Μέσης Αλιείας αυξήθηκε σημαντικά από την αρχή μέχρι το τέλος της δεκαετίας του '80, λόγω των επιδοτήσεων για τον εκσυγχρονισμό και την κατασκευή νέων κατασκευών, κυρίως μετά τα μέσα της δεκαετίας.

Στη χωρητικότητα των μηχανοτρατών και των γρι-γρι υπάρχουν περιορισμοί. Οι μηχανότρατες δεν επιτρέπεται να έχουν ισχύ μηχανής μεγαλύτερη από 500 HP και τα γρι-γρι από 300 HP. Οι ελάχιστες διαστάσεις των σκαφών για τις διάφορες κατηγορίες αλιείας καθορίζονται από το Β.Δ. 666/1966¹⁰⁵ « Περὶ αδειών αλιευτικών σκαφών» και όσον αφορά το μήκος τους πρέπει να είναι τουλάχιστον 14 μέτρα, ενώ η ισχύ της μηχανής τους θα πρέπει να ξεπερνά τα 80 HP.

8.3.2. Μέτρα που στοχεύουν στην προστασία των αλιευτικών πόρων (τεχνικά μέτρα και μέτρα περιορισμού αλιευτικής προσπάθειας)

Τα τεχνικά μέτρα αναφέρονται στις προδιαγραφές των αλιευτικών εργαλείων, στην εξάσκηση των αλιευτικών τεχνικών, στις εποχές ή περιοχές που επιτρέπεται η αλιεία και αποτελούν ένα σημαντικό κεφάλαιο του συστήματος διαχείρισης των αλιευτικών πόρων της χώρας μας. Τα υπάρχοντα τεχνικά μέτρα χωρίζονται σε μέτρα που εφαρμόζονται στο σύνολο της χώρας και σε μέτρα τοπικής εμβέλειας. Σχεδόν όλα τα τεχνικά μέτρα αναφέρονται σε συγκεκριμένο αλιευτικό εργαλείο ή αλιευτική τεχνική, εκτός εκείνων που αναφέρονται στο ελάχιστο μήκος αλιευμένου ψαριού και που αφορούν όλα τα αλιευτικά εργαλεία.

Η έλλειψη, όμως, αποτελεσμάτων έρευνας που αφορούν την αναπαραγωγή, τις περιοχές αναπαραγωγής και συγκέντρωσης νεαρών ατόμων, το μέγεθος της

¹⁰⁵ ΦΕΚ 160 Α/22.8.66

γεννητικής ωριμότητας, την επιλεκτικότητα των αλιευτικών εργαλείων κλπ, περιορίζει σημαντικά την αποτελεσματικότητα των μέτρων που ελήφθησαν. Η Ελλάδα δεν έχει καθορίσει Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη, με αποτέλεσμα η αλιευτική δραστηριότητα να ασκείται εντός των εθνικών χωρικών υδάτων (6 ναυτικά μίλια).

Οι σπουδαιότερες απαγορεύσεις για κάθε κατηγορία αλιευτικού εργαλείου περιγράφεται στη συνέχεια.

8.3.2.1. Παράκτια Αλιεία

Για την συντριπτική πλειοψηφία του παράκτιου αλιευτικού στόλου, ο οποίος αποτελείται από δίχτυα και παραγάδια, δεν υπάρχουν σημαντικές απαγορεύσεις στο σύνολο της χώρας. Έτσι, δεν υπάρχουν απαγορεύσεις στο άνοιγμα του δίχτυου ή στο μέγεθος του άγκιστρου, στο μέγιστο μήκος του δίχτυου ή στον αριθμό των άγκιστρων ανά παραγάδι, στο βάρος του αλιεύματος, στην απόσταση από την ακτή ή από το αλιευτικό λιμάνι που ασκείται η αλιεία, στον αριθμό των αλιευτικών εξόδων, στην διάρκεια τους, σε εποχιακές ή γεωγραφικές απαγορεύσεις της αλιείας τους κλπ. Υπάρχουν, όμως, ορισμένες απαγορεύσεις τοπικού χαρακτήρα ρυθμίσεις που σχετίζονται με την απαγόρευση της αλιείας στις λιμνοθάλασσες, στις εξόδους των ιχθυοτροφείων, λιμανιών και πλησίον ιχθυοτροφικών μονάδων και γενικά σε περιοχές που εμφανίζουν οικολογική ευαισθησία.

Ειδικότερα, τεχνικά μέτρα που σχετίζονται με την παράκτια αλιεία έχουν καθιερωθεί μόνο για εξειδικευμένες αλιευτικές τεχνικές π.χ. αλιεία της πεζότρατας και αλιεία τόνου ή ξιφία με αφροπαραγάδα.

8.3.2.2. Μέση Αλιεία

Η Μέση Αλιεία είναι αντικείμενο μεγαλύτερων περιορισμών και απαγορεύσεων σε σχέση με την παράκτια αλιεία. Η αλιεία των βενθοπελαγικών ψαριών με μηχανότρατα απαγορεύεται στο σύνολο της χώρας κατά την καλοκαιρινή περίοδο (από την 1η Ιουνίου μέχρι την 30η Σεπτεμβρίου), καθώς επίσης και σε απόσταση ενός μιλίου από την ακτή. Σε μερικές περιοχές η εποχιακή απαγόρευση επιμηκύνεται και μπορεί να φθάσει τους 6-9 μήνες, ενώ η ελάχιστη απόσταση από την ακτή μπορεί να επεκταθεί στα 3 μίλια. Μερικοί κόλποι είναι κλειστοί στην αλιεία της μηχανότρατας καθ' όλη την διάρκεια του έτους. Το ελάχιστο άνοιγμα του δίχτυου του σάκου είναι 14mm από κόμβο σε κόμβο.

Για τα γρι-γρι η εποχιακή απαγόρευση της αλιείας επεκτείνεται από τις αρχές του Δεκεμβρίου μέχρι το τέλος του Φεβρουαρίου και εφαρμόζεται από το 1991. Για τα γρι-γρι της νύκτας απαγορεύεται επιπλέον η άσκηση της αλιείας σε μικρότερη απόσταση από 100 μέτρα από την ακτή.

Η εθνική νομοθεσία θα πρέπει να προσαρμοσθεί στις ρυθμίσεις που επιβάλλονται από τον Καν(ΕΚ) 1967/2006, γεγονός που έχει αυξήσει τον ανταγωνισμό μεταξύ των εκπροσώπων των αλιευτικών κλάδων και έχει οδηγήσει την Ευρωπαϊκή

Επιτροπή να απευθύνει στη Χώρα μας επιστολή για κακή ερμηνεία και εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας κάτι που δείχνει και την ανετοιμότητα της ελληνικής διοίκησης να την εφαρμόσει .

Σε επιστολή του ο επίτροπος σε θέματα Αλιείας επισημαίνει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ουδέποτε ενημερώθηκε για την απόφαση της Ελλάδας (164198 της 05/03/2008) να εφαρμόσει παρέκκλιση στον κανόνα του 1,5 ναυτικού μιλίου για την αλιεία με συρόμενα εργαλεία και υπενθύμισε ότι «τυχόν μόνιμη παρέκκλιση από τον κανόνα του 1,5 ναυτικού μιλίου για την αλιεία με συρόμενα εργαλεία θα πρέπει να διενεργείται μόνο με βάση αναλυτικές επιστημονικές γνωμοδοτήσεις και να εφαρμόζεται κατά ζώνη, επειδή δεν μπορούν να πληρούνται παντού οι απαιτούμενες προϋποθέσεις και μπορεί να ποικίλλει σημαντικά, από τη μία ζώνη στην άλλη, η κατάσταση ως προς το θαλάσσιο οικοσύστημα».

8.3.3. Επιπτώσεις της νέας κοινής αλιευτικής πολιτικής

Σύμφωνα με τα στοιχεία της μελέτης, «Κοινωνικές και οικονομικές Επιπτώσεις από την αναμορφωμένη ΚΑΛΠ στα αλιευτικά εργαλεία και στην αλιευτική παραγωγή σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο», (ΕΛΚΕΘΕ 2003), που ανέθεσε το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων στο Ελληνικό Κέντρο Θαλασσιών Ερευνών, η νέα κοινή αλιευτική πολιτική αναμένεται να επηρεάσει τον τομέα της αλιείας.

8.3.3.1. Αποτελέσματα στα αλιευτικά εργαλεία

Η απαγόρευση της αλιείας σε προστατευόμενα οικοσυστήματα, καθώς και ο περιορισμός στο άνοιγμα του ματιού στο δίχτυ και στο ελάχιστο μέγεθος εκφόρτωσης ψαριών είναι ευνόητο ότι θα μειώσει τις εκφορτώσεις αλιευμάτων.

Λαμβάνοντας υπόψη τη διασπορά του στόλου, ένα μεγάλο τμήμα αυτού θα χρειασθεί να διπλασιάσει ή ακόμα και σε αρκετές περιπτώσεις να τριπλασιάσει τη διάρκεια του αλιευτικού ταξιδιού για να φθάσει σε αλιευτικά πεδία όπου η αλιεία είναι νόμιμη και αυτό όπως είναι φυσικό θα αυξήσει το κόστος της αλιείας, λαμβάνοντας υπόψη και τις διεθνείς τιμές των καυσίμων.

8.3.3.2. Αποτελέσματα στους πόρους

Η εφαρμογή της νέας κοινής αλιευτικής πολιτικής αναμένεται να έχει θετικά αποτελέσματα ως προς την κατάσταση των αποθεμάτων μέσω της προστασίας των οικοτόπων των ειδών και της ενδυνάμωσης των μηχανισμών παρακολούθησης και ελέγχου.. Οι πολιτικές, που είναι πραγματικά σπουδαίες, αφορούν :

- Τη δημιουργία προστατευόμενων ζωνών αναπαραγωγής.
- Την προστασία ζωνών αναπαραγωγής ιχθύων.
- Τη μείωση των παρεμπιπτόντων αλιευμάτων και των απορρίψεων, με τη χρήση περισσότερο επιλεκτικών εργαλείων.

8.3.3.3. Αποτελέσματα στις εκφορτώσεις

Η αύξηση του μεγέθους του ματιού στο δίχτυ και η αύξηση του μεγέθους εκφόρτωσης αλιευμάτων αναμένεται να επιφέρει μείωση των εκφορτώσεων.

8.3.4. Έλεγχος αλιευτικών δραστηριοτήτων

Ο έλεγχος των αλιευτικών δραστηριοτήτων στη θάλασσα, όπως έχει ήδη αναφερθεί πραγματοποιείται από τις υπηρεσίες του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας & Νησιωτικής, οι κατά τόπους λιμενικές αρχές του οποίου επιβάλλουν και τις προβλεπόμενες από το Ν.2040/92 κυρώσεις στους παραβάτες της αλιευτικής νομοθεσίας.

Κατά της απόφασης της επιβολής των κυρώσεων επιτρέπεται η άσκηση προσφυγής στο Συμβούλιο Εκδίκασης Αλιευτικών Προσφυγών μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από την επίδοσή της.

Στο Συμβούλιο Εκδίκασης Αλιευτικών Προσφυγών εκκρεμεί μεγάλος αριθμός υποθέσεων που δεν έχουν εκδικασθεί μέχρι σήμερα. Ο Νόμος 2040/92 (άρθρο 9 παρ. 2.5)προβλέπει τη σύσταση ολιγομελών Συμβουλίων κατά Περιφέρεια προκειμένου να αποσυμφορηθεί η εκδίκαση, εν τούτοις μέχρι σήμερα δεν έχει εκδοθεί το σχετικό Π.Δ.

Το γεγονός αυτό καθώς και η εκτεταμένη χρονική καθυστέρηση στην εκδίκαση των ενδικοφανών προσφυγών που εκκρεμούν επί μακρόν στο Συμβούλιο Αλιείας ή στην Επιτροπή Εκδίκασης Αλιευτικών Προσφυγών, επισημαίνεται σε πόρισμα του Συνηγόρου του Πολίτη(Αρ. Πρωτ. 1891/05.2.3 Αθήνα, 14 Ιουνίου 2006) στο οποίο αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι η κατάσταση αυτή αποτελεί χαρακτηριστικό δείγμα κακοδιοίκησης, δυσλειτουργίας της διοίκησης και μη τήρησης της νομιμότητας.

Εξάλλου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 25 παρ. 2 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, το αρμόδιο όργανο οφείλει στην περίπτωση ενδικοφανούς προσφυγής να γνωστοποιήσει στον προσφεύγοντα την απόφασή του το αργότερο μέσα σε 3 μήνες.

Πέραν αυτού, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και νομολογία, δεν πρέπει να γίνεται υπέρβαση των ενδεικτικών προθεσμιών πέρα από εύλογα χρονικά όρια, δεδομένου ότι, και όταν οι σχετικές διατάξεις δεν τάσσουν προθεσμία, το διοικητικό όργανο πρέπει να ασκήσει τις αρμοδιότητές του μέσα σε εύλογο χρόνο.

Επίσης, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 63 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, σε περίπτωση που παρέλθει η προθεσμία που τυχόν τάσσει ειδικώς ο νόμος προς έκδοση απόφαση για ενδικοφανή προσφυγή ή, σε περίπτωση που δεν τάσσει τέτοια προθεσμία, αν παρέλθει άπρακτο τρίμηνο από την άσκησή της, το ένδικο βοήθημα της προσφυγής ασκείται κατά της τεκμαιρόμενης από την πάροδο της προθεσμίας, απόρριψης της ενδικοφανούς προσφυγής.

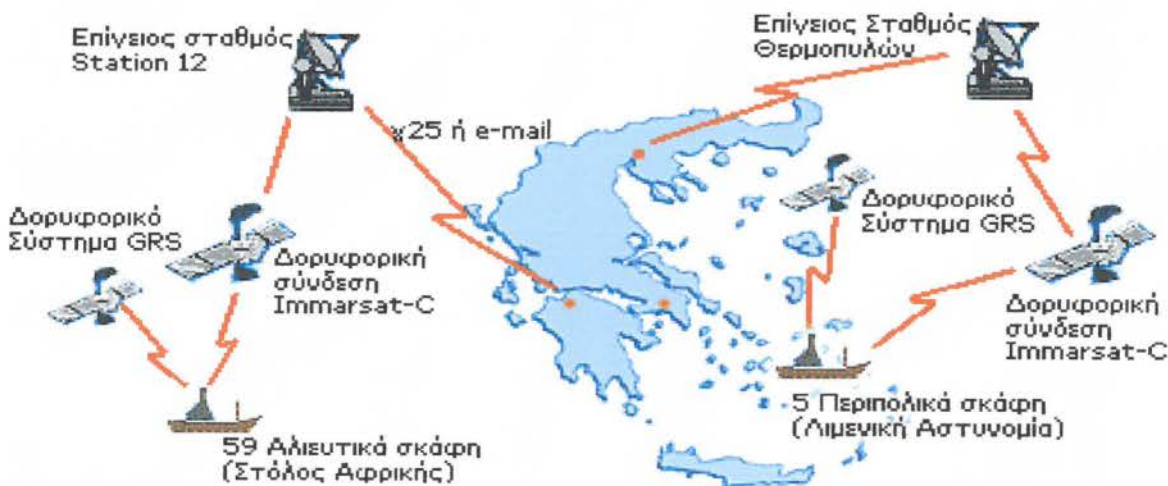
Με δεδομένο ότι εκκρεμεί η εξέταση ενός εξαιρετικά μεγάλου αριθμού προσφυγών, για κάποιες δε από αυτές η υποβολή τους ανατρέχει σε χρόνο πλέον

της δεκαετίας, κρίνουμε ότι αυτό συνιστά γεγονός που αντιβαίνει στην αρχή της χρηστής διοίκησης που πρέπει να διέπει τη διοικητική δράση.

Εξάλλου, στην περίπτωση αυτή αποδυναμώνεται το δικαίωμα «του αναφέρεσθαι», όπως αυτό κατοχυρώνεται συνταγματικά (άρθρο 10 Σ).

Ακόμη, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι, τα μέσα προστασίας του πολίτη που προβλέπονται με την άσκηση ενδικοφανών προσφυγών αποτελούν ένα ξεχωριστό πλαίσιο το οποίο δεν πρέπει να αγνοείται από τη διοίκηση με το πρόσχημα της δυνατότητας επίλυσης της διαφοράς από τα δικαστήρια.

Στα πλαίσια της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής, η Ευρωπαϊκή Ένωση με τους Κανονισμούς 2847/93, 686/97 και 1489/97 υιοθέτησε την εφαρμογή δορυφορικής τεχνολογίας, για τον έλεγχο της αλιευτικής δραστηριότητας και με την απόφαση 98/439/ΕΚ καθόρισε τους όρους της Κοινοτικής συμμετοχής για την επίτευξη των παραπάνω στόχων. Η χρήση της παραπάνω τεχνολογίας προβλέπει την ίδρυση στα αρμόδια Υπουργεία των Κ-Μ «Κέντρων Παρακολούθησης της Αλιείας» (ΚΠΑ) τα οποία συνεργάζονται μεταξύ τους. Μέσω του Κέντρου Παρακολούθησης Αλιείας, το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας, Αιγαίου & Νησιωτικής Πολιτικής έχει την δυνατότητα να παρακολουθεί το στίγμα των αλιευτικών σκαφών και άλλες πληροφορίες όπως ταχύτητα, πορεία κλπ. Ο έλεγχος των αλιευτικών σκαφών και η απεικόνιση των κινήσεων τους σε ηλεκτρονικό χάρτη, πέραν των απαιτήσεων της Ε.Ε. παρέχει στο Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας την δυνατότητα αξιοποίησης των πληροφοριών αυτών και για άλλους σκοπούς όπως έρευνα και διάσωση, αστυνόμευση κλπ. Επίσης η δορυφορική τεχνολογία παρακολούθησης των αλιευτικών σκαφών χρησιμοποιείται στα σκάφη Λ.Σ παρέχοντας έτσι την δυνατότητα στο Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας καλύτερου συντονισμού και διαχείρισης των μέσων και την πληρέστερη κάλυψη των επιχειρησιακών απαιτήσεων.



Πηγή: Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας, Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής

Για την μη πλήρη εφαρμογή της Κοινοτικής νομοθεσίας στο θέμα της δορυφορικής παρακολούθησης των αλιευτικών σκαφών η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προσέφυγε στο ΔΕΚ εναντίον της Χώρας μας, το οποίο με Απόφασή του

καταδίκασε τη Ελλάδα. (Απόφαση ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ(πέμπτο τμήμα)της 14ης Απριλίου 2005 στην υπόθεση C-22/04: Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ελληνικής Δημοκρατίας).¹⁰⁶

Στον παρακάτω πίνακα παρατίθενται στοιχεία σχετικά με το διατεθέν ανθρώπινο δυναμικό, τις πιστώσεις, τον αριθμό των χρησιμοποιηθέντων σκαφών, αεροσκαφών και περιπολικών οχημάτων για τους ελέγχους των αλιευτικών δραστηριοτήτων.

ΠΙΝΑΚΑΣ: ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΙ ΑΛΙΕΥΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ.

ΕΤΟΣ	ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ	ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ (χιλ €)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΚΑΦΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΕΡΟΣΚΑΦΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΟΧΗΜΑΤΩΝ
2000	1370	31500	141	4	297
2001	1470	36387	184	7	303
2002	1483	48883	203	7	322
2003	1484	37061	212	7	329
2004	1484	33295	203	7	322
2005	1581	33500	203	7	322

Προσωπικό και Μέσα

Πηγή : Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας, Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής

Η Ελλάδα και παρά τις προσπάθειες βελτίωσης που έχουν γίνει παρουσιάζει έλλειμμα στην ανταπόκρισή της στον τομέα ελέγχων.

8.4. Διαρθρωτική πολιτική στον τομέα της αλιείας

Τί είναι το ΕΣΣΑΑΑ

Το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης της Αλιείας (ΕΣΣΑΑΑ) της περιόδου 2007-2013 καλύπτει τον τομέα της αλιείας της χώρας μας, έχει συνταχθεί σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο άρθρο 15 του κανονισμού για το ΕΤΑ., περιγράφει συνοπτικά όλες τις πτυχές της κοινής αλιευτικής πολιτικής και καθορίζει προτεραιότητες, στόχους, τους απαιτούμενους δημόσιους πόρους και προθεσμίες για την εφαρμογή τους ιδίως σε σχέση με:

- Την βιώσιμη ανάπτυξη των αλιευτικών δραστηριοτήτων.
- Την βιώσιμη ανάπτυξη του κλάδου της υδατοκαλλιέργειας.
- Την βιώσιμη ανάπτυξη του κλάδου της μεταποίησης και εμπορίας αλιευτικών προϊόντων.
- Την βιώσιμη ανάπτυξη της αλιείας εσωτερικών υδάτων.
- Την βιώσιμη ανάπτυξη των αλιευτικών περιοχών.
- Την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του αλιευτικού τομέα.
- Την διατήρηση του ανθρώπινου δυναμικού στον αλιευτικό τομέα και την εξασφάλιση βιώσιμης απασχόλησης.

¹⁰⁶ C 143/12 11.6.2005

- Την προστασία και την βελτίωση του υδάτινου περιβάλλοντος που σχετίζεται με τον αλιευτικό τομέα.
- Την τήρηση των απαιτήσεων επιθεώρησης και ελέγχου των αλιευτικών δραστηριοτήτων και την συλλογή δεδομένων-πληροφοριών για την κοινή αλιευτική πολιτική.
- Την ανάπτυξη αλιευτικών δραστηριοτήτων εκτός κοινοτικών υδάτων.

Το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης της Αλιείας (ΕΣΣΑΑΛ) της περιόδου 2007-2013 έχει εκπονηθεί σύμφωνα με το άρθρο 8 του κανονισμού για το ΕΤΑ., στα πλαίσια της «εταιρικής σχέσης» σε στενή συνεργασία με τους «εταίρους» δηλαδή:

- τις αρμόδιες περιφερειακές, τοπικές και άλλες Δημόσιες αρχές,
- τους συλλογικούς φορείς του τομέα της αλιείας,
- τους οικονομικούς και κοινωνικούς εταίρους,
- τους λοιπούς εταίρους.

8.5. Αξονες προτεραιότητας στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας 2007-2013

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε πρόσφατα το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για την Ελληνική αλιεία για την περίοδο 2007-2013 με την αριθμ. Ε (2007)6402/11/12/2007 Απόφαση . Προηγήθηκε η έγκριση της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος με την αριθμ. 126788/23-7-07 Κοινή Υπουργική Απόφαση (Υπουργών ΠΕΧΩΔΕ και ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ και ΤΡΟΦΙΜΩΝ), σύμφωνα με την ΚΥΑ ΥΠΕΧΩΔΕ/ ΕΥΠΕ/οικ.107.017/2006¹⁰⁷ η οποία αποτελεί συμμόρφωση με τις διατάξεις της Κοινοτικής Οδηγίας 2001/42/ΕΚ «σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων».

Η συνολική επιλέξιμη δημόσια συνεισφορά του προγράμματος είναι 274.105.143€ και η συνολική ενίσχυση από το ΕΤΑ είναι 207.832.237 €.

Το πρόγραμμα καλύπτει ολόκληρη την επικράτεια της Ελλάδας που χωρίζεται (για το ΕΤΑ) σε 2 περιφέρειες "εκτός στόχου σύγκλισης" και 11 περιφέρειες "στόχου σύγκλισης". Η ενίσχυση του ΕΤΑ για τις περιοχές σύγκλισης ανέρχεται σε 176,83 εκατομμύρια €.

8.5.1. Σκοπός και στόχοι του Επιχειρησιακού Προγράμματος

Κατά τη διάρκεια της περιόδου 2000-06 η Ελληνική Αλιεία ωφελήθηκε από την υποστήριξη της Ε.Ε. χάρις στο ΧΜΠΑ (FIFG), που συνεισέφερε 223.611.900 €. Ένας μεγάλος αριθμός έργων υποστηρίχθηκε, δημιουργήθηκαν περισσότερες από 1.330 νέες θέσεις εργασίας και διατηρήθηκαν πάνω από 2.350 θέσεις εργασίας . Η παραγωγή των μονάδων υδατοκαλλιέργειας αυξήθηκε κατά περισσότερους από 12.500 τόνους, η ικανότητα της βιομηχανίας μεταποίησης αυξήθηκε κατά 16.500 τόνους (+ 36,67%) και η ικανότητα του αλιευτικού στόλου μειώθηκε κατά 20.000

¹⁰⁷ ΦΕΚ1225/Β/5.9.2006

GT (-18%). Δημιουργήθηκαν νέες επιχειρήσεις και κατασκευάστηκε αριθμός μικρών λιμένων (αλιευτικά καταφύγια).

Το νέο πρόγραμμα της ΕΕ για τα έτη 2007- 2013 στοχεύει να στηριχτεί στην επιτυχία του προηγούμενου προγράμματος και να παγιώσει τις προϋποθέσεις για μια βιώσιμη αλιεία και για ένα τομέα της υδατοκαλλιέργειας που να σέβονται τη φύση και να ικανοποιούν τα αιτήματα των καταναλωτών και της βιομηχανίας τροφίμων.

8.5.2. Άξονες προτεραιότητας

Άξονας Προτεραιότητας 1: Προσαρμογή του αλιευτικού στόλου

Ο άξονας προτεραιότητας στοχεύει στην προαγωγή της κερδοφόρας και βιώσιμης αλιείας. Τα μέτρα στοχεύουν ιδιαίτερα στη μείωση της τρέχουσας αλιευτικής ικανότητας του αλιευτικού στόλου, στην διευκόλυνση της εισόδου στο επάγγελμα των νέων αλιέων και στη βελτίωση της ασφάλειας των αλιευτικών σκαφών.

Άξονας Προτεραιότητας 2: Υδατοκαλλιέργεια, αλιεία εσωτερικών υδάτων μεταποίηση και εμπορία προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας

Στόχος αυτού του άξονα είναι να προωθηθούν ανταγωνιστικές και κερδοφόρες επιχειρησιακές δραστηριότητες στην υδατοκαλλιέργεια και στη μεταποίηση των αλιευμάτων. Επίσης, να βοηθηθεί το χονδρικό εμπόριο και η αλιεία των εσωτερικών υδάτων. Τα μέτρα του άξονα στοχεύουν ιδιαίτερα στη βελτίωση της ποιότητας και στην ανάπτυξη και την εισαγωγή μεθόδων καινοτόμων και φιλικών προς το περιβάλλον.

Άξονας Προτεραιότητας 3: Μέτρα κοινού συμφέροντος

Αυτός ο άξονας υποστηρίζει τα μέτρα κοινού συμφέροντος που βοηθούν να επιτευχθούν οι στόχοι της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής. Στοχεύει επίσης να προωθήσει την ανάπτυξη και την εφαρμογή της καινοτομίας και τη διάδοση της ορθής πρακτικής.

Άξονας Προτεραιότητας 4: Αειφόρος ανάπτυξη των αλιευτικών περιοχών

Αυτός ο άξονας στοχεύει στην ανάπτυξη της συνεργασίας και στην ενίσχυση του τομέα της αλιείας με την πρωτοβουλία τοπικών ομάδων αλιείας. Αυτή η συνδρομή του ΕΤΑ είναι συμπληρωματική εκείνης που παρέχεται από τα άλλα μέσα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την βιώσιμη ανάπτυξη και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αλιευτικές περιοχές και είναι επιλέξιμη σαν τμήμα μιας συνολικής στρατηγικής που επιδιώκει τη στήριξη της υλοποίησης των στόχων της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής. Βασισμένος σε μια προσέγγιση της τοπικής ανάπτυξης "εκ των κάτω προς τα άνω" αυτός ο άξονας προτεραιότητας σκοπεύει στη διατήρηση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής και των θέσεων απασχόλησης σε αυτές τις περιοχές. Επίσης στην προαγωγή της ποιότητας του παρακτίου περιβάλλοντος και της εθνικής και διακρατικής συνεργασίας μεταξύ αλιευτικών περιοχών.

Άξονας Προτεραιότητας 5: Τεχνική βοήθεια

Η υποστήριξη που παρέχεται με αυτόν τον άξονα σκοπεύει να εξασφαλίσει ότι τα συστήματα διαχείρισης, ελέγχου και παρακολούθησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος λειτουργούν αποτελεσματικά και ότι οι προβλεπόμενες ενέργειες υλοποιούνται με σωστό τρόπο.

8.5.3. Χρηματοδοτικό σχέδιο

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για την Ελληνική αλιεία για την περίοδο 2007-2013 (ΕΠ.ΑΛ. 2007-2013) είναι συγχρηματοδοτούμενο από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας (ΕΤΑ).

Ανά άξονα προτεραιότητας το σχέδιο έχει όπως φαίνεται στον κατωτέρω πίνακα.

Σχέδιο χρηματοδότησης ανά άξονα προτεραιότητας για την περίοδο 2007-2013 (σε €)

Άξονας προτεραιότητας	Περιφέρειες του στόχου σύγκλισης			Ποσοστό συγχρηματοδότησης ΕΤΑ (δ) = (β) / (α) * 100
	Συνολική Δημόσια χρηματοδότηση α = (β + γ)	Συνεισφορά του ΕΤΑ (β)	Εθνική συνεισφορά (γ)	
Άξονας προτεραιότητας1	81.108.185	65.776.950	15.331.235	81%
Άξονας προτεραιότητας2	70.938.393	52.989.538	17.948.855	74.7%
Άξονας προτεραιότητας3	40.500.000	30.320.240	10.179.760	74.8%
Άξονας προτεραιότητας4	30.000.000	22.500.000	7.500.000	75%
Άξονας προτεραιότητας5	7.000.000	5.250.000	1.750.000	75%
Σύνολο	229.546.578	176.836.728	52.709.850	77%

Περιφέρειες του στόχου που δεν αφορά την σύγκλιση

Άξονας προτεραιότητας	Συνολική Δημόσια χρηματοδότηση $\alpha = (\beta + \gamma)$	Συνεισφορά του ΕΤΑ (β)	Εθνική συνεισφορά (γ)	Ποσοστό συγχρηματοδότησης ΕΤΑ $(\delta) = (\beta) / (\alpha) * 100$
Άξονας προτεραιότητας1	16.659.420	11.495.509	5.163.911	69%
Άξονας προτεραιότητας2	9.723.145	6.700.000	3.023.145	68.8%
Άξονας προτεραιότητας3	3.176.000	2.000.000	1.176.000	63%
Άξονας προτεραιότητας4	15.000.000	10.800.000	4.200.000	72%
Άξονας προτεραιότητας5	0	0	0	0
Σύνολο	44.558.565	30.995.509	13.563.056	69.6%

Πηγή : Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Είναι γνωστό ότι οι νέοι κανονισμοί των Διαρθρωτικών Ταμείων διαμορφώνουν ένα νέο πλαίσιο εταιρικής σχέσης. Στο πλαίσιο αυτό έχουμε:

- Αποστασιοποίηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής από τις διαδικασίες προγραμματισμού και επιλογής έργων.
- Ενίσχυση του ελεγκτικού ρόλου της και δυνατότητα επιβολής αυστηρών ποινών.
- Μεταφορά της ευθύνης στο Κράτος – Μέλος και υποχρέωση του να τηρεί συγκεκριμένες διακριτές διαχειριστικές και ελεγκτικές διαδικασίες με θεσμοθετημένες ευθύνες των αρμοδίων αρχών.
- Υπαρκτό τον κίνδυνο οριστικής πλέον απώλειας πόρων σε περίπτωση καθυστερήσεων στη χρήση των πόρων.
- Οι παραπάνω λόγοι οδήγησαν την εθνική διοίκηση από την περίοδο του Γ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης να εφαρμόσει στα Επιχειρησιακά Προγράμματα το θεσμό των Ειδικών Υπηρεσιών Διαχείρισης

Σύμφωνα με το Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών, η ανάγκη βελτίωσης της αποτελεσματικότητας, της ποιότητας και της διαφάνειας στη νέα αναπτυξιακή παρέμβαση, άλλα και οι αυξημένες απαιτήσεις των νέων κανονισμών, επέβαλλαν την υιοθέτηση ενός νέου συστήματος διοίκησης και διαχείρισης που εφαρμόζεται ήδη από το Γ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης.

Σύμφωνα με το πλαίσιο εφαρμογής:

- Διαχωρίζονται σαφώς οι λειτουργίες, οι αρμοδιότητες και οι ευθύνες των οργάνων που θα υποστηρίζουν το νέο σύστημα. Δεν μπορούν τα όργανα

αυτά, παράλληλα με τις διαχειριστικές και ελεγκτικές αρμοδιότητες που έχουν, να είναι και φορείς υλοποίησης των έργων και δράσεων.

- Τα όργανα που προβλέπονται εντάσσονται στη λειτουργίες του κράτους λόγω των σημαντικών ευθυνών που αναλαμβάνουν, άλλα και λόγω του ότι εξυπηρετούν ευρύτερους στόχους για τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης. Είναι ειδικές υπηρεσίες κατάλληλα συγκροτημένες για την εξυπηρέτηση του στόχου της αποτελεσματικής εφαρμογής των προγραμμάτων.
- Καθιερώνονται ενιαίες και τυποποιημένες διαδικασίες για τη διαχείριση, τον έλεγχο, τις ροές χρηματοδοτήσεων.
- Μεταβάλλεται ουσιαστικά η φιλοσοφία και το πλαίσιο των χρηματοδοτήσεων. Με την κατάργηση των ετήσιων προκαταβολών από την Ε.Ε. (πλην μιας αρχικής προκαταβολής που δίδεται με την έγκριση του Προγράμματος), το Κράτος Μέλος (προ)χρηματοδοτεί τα έργα με δική του ευθύνη. Η χρηματοδότηση από πλευράς Ε.Ε. θα γίνεται απολογιστικά, βάσει δεδηλωμένων και πιστοποιημένων δαπανών,
- Υιοθετείται ένα πολυεπίπεδο σύστημα ελέγχων στο πλαίσιο λειτουργίας των Διαχειριστικών Αρχών (πρωτοβάθμιος έλεγχος), της Αρχής Πληρωμής (δευτεροβάθμιος έλεγχος) και του Εξωτερικού Δημοσιονομικού Ελέγχου (τριτοβάθμιος έλεγχος). Το σύστημα ελέγχου πρέπει να διασφαλίζει στο 100% τη νομιμότητα και κανονικότητα της διαχείρισης. Οποιαδήποτε απόκλιση θα επιφέρει αντίστοιχη ποινή που θα καταλογίζεται στους υπεύθυνους.
- Καθιερώνεται ένα ενιαίο σύστημα αξιολόγησης, επιλογής και ένταξης έργων στα Προγράμματα. Στη διαδικασία αυτή μπαίνουν κανόνες συνεργασίας μεταξύ άμεσα εμπλεκόμενων φορέων.
- Καθίσταται υποχρεωτική η μηχανοργάνωση της διαδικασίας ένταξης, χρηματοδότησης, παρακολούθησης και ελέγχου των δράσεων. Η ηλεκτρονική ανταλλαγή στοιχείων με την Ε.Ε. καθίσταται ο μοναδικός τρόπος επικοινωνίας σε ότι αφορά τις παρεμβάσεις και τις πράξεις των Προγραμμάτων.

Με την ΚΥΑ αριθμ. 26385777/2000¹⁰⁸ έχει συσταθεί Ειδική Υπηρεσία με τίτλο «Υπηρεσία Διαχείρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιείας, η οποία έχει σαν έργο την εφαρμογή και υλοποίηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος.

Αξιζει να σημειώσουμε ότι σύμφωνα με τον νόμο 3614/03.12.2007¹⁰⁹ «Διαχείριση, έλεγχος και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2007 – 2013», προβλέπεται ο σχεδιασμός ενός Ελληνικού Προτύπου διοίκησης και διαχείρισης έργων, , σύμφωνα με το οποίο θα επιβεβαιώνεται η διαχειριστική επάρκεια των δικαιούχων. Για την δημιουργία του προτύπου αυτού έχει ξεκινήσει σχετική συνεργασία μεταξύ ΥΠΟΙΟ και

¹⁰⁸ ΦΕΚ 1639/Β/29.12.2000

¹⁰⁹ ΦΕΚ267/Α/3.12.07

Ελληνικού Οργανισμού Τυποποίησης (ΕΛΟΤ). Η εφαρμογή του προτύπου αυτού προβλέπεται να αρχίσει μετά την 01.01.2009.

Μέχρι την έγκριση και έναρξη εφαρμογής του προτύπου (**μεταβατική περίοδος**), η διαχειριστική επάρκεια των δικαιούχων θα επιβεβαιώνεται από τις αρμόδιες Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης (ΕΥΔ), εφόσον οι φορείς αποδεικνύουν ότι εφαρμόζουν, σύστημα διαχείρισης με τεκμηριωμένες (γραπτές) διαδικασίες τουλάχιστον για τις λειτουργίες του προγραμματισμού και ωρίμανσης έργων – ενεργειών, διενέργειας διαγωνισμού και ανάθεσης συμβάσεων, παρακολούθησης και πιστοποίησης του φυσικού αντικείμενου, οικονομικής διαχείρισης έργου.

Γενικά, μπορούμε να ισχυρισθούμε ότι το σύστημα εφαρμογής και υλοποίησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος είναι περίπλοκο και πολυδαίδαλο με πολλούς εμπλεκόμενους φορείς. Η αποτελεσματικότητα της παρέμβασης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη λειτουργία όλων όσων εμπλέκονται με την εφαρμογή (Κεντρικές Υπηρεσίες Αλιείας, Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, Συλλογικούς φορείς κλπ).

Τέλος, για την ανάπτυξη ορισμένων τομέων της αλιείας χορηγούνται και εθνικές ενισχύσεις. Έτσι στο νόμο Ν. 3299/2004¹¹⁰ (νέος αναπτυξιακός νόμος) υπάγονται επενδυτικά σχέδια που αφορούν την παραγωγή, μεταποίηση και εμπορία προϊόντων αλιείας, στο πλαίσιο των “Κατευθυντήριων γραμμών για την εξέταση κρατικών ενισχύσεων στον τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας”¹¹¹ (Ανακοίνωση 2004/C 229/03), και του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1595/2004 της Επιτροπής της 8ης Σεπτεμβρίου 2004 “Σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης ΕΚ στις κρατικές ενισχύσεις προς μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην παραγωγή, μεταποίηση και εμπορία προϊόντων αλιείας”¹¹², ενώ στην Υπουργική Απόφαση Αριθμ. Πρωτ. 428372007/97 καθορίζονται οι προϋποθέσεις και τα δικαιολογητικά.

Η αρχή του ασυμβίβαστου των κρατικών ενισχύσεων με την κοινή αγορά, που ορίζεται στο άρθρο 87 παράγραφος 1 της συνθήκης, υπόκειται στις παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 87 παράγραφοι 2 και 3.

Με τις κατευθυντήριες γραμμές η Επιτροπή καθορίζει τον τρόπο εφαρμογής των εν λόγω παρεκκλίσεων στον τομέα της αλιείας.

Στον τομέα της αλιείας, καθώς και σε άλλους οικονομικούς κλάδους στην Κοινότητα, η πολιτική της Κοινότητας σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις αποσκοπεί στην πρόληψη στρεβλώσεων του ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά. Κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της αλιείας δικαιολογούνται μόνον εάν είναι σύμφωνες με τους στόχους της πολιτικής ανταγωνισμού και τους στόχους της κοινής αλιευτικής πολιτικής.

Τα αποτελέσματα των κρατικών ενισχύσεων δεν μπορούν να έχουν προστατευτικό χαρακτήρα: οι ενισχύσεις πρέπει να χρησιμεύουν για την προώθηση του εξορθολογισμού και της αποδοτικότητας της παραγωγής και εμπορίας προϊόντων αλιείας. Οι εν λόγω ενισχύσεις πρέπει να έχουν ως αποτέλεσμα την επίτευξη

¹¹⁰ ΦΕΚ261/Α/23.12.04

¹¹¹ EL C229/05 της 14-09-2004

¹¹² EEL 291/03 (EL) /14.9.2004

σταθερών βελτιώσεων, ώστε ο κλάδος να μπορεί να αναπτύσσεται αποκλειστικά με βάση τα κέρδη από την αγορά.

Δεν επιτρέπεται να χορηγείται καμία ενίσχυση σε περιπτώσεις που δεν συνάδουν με το κοινοτικό δίκαιο, και ιδιαίτερα με τους κανόνες της κοινής αλιευτικής πολιτικής. Τα μέτρα ενίσχυσης πρέπει να προβλέπουν ρητά ότι, κατά τη διάρκεια της περιόδου χορήγησης οι δικαιούχοι της ενίσχυσης οφείλουν να συμμορφώνονται προς τους κανόνες της κοινής αλιευτικής πολιτικής και ότι, εάν κατά τη διάρκεια της εν λόγω περιόδου διαπιστωθεί ότι ο δικαιούχος δεν συμμορφώνεται προς τους κανόνες της κοινής αλιευτικής πολιτικής, η ενίσχυση επιστρέφεται κατ' αναλογία προς τη σοβαρότητα της παράβασης.

Οι ενισχύσεις λειτουργίας, οι οποίες π.χ. αυξάνουν την επιχειρηματική ρευστότητα του δικαιούχου ή υπολογίζονται επί των παραγόμενων ή διατιθέμενων στο εμπόριο ποσοτήτων, των τιμών των προϊόντων, των παραγόμενων μονάδων ή των μέσων παραγωγής και οι οποίες έχουν ως αποτέλεσμα τη μείωση του κόστους παραγωγής του δικαιούχου ή τη βελτίωση των εσόδων του, είναι καταρχήν ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά.

Μπορεί να θεωρηθεί ότι συμβιβάζονται με την κοινή αγορά, μόνον εάν οι ενισχύσεις σαφώς και σταθερά συμβάλλουν στην εξυπηρέτηση των στόχων της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής.

Η αρχή αυτή δεν εφαρμόζεται σε ενισχύσεις που έχουν χαρακτήρα αποζημίωσης, όπως ενισχύσεις για την αποκατάσταση ζημιών που προκλήθηκαν από θεομηνίες ή έκτακτα γεγονότα.

Οι κρατικές ενισχύσεις σε εξαγωγές ή εμπορία προϊόντων αλιείας εντός ή εκτός της Κοινότητας είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά.

Για λόγους διαφάνειας, καμία ενίσχυση δεν κηρύσσεται συμβιβάσιμη από την Επιτροπή, εάν το σχετικό κράτος μέλος δεν έχει κοινοποιήσει το συνολικό ύψος των ενισχύσεων ανά μέτρο, καθώς και την ένταση των ενισχύσεων.

Σύμφωνα με την καθιερωμένη πρακτική της Επιτροπής, τα κατώτατα όρια πρέπει κανονικά να εκφράζονται ως ένταση ενισχύσεως σε σχέση με μια σειρά επιλέξιμων δαπανών. Ωστόσο, μπορούν να λαμβάνονται υπόψη όλοι οι παράγοντες που παρέχουν τη δυνατότητα αξιολόγησης του πραγματικού οφέλους του δικαιούχου.

Κατά την αξιολόγηση καθεστώτων ενισχύσεων ή μεμονωμένων ενισχύσεων, λαμβάνεται υπόψη το σωρευτικό αποτέλεσμα υπέρ του δικαιούχου όλων των στοιχείων κρατικής ενίσχυσης και άλλων ειδών συνδρομής.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΠΙ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΜΕΡΟΥΣ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η πρώτη και πλέον σοβαρή διαπίστωση είναι ότι το πρόβλημα της προστασίας και διαχείρισης των ιχθυοαποθεμάτων πρέπει να μελετηθεί και να βρεθούν λύσεις σε παγκόσμιο, διεθνές επίπεδο, γιατί από τη φύση του είναι πρόβλημα το οποίο ξεπερνά τα χωρικά όρια κάθε σύγχρονου εθνικού κράτους και μάλιστα ανεξάρτητα μεγέθους του. Ενώ είναι αναμφισβήτητη πηγή πλούτου κάθε χώρας, η οποία στα όρια των κυριαρχικών δικαιωμάτων της έχει το δικαίωμα ρύθμισης των θεμάτων που συνδέονται με την εκμετάλλευση και προστασία τους, το δικαίωμα αυτό υποχωρεί μπροστά στη φύση την αναγνώρισή τους σήμερα ως κοινού, παγκόσμιου θα λέγαμε αγαθού.

Η υλοποίηση της κοινοτικής δράσης από την εθνική δημόσια διοίκηση συναντά ορισμένα προβλήματα τα οποία μπορούν να συστηματοποιηθούν στις εξής κατηγορίες.

- *Προβλήματα που έχουν σχέση με τη διαμόρφωση του κοινοτικού δικαίου και την μετεξέλιξή του*

Τα προβλήματα που ταλανίζουν το θεσμό της Ε.Ε. εν γένει, το δημοκρατικό

έλλειμμα, η κρίση της νομιμότητας, οι πολύπλοκες και χρονοβόρες διαδικασίες λήψης αποφάσεων, τα κενά και τα προβλήματα κατά την εφαρμογή του δικαίου, η διεύρυνση του ελλείμματος συμμόρφωσης των κρατών μελών προς το κοινοτικό δίκαιο, εμφανίζει μια υστέρηση ως προς τη διαμόρφωση, υιοθέτηση και υλοποίηση αποτελεσματικότερου ενιαίου θεσμικού διαχείρισης των αλιευτικών πόρων.

Αναφερθήκαμε αναλυτικά για τις αλλαγές και τις αδυναμίες που παρουσιάζονται στο επίπεδο της Ε.Ε. στο πρώτο μέρος της εργασίας και στις προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής οι οποίες βρίσκονται σε μια δυναμική. Η αφομοίωση και επεξεργασία των αλλαγών αυτών δεν είναι πάντοτε εύκολη υπόθεση.

Όπως διαφάνηκε από τη μελέτη, η μη συμμόρφωση των επιμέρους κρατών μελών στις επιταγές του κοινοτικού δικαίου διαχείρισης των υδάτινων πόρων, δεν είναι αποτέλεσμα μόνο των αναποτελεσματικών κοινωνικών, πολιτικών και διοικητικών τους θεσμών, αλλά σε πολλές περιπτώσεις αποτελεί συνειδητή επιλογή των κρατών μελών, προκειμένου να μην επωμιστούν το πολιτικό και διοικητικό κόστος της κοινοτικής νομοθεσίας.

Επιπλέον, η νέα προσέγγιση μέσω της συμμετοχικής λήψης αποφάσεων, αποτελεί και ένα μοναδικό εργαλείο για τη συμμετοχή του κοινού και του πολίτη στη διαμόρφωση και υλοποίηση του θεσμικού πλαισίου και των μέτρων διαχείρισης και προστασίας των αλιευτικών πόρων, μέσω της ανοικτής μεθόδου συντονισμού, ως εργαλείο της νέας διακυβέρνησης της Ε.Ε. Η συμμετοχή αυτή έχει τη μορφή

διάδρασης μεταξύ κρατών μελών, κοινοτικών οργάνων, κοινωνικών εταιριών και πολιτών.

- Προβλήματα που έχουν σχέση με την ελληνική πραγματικότητα και τα οποία μπορούν να επιμερισθούν σε προβλήματα της διοίκησης αλλά και προβλήματα που απορρέουν από την αδυναμία του κλάδου της αλιείας να συνειδητοποιήσει τη δύσκολη κατάσταση

Πιο αναλυτικά θα μπορούσαμε να αναφέρουμε τα εξής:

Το κανονιστικό πλαίσιο της δημόσιας διοίκησης στον τομέα της αλιείας χαρακτηρίζεται από πολυπλοκότητα ρυθμίσεων και μη προσαρμογή παρατηρείται και στην ενσωμάτωση των επιταγών της νομοθεσίας της Ε.Ε., κυρίως λόγω της περιορισμένης νομοτεχνικής τεχνογνωσίας των υπηρεσιών και της απουσίας συγκροτημένου μηχανισμού παραγωγής της νομοθεσίας με συντονισμό όλων των επιμέρους υπηρεσιών σε οριζόντιο επίπεδο. Το αποτέλεσμα είναι να υπάρχουν αποσπασματικές ρυθμίσεις για τις επιμέρους αρμοδιότητες που υπάγονται σε διαφορετικά υπουργεία, αλληλοεπικάλυψη των αρμοδιοτήτων και ασάφεια ως προς το ρόλο του κάθε φορέα λόγω και της απουσίας κωδικοποίησης των ισχυουσών διατάξεων.

Επιπλέον, παρατηρείται το φαινόμενο της αποσπασματικής ρύθμισης των αρμοδιοτήτων των επιμέρους υπηρεσιών και διευθύνσεων αλλά και καθυστέρηση στην έκδοση των κανονιστικών πράξεων της διοίκησης.

Ως προς τις δομές και τα συστήματα της δημόσιας διοίκησης, με βάση τα στοιχεία της ανάλυσης που παρατέθηκαν στην παρούσα μελέτη, διαπιστώνεται πολυδιάσπαση των σχετικών με τους τομείς της αλιείας αρμοδιοτήτων.

Επιπλέον, σε περιφερειακό αλλά και νομαρχιακό επίπεδο, παρατηρούνται δυσλειτουργίες, λόγω της έλλειψης συντονισμού και αλληλοεπικάλυψων των αρμοδιοτήτων, σε συνδυασμό με την αδυναμία προσαρμογής του διοικητικού μηχανισμού στις εξελίξεις και τις ανάγκες της ευρωπαϊκής και εθνικής νομοθεσίας. Το προσωπικό το οποίο στελεχώνει τις υπηρεσίες που είναι αρμόδιες για τη διαχείριση των αλιευτικών πόρων παρουσιάζει δυσλειτουργίες, που χαρακτηρίζουν συνολικότερα την ελληνική δημόσια διοίκηση.

Το βασικό, όμως, πρόβλημα είναι η έλλειψη ομαδικής και οριζόντιας συνεργασίας ενδό- και διυπηρεσιακής του ανθρώπινου δυναμικού των συναρμόδιων υπηρεσιών.

Πέρα από την αναγκαία διοικητική μεταρρύθμιση, σήμερα είναι αναγκαίος και ο γενικότερος αναπροσανατολισμός των ευρύτερων οικονομικών, αναπτυξιακών και κοινωνικών πολιτικών, ώστε τα ζητήματα ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής διάστασης και αειφορίας να διατρέχουν «οριζόντια» όλες τις κρατικές επιλογές και να εκπληρώνουν τις επιταγές του άρθρου 24 του Συντάγματος, ως προς την προστασία του συνόλου του φυσικού περιβάλλοντος, πολιτική και ολοκληρωμένη νομοθεσία και για άλλους τομείς του περιβάλλοντος,

Συνακόλουθα με την ευρωπαϊκή πολιτική είναι επιβεβλημένη η διαμόρφωση και ενεργοποίηση αποτελεσματικών μηχανισμών παρακολούθησης και αξιολόγησης

όχι μόνο κατά τη φάση της υλοποίησης της πολιτικής, αλλά και εκ των προτέρων (ex ante) κατά το σχεδιασμό και εκ των υστέρων (ex post) κατά τον έλεγχο.

Ξεχωριστός αλλά και σημαντικός παράγοντας είναι ο ρόλος των «χρηστών», έτσι όπως αρχικά προδιαγράφεται και περιγράφεται στην αναμορφωμένη Κοινή Αλιευτική Πολιτική, στα πλαίσια της «συμμετοχικής λήψης αποφάσεων».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σημειώσεις

1. Γενικός Προϋπολογισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το οικονομικό έτος 2008. Περίληψη με αριθμητικά στοιχεία. ISSN 1680-208x, EL 18.1.2008 (υποσημείωση 1)
2. Employment in the fisheries sector current situation (Fish/2004/4) (υποσημείωση 2)
3. Κανονισμός (ΕΟΚ) 170/83 ,EE 1983 L 24/1 (υποσημείωση 5)
4. Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για τη θέσπιση Κοινοτικού Σχεδίου Δράσης για τη διατήρηση και τη βιώσιμη εκμετάλλευση των αλιευτικών πόρων στη Μεσόγειο Θάλασσα, στο πλαίσιο της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής , COM (2002) 535 τελικό, 9.10.2002 (υποσημειώσεις 6, 72, 74)
5. Real de creto 1315/1997/1.8.97 Ministerio de Agricultura Pesca y Alimentacion – Βασιλικό Διάταγμα αρ. 1313/1997 από 1^{ης} Αυγούστου 1997 δια του οποίου καθορίζεται Προστατευόμενη Αλιευτική Ζώνη στη Μεσόγειο Θάλασσα. Φύλλο Εφημερίδας Ισπανικής Κυβερνήσεως αρ. 204/20 Αυγούστου 1997-ημέρα της εβδομάδος Τρίτη (υποσημείωση 7)
6. Δήλωση του Συμβουλίου Υπουργών στη Διάσκεψη της Βενετίας, για τη βιώσιμη ανάπτυξη της αλιείας στη Μεσόγειο, Βενετία 25-26 Νοεμβρίου 2003 (μη δημοσιευμένο) (υποσημείωση 9)
7. Ψήφισμα της 3ης Νοεμβρίου 1976 «Συμφωνίες της Χάγης», EE C 105, 7.5.81 (υποσημειώσεις 11,30)
8. Απόφαση ΔΕΚ της 14^{ης} Ιουλίου 1976, συνδικασθείσες υποθέσεις 3/76, 4/76 και 6/76 Kramer, Συλλογή 1976 (υποσημείωση 12)
9. Απόφαση ΔΕΚ της 24^{ης} Νοεμβρίου 1993, υπόθεση C-405/92 , Συλλογή 1993 (υποσημείωση 13)
10. Κανονισμός αριθμ. 2141/70 του Συμβουλίου της 20^{ης} Οκτωβρίου 1970, για τη θέσπιση κοινής διαρθρωτικής πολιτικής για την αλιευτική βιομηχανία, EE L 236, 27.10.70 (υποσημείωση 14)
11. Κανονισμός αριθμ. 3760/92 του Συμβουλίου της 20^{ης} Δεκεμβρίου 1992 για τη θέσπιση κοινοτικού καθεστώτος αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, EE L 389 31.12.1992 (υποσημειώσεις 15,16, 36)

12. Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την αρχή της πρόληψης και τις πολυετείς ρυθμίσεις, COM(2000) 803 της 1.12.2000 (υποσημείωση 17)
13. Κανονισμός αριθμ. 894/97 του Συμβουλίου της 29^{ης} Απριλίου 1997, για τη θέσπιση ορισμένων τεχνικών μέτρων διατήρησης των αλιευτικών πόρων, ΕΕ L 132 23.5. 97 (υποσημείωση 19)
14. Κανονισμός αριθ. 850/98 του Συμβουλίου για τη διατήρηση των αλιευτικών πόρων μέσω τεχνικών μέτρων για την προστασία των νεαρών θαλάσσιων οργανισμών, ΕΕ L 125 της 27.4.1998 (υποσημείωση 20)
15. Κανονισμός αριθμ. 1239/98 του Συμβουλίου της 8^{ης} Ιουνίου 1998 για την τροποποίηση του Καν(ΕΚ) αριθμ. 894/97 για τη θέσπιση ορισμένων τεχνικών μέτρων διατήρησης των αλιευτικών πόρων, ΕΕ L 171 17.6.98 (υποσημείωση 21)
16. Κανονισμός (ΕΚ) 685/95 του Συμβουλίου της 27ης Μαρτίου, για τη διαχείριση της αλιευτικής προσπάθειας, όσον αφορά ορισμένες αλιευτικές ζώνες και αλιευτικούς πόρους της Κοινότητας, ΕΕ L 71, 31.3.95 (υποσημείωση 22)
17. Κανονισμός (ΕΚ) 1263/99 του Συμβουλίου της 21ης Ιουνίου 1999, για το Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας, ΕΕ L 161/54, 26.6.99 (υποσημειώσεις 23,25)
18. Κανονισμός (ΕΚ) 2792/99 του Συμβουλίου, για τον καθορισμό των λεπτομερών κανόνων και ρυθμίσεων σχετικά με την διαρθρωτική βοήθεια στον τομέα της αλιείας, ΕΕ L 337, 30.12.99 και Καν(ΕΚ) 179/2002 του Συμβουλίου της 28^{ης} Ιανουαρίου 2002, για την τροποποίηση του Καν(ΕΚ) 2792/99, ΕΕ L 31/25 28.1.2002 (υποσημειώσεις 24,26)
19. Κανονισμός (ΕΚ) 1198/2006 του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας, ΕΕ L 223/15.8.2006 (υποσημείωση 26)
20. Κανονισμός (ΕΚ) 498/2007 της Επιτροπής, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του Καν(ΕΚ) 1198/2006 για το ΕΤΑ, ΕΕ L 120/1/10.5.2007(υποσημείωση 26)
21. Κανονισμός (ΕΚ) 3759/92 του Συμβουλίου, περί κοινής οργάνωσης της αγοράς στον τομέα των προϊόντων αλιείας, ΕΕ L 164,9.6.1998 (υποσημείωση 27)
22. Κανονισμός (ΕΚ) 104/2000, για την κοινή οργάνωση των αγορών των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, ΕΕ L 017 της 21/01/2000 (υποσημειώσεις 28,86)
23. Ανακοίνωση της Επιτροπής: Αλιευτικές δυνατότητες για το 2009. Διακήρυξη πολιτικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ,COM (2008) 331 τελικό 30.5.2008 (υποσημειώσεις 29,47)

24. Ανακοίνωση της Επιτροπής- Πράσινη Βίβλος για το μέλλον της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής,,COM (2001)135 τελικό (υποσημειώσεις 31,32,35,38)
25. ΔΕΚ Γνωμοδότηση 1/75 (ναυσιπλοΐα του Ρήνου), Συλλ.1977,741 (υποσημείωση 33)
26. Αξιολόγηση Αλιευτικών Συμφωνιών που συνάφθηκαν από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, Συγκεντρωτική Έκθεση, IFREMER, Αύγουστος 1999, Ευρωπαϊκή Σύμβαση αριθμ. 97/S 240 -152919 της 10.12.1997 (υποσημείωση 34)
27. Έκθεση της Επιτροπής για την κατάσταση της Αλιείας στην Κοινότητα,SEC(2001) 418,419,420,20.3.2001 (υποσημείωση 37)
28. Ανακοίνωση της Επιτροπής για τον καθορισμό κοινοτικού σχεδίου δράσης για την ενσωμάτωση των απαιτήσεων περιβαλλοντικής προστασίας στην Κοινή Αλιευτική Πολιτική ,COM(02) 186 (υποσημείωση 39)
29. Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο Περί Κοινοτικού Σχεδίου Δράσης για τη μείωση των απορρίψεων ψαριών, COM(02) 656, (υποσημείωση 40)
30. Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη βελτίωση των επιστημονικών συμβουλών, COM (04) 438 (υποσημείωση 41)
31. Καν (ΕΚ) αριθ. 2371/2002 του Συμβουλίου της 20^{ης} Δεκεμβρίου 2002, για τη διατήρηση και βιώσιμη εκμετάλλευση των αλιευτικών πόρων στο πλαίσιο της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής, ΕΕ L 35-8/59/1.12.2002 (υποσημειώσεις 42, 57,66, 85)
32. Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την αρχή της πρόληψης, COM (2001) 1 τελικό (υποσημείωση 43)
33. “Διατήρηση της φύσης και διαχείριση της αλιείας», COM (1999) 363 (υποσημείωση 44)
34. “Στοιχεία μιας στρατηγικής για την ενσωμάτωση απαιτήσεων προστασίας του περιβάλλοντος στην Κοινή Αλιευτική Πολιτική», COM (2001)143 (υποσημείωση 45)
35. Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, της 4ης Ιουλίου 2006, σχετικά με την εφαρμογή της αειφορίας στην αλιεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μέσω της Μέγιστης Βιώσιμης Απόδοσης (ΜΒΑ), COM(2006) 360 (υποσημείωση 46)
36. Κανονισμός (ΕΚ) 2847/93 του Συμβουλίου, για τη θέσπιση συστήματος ελέγχου παρακολούθησης της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής ,ΕΕ L 261 20.10.93 (υποσημείωση 48)
37. Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο “Προς μία ομοιόμορφη και αποτελεσματική εφαρμογή της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής”, COM (2003) 130 της 21.03.2003 (υποσημείωση 49).

38. Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, για τη συμμόρφωση προς τους κανόνες της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής,, COM(2003)344, 11.06.2003 (υποσημείωση 50)
39. Έκθεση της Επιτροπής στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, σχετικά με την παρακολούθηση της εφαρμογής της ΚΑΛΠ από τα Κ-Μ κατά την περίοδο 2003-2005, COM(2007)167, 10.4.2007 (υποσημείωση 51)
40. Έγγραφο της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο- Εκθέσεις Κ-Μ σχετικά με σοβαρές παραβάσεις των κανόνων της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής, COM (2005) 207 της 30.05.2005 (υποσημείωση 52)
41. Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο- Εκθέσεις Κ-Μ σχετικά με σοβαρές παραβάσεις των κανόνων της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής COM (2006) 387 τελικό της 14.7.2006 (υποσημείωση 53)
42. Κανονισμός (ΕΚ) 861/2006 του Συμβουλίου της 22ας Μαΐου 2006, για τη θέσπιση κοινοτικών χρηματοδοτικών μέτρων για την εφαρμογή της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής, καθώς και στον τομέα του δικαίου της θάλασσας, ΕΕ L 160 της 14.6.2006 (υποσημείωση 54)
43. Ειδική Έκθεση αριθμ. 7/2007 του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου, 2007/C 317/01 (υποσημείωση 55)
44. Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1966/2006 του Συμβουλίου, σχετικά με την ηλεκτρονική καταχώριση και αναφορά αλιευτικών δραστηριοτήτων, καθώς και για τα μέσα τηλεπαρακολούθησης, EEL 409 30.12.2006 (υποσημείωση 56)
45. Ανακοίνωση της Επιτροπής- Σχέδιο δράσης για την εξάλειψη της παράνομης αλιείας καθώς και της αλιείας που δεν υπόκειται σε εκθέσεις και ρυθμίσεις, COM (2002) 180 (υποσημείωση 58)
46. Ανακοίνωση της Επιτροπής για ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για συμφωνίες αλιευτικής σύμπραξης με τρίτες χώρες, COM (2002) 637, (υποσημείωση 60)
47. Έγγραφο 13938/01 της 14^{ης} Νοεμβρίου 2001(υποσημείωση 61)
48. Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Συμβούλιο- Σχέδιο δράσης για την αντιμετώπιση των κοινωνικών, οικονομικών και περιφερειακών συνεπειών της αναδιάρθρωσης της αλιείας της ΕΕ, COM(02) 600 (υποσημείωση 64)
49. Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, για τη βελτίωση της οικονομικής κατάστασης του κλάδου της αλιείας, COM (2006)103, (υποσημείωση 65)

50. 2004/585/ΕΚ Απόφαση του Συμβουλίου, της 19^{ης} Ιουλίου 2004, για ίδρυση περιφερειακών γνωμοδοτικών συμβουλίων δυνάμει της κοινής αλιευτικής πολιτικής (υποσημείωση 67)
51. Ανακοίνωση της Επιτροπής – Σχέδιο δράσης για την βιοποικιλότητα, COM(2001), 164 (υποσημείωση 69)
52. Οδηγία αριθ. 79/409/ΕΟΚ του Συμβουλίου, για τη διατήρηση των άγριων πτηνών, ΕΕ L 103, 25.4.79 και Οδηγία αριθ. 92/43/ΕΚ του Συμβουλίου, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων και της άγριας πανίδας και χλωρίδας, ΕΕ L 206 22.7.92 (υποσημείωση 71)
53. Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1967/2006 του Συμβουλίου της 21^{ης} Δεκεμβρίου 2006 σχετικά με τα μέτρα διαχείρισης για τη βιώσιμη εκμετάλλευση των αλιευτικών πόρων στη Μεσόγειο Θάλασσα, την τροποποίηση του Καν(ΕΚ) αριθ. 2847/93 και την κατάργηση του Κανονισμού 1626/94, ΕΕ, L 409/11 30.12.2006 (υποσημείωση 75)
54. Απόφαση 86/238/ΕΚ, ΕΕ L.162 της 18.6.1986, σ. 33
55. Κανονισμός (ΕΚ) 973/2001 του Συμβουλίου, για τη θέσπιση τεχνικών μέτρων διατήρησης για ορισμένα αποθέματα άκρως μεταναστευτικών ειδών, ΕΕ L.137 της 19.5.2001(υποσημείωση 77)
56. Κανονισμός (ΕΚ) 831/2004 του Συμβουλίου, για την τροποποίηση του Καν(ΕΚ) 973/2001 ΕΕ L.127 της 29.4.2004 (υποσημείωση 78)
57. Κανονισμός (ΕΚ) 520/2007 του Συμβουλίου, για τη θέσπιση τεχνικών μέτρων διατήρησης για ορισμένα αποθέματα άκρως μεταναστευτικών ειδών και για την τροποποίηση του Καν(ΕΚ) 973/2001, ΕΕ L123/3/12.5.2007 (υποσημείωση 79)
58. Απόφαση 98/416/ΕΚ του Συμβουλίου για την προσχώρηση της Ε.Κ. στη Γενική Επιτροπή Αλιείας για τη Μεσόγειο, ΕΕ L 190 της 4.7.1998, (υποσημείωση 80)
59. Απόφαση της Επιτροπής της 14.07.1999 για την ανανέωση της Συμβουλευτικής Επιτροπής Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας (1999/478/ΕΚ) (υποσημείωση 82).
60. Καν(ΕΚ) αριθ. 657/2000 του Συμβουλίου της 27^{ης} Μαρτίου 2000, σχετικά με την ενίσχυση του διαλόγου μεταξύ του τομέα της αλιείας και των κύκλων που αφορά η κοινή αλιευτική πολιτική ,ΕΕ L 80 της 31.3.2000 (υποσημείωση 83)
61. Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1260/1999 του Συμβουλίου, της 21ης Ιουνίου 1999 για τη θέσπιση γενικών διατάξεων για τα Διαρθρωτικά Ταμεία , άρθρο 51(υποσημείωση 84)
62. Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 768/2005 του Συμβουλίου, της 26ης Απριλίου 2005, για την ίδρυση Κοινοτικής Υπηρεσίας Ελέγχου της Αλιείας και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ.

- 2847/93 για τη θέσπιση συστήματος ελέγχου που εφαρμόζεται στην Κοινή Αλιευτική Πολιτική (υποσημείωση 87).
63. ΔΕΚ υπ. 804/79 (ΕΠ/Η.Β 0 Συλλ.1981, 10459 (υποσημείωση 88)
 64. ΔΕΚ υπ. 22/70 (ΑΕΤΡ), Συλλ. 1971,263 (υποσημείωση 89).
 65. ΔΕΚ υπ. 14/68 (Wihelm) , Συλλ.1969, 1, υπ. 253/78 (Rochas, Lanvin, Ricci), Συλλ. 1980, 2327 (υποσημείωση 90)
 66. Ανακοίνωση της Επιτροπής της 15^{ης} Δεκεμβρίου 2004 «Προοπτικές απλούστευσης και βελτίωσης του ρυθμιστικού περιβάλλοντος της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής», COM(2004) 820 τελικό της 15ης Δεκεμβρίου 2004 (υποσημείωση 91)
 67. Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών της 11ης Φεβρουαρίου 2003 - «Ενημέρωση και απλούστευση του κοινοτικού κεκτημένου», COM(2003) 71(υποσημείωση 92)
 68. Ν.Δ. 420/70 «Αλιευτικός Κώδιξ» (ΦΕΚ 27 Α') (υποσημείωση 93)
 69. Ν. 2538/07 «Τροποποίηση της κείμενης νομοθεσίας για τα γεωργικά και κτηνιατρικά φάρμακα, ρύθμιση χρεών συνεταιριστικών οργανώσεων και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ 242/Α/1-12-97(υποσημείωση 94)
 70. Ν. 1740/87 « Αξιοποίηση και προστασία ιχθυοτρόφων υδάτων και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ 221/Α/87 (υποσημείωση 95)
 71. Ν. 2040/92 «Ρύθμιση Θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Γεωργίας και νομικών προσώπων εποπτείας του και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ 70/Α/92 (υποσημείωση 96)
 72. Νόμος 3208/2003 «για την προστασία των δασικών οικοσυστημάτων και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ 303/Α/2003 (υποσημείωση 97)
 73. Νόμος 3325/2005 Ίδρυση και Λειτουργία βιομηχανικών - βιοτεχνικών εγκαταστάσεων στο πλαίσιο της αειφόρου ανάπτυξης και άλλες διατάξεις, ΦΕΚ 68/Α/11.3.2005 (υποσημείωση 98)
 74. Νόμος 3010/2002 εναρμόνιση του νόμου 1650/86 με τις οδηγίες 97/11/ΕΚ,(ΕΕ L 73/5/14.3.97) και 96/61/ΕΚ, (ΕΕ L 257/26/10.10.96), «διαδικασία οριοθέτησης και ρυθμίσεις θεμάτων για τα υδατορέματα και άλλες διατάξεις» ,ΦΕΚ 91/Α/2002 (υποσημείωση 99)
 75. Νόμος 2742/1999 «περί χωροταξίας και βιώσιμης ανάπτυξης», ΦΕΚ 207/ Α/ 7.10.1999 (υποσημειώσεις 100,104)
 76. ΚΥΑ 414958/1985 «Μέτρα διαχείρισης της άγριας πτηνοπανίδας», ΦΕΚ 757/Β/18.12.85 (υποσημείωση 101)
 77. ΚΥΑ 33318/3028/1998,ΦΕΚ 1289/Β/98 (υποσημείωση 102)

78. Νόμος 2947/2001 Θέματα Ολυμπιακής Φιλοξενίας, Έργων Ολυμπιακής Υποδομής και άλλες διατάξεις, ΦΕΚ 228/ Α/ 2001 (υποσημείωση 103)
79. Β.Δ 666/66 « Περί αδειών αλιευτικών σκαφών» ΦΕΚ 160 Α/22.8.66 (υποσημείωση 105)
80. Αποφαση του Δικαστηρίου της 14^{ης} Απριλίου 2005 στην υπ. C-22/04, C 143/12/6.05 (υποσημείωση 106)
81. ΥΑ 33971/2000, ΦΕΚ 1639/Β/29.12.2000
82. Ν.3614/2007 «Διαχείριση, έλεγχος και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2007-2013», ΦΕΚ267/Α/3.12.07(υποσημείωση 109)
83. Ν. 3299 / 04 «Κίνητρα Ιδιωτικών Επενδύσεων για την Οικονομική Ανάπτυξη και την Περιφερειακή Σύγκλιση», ΦΕΚ261/Α/23.12.04 (υποσημείωση 110)
84. Κατευθυντήριες γραμμές για την εξέταση κρατικών ενισχύσεων στον τομέα της αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, EL C229/05 της 14-09-2004 (υποσημείωση 111)
85. Κανονισμός αριθμ 1595/2004 της Επιτροπής «Σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης ΕΚ στις κρατικές ενισχύσεις προς μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην παραγωγή, μεταποίηση και εμπορία προϊόντων αλιείας» ΕΕ L 291/03 (ΕΛ) /14.9.2004 (υποσημείωση 112)

Βιβλιογραφικές Αναφορές

- Αποστολόπουλος, Ι., Τσουκνίδης, Α. και Χριστόπουλος, Χ. (1994): *Η Εκτροφή Τσιπούρας - Λαβρακιού στην Ελλάδα: Σημερινή κατάσταση- Προβλήματα- Προοπτικές*. Αγροτική Τράπεζα Ελλάδος Α.Ε., Τμήμα Εκδόσεων και Εντύπων, Αθήνα.
- Δελλής (Γ.), Κοινοτικό Δίκαιο Περιβάλλοντος, 1998.
- ΕΛΚΕΘΕ, 2003. «Κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις της αναμορφωμένης ΚΑΛΠ στα αλιευτικά εργαλεία και στην αλιευτική παραγωγή σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο». Α. Κονίδης & Κ. Παπακωνσταντίνου (Eds) , τελική έκθεση.
- Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης της Αλιείας 2007-2013 (ΕΣΣΑΛ), Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, Ειδική Γραμματεία Προγραμματισμού & Εφαρμογών Γ'ΚΠΣ, Ιούνιος 2007, Αθήνα.
- Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας 2007-2013 (ΕΠ.ΑΛ), Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, Ειδική Γραμματεία Προγραμματισμού & Εφαρμογών Γ'ΚΠΣ, Νοέμβριος 2007, Αθήνα.
- Καρακωστανόγλου Β. (2001), Η αποκλειστική οικονομική ζώνη στο νέο δίκαιο της Θάλασσας: το νομικό καθεστώς με έμφαση στην αλιεία, εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα
- Καράκωστας (Ι.), Περιβάλλον και Δίκαιο, 2000.

- Λαμπριανίδης Λ., (2001), Οικονομική Γεωγραφία: Στοιχεία Θεωρίας και Εμπειρικά Παραδείγματα, Πατάκη, Αθήνα
- Μούσης Ν. (2001), Ευρωπαϊκή Ένωση, δίκαιο – οικονομία – πολιτική, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα
- Παπαγιάννης Δ. (2007), Εισαγωγή στο Ευρωπαϊκό Δίκαιο, εκδόσεις Αντώνη Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή
- Πρόγραμμα Περιβάλλοντος Ηνωμένων Εθνών (UNEP - United Nations Environment Programme), (1996), Μέθοδοι και Εργαλεία για τις Μελέτες Συστηματικής Ανάλυσης και Ανάλυσης Προοπτικών στη Μεσόγειο, Τυπωθήτω, Αθήνα
- ΣΕΘ (2001): Θαλάσσιες Ιχθυοκαλλιέργειες στην Ελλάδα.
- Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του ΕΠ.ΑΛ 2007-2013, Φεβρουάριος 2007, Αθήνα.

- Anderson L. (1977), "The Economics of Fisheries Management", John Hopkins, Baltimore.
- Clark C, "Mathematical Bioeconomics: The Optimal Management of Renewable Resources", Wiley, N. York (1976).
- Food and Agriculture Organization of the United Nations. L' état des ressources halieutiques mondiales: Les pêches continentales, Rome, FAO, 2000
- Food an Agriculture Organization of the United Nations. Utilisation responsable du poisson, Rome, FAO, 2001
- Karagiannakos, A. (1994), Fisheries Management in the European Union, Avebury, Aldershot.
- Pearce, D., and R. Turner, (1990), "Economics of Natural Resources and the Environment", John Jopkins, Baltimore.
- Organization for Economic Cooperation and Development. Transition to Responsible Fisheries, Economic and Policy Implications, Paris, OCDE, 2000
- Wray, T. (1992): Sea bass and Sea bream. Greece steps up to supply. *Seafood International*, February 1992, pp. 20-25
- Rothchild, B. (1972), An Exposition on the Definition of Fishing Effort, *Fisbery Bulletin*, 70,671-699.
- Rothchild, B. (1977), Fishing Effort. In *Fish Population Dynamics*, J.A. Gulland (ed), London, Wiley, pp. 96-115. '
- SMALL-SCALE COASTAL FISHERIES IN EUROPE No FISH/2005/10, Final report ,September 2007
- Trouve- Teychenne Odile. International Organisations in the Fisheries Sector: Evolution, Impact and Future Prospects, Luxemburg : Consultants, European Parliament, 2001
- WCED, (1987) - Παγκόσμια Επιτροπή για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη.

Στατιστικά Στοιχεία

- ΕΣΥΕ [http:// www. Statistics.gr/](http://www.Statistics.gr/)
- Eurostat <http:// epp.eurostat.ec.europa.eu>
- FAO <http://www.fao.org> (GFCM-Mediterranean and Black Sea Capture Production (Fishstat))

Ευρωπαϊκά Κείμενα και στοιχεία

- <http:// europa.eu>
- <http:// ec.europa.eu//fisheries/index el.htm>
- <http:// ec.europa.eu/ environment/index el.htm>
- <http:// ec.europa.eu/ environment/eussd>
- <http://eur-lex.europa.eu/>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

ΠΙΝΑΚΕΣ

ΕΠΕΞΗΓΗΣΕΙΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Symbols and abbreviations

-	Nil
0	Data less than half the unit used
:	Data not available
EU-27	European Union (27 Member Countries)
EU-25	European Union (25 Member Countries)
EU-15	European Union (15 Member Countries)
BE	Belgium
BLEU / UEBL	Belgo-Luxembourg Economic Union
BG	Bulgaria
CZ	Czech Republic
DK	Denmark
DE	Germany
EE	Estonia
IE	Ireland
EL	Greece
ES	Spain
FR	France
IT	Italy
CY	Cyprus
LV	Latvia
LT	Lithuania
LU	Luxembourg
HU	Hungary
MT	Malta
NL	Netherlands
AT	Austria
PL	Poland
PT	Portugal
RO	Romania
SI	Slovenia
SK	Slovak Republic
FI	Finland
SE	Sweden
UK	United Kingdom
IS	Iceland
NO	Norway
EEA	European Economic Area (30 countries)
HR	Croatia
MK	FYR of Macedonia
TR	Turkey
CECAF	Fishery Committee for the Eastern Central Atlantic
FAO	Food and Agriculture Organisation of the United Nations
GFCM	General Fisheries Commission for the Mediterranean
ICES	International Council for the Exploration of the Sea
ICSEAF	International Commission for the Southeast Atlantic Fisheries
NAFO	Northwest Atlantic Fisheries Organisation

Πηγή Euro stat, Fishery statistics, Data 1990-2006

Total production All fishery products

tonnes live weight

	1990	1995	2000	2005	2006
EU-27	:	9 237 714	8 195 931	6 904 500	:
EU-25	:	9 193 490	8 168 180	6 882 569	:
EU-15	7 194 484	8 336 744	7 462 014	6 238 959	:
BE	42 145	36 477	31 678	25 769	:
BG	57 103	12 627	10 652	8 578	10 802
CZ	:	22 608	24 129	24 697	25 077
DK	1 517 662	2 043 638	1 577 683	949 662	895 750
DE	390 751	302 925	271 140	330 352	316 721
EE	132 114	132 345	113 384	100 136	87 605
IE	242 158	417 012	327 484	322 532	263 792
EL	141 904	184 361	194 762	198 234	209 881
ES	1 330 084	1 402 906	1 382 039	990 194	1 005 788
FR	946 315	955 920	970 241	853 755	:
IT	525 617	611 522	518 680	479 402	:
CY	2 709	9 772	69 360	4 213	5 705
LV	165 062	149 719	136 728	151 160	140 955
LT	142 264	59 082	80 985	141 798	155 336
LU	0	0	0	0	0
HU	33 834	16 674	19 987	21 270	:
MT	790	5 539	2 820	2 072	8 513
NL	505 813	522 048	571 113	617 383	473 985
AT	3 659	3 322	3 286	2 790	:
PL	474 692	454 483	253 481	192 853	:
PT	329 744	268 852	198 656	218 252	235 875
RO	127 734	69 105	17 099	13 352	15 772
SI	:	2 956	3 037	2 763	2 500
SK	:	3 567	2 255	2 648	2 981
FI	141 574	171 874	171 822	146 092	158 936
SE	260 109	412 145	343 374	262 236	276 804
UK	816 948	1 003 742	900 055	842 306	787 629
IS	1 524 706	1 627 585	2 003 603	1 669 395	:
NO	1 753 656	2 801 970	3 190 864	3 049 164	2 954 025
EEA	:	13 667 269	13 390 398	11 623 058	:
HR	:	20 275	27 742	48 465	:
MK	:	1 505	1 834	1 114	:
TR	384 875	655 578	582 386	545 673	:
World	102 296 540	124 547 940	142 344 700	156 772 990	:

Πίνακας 1: Συνολική παραγωγή αλιευμάτων
Πηγή Eurostat, Fishery statistics, Data 1990-2006

Catches

All regions

tonnes live weight

	1990	1995	2000	2005	2006 *
EU-27	:	8 054 070	6 794 180	5 632 045	:
EU-25	:	8 034 291	6 779 810	5 620 543	:
EU-15	6 250 260	7 237 012	6 150 037	5 056 326	:
BE	41 470	35 631	29 807	24 569	22 519
BG	49 254	8 012	6 998	5 433	7 545
CZ	:	3 929	4 654	4 242	4 646
DK	1 475 716	1 998 908	1 534 074	910 650	867 844
DE	326 316	238 829	205 249	285 667	279 040
EE	131 178	132 030	113 159	99 581	86 902
IE	215 485	389 646	276 237	262 482	210 670
EL	132 381	151 717	99 344	92 026	96 707
ES	1 126 318	1 178 941	1 069 868	768 267	710 897
FR	689 662	675 134	703 439	595 275	582 846
IT	371 873	396 797	302 155	298 459	312 047
CY	2 584	9 320	67 482	1 880	2 098
LV	162 827	149 194	136 403	150 618	140 389
LT	137 598	57 368	78 989	139 785	153 111
LU	0	0	0	0	0
HU	16 234	7 314	7 101	7 609	:
MT	787	4 635	1 074	1 336	1 348
NL	404 816	438 110	495 774	549 208	433 235
AT	533	404	439	370	:
PL	448 292	429 372	217 686	156 246	:
PT	324 776	263 871	191 118	211 767	229 094
RO	92 784	49 275	7 372	6 068	6 664
SI	:	2 167	1 856	1 227	1 133
SK	:	1 950	1 368	1 693	1 718
FI	123 024	154 529	156 422	131 737	146 045
SE	250 985	404 591	338 540	256 356	269 255
UK	766 904	909 904	747 570	669 493	615 780
IS	1 521 877	1 624 100	1 999 980	1 661 139	1 344 516
NO	1 603 073	2 524 355	2 699 535	2 392 528	2 245 222
EEA	:	12 202 526	11 493 695	9 685 711	:
HR	:	16 268	21 068	34 683	:
MK	:	208	208	246	:
TR	379 093	633 971	503 355	426 496	:
World	85 469 034	93 352 040	96 684 034	93 813 943	:

* For 2006, captures from Inland Waters may be missing from the total for some countries

ΠΙΝΑΚΑΣ 2 : Συνολική παραγωγή αλιευμάτων συλλεκτικής αλιείας
Πηγή Eurostat, Fishery statistics, Data 1990-2006

Total aquaculture production

All products

tonnes live weight

	1990	1995	2000	2005	2006*
EU-27	:	1 183 643	1 401 751	1 272 455	:
EU-25	:	1 159 198	1 388 370	1 262 026	:
EU-15	944 224	1 099 732	1 311 976	1 182 633	:
BE	675	846	1 871	1 200	:
BG	7 849	4 615	3 654	3 145	3 257
CZ	:	18 679	19 475	20 455	20 431
DK	41 946	44 730	43 609	39 012	27 906
DE	64 435	64 096	65 891	44 685	37 681
EE	936	315	225	555	703
IE	26 673	27 366	51 247	60 050	53 122
EL	9 523	32 644	95 418	106 208	113 174
ES	203 766	223 965	312 171	221 927	294 891
FR	256 653	280 786	266 802	258 480	:
IT	153 744	214 725	216 525	180 943	:
CY	125	452	1 878	2 333	3 607
LV	2 235	525	325	542	566
LT	4 666	1 714	1 996	2 013	2 225
LU	-	-	-	-	-
HU	17 600	9 360	12 886	13 661	14 686
MT	3	904	1 746	736	7 165
NL	100 997	83 938	75 339	68 175	40 750
AT	3 126	2 918	2 847	2 420	2 506
PL	26 400	25 111	35 795	36 607	35 867
PT	4 968	4 981	7 537	6 485	6 781
RO	34 950	19 830	9 727	7 284	9 108
SI	:	789	1 181	1 536	1 367
SK	:	1 617	887	955	1 263
FI	18 550	17 345	15 400	14 355	12 891
SE	9 124	7 554	4 834	5 880	7 549
UK	50 044	93 838	152 485	172 813	171 849
IS	2 829	3 485	3 623	8 256	:
NO	150 583	277 615	491 329	656 636	708 803
EEA	:	1 464 743	1 896 703	1 937 347	:
HR	:	4 007	6 674	13 782	:
MK	:	1 297	1 626	868	:
TR	5 782	21 607	79 031	119 177	:
World	16 827 507	31 195 904	45 660 666	62 959 046	:

* Provisional data

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: Συνολική παραγωγή υδατοκαλλιεργειών
Πηγή Eurostat, Fishery statistics, Data 1990-2006

Catches

Inland waters

tonnes live weight

	1990	1995	2000	2005	2006 *
EU-27	:	163 975	127 396	124 717	:
EU-25	:	154 165	121 639	118 650	:
EU-15	102 659	111 562	84 955	80 030	:
BE	511	511	511	496	:
BG	1 627	762	861	2 025	1 915
CZ	:	3 929	4 654	4 242	4 646
DK	396	264	183	75	41
DE	10 731	22 987	22 868	21 400	2 642
EE	4 552	2 366	3 190	2 472	2 941
IE	2 936	3 761	881	506	:
EL	3 650	3 606	3 433	1 580	:
ES	10 922	8 869	8 710	8 710	:
FR	3 500	4 500	2 131	2 110	:
IT	12 850	10 035	4 565	3 823	:
CY	:	65	78	30	:
LV	133	514	612	356	328
LT	5 970	1 260	1 912	1 547	:
LU	0	0	0	0	0
HU	16 234	7 314	7 101	7 609	:
MT	0	0	0	-	:
NL	2 586	4 107	2 250	2 100	:
AT	533	404	439	370	:
PL	18 600	24 889	17 543	20 469	3 184
PT	0	2	0	6	:
RO	13 236	9 048	4 896	4 042	6 049
SI	:	316	226	202	200
SK	:	1 950	1 368	1 693	1 718
FI	49 310	48 436	34 782	36 265	36 265
SE	2 068	1 934	1 459	1 417	1 644
UK	2 666	2 146	2 743	1 172	:
IS	676	739	176	219	173
NO	483	413	578	507	:
EEA	:	165 127	128 150	125 443	:
HR	:	364	17	33	:
MK	:	208	208	246	:
TR	37 204	47 976	42 824	46 115	:
World	6 439 476	7 283 633	8 819 211	9 539 100	:

* 2006 data in many cases provisional

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: Συνολική παραγωγή εσωτερικών υδάτων
 Πηγή Eurostat, Fishery statistics, Data 1990-2006

Foreign trade in fishery products

Total imports

tonnes product weight

	1990	1995	2000	2005	2006
EU-27 *	:	:	5 326 838	5 948 203	6 236 329
EU-25 *	:	:	5 282 456	5 852 398	6 127 257
EU-15 *	4 338 405	4 307 140	4 834 118	5 517 702	5 733 680
BE	:	:	288 011	328 036	333 896
BLEU	265 327	304 210	:	:	:
BG	:	:	20 981	32 059	34 402
CZ	:	:	65 321	71 488	67 382
DK	640 596	926 524	1 217 350	1 312 996	1 351 735
DE	1 151 367	1 148 082	1 169 608	1 163 680	1 157 775
EE	:	:	41 790	46 405	40 199
IE	67 480	67 946	64 534	58 066	56 318
EL	87 287	106 139	163 433	213 468	210 210
ES	719 218	1 005 387	1 443 906	1 620 409	1 666 450
FR	886 008	919 601	1 029 220	1 141 666	1 135 793
IT	723 310	735 813	838 486	972 725	984 478
CY	:	:	16 045	30 044	18 717
LV	:	:	35 135	38 318	45 517
LT	:	:	58 288	103 158	94 774
LU	:	:	14 197	8 799	8 522
HU	:	:	46 732	40 546	26 588
MT	:	:	17 113	17 042	23 763
NL	694 144	873 153	796 430	839 441	830 012
AT	69 077	59 650	54 760	74 593	71 598
PL	:	:	277 146	322 155	355 757
PT	224 827	287 053	338 655	1 083 480	388 260
RO	:	:	56 125	97 739	100 479
SI	:	:	14 123	19 288	18 940
SK	:	:	29 924	26 526	28 494
FI	114 995	107 213	89 969	96 983	103 686
SE	161 329	154 299	213 918	378 879	406 737
UK	974 533	880 725	869 053	908 672	942 674
IS	12 650	27 568	161 739	200 951	140 904
NO	198 080	538 928	902 314	591 333	582 533
HR	:	:	:	64 169	58 990
MK	:	:	:	8 882	9 924
TR	:	:	76 202	89 751	41 119

* Extra-EU trade flows

ΠΙΝΑΚΑΣ 5: Εισαγωγές αλιευτικών προϊόντων σε τόνους
 Πηγή Eurostat, Fishery statistics, Data 1990-2006

Total imports

million ECU/EUR

	1990	1995	2000	2005	2006
EU-27 *	:	:	12 732	14 946	17 298
EU-25 *	:	:	12 704	14 868	17 195
EU-15 *	7 274	8 293	12 204	14 308	16 533
BE	:	:	1 138	1 347	1 533
BLEU	595	801	:	:	:
BG	:	:	13	24	29
CZ	:	:	83	113	128
DK	921	1 278	1 942	2 056	2 287
DE	1 506	1 950	2 560	2 762	3 002
EE	:	:	23	63	70
IE	80	76	124	150	169
EL	166	181	356	425	480
ES	1 762	2 362	3 831	4 648	5 083
FR	2 298	2 497	3 329	3 740	4 079
IT	1 963	1 918	2 812	3 450	3 754
CY	:	:	32	55	46
LV	:	:	25	48	61
LT	:	:	58	144	151
LU	:	:	77	65	66
HU	:	:	40	62	48
MT	:	:	22	24	31
NL	665	949	1 372	1 711	1 867
AT	119	146	179	233	266
PL	:	:	329	568	693
PT	479	604	963	1 072	1 215
RO	:	:	34	86	108
SI	:	:	30	58	53
SK	:	:	33	39	56
FI	109	94	132	176	214
SE	355	418	771	1 289	1 622
UK	1 506	1 517	2 383	2 589	2 974
IS	13	31	80	82	79
NO	187	378	665	581	677
HR	:	:	:	88	91
MK	:	:	:	14	17
TR	:	:	57	85	41

* Extra-EU trade flows

ΠΙΝΑΚΑΣ 6: Εισαγωγές αλιευτικών προϊόντων σε αξία
 Πηγή Euro stat, Fishery statistics, Data 1990-2006

Total exports*tonnes product weight*

	1990	1995	2000	2005	2006
EU-27 *	:	:	1 931 518	2 492 605	2 328 389
EU-25 *	:	:	1 928 011	2 489 357	2 324 753
EU-15 *	1 273 972	1 608 460	1 694 244	2 124 456	1 965 959
BE	:	:	123 141	236 647	276 372
BLEU	55 471	76 343	:	:	:
BG	:	:	5 077	4 028	4 818
CZ	:	:	12 630	17 389	21 349
DK	767 164	1 262 550	1 216 172	1 145 311	1 109 797
DE	360 392	505 806	568 086	760 580	578 850
EE	:	:	89 569	136 898	126 109
IE	183 367	295 154	217 497	212 261	171 743
EL	15 066	35 382	83 583	97 402	118 121
ES	280 125	480 292	841 431	936 691	914 503
FR	354 877	391 469	485 950	430 015	440 832
IT	97 383	128 275	141 660	138 621	149 875
CY	:	:	736	3 110	2 753
LV	:	:	96 607	114 172	121 761
LT	:	:	15 073	100 207	93 193
LU	:	:	5 268	1 751	913
HU	:	:	6 594	5 687	2 725
MT	:	:	2 084	1 679	4 486
NL	783 310	806 707	808 858	1 099 312	1 023 756
AT	627	4 602	3 863	5 954	4 280
PL	:	:	102 949	167 363	207 677
PT	96 205	104 247	98 735	117 092	127 276
RO	:	:	1 003	1 498	1 913
SI	:	:	2 520	7 357	5 306
SK	:	:	641	1 166	2 197
FI	3 289	11 794	16 300	24 688	26 777
SE	110 508	175 169	312 397	401 883	478 535
UK	367 122	431 806	397 022	474 901	436 494
IS	610 773	610 842	730 980	768 343	675 628
NO	836 263	1 597 869	2 104 973	1 996 582	1 878 163
HR	:	:	:	24 529	29 285
MK	:	:	:	1 501	1 667
TR	:	:	39 759	44 883	17 569

* Extra-EU trade flows

ΠΙΝΑΚΑΣ 7: Εξαγωγές αλιευτικών προϊόντων σε τόνους
 Πηγή Eurostat, *Fishery statistics, Data 1990-2006*

Total exports

million ECU/EUR

	1990	1995	2000	2005	2006
EU-27 *	:	:	2 327	3 241	3 525
EU-25 *	:	:	2 319	3 234	3 516
EU-15 *	1 449	1 668	2 160	2 869	3 082
BE	:	:	546	789	920
BLEU	181	288	:	:	:
BG	:	:	10	9	13
CZ	:	:	30	53	57
DK	1 708	2 201	2 842	2 966	3 082
DE	445	652	1 126	1 339	1 347
EE	:	:	81	101	108
IE	204	275	332	358	359
EL	70	139	326	350	421
ES	542	954	1 857	2 111	2 275
FR	764	775	1 231	1 315	1 360
IT	192	279	422	479	562
CY	:	:	7	25	20
LV	:	:	33	107	130
LT	:	:	27	153	168
LU	:	:	25	16	12
HU	:	:	10	15	6
MT	:	:	9	9	51
NL	1 055	1 194	1 697	2 332	2 344
AT	2	14	9	16	15
PL	:	:	215	502	646
PT	232	225	319	365	436
RO	:	:	6	8	10
SI	:	:	7	25	15
SK	:	:	2	4	4
FI	12	18	17	14	21
SE	136	199	511	951	1 244
UK	718	880	1 180	1 373	1 405
IS	972	1 024	1 333	1 443	1 453
NO	1 619	2 402	3 849	3 965	4 403
HR	:	:	:	87	127
MK	:	:	:	5	6
TR	:	:	101	193	60

* Extra-EU trade flows

ΠΙΝΑΚΑΣ 8: Εξαγωγές αλιευτικών προϊόντων σε αξία
 Πηγή Eurostat, Fishery statistics, Data 1990-2006

Trade balance

tonnes product weight

	1990	1995	2000	2005	2006
EU-27 *	:	:	-3 395 321	-3 455 598	-3 907 940
EU-25 *	:	:	-3 354 445	-3 363 041	-3 802 504
EU-15 *	-3 064 433	-2 698 679	-3 139 874	-3 393 246	-3 767 721
BE	:	:	-164 870	-91 389	-57 525
BLEU	-209 856	-227 867	:	:	:
BG	:	:	-15 904	-28 030	-29 583
CZ	:	:	-52 691	-54 098	-46 032
DK	126 568	336 026	-1 178	-167 686	-241 938
DE	-790 975	-642 276	-601 522	-403 100	-578 925
EE	:	:	47 779	90 493	85 910
IE	115 887	227 208	152 964	154 195	115 425
EL	-72 220	-70 757	-79 850	-116 066	-92 090
ES	-439 092	-525 095	-602 475	-683 718	-751 947
FR	-531 132	-528 131	-543 271	-711 651	-694 961
IT	-625 928	-607 538	-696 826	-834 104	-834 603
CY	:	:	-15 309	-26 934	-15 965
LV	:	:	61 472	75 854	76 244
LT	:	:	-43 215	-2 952	-1 581
LU	:	:	-8 929	-7 047	-7 609
HU	:	:	-40 137	-34 859	-23 864
MT	:	:	-15 029	-15 363	-19 276
NL	89 166	-66 446	12 427	259 871	193 745
AT	-68 450	-55 048	-50 896	-68 639	-67 318
PL	:	:	-174 198	-154 792	-148 081
PT	-128 622	-182 805	-239 920	-966 388	-260 984
RO	:	:	-55 123	-96 241	-98 565
SI	:	:	-11 603	-11 931	-13 634
SK	:	:	-29 283	-25 359	-26 297
FI	-111 706	-95 418	-73 669	-72 295	-76 910
SE	-50 821	20 870	98 479	23 004	71 798
UK	-607 411	-448 919	-472 032	-433 771	-506 180
IS	598 123	583 274	569 241	567 392	534 724
NO	638 183	1 058 941	1 202 659	1 405 249	1 295 630
HR	:	:	:	-39 640	-29 705
MK	:	:	:	-7 382	-8 257
TR	:	:	-36 443	-44 868	-23 551

* Extra-EU trade flows

ΠΙΝΑΚΑΣ 9: Ισοζύγιο αλιευτικών προϊόντων σε βάρος ανά χώρα
 Πηγή Eurostat, Fishery statistics, Data 1990-2006

Trade balance

million ECU/EUR

	1990	1995	2000	2005	2006
EU-27 *	:	:	-10 405	-11 705	-13 773
EU-25 *	:	:	-10 386	-11 634	-13 679
EU-15 *	-5 825	-6 626	-10 044	-11 439	-13 451
BE	:	:	-592	-558	-613
BLEU	-414	-514	:	:	:
BG	:	:	-3	-15	-16
CZ	:	:	-53	-60	-71
DK	787	923	900	911	795
DE	-1 060	-1 298	-1 434	-1 423	-1 655
EE	:	:	58	37	38
IE	124	199	209	209	190
EL	-96	-42	-30	-75	-59
ES	-1 221	-1 408	-1 974	-2 537	-2 807
FR	-1 533	-1 722	-2 098	-2 425	-2 719
IT	-1 771	-1 639	-2 391	-2 971	-3 192
CY	:	:	-26	-30	-26
LV	:	:	8	59	69
LT	:	:	-31	9	18
LU	:	:	-52	-49	-54
HU	:	:	-30	-48	-42
MT	:	:	-13	-15	21
NL	390	245	325	621	478
AT	-116	-132	-170	-217	-251
PL	:	:	-113	-65	-47
PT	-247	-379	-644	-706	-779
RO	:	:	-28	-78	-98
SI	:	:	-23	-33	-38
SK	:	:	-31	-36	-51
FI	-97	-75	-114	-162	-193
SE	-218	-219	-260	-337	-379
UK	-788	-638	-1 203	-1 216	-1 569
IS	959	993	1 253	1 361	1 374
NO	1 432	2 024	3 184	3 384	3 726
HR	:	:	:	-1	36
MK	:	:	:	-9	-10
TR	:	:	44	109	19

* Extra-EU trade flows

ΠΙΝΑΚΑΣ 10: Ισοζύγιο αλιευτικών προϊόντων σε αξία ανά χώρα
 Πηγή Eurostat, *Fisbery statistics, Data 1990-2006*

Fishing fleet

Number of vessels

	1990	1995	2000	2005	2006
EU-27	:	:	:	:	:
EU-25	:	:	:	88 467	87 004
EU-15	:	103 868	95 501	82 772	81 503
BE	208	154	127	120	107
BG	:	:	:	:	:
CZ	-	-	-	-	-
DK	3 771	5 180	4 139	3 268	3 139
DE	1 247	2 392	2 315	2 117	2 017
EE	:	:	:	1 047	995
IE	2 080	2 044	1 615	1 419	1 809
EL	:	20 718	19 962	18 269	18 045
ES	19 852	18 385	16 678	13 700	13 391
FR *	8 734	6 598	8 181	7 857	7 673
IT	:	19 359	17 369	14 401	14 127
CY	:	:	:	883	874
LV	:	:	:	928	897
LT	:	:	:	268	266
LU	-	-	-	-	-
HU	-	-	-	-	-
MT	:	:	:	1 424	1 415
NL	1 122	1 023	1 101	829	840
AT	-	-	-	-	-
PL	:	:	:	974	883
PT	15 789	11 746	10 692	9 155	8 754
RO	:	:	:	:	:
SI	:	:	:	171	171
SK	-	-	-	-	-
FI	:	4 106	3 663	3 266	3 196
SE	:	2 508	2 016	1 603	1 586
UK	11 513	9 655	7 643	6 768	6 819
IS	:	:	1 997	1 756	1 686
NO	:	:	13 017	7 723	7 302
EEA	:	:	:	:	:
HR	:	:	:	:	:
MK	:	:	:	:	:
TR	:	:	:	:	:

* From 1997 the French data (and hence EU and EEA totals) include vessels of the French Overseas Departments

ΠΙΝΑΚΑΣ 11: Αριθμός σκαφών
 Πηγή Euro stat, Fishery statistics, Data 1990-2006

Total tonnage

tons

	1990	1995	2000	2005	2006
EU-27	:	:	:	:	:
EU-25	:	:	:	2 016 995	1 955 879
EU-15	:	2 084 621	2 022 901	1 834 138	1 782 686
BE	26 204	22 870	23 054	22 584	20 035
BG	:	:	:	:	:
CZ	-	-	-	-	-
DK	136 728	107 124	107 471	91 469	85 686
DE	111 244	76 887	71 168	64 069	61 859
EE	:	:	:	24 219	20 788
IE	56 379	60 717	68 282	87 801	84 966
EL	:	110 224	107 407	93 515	92 792
ES	745 085	607 493	521 838	487 556	480 509
FR *	209 379	179 207	224 077	215 052	208 822
IT	:	258 540	232 467	212 929	205 877
CY	:	:	:	9 044	5 467
LV	:	:	:	38 549	37 210
LT	:	:	:	64 399	61 827
LU	-	-	-	-	-
HU	-	-	-	-	-
MT	:	:	:	15 321	15 234
NL	178 145	180 205	212 466	171 672	159 070
AT	-	-	-	-	-
PL	:	:	:	30 260	31 602
PT	181 240	127 880	117 313	107 566	106 790
RO	:	:	:	:	:
SI	:	:	:	1 065	1 065
SK	-	-	-	-	-
FI	:	24 668	20 819	17 171	16 579
SE	:	58 220	51 394	44 222	43 957
UK	265 040	270 586	265 145	218 532	215 744
IS	:	:	180 203	181 390	179 417
NO	:	:	392 316	373 282	368 149
EEA	:	:	:	:	:
HR	:	:	:	:	:
MK	:	:	:	:	:
TR	:	:	:	:	:

* From 1997 the French data (and hence EU and EEA totals) include vessels of the French Overseas Departments

ΠΙΝΑΚΑΣ 12: Συνολική χωρητικότητα σκαφών ανά χώρα
Πηγή Euro stat, Fishery statistics, Data 1990-2006

Total power

KW

	1990	1995	2000	2005	2006
EU-27	:	:	:	:	:
EU-25	:	:	:	7 234 013	7 068 471
EU-15	:	8 187 105	7 631 821	6 774 371	6 635 373
BE	78 279	65 817	63 502	65 422	60 190
BG	:	:	:	:	:
CZ	-	-	-	-	-
DK	533 045	423 564	393 373	324 865	306 883
DE	214 695	169 176	167 744	159 214	155 583
EE	:	:	:	62 039	53 312
IE	195 944	212 680	211 894	216 435	215 910
EL	:	669 956	623 043	537 181	530 831
ES	1 975 036	1 631 154	1 332 708	1 124 363	1 092 960
FR *	1 154 612	990 784	1 108 229	1 069 764	1 054 757
IT	:	1 495 689	1 394 483	1 223 721	1 194 797
CY	:	:	:	46 707	40 709
LV	:	:	:	64 486	61 210
LT	:	:	:	70 608	68 458
LU	-	-	-	-	-
HU	-	-	-	-	-
MT	:	:	:	99 273	98 622
NL	559 648	516 630	522 305	401 270	385 847
AT	-	-	-	-	-
PL	:	:	:	105 410	99 844
PT	483 557	395 846	397 326	380 521	379 808
RO	:	:	:	:	:
SI	:	:	:	11 119	10 943
SK	-	-	-	-	-
FI	:	224 802	197 703	171 589	169 457
SE	:	268 888	244 610	218 728	218 022
UK	1 215 357	1 122 119	974 901	881 298	870 328
IS	:	:	528 711	526 057	521 893
NO	:	:	1 321 060	1 272 375	1 261 003
EEA	:	:	:	:	:
HR	:	:	:	:	:
MK	:	:	:	:	:
TR	:	:	:	:	:

* From 1997 the French data (and hence EU and EEA totals) include vessels of the French Overseas Departments

ΠΙΝΑΚΑΣ 13: Συνολική ισχύς σκαφών ανά χώρα
Πηγή Eurostat, Fishery statistics, Data 1990-2006

Per capita food supply

All fishery products

kg/head/year

	1990	1995	2000	2005	2006
EU-27	:	19.7	20.3	:	:
EU-25	:	20.9	21.5	:	:
EU-15	22.6	23.0	23.7	:	:
BLEU	18.8	20.2	21.1	:	:
BG	3.7	1.1	3.1	:	:
CZ	:	8.0	10.6	:	:
DK	22.5	23.7	23.3	:	:
DE	13.1	12.8	11.8	:	:
EE	:	23.9	17.1	:	:
IE	16.9	18.2	13.9	:	:
EL	20.2	22.6	22.1	:	:
ES	35.1	40.1	43.3	:	:
FR	30.4	28.0	29.3	:	:
IT	21.5	21.5	22.6	:	:
CY	17.8	23.5	24.9	:	:
LV	:	29.2	13.2	:	:
LT	:	16.7	36.7	:	:
HU	4.5	3.4	4.2	:	:
MT	16.0	26.6	30.2	:	:
NL	10.9	16.5	22.3	:	:
AT	9.0	9.3	10.1	:	:
PL	10.1	10.8	9.6	:	:
PT	58.8	57.8	54.5	:	:
RO	5.5	3.0	2.6	:	:
SI	:	7.1	6.5	:	:
SK	:	6.8	6.9	:	:
FI	32.8	32.7	30.0	:	:
SE	27.2	26.0	25.3	:	:
UK	19.3	19.4	19.7	:	:
IS	90.2	91.6	91.5	:	:
NO	45.3	50.9	48.7	:	:
EEA	:	20.0	20.6	:	:
HR	:	3.2	:	:	:
MK	:	4.2	:	:	:
TR	5.8	9.2	7.1	:	:
World	13.7	15.0	19.0	:	:

ΠΙΝΑΚΑΣ 14: Κατά κεφαλή κατανάλωση ανά χώρα
 Πηγή Eurostat, Fishery statistics, Data 1990-2006

Employment

	<i>number</i>				
	1990	1995	2000	2005	2006
EU-27	:	:	:	:	:
EU-25	:	:	:	:	:
EU-15	:	:	:	:	:
BE	845	624	691	860	481
BG	1 500	1 483	:	:	:
CZ	2 300	2 065	1 936	1 653	1 693
DK	6 945	8 081	5 436	3 812	:
DE	4 812	4 646	4 358	3 727	3 516
EE	:	11 068	9 710	:	:
IE	7 910	7 500	:	:	:
EL	20 152	22 290	19 847	19 705	:
ES	87 351	75 009	:	:	:
FR	39 013	33 156	32 687	:	:
IT	49 429	45 000	48 770	:	:
CY	761	1 279	1 351	:	:
LV	:	:	6 571	4 091	2 722
LT	:	:	:	:	:
LU	:	:	:	:	:
HU	3 300	4 200	4 900	:	:
MT	1 230	1 828	2 077	:	:
NL	4 298	3 756	:	:	:
AT	2 500	2 300	2 300	:	:
PL	16 360	10 137	:	:	:
PT	38 700	30 937	25 021	18 085	17 261
RO	14 304	8 682	25 661	:	13 687
SI	:	175	231	346	317
SK	:	:	215	396	360
FI	6 335	6 207	5 711	:	:
SE	3 473	3 287	2 782	:	:
UK	21 582	19 921	14 894	32 935	16 124
IS	6 951	7 000	6 100	:	:
NO	27 518	23 653	20 094	:	:
EEA	:	:	:	:	:
HR	:	49 991	15 151	:	:
MK	:	7 387	:	:	:
TR	32 000	33 614	:	:	:

ΠΙΝΑΚΑΣ 15: Απασχόληση στην αλιεία ανά χώρα
 Πηγή Eurostat, *Fishery statistics, Data 1990-2006*

Mediterranean

tonnes live weight

	1990	1995	2000	2005	2006
EU-27	:	718 448	583 575	516 086	563 516
EU-25	:	708 479	574 962	510 652	557 271
EU-15	598 259	702 953	570 028	506 441	552 892
BE	-	-	-	-	-
BG	2 899	7 250	6 137	3 408	5 630
CZ	-	-	-	-	-
DK	-	-	-	-	-
DE	-	-	-	-	-
EE	-	-	-	-	-
IE	-	-	-	-	-
EL	111 259	139 547	90 767	87 896	92 415
ES	143 008	149 007	140 208	107 779	130 702
FR	41 692	37 977	45 547	30 802	32 294
IT	302 300	375 976	293 411	279 866	297 427
CY	2 584	2 505	2 230	1 850	2 098
LV	-	-	-	-	-
LT	-	-	-	-	-
LU	-	-	-	-	-
HU	-	-	-	-	-
MT	787	1 170	1 074	1 336	1 348
NL	-	-	-	-	-
AT	-	-	-	-	-
PL	-	-	-	-	-
PT	-	446	96	98	54
RO	6 326	2 719	2 476	2 026	615
SI	:	1 851	1 630	1 025	933
SK	-	-	-	-	-
FI	-	-	-	-	-
SE	-	-	-	-	-
UK	-	-	-	-	-
IS	-	-	-	-	-
NO	-	-	-	-	-
EEA	:	718 448	583 575	516 086	563 516
HR	:	15 904	21 051	34 650	:
MK	-	-	-	-	-
TR	341 889	585 995	460 531	380 381	:
World	1 377 291	1 705 198	1 510 490	1 437 257	:

ΠΙΝΑΚΑΣ 16: Παραγωγή Μεσογείου ανά χώρα
 Πηγή Eurostat, Fishery statistics, Data 1990-2006

ΠΙΝΑΚΑΣ 17 - ΕΞΕΛΙΞΗ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ

Αριθμός Σκαφών ανά τύπο

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Τράτες	361	353	338	339	330	330
Γρι-γρι	334	334	327	317	310	302
Πεζότρατες	401	401	378	373	372	367
Υπερ-Ατλαντικά	53	53	52	43	36	27
Παράκτια >12m	481	493	448	447	432	425
Παράκτια < 12m	18.181	18.240	17.739	17.342	17.049	16.818
	19.810	19.876	19.282	18.861	18.529	18.269
	100,0%	100,3%	97,3%	95,2%	93,5%	92,2%

Ολικά kW ανά τύπο

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Τράτες	105.169	103.978	98.686	98.770	96.291	96.275
Γρι-γρι	58.160	58.366	57.172	55.631	54.855	53.587
Πεζότρατες	24.803	24.803	23.316	22.927	22.889	22.570
Υπερ-Ατλαντικά	32.395	32.395	30.013	23.894	18.425	14.411
Παράκτια >12m	47.083	48.193	42.497	42.046	40.515	39.098
Παράκτια < 12m	354.204	356.604	343.028	326.147	317.499	311.619
	621.815	624.339	594.712	569.415	550.474	537.560
	100,0%	100,4%	95,6%	91,6%	88,5%	86,5%

Ολικά GT ανά τύπο

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Τράτες	29.116	29.546	28.315	29.440	30.399	31.433
Γρι-γρι	11.904	11.985	11.910	12.024	12.000	11.899
Πεζότρατες	2.755	2.755	2.566	2.523	2.518	2.475
Υπερ-Ατλαντικά	18.899	18.899	15.798	12.618	9920	7.224
Παράκτια >12m	8.827	9.165	8.265	8.192	7.901	7.672
Παράκτια < 12m	35.477	35.972	34.856	33.560	32.956	32.684
	106.978	108.322	101.710	98.357	95.694	93.387
	100,0%	101,3%	95,1%	91,9%	89,5%	87,3%

Μέσο μήκος ανά τύπο

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Τράτες	23,81	24,03	24,11	24,36	24,69	24,88
Γρι-γρι	17,99	18,04	18,15	18,38	18,53	18,67
Πεζότρατες	10,15	10,15	10,12	10,11	10,11	10,11
Παράκτια	6,74	6,77	6,75	6,74	6,75	6,77

Μέση ηλικία από κατασκευής ανά τύπο

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Τράτες	27,2	26,2	25	23,9	22,6	21,6
Γρι-γρι	29,7	29,6	29,1	28,3	27,3	26,5
Πεζότρατες	42,3	42,3	42,1	42	42	42
Παράκτια	27,5	27,1	26,4	25,9	25,3	24,6

Πηγή : Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

ΠΙΝΑΚΑΣ 18
ΕΞΕΛΙΞΗ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ ΑΛΙΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

	Εισαγωγές		Εξαγωγές		Ισοζύγιο	
	Ποσότη. (τν.)	Αξία ('000€)	Ποσότη. (τν.)	Αξία ('000€)	Ποσότη.(τν.)	Αξία ('000€)
2000	170.193,2	325.617,1	90.800,6	260.450,5	-79.392,7	-65.166,6
2001	210.531,0	367.273,7	88.190,6	256.267,4	-122.340,4	-111.006,3
2002	273.884,4	460.015,9	88.667,8	302.288,0	-185.216,5	-157.727,9
2003	187.336,2	412.221,3	94.528,4	319.641,5	-92.807,7	-92.579,8
2004	173.494,8	390.435,0	98.046,1	338.812,9	-75.448,6	-51.622,1
2005	216.077,9	430.740,1	101.444,3	371.306,7	-114.633,6	-59.433,4

Πηγή: Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

ΠΙΝΑΚΑΣ 19
ΕΞΕΛΙΞΗ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ ΝΩΠΩΝ ΑΛΙΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

	Εισαγωγές		Εξαγωγές		Ισοζύγιο	
	Ποσότη. (τν.)	Αξία ('000€)	Ποσότη. (τν.)	Αξία ('000€)	Ποσότη. (τν.)	Αξία ('000€)
2000	29.496,6	54.610,5	50.132,3	201.264,7	20.635,7	146.654,2
2001	21.141,8	61.736,3	51.591,4	188.219,7	30.449,7	126.483,3
2002	15.339,7	72.063,1	53.986,7	217.924,8	38.647,0	145.861,6
2003	14.004,9	68.719,8	56.415,2	237.505,4	42.410,3	168.785,6
2004	13.672,2	75.368,5	54.662,3	244.629,7	40.990,1	169.261,2
2005	13.956,9	70.245,6	58.931,0	265.889,1	44.974,1	195.643,5

Πηγή: ΕΣΥΕ και Δ/ση Υδατ/γειών

ΠΙΝΑΚΑΣ 20
ΦΑΙΝΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΑΛΙΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ
Ποσότητες σε τν.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Συλλεκτική αλιεία	93.259,6	89.232,3	91.890,9	89.631,3	91.140,1	90.445,7
Μικρή παράκτια αλιεία	28.274,4	28.221,9	28.188,3	28.188,3	28.188,3	28.188,3
Υδατοκαλλιέργειες	89.934,8	96.608,0	100.569,7	103.711,9	108.894,2	107.571,9
Πρωτογενής παραγωγή	211.468,8	214.062,2	220.648,9	221.531,5	228.222,6	226.205,9
Εισαγωγές	114.609,2	122.735,3	182.737,4	112.496,7	112.062,2	126.261,6
Εξαγωγές	89.383,2	82.309,8	87.095,0	93.479,9	97.143,6	98.402,2
Φαινόμενη κατανάλωση	236.694,8	254.487,8	316.291,3	240.548,3	243.141,1	254.065,4

Σημ.: Έχουν αφαιρεθεί προϊόντα μη προς ανθρώπινη κατανάλωση
Πηγή: ΕΣΥΕ και Δ/νση Υδατ/γειών

ΠΙΝΑΚΑΣ 21
ΦΑΙΝΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΝΩΠΩΝ ΑΛΙΕΥΤΙΚΩΝ
ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ
Ποσότητες σε τν.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Συλλεκτική αλιεία	88.115,7	83.259,3	85.910,0	85.064,8	87.937,9	87.897,9
Μικρή παράκτια αλιεία	28.274,4	28.221,9	28.188,3	28.188,3	28.188,3	28.188,3
Υδατοκαλλιέργειες	89.934,8	96.608,0	100.569,7	103.711,9	108.894,2	107.571,9
Πρωτογενής παραγωγή	206.324,9	208.089,2	214.668,0	216.965,0	225.020,4	223.658,1
Εισαγωγές	29.496,6	21.141,8	15.339,7	14.004,9	13.672,2	13.956,9
Εξαγωγές	50.132,3	51.591,4	53.986,7	56.415,2	54.662,3	58.931,0
Φαινόμενη κατανάλωση	185.689,2	177.639,5	176.021,0	174.554,7	184.030,3	178.684,0

Πηγή: ΕΣΥΕ και Δ/νση Υδατ/γειών

ΠΙΝΑΚΑΣ 22
ΕΞΕΛΙΞΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ

		2000	2001	2002	2003	2004	2005
Παραγωγή (τον.)	Αλίπαστα	5.086,3	4.355,2	3.261,3	2.406,2	4.363,7	5.022,7
	Κονσέρβες	4.063,5	4.346,3	4.667,6	4.641,3	5.624,0	4.865,3
	Καπνιστά	1.848,3	1.010,0	1.379,5	2.561,1	756,3	1.041,8
	Φιλέτα (*)						12.343,9
	Ιχθυοπαρ/τα	133,0	581,4	64,7	875,5	517,4	55,5
	Τυποποίηση	3.177,5	3.658,9	19.969,8	28.817,0	28.025,9	3.229,6
	Κατάψυξη	38.711,7	31.827,7	19.662,1	15.748,5	22.446,4	30.874,5
	Αποκελύφωση	508,4	191,5	151,8	263,0	341,2	1.850,6
	Σύνολο	53.528,7	45.971,0	49.156,8	55.312,6	62.074,9	59.283,9
Αξία (χιλ. €)	Αλίπαστα	12.998,2	12.270,0	13.772,9	9.418,0	17.513,1	28127,37
	Κονσέρβες	15.207,6	14.281,2	15.551,1	15.377,9	18.626,1	19.730,0
	Καπνιστά	7.593,8	5.885,9	5.935,7	11.684,4	4.852,3	8.634,9
	Φιλέτα (*)						110.675,3
	Ιχθυοπαρ/τα	2.072,1	1.744,7	199,3	2.474,8	2.344,0	519,6
	Τυποποίηση	10.367,1	11.585,3	74.775,1	107.413,3	65.827,3	10.963,2
	Κατάψυξη	216.744,1	84.436,5	59.848,9	50.226,6	74.512,5	110.304,0
	Αποκελύφωση	1.613,2	745,9	497,0	1.121,4	888,1	5.417,5
	Σύνολο	266.596,2	130.949,4	170.580,0	197.716,4	184.563,4	294.371,8

(*) Πριν το 2005 η παραγωγή φιλέτων καταχωρείται σε άλλες κατηγορίες
Πηγή: Δ/ση Αλιευτικών Εφαρμογών

ΠΙΝΑΚΑΣ 23

ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΣΤΟ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΑΛΙΕΙΑΣ

2000 2001 2002 2003 2004 2005

Μόνιμοι

Θαλάσσια αλιεία	37.626	37.49	34.492	31.721	31.052	31
Υδατοκαλλιέργεια	4.934	4.697	4.745	4.98	5.207	5.215
Μεταποίηση	1.378	1.629	1.727	2.172	1.902	1.936
Σύνολο	43.938	43.816	40.964	38.873	38.161	38.151

Εποχικοί

Θαλάσσια αλιεία	0	0	0	0	0	0
Υδατοκαλλιέργεια	1.63	1.976	1.759	1.57	1.378	1.389
Μεταποίηση	1.246	905	790	916	953	713
Σύνολο	2.876	2.881	2.549	2.486	2.331	2.102
Γενικό σύνολο	46.814	46.697	43.513	41.359	40.492	40.253

Πηγή: : Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων / Γενική Δ/ση Αλιείας

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

ΒΑΣΙΚΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΑΛΙΕΙΑ

- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2371/2002 του Συμβουλίου, της 20^{ης} Δεκεμβρίου 2002, για τη διατήρηση και βιώσιμη εκμετάλλευση των αλιευτικών πόρων στο πλαίσιο της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής.
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 861/2006 του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2006, για τη θέσπιση κοινοτικών χρηματοδοτικών μέτρων για την εφαρμογή της κοινής Αλιευτικής Πολιτικής, καθώς και τον τομέα του Δικαίου της Θάλασσας.
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1639/2001 της Επιτροπής, της 25^{ης} Ιουλίου 2001, για τον καθορισμό των στοιχειωδών και εκτεταμένων κοινοτικών προγραμμάτων για τη συλλογή δεδομένων στον τομέα της αλιείας και για τη θέσπιση των λεπτομερειών εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1543/2000 του Συμβουλίου.
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1198/2006 του Συμβουλίου, της 27^{ης} Ιουλίου 2006, για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας.
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 12181/2005 της Επιτροπής της 3^{ης} Αυγούστου 2005, για τη διαχείριση των αδειών αλιείας και τις ελάχιστες πληροφορίες που αυτές πρέπει να περιέχουν.
- 90/424/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 26^{ης} Ιουνίου 1990 σχετικά με ορισμένες δαπάνες στον κτηνιατρικό τομέα.
- 2006/53/ΕΚ : Απόφαση του Συμβουλίου, της 23^{ης} Ιανουαρίου 2006, για την τροποποίηση της Απόφασης 90/424/ΕΟΚ του Συμβουλίου σχετικά με ορισμένες δαπάνες στον κτηνιατρικό τομέα.
- 94/117/ΕΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 21^{ης} Φεβρουαρίου 1994 για τον καθορισμό ελάχιστων απαιτήσεων όσον αφορά την υποδομή και τον εξοπλισμό, που πρέπει να τηρούνται από ορισμένες μικρές εγκαταστάσεις που εξασφαλίζουν τη διανομή αλιευτικών προϊόντων.
- Κανονισμός 91/493 περί καθορισμού των γενικών υγειονομικών κανόνων που διέπουν την παραγωγή και τη διάθεση στην αγορά των αλιευτικών προϊόντων.
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 788/96 του Συμβουλίου, της 22ας Απριλίου 1996, περί των στατιστικών στοιχείων που πρέπει να υποβάλλουν τα κράτη μέλη σχετικά με την παραγωγή υδατοκαλλιέργειας.
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 26/2004 της Επιτροπής, της 30^{ης} Δεκεμβρίου 2003, σχετικά με το μητρώο του κοινοτικού αλιευτικού στόλου.
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1543/2000 του Συμβουλίου, της 29^{ης} Ιουνίου 2000, περί κοινοτικού πλαισίου συλλογής και διαχείρισης των αλιευτικών δεδομένων της κοινής αλιευτικής πολιτικής.
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 104/2000 του Συμβουλίου, της 17^{ης} Δεκεμβρίου 1999, για την κοινή οργάνωση των αγορών των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας.

- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 973/2001 του Συμβουλίου, της 14^{ης} Μαΐου 2001, που προβλέπει τεχνικά μέτρα διατήρησης για ορισμένα αποθέματα άκρωτος μεταναστατευτικών ειδών.
- 1999/800/ΕΚ: Απόφαση του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 1999, σχετικά με τη σύναψη του πρωτοκόλλου για τις περιοχές ειδικής προστασίας και βιοποικιλότητας στη Μεσόγειο καθώς και την αποδοχή των παραρτημάτων του εν λόγω πρωτοκόλλου (Σύμβαση της Βαρκελώνης).
- 98/416/ΕΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 16^{ης} Ιουνίου σχετικά με την προσχώρηση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στη Γενική Επιτροπή Αλιείας για τη Μεσόγειο.

ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ- ΧΛΩΡΙΔΑ-ΠΑΝΙΔΑ

- Σύμβαση για τους Υδροβιοτόπους Διεθνούς Σημασίας ως ενδιαιτήματος για τα υδρόβια πουλιά (1971)- Διεθνής Σύμβαση Ramsar.
- Ν. Δ 191/1974 (ΦΕΚ 350 Α/20.11.1974) περί κυρώσεως της εν Ραμσάϊρ του Ιράν κατά την 2^η Φεβρουαρίου 1971 υπογραφείσας Διεθνούς Συμφωνίας ενδιαφέροντος υδροτόπων ίδια ως υδροβιοτόπων.
- Ν. 1751/1988 (ΦΕΚ 26Α/9.2.1988) περί κύρωσης πρωτοκόλλου τροποποιητικού της σύμβασης Ramsar 1971.
- Σύμβαση Βέρνης για τη διατήρηση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος της Ευρώπης.
- Ν. 1335/1983 (ΦΕΚ 32Α/14.3.1983) περί κυρώσεως διεθνούς σύμβασης για τη διατήρηση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος της Ευρώπης.
- Σύμβαση της Βόννης για τη διατήρηση των Αποδημητικών Ειδών της Άγριας Πανίδας και άλλες διατάξεις.
- Ν. 2719/1999 (ΦΕΚ 106Α /99) περί Κύρωσης της Διεθνούς Σύμβασης.
- Σύμβαση Βαρκελώνης για της προστασία του Θαλασσιού περιβάλλοντος της Μεσογείου.
- 81/420/ΕΟΚ : Απόφαση του Συμβουλίου της 19^{ης} Μαΐου 1981 για τη σύναψη πρωτοκόλλου για τη συνεργασία στην καταπολέμηση της ρύπανσης της Μεσογείου Θαλάσσης από υδρογονάνθρακες και άλλες επιβλαβείς ουσίες σε κρίσιμες καταστάσεις.
- 1999/802/ΕΚ : Απόφαση του Συμβουλίου της 22ας Οκτωβρίου 1999, σχετικά με την αποδοχή των τροποποιήσεων της σύμβασης για την προστασία της Μεσογείου Θαλάσσης από την ρύπανση καθώς και του πρωτοκόλλου για την πρόληψη της ρύπανσης της Μεσογείου Θαλάσσης από τις βυθίσεις αποβλήτων που πραγματοποιούν τα πλοία και τα αεροσκάφη (σύμβαση της Βαρκελώνης).

- Οδηγία 92/43/ΕΟΚ « Για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας» που περιλαμβάνονται εντός των ορίων τους- Προτεινόμενες περιοχές Κοινοτικού Ενδιαφέροντος-SPA.
- ΚΥΑ 33318/3028 (ΦΕΚ 128 Β/ 98) περί καθορισμού μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων (ενδιαιτημάτων), καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας. Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων (ενδιαιτημάτων) καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας (Εναρμόνιση με την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ για τη διατήρηση των τύπων φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας).
- Οδηγία 79/409/εοκ «περί της διατήρησης της άγριας πτηνοπανίδας» Διατήρηση της βιοποικιλότητας μέσα από τη διατήρηση και την προστασία των φυσικών οικοτόπων και των ειδών πανίδας και χλωρίδας που περιλαμβάνονται εντός των ορίων τους- Ζώνες Ειδικής Προστασίας Κοινοτικού Ενδιαφέροντος- SPI.
- ΚΥΑ 414985/1985 (ΦΕΚ 757/Β/ 18.12.85) Μέτρα διαχείρισης της άγριας πτηνοπανίδας.
- ΚΥΑ 294283/97 (ΦΕΚ 68/Β/4.2.97). Μέτρα διατήρησης των άγριων πτηνών (Εναρμόνιση της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ).
- Νόμος 1650/1986 « Για την προστασία του περιβάλλοντος»
- Σύμβαση για τη βιολογική ποικιλότητα του Ρίο ντε Τζανέιρο.
- Νόμος 2204/1994 (ΦΕΚ 59Α/94) « Κύρωση Σύμβασης για τη βιολογική ποικιλότητα.
- Νόμος 2742/1999 « Χωροταξικός σχεδιασμός και αιεφόρος ανάπτυξη και άλλες διατάξεις», όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 13 του Νόμου 3044/2002.
- Νόμος 3010/2002 (ΦΕΚ 91 Α/25/4/2002) « Εναρμόνιση του Νόμου 1650/1986 με τις οδηγίες 97/11 και 96/61 Ε.Ε.».
- Νόμος 3208/2003 «Προστασία των δασικών οικοσυστημάτων, κατάρτιση δασολογίου, ρύθμιση εμπράγματων δικαιωμάτων επί δασών και δασικών εν γένει εκτάσεων και άλλες διατάξεις».

ΘΑΛΑΣΣΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

- Νόμος 743/77 (ΦΕΚ 319 Α/77) « Περί προστασίας του θαλασσιού περιβάλλοντος».
- Π.Δ 55/98 (ΦΕΚ 58^Α/98) «Προστασία του θαλασσιού περιβάλλοντος».

ΝΕΡΑ

- Οδηγία πλαίσιο 2000/60 για τη διαχείριση των νερών.
- Εθνικό νομικό πλαίσιο με το νόμο 3199/2003 (ΦΕΚ 280/Α/9.12.2003).

ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ-ΤΡΟΦΙΜΑ-ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ

- 90/424/ΕΟΚ : Απόφαση σχετικά με ορισμένες δαπάνες στον κτηνιατρικό τομέα, για την καταπολέμηση ασθενειών στις υδατοκαλλιέργειες.
- 2092/91/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 24^{ης} Ιουνίου 1991 περί του βιολογικού τρόπου παραγωγής γεωργικών προϊόντων και των σχετικών ενδείξεων στα γεωργικά προϊόντα και στα είδη διατροφής.
- 2001/572/ΕΚ : Απόφαση του Συμβουλίου, της 23^{ης} Ιουλίου 2001, για την τροποποίηση της Απόφασης 90/424/ΕΟΚ σχετικά με ορισμένες δαπάνες στον κτηνιατρικό τομέα, για την καταπολέμηση ασθενειών στις υδατοκαλλιέργειες.
- Οδηγία 93/53/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 24^{ης} Ιουνίου 1993 σχετικά με τη θέσπιση στοιχειωδών κοινοτικών μέτρων για την καταπολέμηση ορισμένων νόσων ψαριών.
- Κανονισμός (ΕΚ) 853/2004 του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 29^{ης} Απριλίου 2004 για τον καθορισμό ειδικών κανόνων για τα τρόφιμα ζωικής προέλευσης.
- Κανονισμός (ΕΚ) 852/2004 Για την υγιεινή των τροφίμων.
- Κανονισμός (ΕΚ) 854/2004 Για τον καθορισμό ειδικών διατάξεων για την οργάνωση των επίσημων ελέγχων στα προϊόντα ζωικής προέλευσης που προορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ- ΑΔΕΙΕΣ

- Ν. 1650/86 (ΦΕΚ 160Α/86) Για την προστασία του περιβάλλοντος.
- ΚΥΑ 69269/5387/90 (ΦΕΚ 678/Β/90) Κατάταξη έργων και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες. Περιεχόμενο μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.) , καθορισμός περιεχομένου ειδικών περιβαλλοντικών μελετών (Ε.Π.Μ.) και λοιπές συναφείς διατάξεις, σύμφωνα με το νόμο 1650/86.
- Ν. 3010/2002 (ΦΕΚ 91^Α 25.4.2003) Εναρμόνιση του νόμου 1650/86 με την οδηγία 97/11 ΕΕ, διαδικασία οριοθέτησης και ρυθμίσεις θεμάτων για τα υδατορέματα και άλλες διατάξεις.
- Υ.Α. Η.Π 11014/703/Φ104 (ΦΕΚ 332/Β/20.3.2002) Διαδικασία Προκαταρκτικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης (ΠΠΕΑ) και έγκρισης

- Περιβαλλοντικών όρων (ΕΠΟ) σύμφωνα με το άρθρο 4 του ν. 1650/1986, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 του ν. 3010/2002.
- Υ.Α. Η.Π 15393/2332 (ΦΕΚ 1022 /B/5.8.2002) Κατάταξη δημοσίων έργων και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες σύμφωνα με το άρθρο 3 του ν. 1650/1986, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του ν. 3010/2002, με τις οδηγίες 97/11/ΕΕ και 96/61/ΕΕ.
 - ΚΥΑ Η.Π 145799/2005 (ΦΕΚ 1002/ B/ 05) Συμπλήρωση της αριθμ. 15393/2332/2002 (ΦΕΚ 1022/B/5.8.2002) κοινής υπουργικής απόφασης
 - ΚΥΑ Η.Π.37111/2021/2003 (ΦΕΚ 1391/B/03) Καθορισμός του τρόπου ενημέρωσης και συμμετοχής του κοινού κατά τη διαδικασία έγκρισης περιβαλλοντικών όρων των έργων και δραστηριοτήτων σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 5 του ν. 1650/1986, όπως αντικαταστάθηκε με τις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 3 του ν. 3010/2002.
 - ΚΥΑ 107017/28.8.2006 « Εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 2001/42/ΕΚ.

ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

- Π.Δ. 407/2001_ (ΦΕΚ 289/A`/24.12.2001) Μέτρα για την προστασία των νέων που απασχολούνται με σχέση ναυτικής εργασίας στο ναυτιλιακό και στον αλιευτικό τομέα για την προσαρμογή προς την οδηγία 94/33/ΕΚ.
- Π.Δ. 248/1999_ (ΦΕΚ 204/A`/6.10.1999) Τροποποίηση του π.δ 405/98 «για την θέσπιση εναρμονισμένου καθεστώτος για τα αλιευτικά σκάφη μήκους 24 μέτρων και άνω σύμφωνα με την οδηγία 97/70/ΕΚ του Συμβουλίου της 11ης Δεκεμβρίου 1977 (285/A) σύμφωνα με την οδηγία 99/19/ΕΚ της Επιτροπής της 18ης Μαρτίου 1999.
- Π.Δ. 405/1998 (ΦΕΚ 285/A`/21.12.1998) Για την θέσπιση εναρμονισμένου καθεστώτος για τα αλιευτικά σκάφη μήκους 24 μέτρων και άνω σύμφωνα με την οδηγία 97/70/ΕΚ του Συμβουλίου της 11ης Δεκεμβρίου 1997.
- Π.Δ. 281/1996 (ΦΕΚ 198/A`/27.8.1996) Ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας κατά την εργασία στα αλιευτικά σκάφη σύμφωνα με την οδηγία 93/103/ΕΚ του Συμβουλίου της 23ης Νοεμβρίου 1993
- Π.Δ 17/1996 « Μέτρα για τη βελτίωση της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία σε συμμόρφωση με τις οδηγίες 89/391/ΕΟΚ και 91/383/ΕΟΚ».

